

A digital facsimile of Walters Ms. W.546, Gospels of Georg Alexief

Published by: The Walters Art Museum
600 N. Charles Street Baltimore, MD 21201
<http://www.thewalters.org/>

Released under a Creative Commons Attribution-
NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported license
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/legalcode>
Published 2013

This document is a digital facsimile of a manuscript belonging to the Walters Art Museum, in Baltimore, Maryland, in the United States. It is one of a number of manuscripts that have been digitized as part of a project generously funded by the National Endowment for the Humanities, and by an anonymous donor to the Walters Art Museum. More details about the manuscripts at the Walters can be found by visiting The Walters Art Museum's website www.thewalters.org. For further information about this book, and online resources for Walters manuscripts, please contact us through the Walters Website by email, and ask for your message to be directed to the Department of Manuscripts.

Shelf mark	Walters Art Museum Ms. W.546
Descriptive Title	Gospels of Georg Alexief
Text title	Gospel Book
Abstract	<p>This manuscript was created in the seventeenth century, perhaps in Constantinople, based on the style of its illumination. The Gospel cycle that precedes the text contains slightly more miniatures than is traditional; especially notable are the two—representing the feeding of the five thousand and the cleansing of the Temple—which come out of sequence at the end of the cycle. The miniatures in this manuscript, like many at this time, reflect the mingling of traditional Cilician and Western influences. Though the manuscript does not include a colophon, the signature of the painter, Hohannes, is visible on the bottom of the canon tables on fols. 29v-30r. This manuscript appears to have been well traveled: at some point, very small inscriptions in Greek were added to most of the miniatures; in 1883, it belonged to Georg Alexief of Moscow, according to a note in Russian on fol. 1r.</p>
Date	17th century CE
Origin	Constantinople (?)
Artist	<i>As-written name:</i> Hohannes
Form	Book
Genre	Scriptural
Language	The primary language in this manuscript is Armenian. The secondary languages of this manuscript are Greek, Modern (1453-), Russian.
Support material	<p>Parchment</p> <p>Parchment of medium weight, well finished on both sides. The top margins have been trimmed; the fore-edge and tail are reddened. Textile fragments were removed from the manuscript and stored separately in its box. Likely, they were curtains that once hung over the prefatory illuminations. They have not been digitized due to handling concerns.</p>

Extent	Foliation: 273
Collation	<p>Formula: 1(2), 2-3(8), 4(6), 5(10), 6-24(12), 25(9), 26(2)</p> <p>Catchwords: None</p> <p>Signatures: Quires are numbered from 1 to 20 by letters of the Armenian alphabet written in the lower margin on the first and last folios, beginning with fol. 46v; the number of the first quire is written only at the end (fol. 46v), that of the last quire only at the beginning (fol. 263r)</p> <p>Comments: Quires begin on fols. 1, 3, 11, 19, 25, 35, 47, 59, 71, 83, 95, 107, 119, 131, 143, 155, 167, 179, 191, 203, 215, 227, 239, 251, 263, 272</p>
Dimensions	10.3 cm wide by 15.0 cm high
Written surface	6.8 cm wide by 10.2 cm high
Layout	<p>Columns: 2</p> <p>Ruled lines: 22</p> <p>Hard-point ruling; layout does not apply to the prefatory materials (fols. 4v-23r), the Letter of Eusebius to Carpianus (fols. 25v-26r), or the canon tables (fols. 27v-34r)</p>
Contents	<p><i>fols. 1r - 273v:</i></p> <p><i>Title:</i> Gospel Book</p> <p><i>Contents:</i> Incomplete; Mark 16:9-20 and John 7:53-8:11 are not included; on the first page of each Gospel a versified quatrain written in the lower margin gives the explanation of the symbol used for each Evangelist (fols. 37r, 108r, 149r, 219r)</p> <p><i>Decoration note:</i> Twenty full-page illuminations at the beginning of the manuscript, fols. 4v-23r, preceding the Letter of Eusebius and the canon tables; full-page Evangelist portraits facing headpieces with Evangelist symbol opening the text; Letter of Eusebius and Canon Tables are framed by architectural decoration in gold, red, pink, blue, and green pigment with floral and zoomorphic motifs; marginal ornaments throughout the manuscripts consist of floral designs, palmettes, medallions, birds, trees, temples, and crosses; they</p>

usually indicate the beginning of the Gospel lessons; there are two Canon Tables on fols. 1v and 2r drawn in outline only, without the concordance numbers filled in, which probably did not belong to the original manuscript

fols. 4v - 23r:

Title: Prefatory materials

Decoration note: Twenty full-page miniatures

fols. 25v - 26r:

Title: Letter of Eusebius to Carpianus

Decoration note: Headbands and frames with floral designs, birds, and trees

fols. 27v - 34r:

Title: Canon tables

Decoration note: Frames illuminated with ornaments and interlace, flanked by trees, birds, animals, and monkey drolleries

fols. 36v - 269v:

Title: Gospels

Contents: Fols. 36v-106r: Gospel of Matthew; fols. 107v-147v: Gospel of Mark; fols. 148v-217r: Gospel of Luke; fols. 218v-269v: Gospel of John

Decoration note: Evangelist portraits fols. 36v, 107v, 148v, 218v; the opening page of each Gospel has a large headpiece with floral ornaments, birds, and sirens, accompanied by an arabesque; the initial of each opening line represents the symbol of the Evangelist: an angel for Matthew, a lion for Mark, an ox for Luke, and an eagle for John; the first line of Matthew is written in bird letters and ornate capitals, followed by three lines in gold *erkat'agir*; the first line of Mark is in ornate capitals; the second in gold, and the third and fourth in blue *erkat'agir*; the first line of Luke is formed by birds and ornate capitals; the remaining three lines are written in *erkat'agir* in gold, blue, and red ink respectively; the opening line of John is in ornate capitals; the following three lines in *erkat'agir* in gold, blue, and red colors; the last line in red *bolorgir*

Decoration

fol. 4v:

Title: Annunciation; Joseph's dream

Form: Full-page miniature

Comment: Hail, thou that art highly favored, the Lord is with thee. Thou shall bring forth a son and shall call his name Jesus.

fol. 5r:

Title: Nativity; Annunciation to the shepherds; Magi; Bathing of the Christ Child

Form: Full-page miniature

Comment: Unto you is born this day in the city of David, a Saviour which is the anointed Lord.

fol. 6v:

Title: Flight into Egypt

Form: Full-page miniature

Comment: And Joseph took Mary and fled into Egypt, as the angel had told him

fol. 7r:

Title: Massacre of the Innocents

Form: Full-page miniature

Comment: Herod sent forth and slew the children that were in Bethlehem

fol. 8v:

Title: Presentation in the Temple

Form: Full-page miniature

Comment: It is the temple, on the fortieth day.

fol. 9r:

Title: The Baptism

Form: Full-page miniature

Comment: And Jesus was baptized in the Jordan by John.

fol. 10v:

Title: The Transfiguration

Form: Full-page miniature

Comment: Let us make three tabernacles, one for the Lord, one for Moses, and one for Elias.

fol. 11r:

Title: The Raising of Lazarus

Form: Full-page miniature

Comment: Lazarus, come forth. And he that was dead rising et cetera.

fol. 12v:

Title: Entry into Jerusalem

Form: Full-page miniature

Comment: And Jesus sat upon the ass and the colt (sic) and entered the holy city of Jerusalem.

fol. 13r:

Title: Washing of the feet

Form: Full-page miniature

Comment: And he poured water into a basin and washed the feet of the disciples.

fol. 14v:

Title: The Betrayal

Form: Full-page miniature

Comment: Judas said, "Hail Master," and kissed him, and then the soldiers laid hands upon him and seized him.

fol. 15r:

Title: Flagellation; Carrying of the Cross

Form: Full-page miniature

Comment: And having tied Jesus to a column they scourge him hard.

fol. 16v:

Title: Crucifixion

Form: Full-page miniature

Comment: He is the wood of life for those who seek refuge in him.

fol. 17r:

Title: Entombment

Form: Full-page miniature

Comment: And they put Jesus in a tomb which was hewn out of a rock.

fol. 18v:

Title: Harrowing of Hell

Form: Full-page miniature

Comment: He destroyed Hell and saved the souls.

fol. 19r:

Title: Ascension

Form: Full-page miniature

Comment: Our Lord ascended in glory to the Father in Heaven.

fol. 20v:

Title: Pentecost

Form: Full-page miniature

fol. 21r:

Title: Last Judgment

Form: Full-page miniature

Comment: It is the fearful day of the Judgment and the Second Coming of Christ.

fol. 22v:

Title: Feeding of the five thousand

Form: Full-page miniature

Comment: And they brought before Jesus the five loaves and the two fishes, and he distributed them to the five thousand.

fol. 23r:

Title: Cleansing of the Temple

Form: Full-page miniature

fol. 25v:

Title: Letter of Eusebius to Carpianus

Form: Full-page miniature

Text: Letter of Eusebius to Carpianus

fol. 26r:

Title: Letter of Eusebius to Carpianus

Form: Full-page miniature

Text: Letter of Eusebius to Carpianus

fol. 27v:

Title: Canon table

Form: Full-page miniature
Text: Eusebian Canon I

fol. 28r:

Title: Canon table
Form: Full-page miniature
Text: Eusebian Canon II

fol. 29v:

Title: Canon table
Form: Full-page miniature
Text: Eusebian Canons II and III
Comment: First part of the inscription, which continues on fol. 30r, reads, "Remember in the Lord Hohannes vardapet, the painter of the Gospel."

fol. 30r:

Title: Canon table
Form: Full-page miniature
Text: Eusebian Canons IV and V
Comment: Last part of the inscription, which begins on fol. 29v, reads, "Remember in the Lord Hohannes vardapet, the painter of the Gospel."

fol. 31v:

Title: Canon table
Form: Full-page miniature
Text: Eusebian Canons VI and VII

fol. 32r:

Title: Canon table
Form: Full-page miniature
Text: Eusebian Canons VIII and IX

fol. 33v:

Title: Canon table
Form: Full-page miniature
Text: Eusebian Canon X

fol. 34r:

Title: Canon Table
Form: Full-page miniature
Text: Eusebian Canon X

fol. 36v:

Title: Portrait of the Evangelist Matthew

Form: Full-page miniature

Text: Matthew's Gospel

fol. 37r:

Title: Opening of the Gospel of Matthew

Form: Decorated headpiece and historiated initial

Text: Matthew's Gospel

fol. 107v:

Title: Portrait of the Evangelist Mark

Form: Full-page miniature

Text: Mark's Gospel

fol. 108r:

Title: Opening of the Gospel of Mark

Form: Decorated headpiece and historiated initial

Text: Mark's Gospel

fol. 148v:

Title: Portrait of the Evangelist Luke

Form: Full-page miniature

Text: Luke's Gospel

fol. 149r:

Title: Opening of the Gospel of Luke

Form: Decorated headpiece and historiated initial

Text: Luke's Gospel

fol. 218v:

Title: Portrait of the Evangelist John

Form: Full-page miniature

Text: John's Gospel

fol. 219r:

Title: Opening of the Gospel of John

Form: Decorated headpiece and historiated initial

Text: John's Gospel

Binding

The binding is original.

Dark brown leather over wooden boards, with a flap. The upper cover is stamped in gold with three-petal floral tools

arranged in a lozenge around the center and placed in the corners of the main panel, which is also decorated by a rather random placement of small rosettes and seed-shaped tools. A border of interlace tools in blinds frame the cover. The lower corner has an even more random decoration of the same tools, original in gold but now much worn, and a frame of small quire interlace tools in blind. The flap is blind tooled with the seeds and rosettes, and diagonal lines. The spine is raised at the head and tail (repaired). The headbands are embroidered in tan and olive silk. There are traces of former attachments on the cover. The cover boards are lined with blue silk damask.

Provenance

Georg Alexief of Moscow, March 30, 1883 (see notice in Russian, fol. 1r)

Acquisition

Walters Art Museum, 1931, by Henry Walters' bequest

Bibliography

Thanks are expressed to Professor Bernard Coulie (Université catholique de Louvain, Louvain-la-Neuve) for kindly making available his bibliography on the Armenian manuscripts kept in the Walters Art Museum.

De Ricci, S. and W.J. Wilson. Census of Medieval and Renaissance Manuscripts in the United States and Canada. New York: H.W. Wilson Company, 1935, p. 762, no. 30.

Der Nersessian, Sirarpie. Armenian Manuscripts in the Walters Art Gallery. Baltimore: The Trustees, 1973, pp. 69-75, no. IX, pl. G, figs. 389-426.

Sanjian, Avedis K. A Catalogue of Medieval Armenian Manuscripts in the United States. Berkeley: University of California Press, 1976, pp. 323-326.

Mathews, Thomas F., and Roger S. Wieck, eds. Treasures in Heaven: Armenian illuminated manuscripts. New York: Pierpont Morgan Library, 1994, pp. 154-155, no. 13, fig. 76.

Contributors

Principal catalogers: Der Nersessian, Sirarpie; Landau, Amy; van Lint, Theo M

Catalogers: Herbert, Lynley; Noel, William

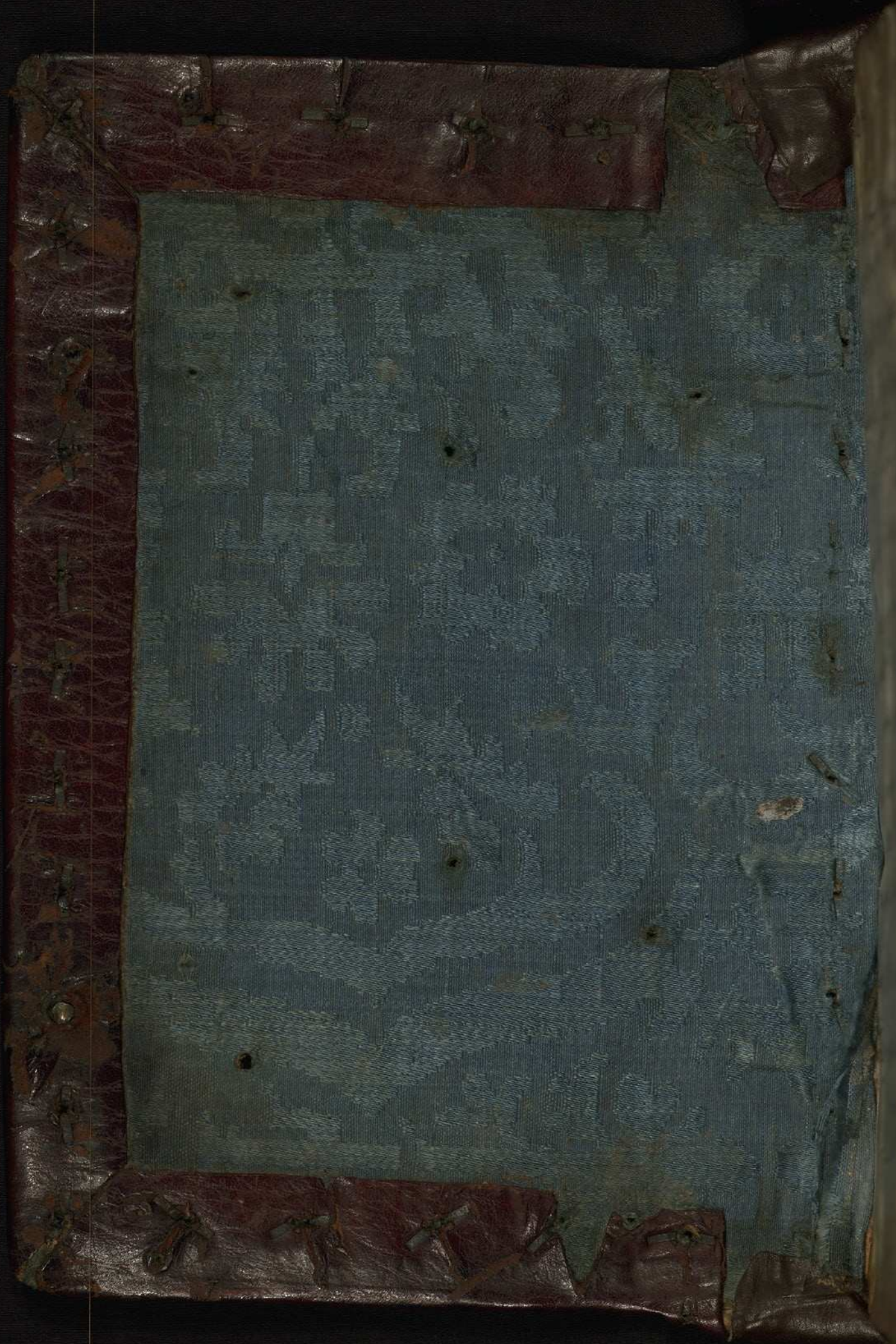
Editor: Herbert, Lynley

Copy editor: Dibble, Charles

Conservators: Owen, Linda; Quandt, Abigail

Contributors: Bockrath, Diane; Emery, Doug; Noel, William; Tabritha, Ariel; Toth, Michael B.

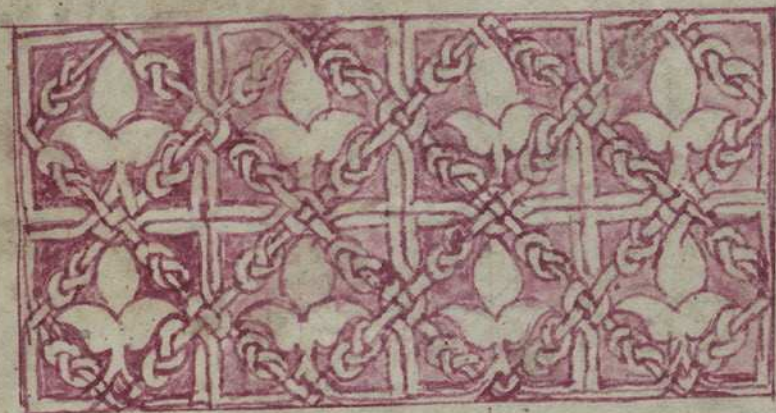

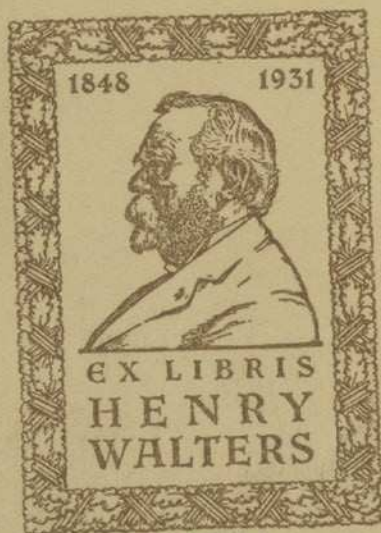
Св. Евангелие на
 Афонскомъ Языкъ,
 рукописъ XIII^в Визко

Принято мною въ
 Москвѣ у Канцелярск. делъ
 Старицкаго Кн. и руко-
 писей Сергея Макарава
 и Волынакова, на Столѣ
 Рожденья у Ильинскихъ
 Воротъ, за 200 рубл.

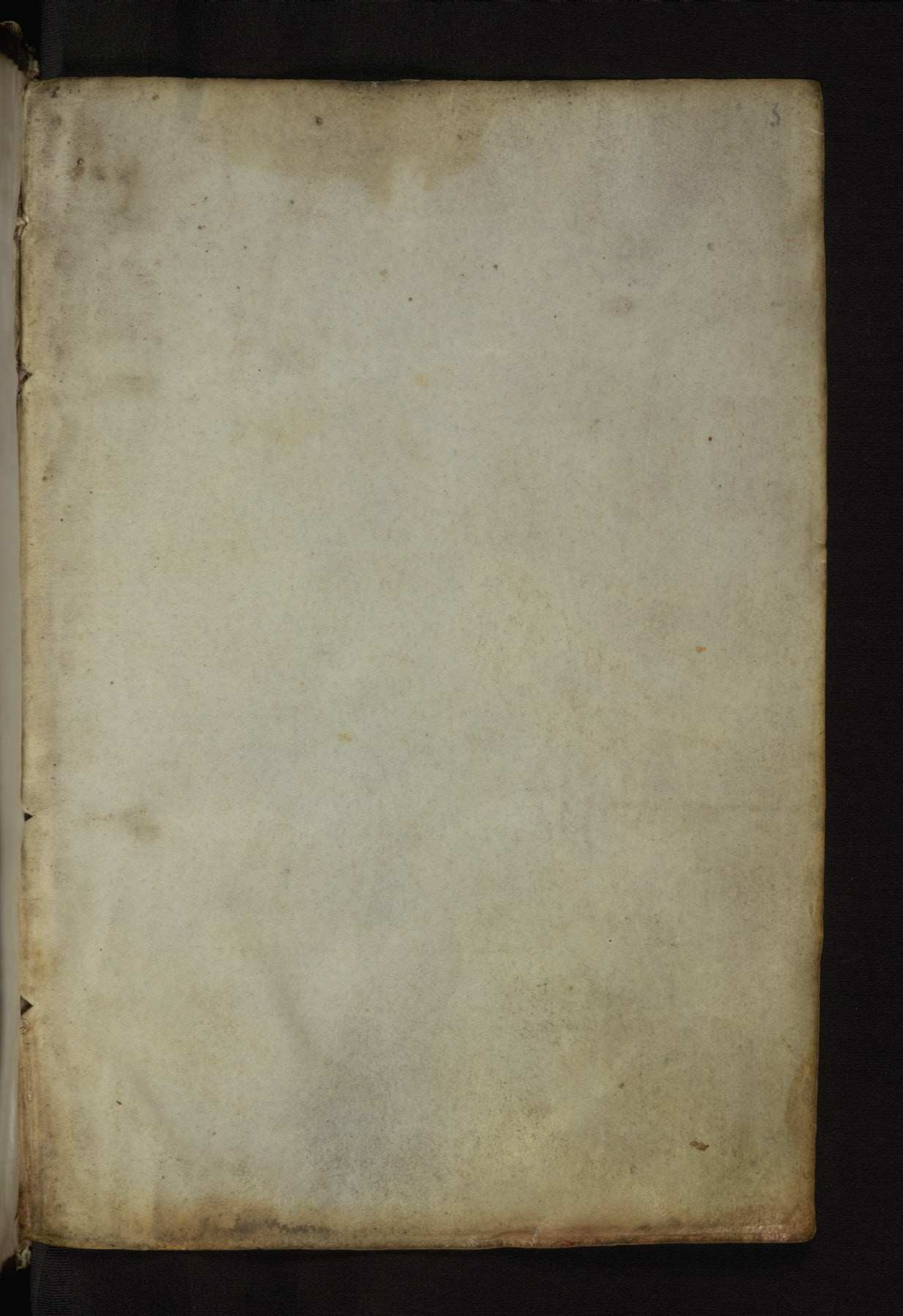
Москва 30 Мая 1883 г.
 Сергей Асакисевъ

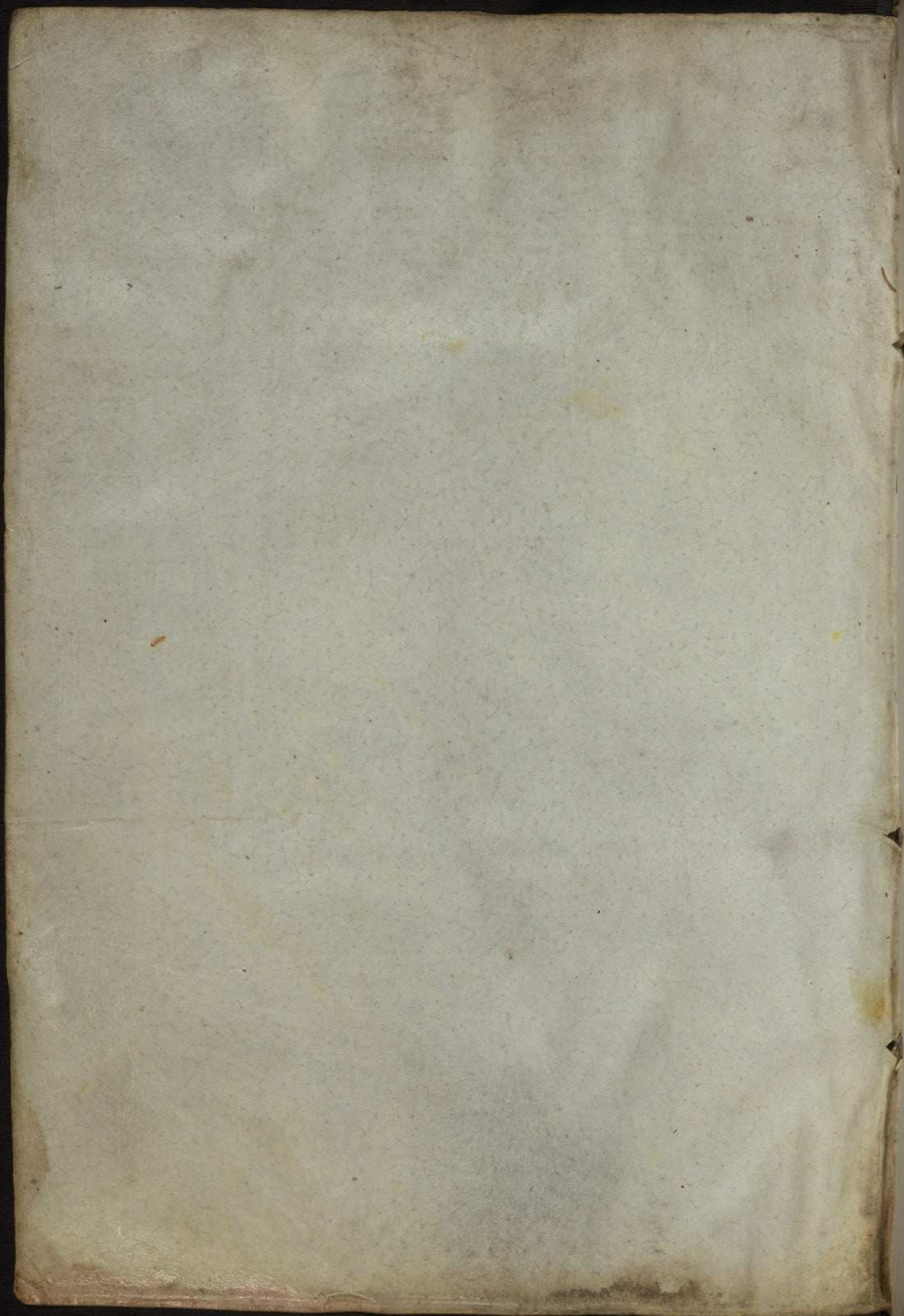

W. 546

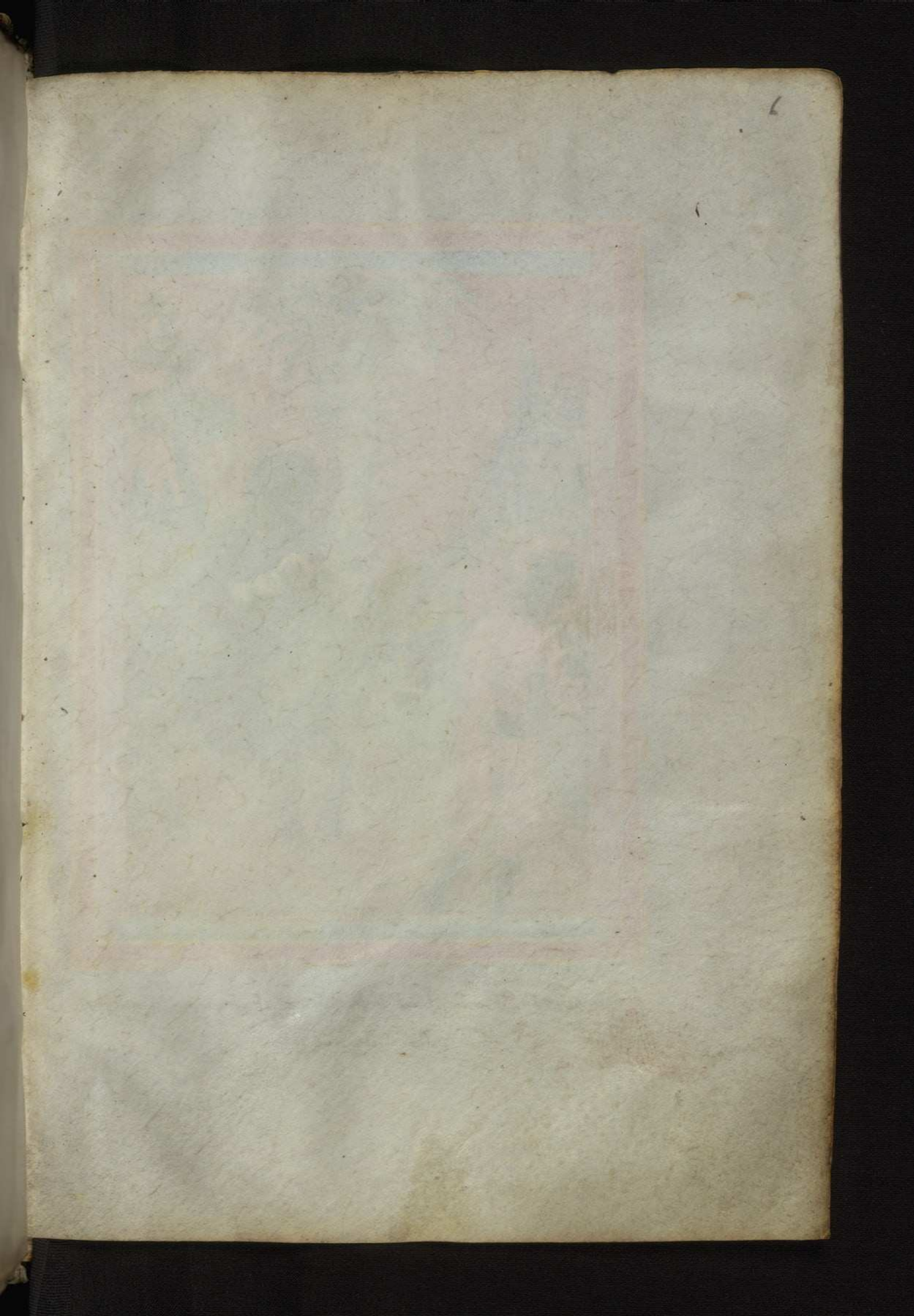

Մարիամ Բերկեալդ ար Էֆել. Տնցես որդի. և կոչեսցես
 զանունն նոր յս.

Այսպէս ծնունդն ընդ փրկիչ որդի՝ աւծեալ ար հրէքի տնոյն:

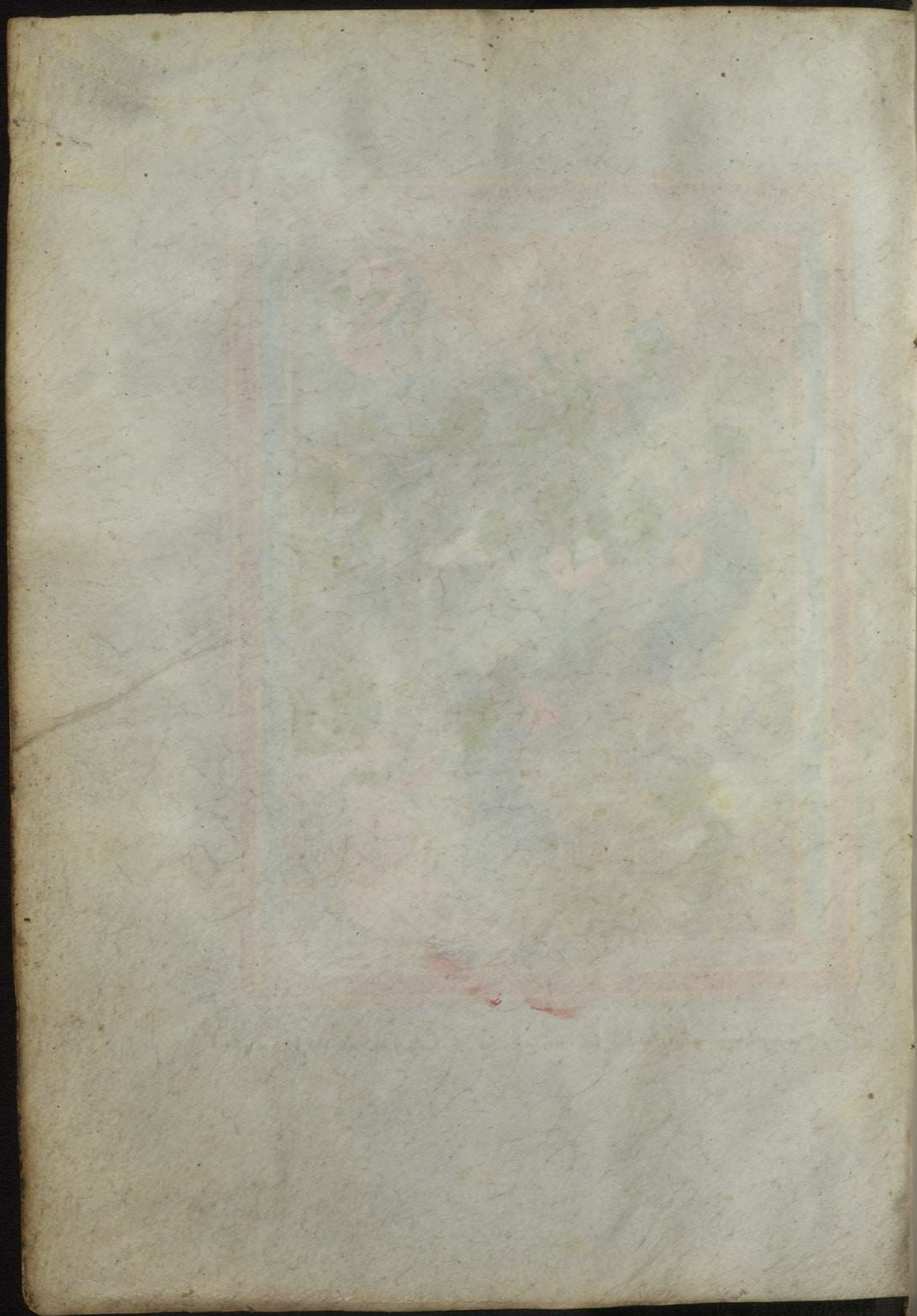

Եւ առ յովսէփ զմարիամ եւ փախեալս յեգիպտոս. Գ ասաց
 նմա՝ հրեշտակն:

Առաքեաց հերձիւի և կոտորեաց զմանկուսն որ իբեղէն.

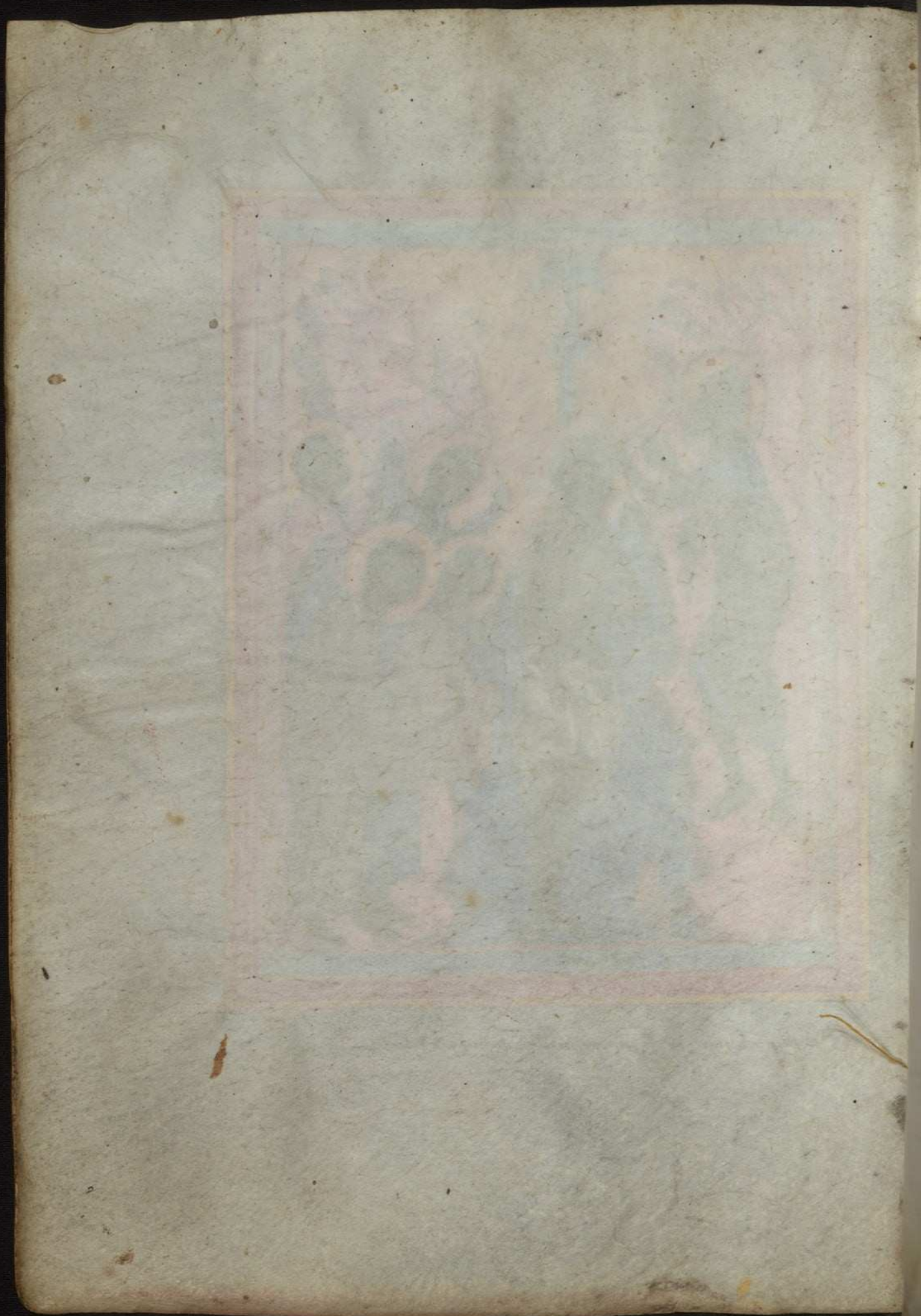

Զ առ անս առեա՛ տաճարն է :-

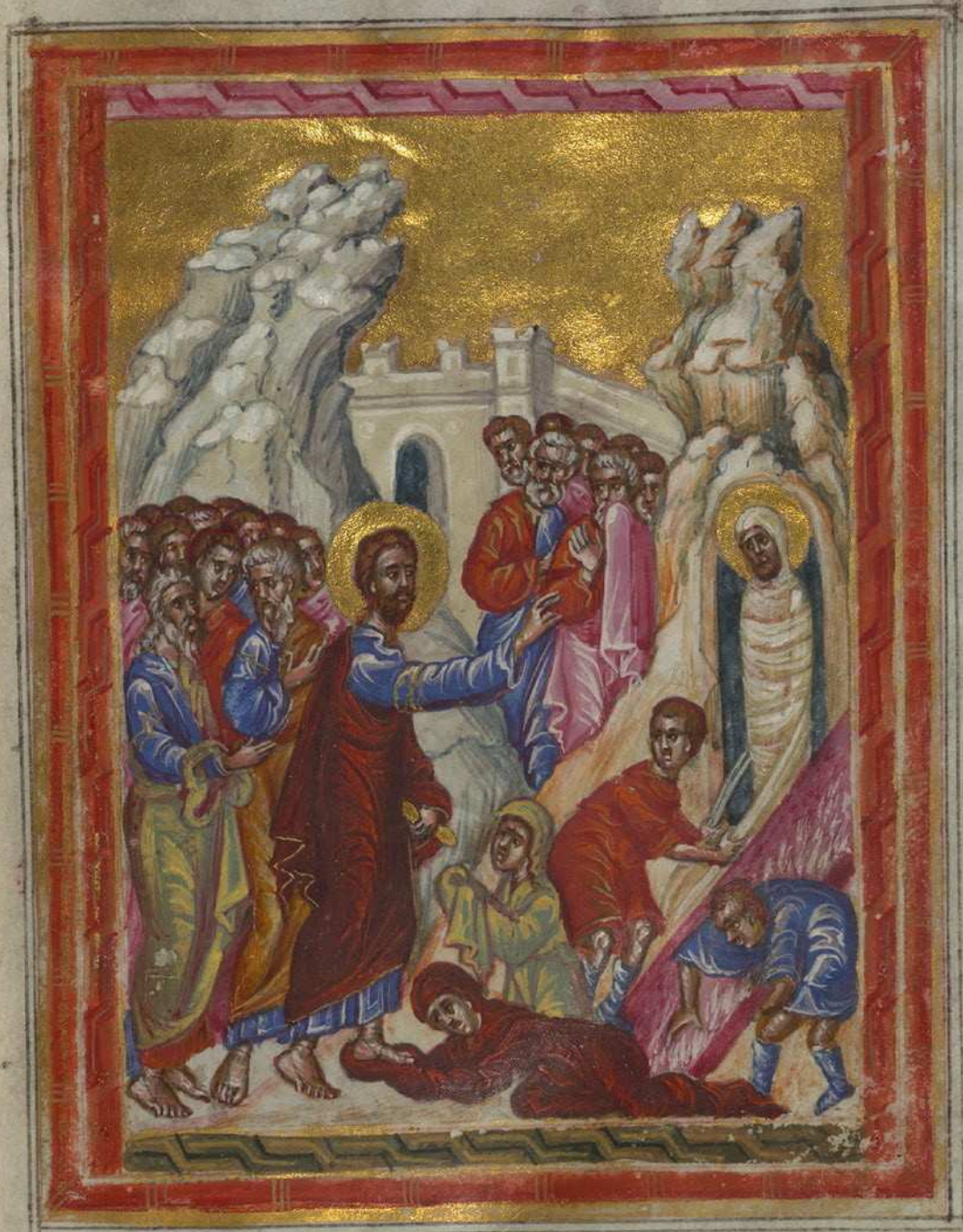
Եւ մկրտեցաւ յն ի յորդանան ի յովսէփէ :

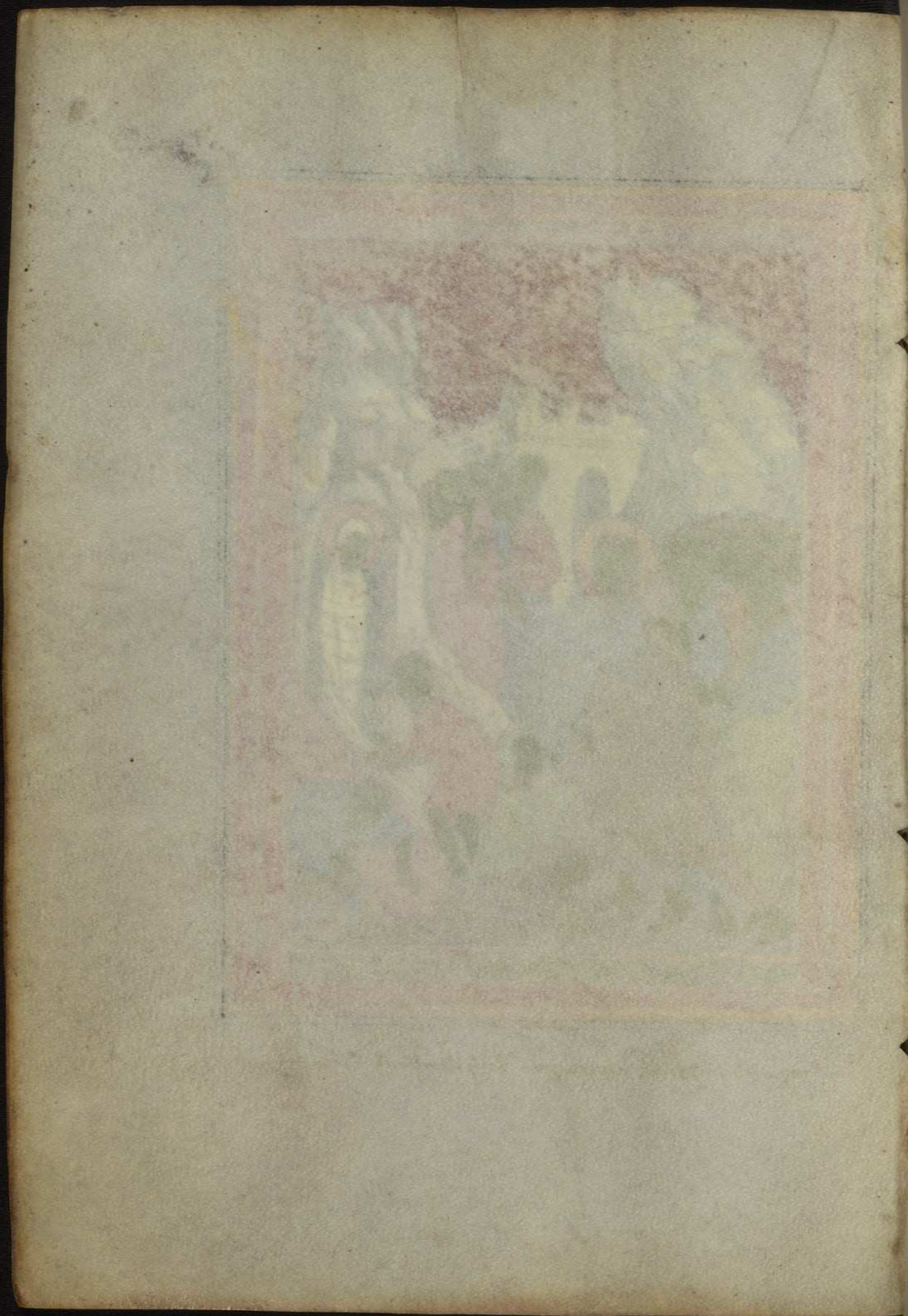

Արարցուք երես սող-արս. մեռն. և մի մոլգեսի. և մի եղբայր :

Հազարէ արի' եւ արտաքս. իսկ մեռեալն ելեալ ի սպիտակ:

Էւ հեծեալ յո եղև և յովանակ. և մտաւ ի սբ. քղքն յէմ.

Եւ անկ ջուր իկողնքն. և լըւաց զտոտ ողակերտացն :

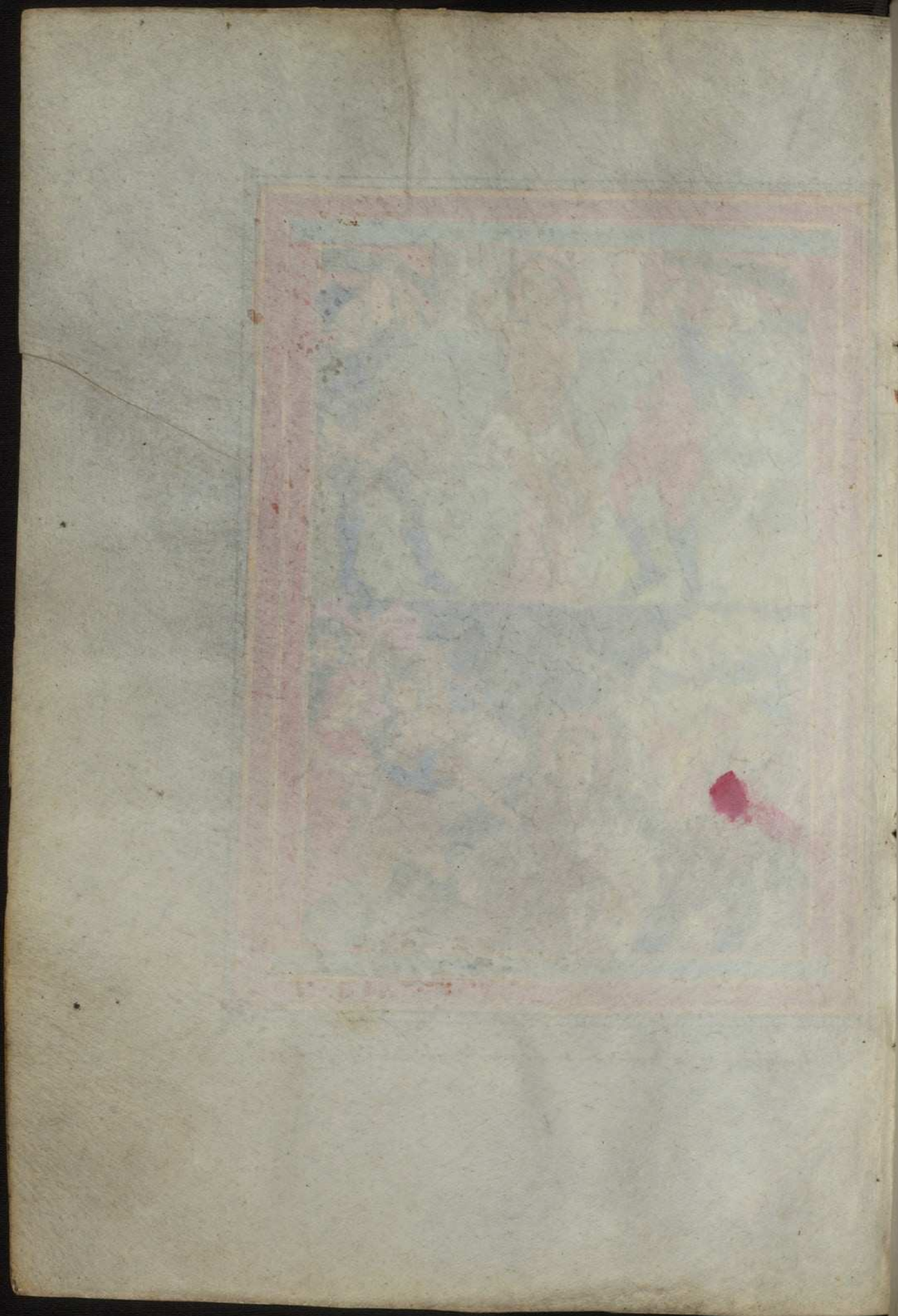

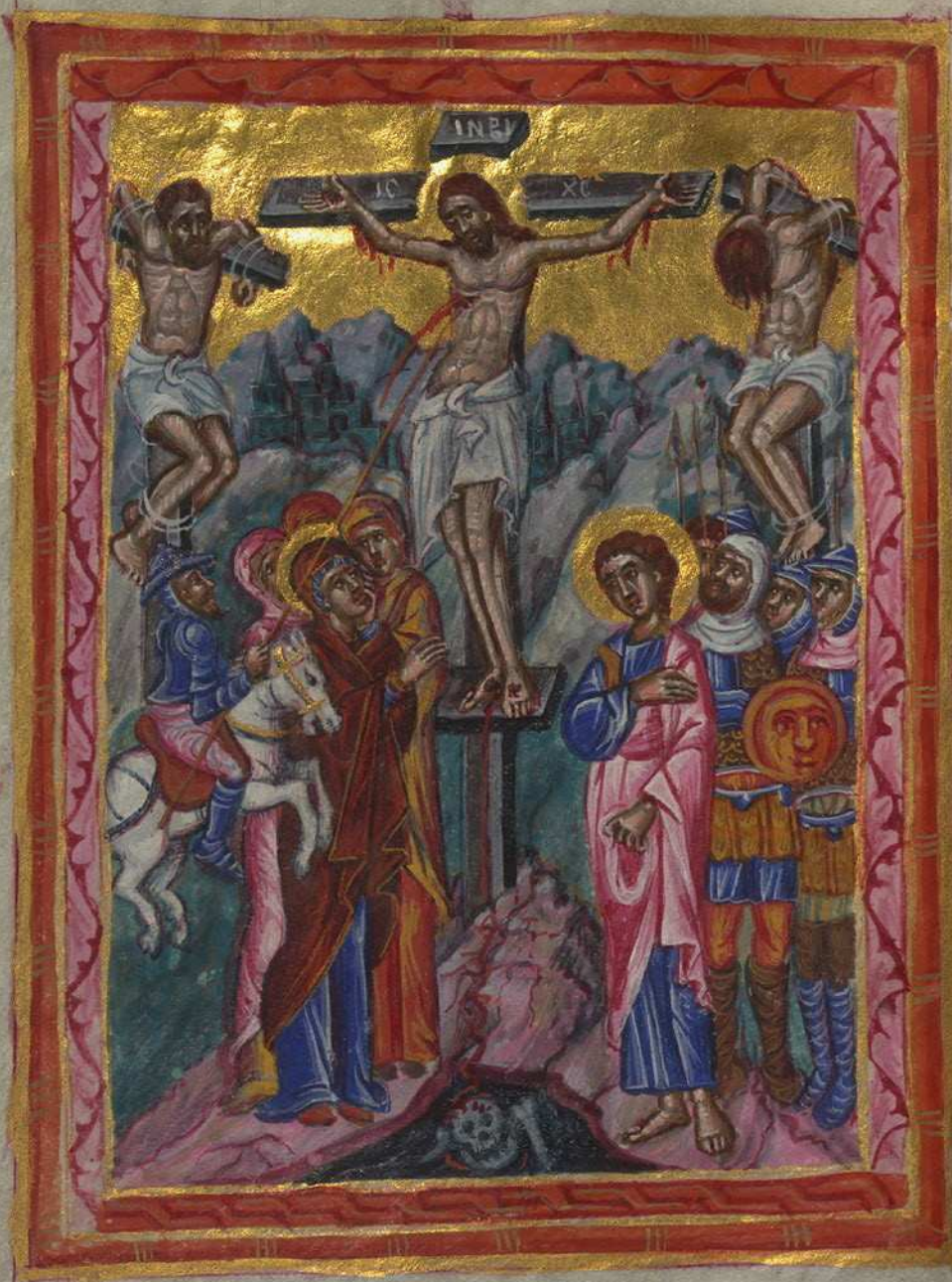
Ամէն յուրա՛ւ Ողջ Եւսեփն եւ համբողջ զնա՝ եւ ապա զնոր ողբն
 Հետք արեւին իմա՛ եկազսն զնա՛ :

Եւկապեալ զյն իսիրոն- ու ժգին հարկանէին զնա :

Վրացի զինուորի անդամ որ պատրաստված էր լինա։

Եւ ետին զն ի գորգմանի որէր փորեալ ի վիմէ :

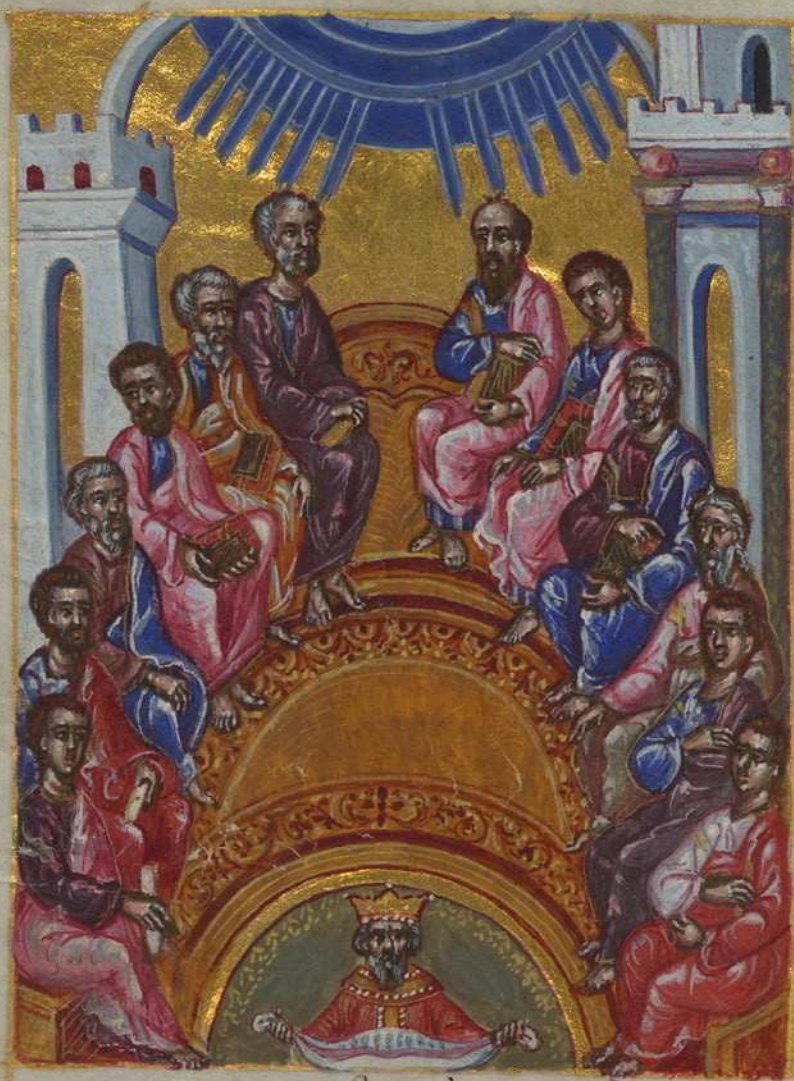
Ամենայն զգո՞րհաւ. եւ աղաւտեաց ըզհոգի սն :

Համբարձաւ տրնմեր փառաւք առ հարս յերկինս :

πενδεκοσι.

Ահադին անցնէ դաստառն ին. Եւսիս անգամ դաշու ասն թի.

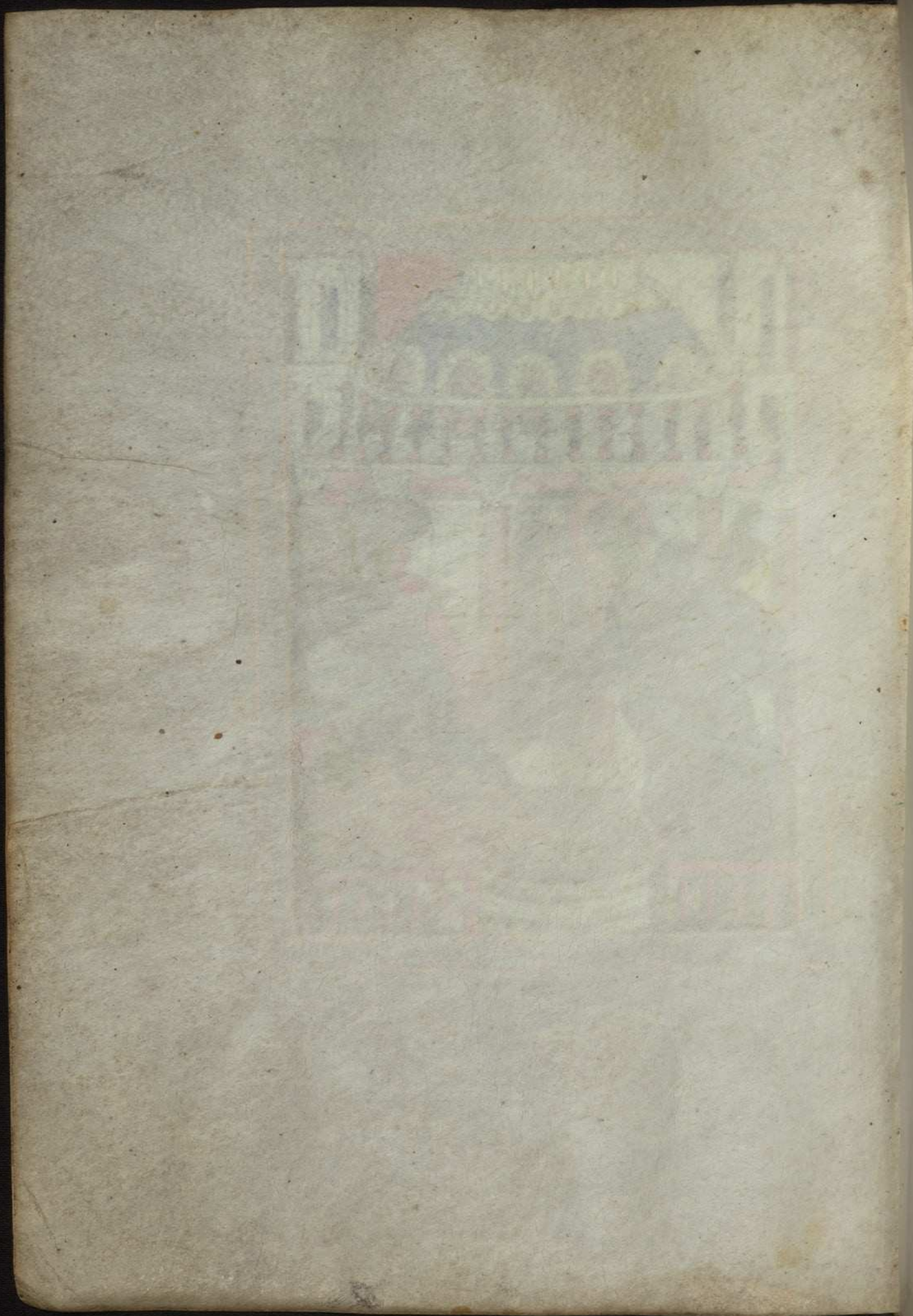

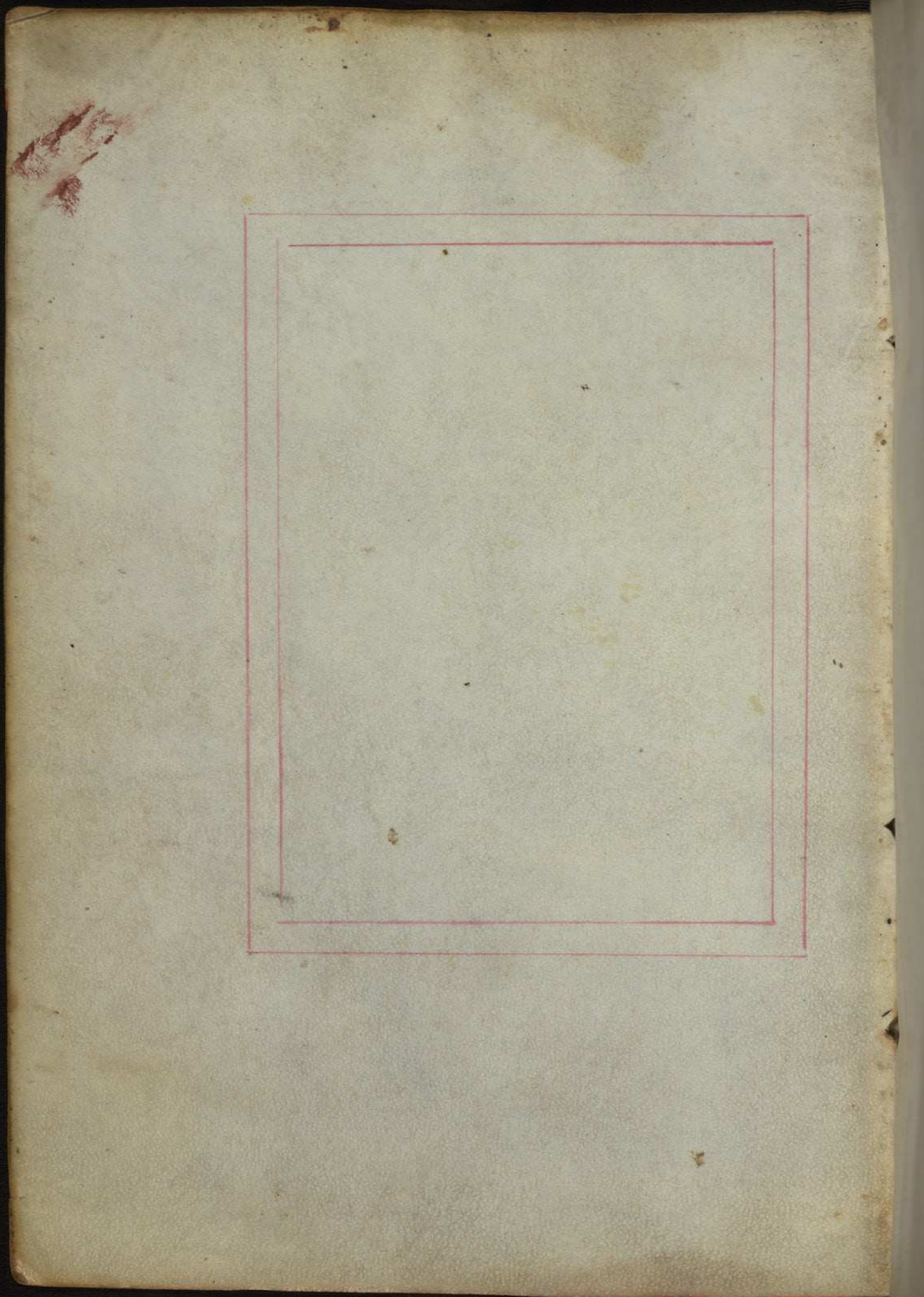
Եւ քերին առաքի յի զէ նկանակսն և զբ ճկունսն և բաշ
 խեղիչինգ հաղարան :

• ΕΑΝ ΕΙΣΤΗΣΙΝ ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΟΙ ΕΝ ΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Եւսեփ Կարպիանոսի սիրելի եղբոր խոր տղա

մովնի աղերսանդազոյ բազում աշխատութե և

ճշգրտութե փայտ իմէլ ստեալ զառիչորիցն և

Թող մեզ զաւետարանն մատթեան աւետարանին.

զհամարաբառս ալլոց աւետարանչացն զդրո՞

ակս եղեալ մոռնութե միմեանց : ոպ զի հարկէ դի

պել շարից կարգի երկնէս ապականել որչափ ըստ

միայարևս ընծերցնումին **Ա**րդ վն զիտղ անդամ

և զպարցնէս զքնաւ զմարմնոցն, և զշարի ունիցիս զի

տեղ զյանցն իւրան լն իւրքնչիւր աւետարանի իտեղիս

յորս նոքիմք ածան. ասել ճմարտութե իյաշխատ

սիրութենէ յնշագոյն ասացելոյ անուն առել պատ

ճառս լն ալլում գումարութե : Կանոնս Դ. Թուով զը

րոշմեցիքեղ ներքնակարգեալ : Որոց **Ա**ռաքինն

ունի զԹիւս յորս հանգոյն միմեանց ասացին. չորեք

եան. մատթեոս մարկոս Ղուկաս Զովհաննէս :

Երկրորդն յորս երկն. մատթեոս մարկոս Ղուկաս :

Երրորդն յորս երկն. մատթե. Ղուկաս Զովհաննէս :

Չորրորդն յորս երկն. մատթե. մարկոս Զովհաննէս :

Հինգրդն յորս երկուն. մատթեոս Ղուկաս :

Վեցրդն յորս երկուն. մատթեոս. մարկոս :

Եւ զմեզն. յորս երկուն. մատթեոս Զովհաննէս :

Ու զմեզն. յորս երկուն. Ղուկաս մարկոս :

Ի նման յորս երկուն. Ղուկաս Զովհաննէս :

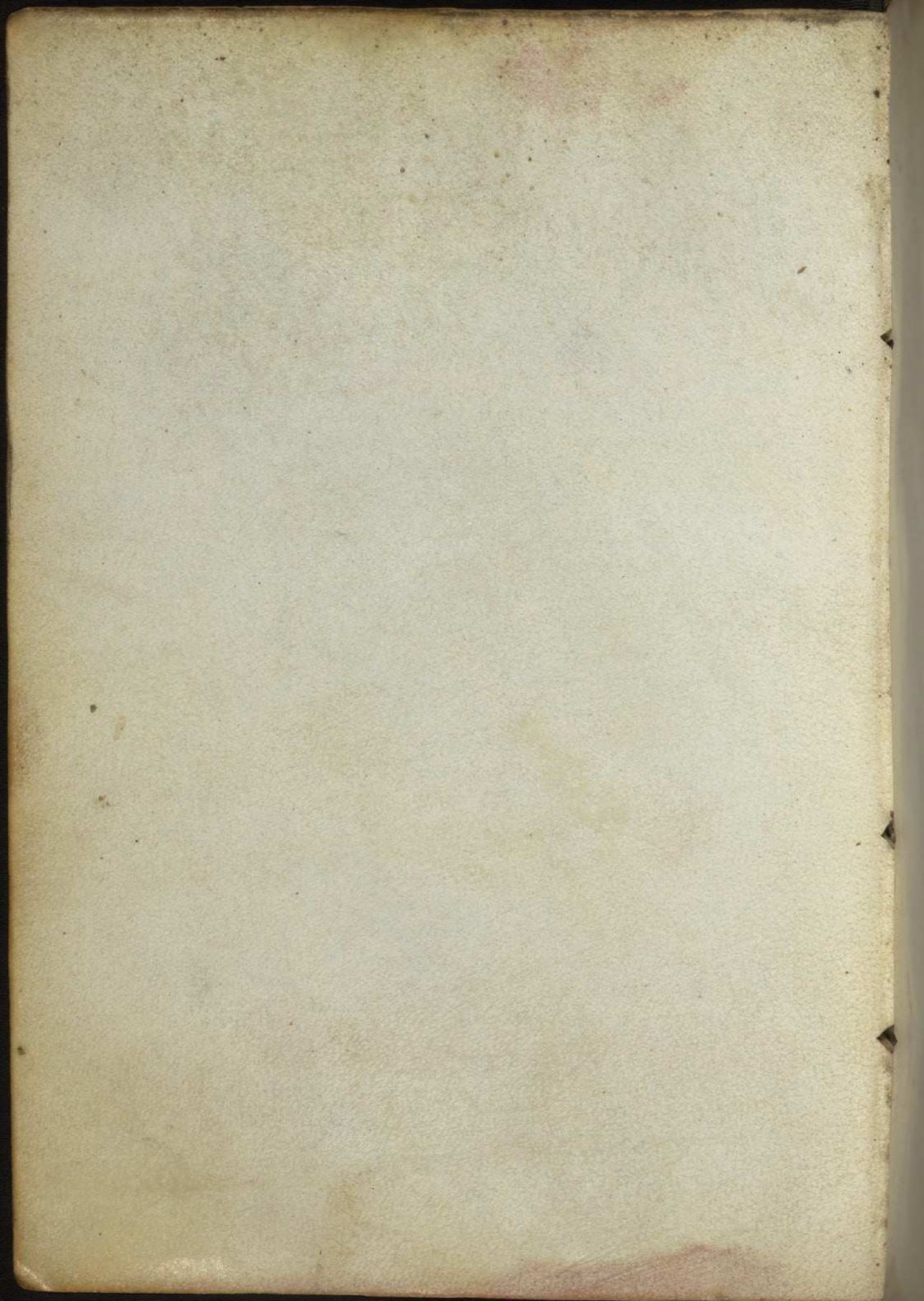
Առաքինն յորս իւրքնչիւրոք ինցնէ վն

իւրեւ երեք հնչ ան անձինն գրեաց :

Ի յոր անիս ինքեբոյ կարգելոյ կանոնացս պատմաւ
եւ յայտնագոյն պատմութի անց է պայպէս. իսկեւայ իւրա
քանչիւր չորեքունց աւետարանացն թիւ ինչ ամբնթեր
կայ ըս իւրաքանչ իւր մասին. Լկսեալ յառաջնմէն. ա
պա յերկրորդէն. երրորդէն. Եւրկարգաւ իսողացեալ
ը բնաւ մինչեւ կտրծ գրոցն: Լ Եւ իւրքնչիւր թիւոյ
որոցնէ թէ յորում առանկեցունց կանոնացն կայցէ թիւն
Լ յայտնի ինչ. թէ առաջինն. յայտն է թէ յառաջնումն
է Եւ թէ երկրորդն. յերկրորդումն. Եւ այնպէս մինչե
ցտաննեալն. Լ յոր Եւ թէ բացեալ զմի ինորից աւետա
րանացն յորոյ վերայ եկամիցիս կալ. յորում ճառագլխի
կամիցիս գիտել Եւ թէ յիւրն զորս հանգոյն միմեանց ասաց ին.
Եւ զանցն իւրան յիւրքնչիւր տեղիս գտանել յորս ընտան
ածան. Զոր ճառագլխիս Եւ ինչիս առեալ զառաջիկայ
Թիւն խնդրեացես զնա իճակատ կանոնին ըրկարմրա
գրովն ներքնադրոյմն իլուցանիցէ. Եւ հասցես դիւրաւ
եւ վերայ. Եւ ըրկարմրոյն գրեղոցն իճակատ կանոնին, թէ քան
երրորդ Եւ զիցիցէն ասացեալ յորոց խնդրեացեսն. Եւ
կայցես ի վր թիւոց Եւ այլոց աւետարանացն որք ի կանոնի
ցեն. Զոր թիւ Եւ ինչիս ամբնթերակացացն խնդրես
ցես զնա ինքեբոյ յանցն իւրան յիւրքնչիւր աւետարանի
իտեղիս զհանգոյնս ասացլանց Եւ գտցես. ողջեր:

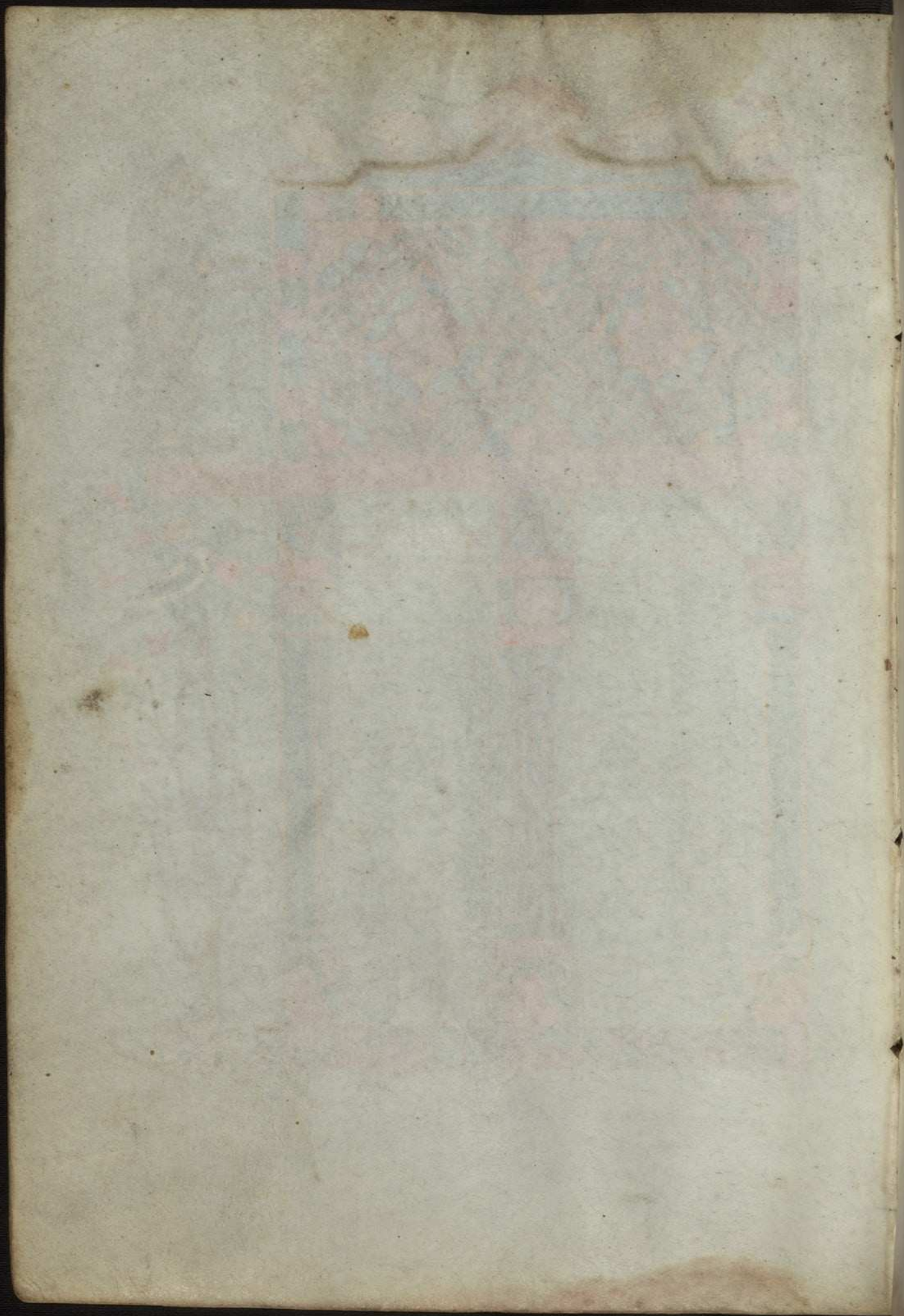
Կանոնացիորդ շորե

մարտ	մարտ	դրո	դրո
հուն	կոս	առ	նա
1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18	19	20
21	22	23	24
25	26	27	28
29	30	31	32
33	34	35	36
37	38	39	40
41	42	43	44
45	46	47	48
49	50	51	52
53	54	55	56
57	58	59	60
61	62	63	64
65	66	67	68
69	70	71	72
73	74	75	76
77	78	79	80
81	82	83	84
85	86	87	88
89	90	91	92
93	94	95	96
97	98	99	100

սին թիւան ածան ընտ

մարտ	մարտ	դրո	դրո
հուն	կոս	առ	նա
1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18	19	20
21	22	23	24
25	26	27	28
29	30	31	32
33	34	35	36
37	38	39	40
41	42	43	44
45	46	47	48
49	50	51	52
53	54	55	56
57	58	59	60
61	62	63	64
65	66	67	68
69	70	71	72
73	74	75	76
77	78	79	80
81	82	83	84
85	86	87	88
89	90	91	92
93	94	95	96
97	98	99	100

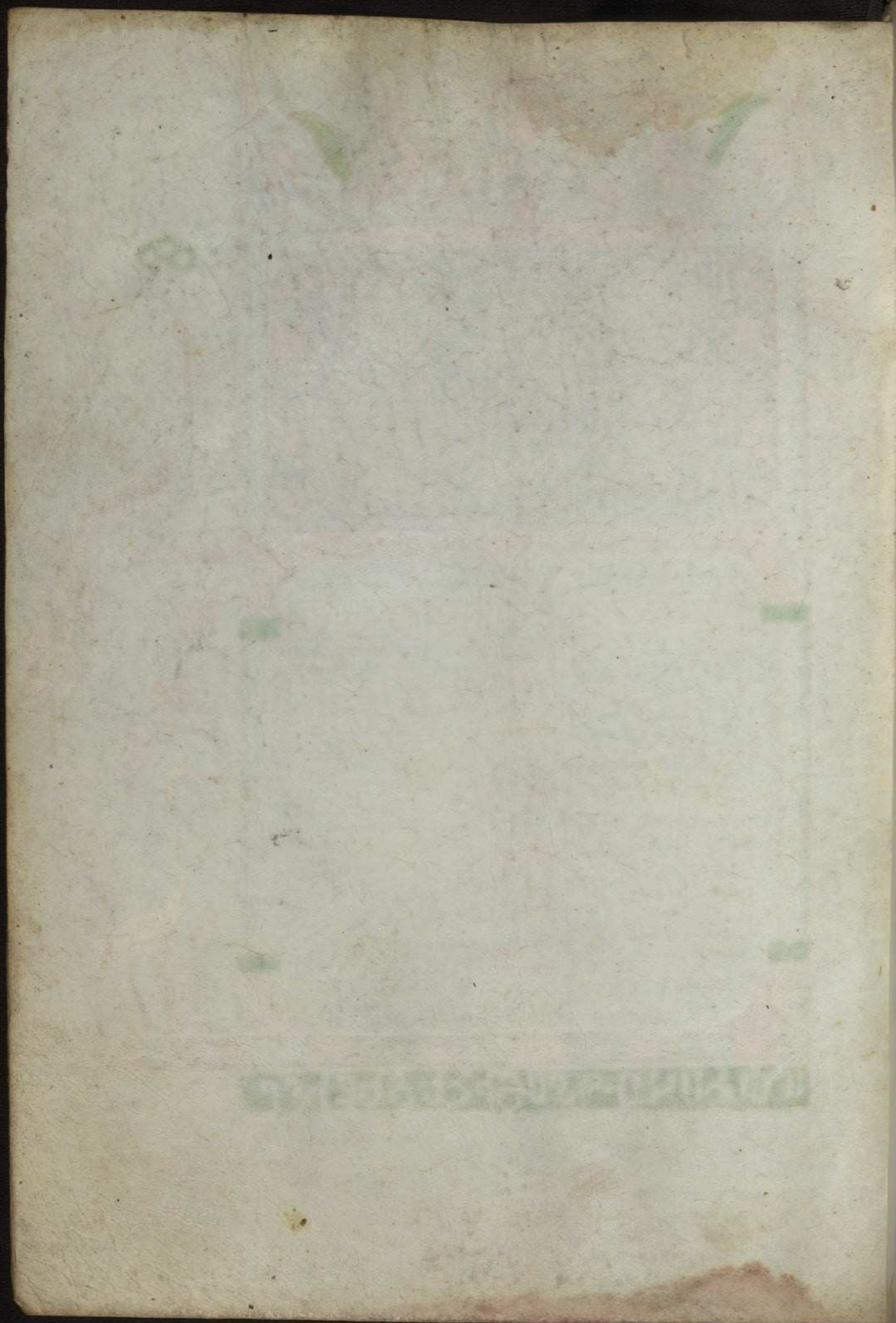
Կանոն **Դ** յորակուելն

[illegible]

Կանոնս **Է** յորա երկուսն

[illegible]

ԱՆՆԵՍԿԴԴՏՍՅՈՂԵՑԵՐԻՄԸ

The page features a large, ornate initial 'B' in blue and gold, decorated with floral and bird motifs. Above the initial, two birds are perched on a branch. To the right, a figure in a blue and gold costume is depicted. Below the initial, a table of Armenian text is presented, flanked by decorative borders. A tree is illustrated on the right side of the page.

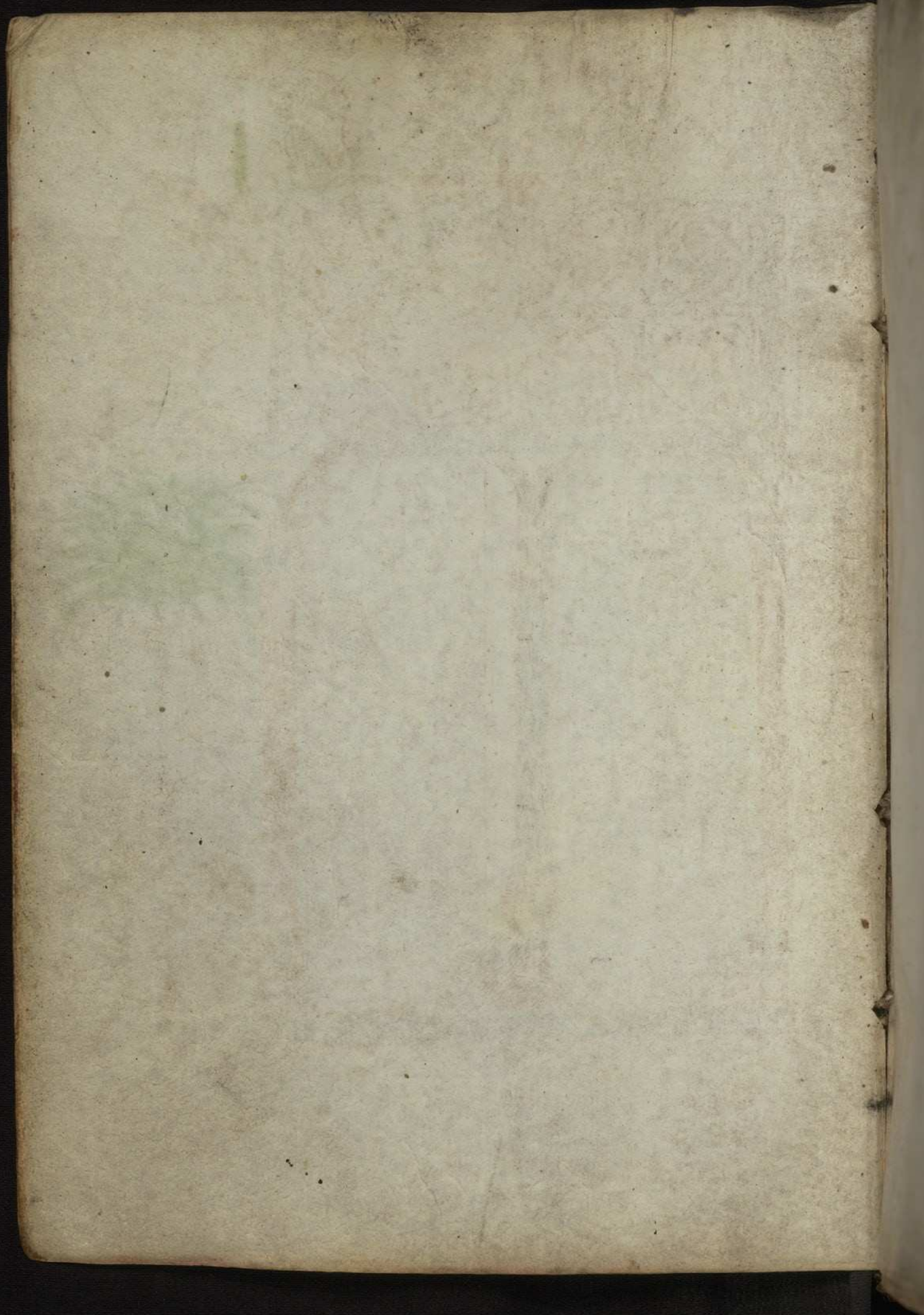
Կանոն յորակերկ և յորակ				Կանոն թ յորակ երկուն	
Երկուն	Երկուն	Կոն	Զոր	Կոն	Զոր
Է	ճգ	Խդ	ԺԲ	Է	ճԺ
		ԻԷ	ԺԴ		ճԻԲ
ՍԺ	ՍԺ	ԻԷ	ԺԶ	ՍԺ	ճԻԴ
		ԻԷ	ԻԸ		ճԻԺ
ՍԺ	ԼԲ	ԻԸ	ՅԷ	ՍԺ	ճԻԷ
		ՃԴ	ԽԸ		ճԼԱ
ՍԺ	ԼԴ	ճԺ	ԺԶ	ՍԺ	ճԻԸ
		ԴԱ	ԽԸ		ճԻԸ
ՃԻ	ճԲ	ճԴ	ճԷ	ՍԺ	ճԻԸ
		ճԴ	ԴԷ		ճԻԸ
ՃՃԷ	ՍԺ	ՍԻԷ	ճԻԸ	ՍԺ	ճԻԸ
		ճԻԷ	ճԻԸ		ճԻԸ
ՍԷ	ճԱ	ՍԷ	ճԻԸ	ՍԺ	ճԻԸ

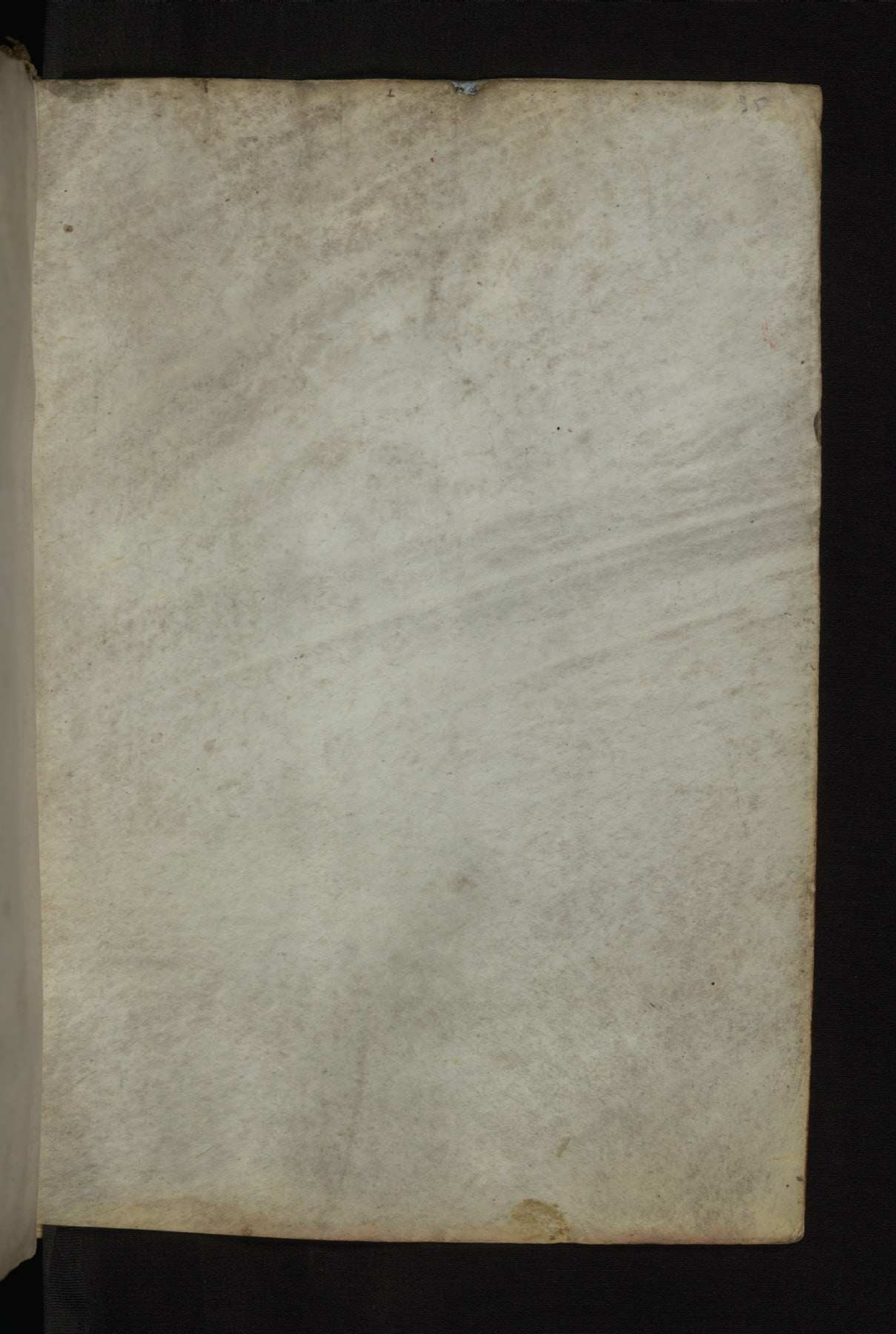

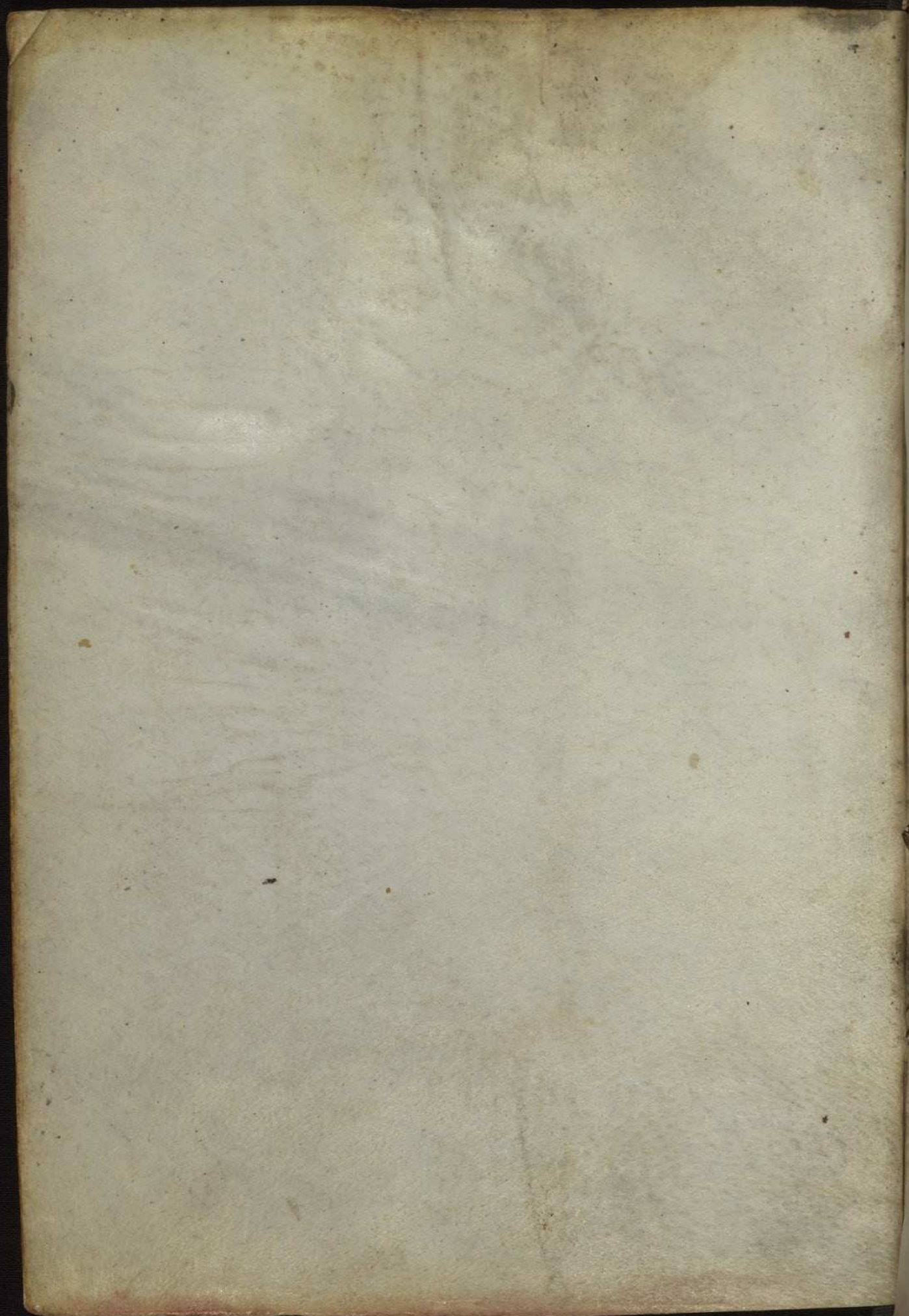

[illegible]

Ի ԲԱՆԻՍԻ
ՔԱՆՈՒԹՈՐԻ
ՈՅՐԱՆՈՒԹՈՐԻՈՅՐԱՆ
ՆԱԽԻ

Կաթնոս մարդ անուանեցաւ զնորմարդկան
միսն յաբրահամն պատմել կարգաւ յազորս
արարն մինչև յարեան :

բրահամ ծնուն
զի սահակ :
սահակ ծնուն զյա
կովբ :
ակովբ ծնուն զյու
ղայ և զեղբարս նո
րա :
ուրայ ծնուն զվիա
րէս և զգարայ ինծա
մարա :
արէս ծնուն զեղոր
վն :
զրովն ծնուն զա
րամ :
րամ ծնուն զամի
նարաբ :
մինարաբ ծնուն
զնա ասովն :
ա ասովն ծնուն
զսաղմովն :
սաղմովն ծնուն զբո
ոս ի հոգեբայ :

ոս ծնուն զովբեմ
ի հոռմայ :
ովբեմ ծնուն
զյեստ :
եստ ծնուն զգօ
իմ արբա :
աւիմ ծնուն զսո
ղովմովն ի կնքէն
ուրիայ :
ողովմովն ծնուն
զրոբովամ :
ոբովամ ծնուն
զաբիայ :
բիայ ծնուն զա
սաւի :
սաւի ծնուն զյով
սաւիամ :
ովսաւիամ ծնուն
զյովրամ :
ովրամ ծնուն զո
զիայ :
զիայ ծնուն զը

յովաթան :

Յովաթան ծնաւ
զաբ ան :

Մբաղ ծնաւ զեղե
կեայ :

Լզեկեան ծնաւ զ
մանասէ :

Սանասէ ծնաւ
զամ ոկս :

Մովս ծնաւ զյով
սիայ :

Յովսիան ծնաւ
զյէքոնիան և զեղբա
րս նորան առ զերու
թէն բաբելացոց :

Յեռ զերութէ բա
բելացոց ծնաւ յե
քոնիա զսաղաթեղ :

Սաղաթեղ ծնաւ
զգաւրաբաբել :

Օաւրաբաբել ծնաւ
զաբելուդ :

Մբելուդ ծնաւ զե
ղիակիմ :

Լղիակիմ ծնաւ զա
զուլք :

Մզուլք ծնաւ զա
դուլի :

Սադուլի ծնաւ զյա
բեն :

Մբեն ծնաւ զյեղե
մուդ :

Լյեղեմուդ ծնաւ զյե
ղիազար :

Լղիազար ծնաւ
զմատթան :

Սատթան ծնաւ
զյակովք :

Յակովք ծնաւ զյով
սէփ. զայրն մարեմայ
որում խառնեցեալ զմա
րիամ կոյս. յորմէ ծը
նան յ. որ անուանե
ցանք ք. :

Է Բորամենայն
ազգն արահամե
մինչև իդաւիթ ազգ
չորեք տասանք :

Ե իդաւթ մինչև
իգերութիւն բաբելա
ցոյ . ազգք չորեքտա
սանք :

Ե իգերութենէն
բաբելացոց մինչև
իքս ազգք չորեք
տասանք :

Ե քի ծնա
նդնէր պապէս

աւետալ զմայրնո
րա մարիամ յովսե
փո . մինչև եկեալ առ
մի մեանս գտաւ յղա
ցեալ իհոգւոյն սրբոյ :

Ե յովսեփ պրն նո
րա քան զի արդարէր .
և ոչ կամէր առաիկ

զնա . խորհեցաւ լռե
լեայն արձակել զնա :

Ե մինչ դէռ նա
զայն ածեր զմտան .
ահա հրեշտակ տն
իտեպեան երևեցաւ
նմա և ասէ . յովսեփ
որդի դաւթի . մի եր
կնչիր առնուլ անբեղ
զմարիամ կինքո . քան
զի որ ինմայն ծնեալ է
իհոգւոյն սրբոյ . ծնն
ցի որդի և կոչեացես
զանուն նր յս . զի նա
փրկեացէ զժողովու
րդ իւր իմեղաց իւ
րեանց :

Ե Լայս ամենայն
եղև . զի լցցի որ ա
սացան իտէ իձեռն
եսայն մարգարէի .
ահա կոչան յղացի

Լծնցի որդի. Լկոչեա
ցեն զանուն նորա
եմ մանուկ որ Թարգ
մանի ընդ մեզ ան :

Լզարթուցեալ
յովսէփ իբնոյ անտի
արար որպէս հրա
մայեաց նմա հրեշ
տակն տն. Լառ յինք
զկին իւր. Լոչ գիտէր
զնա. մինչ Լծնաւ զոր
դին իւր զանդրանիկ
Լկոչեաց զանո

ւն նորայն :

Լ Ե Ծ ն ա ն ի ն

յ ի բ ե թ ղ ա

հեմ հրէաստանի.
յաւուրս հերովդի
արքայի :

Լհա մոգք յարեւ
ելց եկին յեմ Լառն.
ուրի ործնաւն ար

քայն հրեից. զի տե
սաք զաստղն նորա
յարեւելա. Լեկաք եր
կիր պագանել նմա :

Լիբրե լուաւ ար
քա հերովդէս. խոռ
վեցաւ Լամենայն յեմ
ընդ նմա. Լժողովեալ
զամենայն զքահանա
ապետոն. Լզղպիրս ժո
ղովքդեանն. հարցա
նէր ինոցանի Թէ ո՞ր
ծնանիցի :

Լնորա ասենցնա
իբեթ զահեմ հրէաս
տանի. զի այսպէս գը
րեալէ իճեռն մարգա
րիին. Լզու բեթ զա
հեմ երկիր յուղայ ոչ
ինչ կրտրես յիշխանս
յուդա. Լբէն ելցէ ինչ
իշխան որ հովուեսցէ

զօրութեամբ զիւն
այն ժամ հերովդե
գաղտնի կոչեաց զմոյ
ան. և ստուգեաց ինն
ցանկէ զժամանակ
աստեղն երևելոյ. և
արձակեալ զնոսն ի
բեթ դահիմ ասէ. զո
նացէք ստուգեցէք
վասն մանկանն. և յոր
ժամ գտանիցէք անդ
արասջիք ինն. զի և
ես եկեալ երկեր պա
գից նմա :

Լնորն իբրև լու
ան ի Թագաւորեն զո
նացին. և ահա աստի
զոր տեսին յարևելս
առաջնորդեաց նոցա
մինչև եկեալ եկաց ի
վերայ ուրիշ մանուկն.
բրև տեսին զաստ

ղն խնդացին յոյժ ու
րախումբ մեծ :

Իբրև մտին իտոն
տեսին զմանուկն հան
դերձ մարեմա մարբն
իւրով. և անկեալ եր
կիր պագանէին նմա
և բացեալ զգանձս
իւրեանց մասուցա
նէին նմա պատարա
գա. ոսկի և կնդրուկ
և զըմուռս :

Իհրաման առեալ
իտեւրեան չղառնալ
անորեն առ հերով
դես. ընդ այլ ճանա
պարհ դնացին յաջ
խարհն իւրեանց :

Իբրև գնացին նոքա ան
տի. ահա հրեշտակ
տն երևէր իտեւրեան

յովսէփու և ասէ՛ արի
առ զմանուկդ և զմայ
իւր և փախի՛ր յեգիպ
տոս և անդ լինի՛լիւր
ցոր ժամ ասացից
քեզ քան զի իննդի
րէ հերովդէս կորու
սանել զմանուկդ ։

Ենա՛ յարուցեալ
առ զմանուկն և զմայր
իւր զիշերն և գնաց
յեգիպտոս և անդէր
մինչև ցփաղճան հե
րովդի ։

Եւրջն ասացեալն
իտէ իճէոն մարգա
րէին որասէ՛ յեգիպ
տոսէ կոչեցից զոր
դի իմ ։

Յայն ժամ իբրև
ետես հերովդէս թի
խաբեցաւ իմոգուց

անտի քարկացաւ
յոյժ և առաքեաց կո
տորեաց զամենայն
մանկունսն որիին ի
բեթղահէմ և յամե
նայն սահմանս նո
րա՛ յերկեմենից և ի
խոնարհ ։ ըստ ժամա
նակին զոր ստուգե
աց իմոգուցն ։

Յայն ժամ կատա
րեցաւ ասացեալն ի
ճէոն երեմիայի մար
գարէի որ ասէ ։

Չայնպովեաց ի հը
ռամա՛ որքումն և յա
լումն և աշխարումն
յոյժ ։ հոսքէլ լայր
զորդիս իւր և ոչ կա
մեր մեծարել զի
ոչ էին ։

Եւրջաղճան ելն

հերովդի. ահա հրեշ
տակ տն իտես լեան
երևեր յովսէփայ յե
զիպտոս և ասէր. արի
առ զմանուկդ. և զմա
յր ինք. և գնա յեր
կերն իլի. զի մեռան
որ խնդրէին զանձն
մանկանդ :

Ընա յարուցեալ
առ զմանուկն և զմա
յր նորա. և եկն յեր
կերն իլի :

Եիբրև լուաւ Է
Թէ արք եղանա
Թագաւորեաց հրե
աստանի. փոխանակ
հերովդի հաւր իւրո
երկեաւ երթալ ա
նդր. և հրաման ա
ռեալ իտեսլեան.
գնաց իկողմանս

գալիլեացոց. և եկե
ալ բնակեցաւ իբա
ղաքին որ կոչէր նա
զարեմ. զի լցցի
բան մարգարեիցն.
Թէ նազովբեցի կո
չեացի :

ՄԱՐԿՈՍԻ յԱՅ
ՆՈՍԻԿ ԳԱՅ
ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ
ՄԿՐՈՒՆ ԲԱՐՈ

զեւ յանապատին
հրէաստանի և ասէ
ապաշխարեցէք զի
մերձեալէ արքայու
Թիւն երկնից :

Ի սա՛ն վասն ո
րոյ առացաւ իձեռն
եսայեա մարգարեի
որ ասէ :

Այն բարբառոյ
յանապատի պատ

բաւառ արարէք զճա
նապարհս ան. և ու
ղիւղ արարէք զշաւի
ղս նորա :

Լինքն յովհան ^Թ
նէս ունէր հանդեր
խառնոց ուղտոյ. և
գաւտի մաշկեղէն ընդ
մէջ իւր. և կերակուր
նորա. էր մարախ և
մեղր վայրենի :

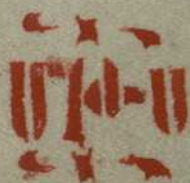
Յայն ժամ եղանկ
ին անոն առնա
յն Էմացիք. և ամե
նայն հրէաստան.
և ամենայն կողմն
յորդանանու. միլը
տէին ինմանէ ի յոր
դանան. և խոստո
վան լինէին զմեղս
խրեանց :

Լստեսեալ զբա ^Ժ

զոմս խառնակեցւոցն
և ի վարիսեցաց. եկե
ալս իմկրառութի նորա
առէ ցնտա = ծնունդք
եկեց ո՞րցոց ձեզ փախ
չեղ իբարկութենէն.
որ գաղցնէ :

Լրարէք այսու հե
տե պտուղ արժանիս
ապաշխազութի. և մի
համարեցեք առեղ
յան ձինս. Թ. ունեք
մեք հայր զաբրա
համ. առեմ ձեզ զե
կարողէ ան իբարանց
յայսցանէ. յարուցա
նեղ որդիս աբրահա
մու :

Սի ահաւասիկ տա
պար ան արմին ծա
ռոց կայ. ամենայն
ծառ որոն առնիցէ

զպտուղ բարի . հաստ
յնի և ի հոգւոյ արկանի :
Եւ մկրտեմ զձեզ
Ձրով յապաշխարութի
բաց որ զկնի իմ զայ
հզարագոյնի քան
զիս . և եւ չեմ բաւա
կան բառնալ զկամ չի
կս նորա . նա մկրտեա
ցի զձեզ ի հոգին աբ
և ի հոգւոյ :

ԺԲ Ուրոյ հեծանոցն ի ԺԴ
ձեռն իւրում և սրբ
բեացի զկալ իւր . և ժո
ղովեացի զցորեանն
իշտեմարանս իւր . և զը
յարդն այրեացի ան
շէջ հրով :

ԺԴ Յայն ժամ զայ յս ի
զալիլէի ի յորդանան
ան յովհաննէս մկր
տել ինձանի :

Ե յովհաննէս ար
գելու զնա . և ասէ ինչ
պիտոյի իբէն մկր
տել և դու առիս գաւ :
Եւ ատախանի եւ
յս և ասէ ցնա
Թոյլ տուր այժմ զի
այսպիս զացելէ մեզ
ընուզ զամենայն ար
դարութիս . և ասա
Թոյլ եմ նա :

Ե իբրեւ մկրտեց
յս . եւ վաղ վաղապի
իջրոյ անտի . և ահա
բացան նմա երկինք
և ետես զհոգին աբ
զի ի ջաներ իբրեւ
զաղանի և զայր ի
վերայ նորա :

Եւ ահա ձայն յերկ
նից որ ասէր . զայի
որդի իմ սիրելի ընդ

որ հաճեցայ =

3 այն ժամ վարե թե
ցաւ յս յանապատ
ի հոգւոյն. փորձել
իսաստանայէ =

Լւարհեալ զքա իդ
ռասուն տիւ. և զքա
ռասուն գիշեր. ապա
բաղցեալ

Լմատուցեալ
փորձիչն ասէ ցնա
եթէ որդիես այ ա
սա՛ զի բարինքս այ
սորիկ հաց լինիցին =

Լա՛ պատասխա
նի ետ և ասէ գրեա
լէ թէ ոչ հացիւ մի
այն կեցցի մարդ.
այլ ամէնայն բա
նիւ որեւանէ իբե
րանոյ այ =

3 այն ժամ առեալ

աժէ ցնա՛ սաստանայ

ի բաղաքն ոք. և կա
ցուցանէ ցնա՛ իվե
րաց աշտարակի տա
ճարին և ասէ ցնա՛
եթէ որդիես այ սորիկ
զքեզ աստի իվայր.
զի գրեալէ եթէ հրեշ
տակաց իւրոց պատու
իրեալէ վսթո. և իսկե
րաց ճեւաց բարձցեն
զքեզ. զի մի՛ երբէք
հարցես զքարի զո
տն քո =

Լսէ ցնա՛ դարձեալ
յս. գրեալէ թէ ոչ
փորձեացես զտր աժ
քո =

Դարձեալ առնու
աժէ ցնա՛ սաստանա
իլեաուն մի բարձր
յոյժ. և ցուցանէ՛

նմա գամենայն թա
գաւորութիւն աշ
խարհի. և զփառս նո
ցա և ասէ՝ ցնա՛ զայդ
ամենայն քեղտացեմ
անկեալ երկիրպագա
նիցես ինչ :

3 այն ժամ ասէ ցնա
յն. երթ յետս իմ սա
տանայ. զի գրեալ է
տեսայքում երկիրպագ
ցես. և ցնա միացն պաշ
տեսցես :

4 պա՛ւ եթող ցնա՛
սատանայ. և ահա՛ հը
րեշտակք մատեն և
պաշտէին ցնա :

Երբեք լու
աւ յն եթէ
յով հաննէս մատ
նեցաւ. մեկնեցաւ զը
նաց ի գալիլեա :

1 Եթողեալ ցնա
զարեմ. եկն բնա
կեցաւ ի կափառնա
ում ի ծովեղերն. ի
սահմանս զաբու
ղովնի. և նեփ թաղի
մայ :

2 Ի լոցի բանն որ
սասցաւ ի ձեռն յե
սայեա մարգարէի.
երկիր զաբուղովնի.
և երկիր նեփ թաղի
մայ ճանապարհ
ծովու յայն կոյս յոր
դանանու գալիլեա
հեթանոսաց. ժողո
վուրդ որ նստէր ի
խանարի ետես լոյս
մեծ. և որոց նստէին
յաշխարհին. և իս
տուերս մահու լոյս
ծագեաց նոցա :

Յ արմ հետե ըս է
կամ քարոզել յն
ասել. ապաշխարե
ցէք զի մերձեալ է
արքայութի երկնից

Մ ինչ դէռ զգնա
յո յն ընդ եզր ծո
վուն գալիլեացոց.
Ետես երկուս եղ
բարս. զսիմովն
զկոչեցեալն պետ
րոս. և զանդրեաս
եղբայր նորա՝ ար
կեալ ուսկանիծով
քան զի ճկնորսքէին:

Լ ասէ ցնոսա. և
կայք զկնի իմ. և ա
րարից զձեզ որս
որդս մարդկան:

Ե նոցա Թողեալ
վաղ վաղակի զգոր
ծիսն. գնացին զը

հետ նորա:

Լ մատուցեալ ան
տի յառաջ Ետես
այլ երկուս եղբա
րս. զյակովբոս
զերեդեա. և զյով
հաննէս զեղբայր
նորա՝ ինաւին զե
բեդեա. հանդերձ
հարբն իւրեանց.
մինչ կազմէին գուռ
կանսն իւրեանց. և
կոչեաց զնոսա:

Ե ոցա Թողեալ
վաղ վաղակի զնան
և զհայրն իւրեանց
գնացին զհետ նորա:

Ե ընդ յն ընդ ի
ամենայն կողմն գա
լիլեացոց. ուսուցա
նէր ի թողովուրդս
նոցա և քարոզէր

Բաւտարանն արքա ի
ուծե. և բռնկե
զամենայն հիւանդու
թիս. և զամենայն ա
խտս ի ժողովուրդէանն:

Ի Կ

Եւ ի լուր նորա ընդ ի
ամենայն երկիրն ասո
րոց. և մատուցին առ
նա՝ զամենայն հիւա
նդս. որ նեղեալ էին
իպէս պէս ցաւս. և ի
տանջանս. զգիւահա ի Կ
րս. և զլուսնոտս. և
զանդամաւոյծս. և բը
ժկեաց զնոսա = ի Ե

Եւ ի թաղին զհեա
նորա ժողովուրդք բա
զումք. ի գաղիլէէ և ի Ե
դեհապաւլէա. և յէմէ
և ի հրէաստանէ. և
յայն կոյս յորդանա
նու և բժկեաց զնոսա ի Թ

Ետեսեալ զ
Ժողովուրդսն

Եւ ի լեւան. և ի բրե
նստաւ անդ մատեն
աշակերտքն նորա:

Եւ բացեալ զբե
րան իւր ուսուցանէր
զնոսա և ասէր:

Եւ բանի աղքատոց
հոգով. զինոցանէ ար
բայումէ երկնեց:

Եւ բանի ազանորաց
զինորա մեծութեա
նին:

Եւ բանի հեզոց. զի
նորա ժառանգեա
նին զերկեր:

Եւ բանի որ բաղցել
և ծարսուի իցեն ար
դարումէ. զինորա
յազեացին:

Եւ բանի ողորմած

աց զինորան ողորմու-

Թի գտցեն :

Բանի այնոցիկ որ սբ
են սրտիւք . զինորա
զան տեսցեն :

Բանի խաղաղարա
րաց . զինորան որդեքայ
կոչեսցին :

Բանի որ հալա
ծեալիցեն վասն ար
դարու Թե զինո
ցացի ալքայու Թի
երկնից :

Բանի շեղ յոր
ժամ նախատիցեն
զձեղ և հալածես
ցեն . և ասիցեն զա
մենայն բան չար
զձեռն սուտ վասն
իմ . ցնծացէք և
ուրախ լերուք զի
վարձք ձեր բա

զումեն յերկնս .

զի այսպէս հալա
ծեցին զմարգա
րեան որ յառաջ
բան զձեղէին :

Ուրեք աղ երկ
րի . ապա Թե
աղն անհամի . ին
յաղիցի . ոչ իմիք աղ
դիցի այնու հետե .
բայց եթէ ընկե
նուլ արտաքս . և կո
խան լինել իմարդ
կանի :

Ուրեք լոյս աշխար
հի . ոչ կարեք աղաք
Թագչել որ ի վերայ լե
րին կայցի . և ոչ լուցա
նեն ճրագ . և լինեն ընդ
գրուանաւ . այլ ի վե
րայ աշտանակի . և
լոյս տայ ամենեցուն

որ իտանն իցեն. այն
պէս լուսաւորեցէ
լոյս ձեր առաջի մարդ
կան. որպէս զի տես
ցեն զգործս ձեր բա
րիս. և խառաւորեցեն
զհայր ձեր որ յերկին

սէ :

Ի համարիք

Եթէ եկի լու

ծանել զամբէնս. կամ
զմարգարէս. ոչ եկի լու
ծանել այլ ընդ :

Մէն առեմ ձեզ
մինչ չե անցցեն երկինք
և երկիր յովտմի որնշա
նախեցմիէ. ոչ անցցէ
յարինացն և իմարգա
րէից մինչ չե ամե

նայն եղիցի :

Որք լուծցէ մի ինչ
իպատու իրանացս յայս

ցանէ ի իփոքունց. և ու
սուացէ այնպէս զմար
դիկք. քոքը կոչեսցի
յարբայու թէ երկ

նից :

Սի որ արասցէ. և
ուսուացէ. նա մեծ
կոչեսցի յարբայու
թէ երկնից :

Այց առեմ ձեզ.
զի ոչ եթէ առաւելու
ցու արդարու թի ձեր
աւելի քան զդրպ
րացն և զփարիսե
ցոց. ոչ մտանիցէք
յարբայու թիւն

երկնից :

Ուարուք զի ասա
ցաւ առաջնոցն. թէ
մի ապանաներ. զի որ
ապանանիցէ պարտա
կան լիցի դատաւ

տանի :

Մյկն ասեմ ձեզ .
եթէ ամենայն որ
բարկանայ եղբայր
իւրում տարապար
տուց . պարտաւոր լի
ցի դատաստանի :

Էւոր ասիցէ ցեղ
բայր իւր յեմար . պար
տաւոր լիցի աստենի :

Էւոր ասիցէ ցեղ
բայր իւր մորոն . պար
տաւոր լիցի իգեհեն
հրոյն :

Եթէ մատուցանի
ցես զպատարագքո
իսկերայ սեղանոյ . և
անդ յիշիցես եթէ
եղբայր քո ունիցի
ինչ խեղճ գլխ . Թող .
զպատարագն քո առա
ջի սեղանոյն . և երթ

նախ հաշտեաց ընդ
եղբայր քում . և ասան
եկեալ մատուցի
զպատարագն քո :

Էր իրաւաւոր ընդ
ոսոխի քում վաղապ
յն . մինչ դէռ իցես
ընդ նմա ի ճանապար
հի . գուցէ մատնիցէ
զքեզ ոսոխն դատաւ
որի . և դատաւորն դահ
ճի . և արկանիցիս ի
բանդ . ամէն ասեմ
քեզ ոչ եղանկես ան
տի . մինչև հատուցա
նիցես զյետին նա
բարակիտն :

Ուարուք զի ասա
ցաւ մի շնար :

Այց էս ասեմ ձեզ
Եթէ ամենայն որ հայի
իկին մարդ . առի ցան

կանաղոյ նման. անդէն
շնացան ընդ նման ի
արտի խրում :

Եւթ ակնքո գայ
Թաղղեցուցանէ գբեղ
իլեն գնաւ Լընկեա ի
բէն. զի լաւէ բեղ է
Թէ մի յանդամոց բոց
կորիցէ. Լամի ամե
նայն մարմինդ քո
անկանիցի իղէհեն :

Եւթ ակնքո
գայԹաղղեցուցանէ
հատ գնաւ Լընկեա
իլեն. զի լաւէ բեղ
Եւթ մի յանդամոց
բոց կորիցէ. Լամի
ամենայն մարմինդ
քո անկանիցի իղէ
հեն :

Ապաքէն ասացան
Թէ որ արձակիցէ

զկին իւր տացէ նմա
զարձակմանն :

Այցես ասեմ շեղ
Եւթ ամենայն որ
արձակէ զկին իւր. ա
ռանց բանի պողուն
կումԹէ նա տա նմա
շնալ. Լոր զարձակէ
ալն ամեն շնա :

Դարձեալ լուարոք
զի ասացան ասալ
նոցն. մի երդնուցա
սուտ. բայց հատու
ցես ան զերդմուն
քո :

Այլ ես ասեմ շեղ
ամենեւին մի երդ
նուլ. մի յերկինս. զի
աւծոռէ այ. Լամի յեր
կիր զի պատուանդա
նէ ոտից նորա. Լամի
յիմ զի քարաքէ մեծի

արքայի. և մի՛ իգուխ
քո երդնուցուա. զի
ոչ կարես մազ մի՛ ըս
պիտակ ատենէ կամ
Թուխ :

Լուարուք զի ասա
ցաւ ակն ընդ ական
և ատամն ընդ ատա
ման :

Մէն ասեմ ձեզմի
կազ Հակառակ հա
րին :

Մէ. Թէ որ ածիցէ լը
ապտակ յաջ ծնաւտ
քո. դարձոյ նմա՛ և
զմիւսն :

Եւոր կամիցի որ դա
տել և ատնուզ զշա
պիքս քո. Թող ինա՛
և զբաժ կոն քո :

Եւոր տարապար լը
հակ վարիցէ զքեզ

մղոն մի երթ ընդ
նմա և երկուա. որում
իննդրէ իքէն տուր.
և որ կամի փոխ առ
նուզ իքէն. մի դար
Հուցաներ զերեսս :

Լուարուք ապաքէն
զի ասացաւ. սիրես
ցես զընկերքո՛ւ. և ա
տեսցես զԹշնամին
քո :

Մէն ասեմ ձեզ Լ

սիրեցէք զԹշնա
միս ձեր. բարեւորա
րէք ատելեաց ձե
րոց. և աղաւթս ի վե
րայ այնոցիկ որ լը
կեն զձեզ և հալա
ծեն. զի եղիջիք որ
դիք հաւր ձերոյ որ

Լ յերկինսէ. զի զարե
գակն իւր ծագէ ի վե

րաց չարեաց և բարե
աց. և ամէն անձրե
կիւրաց արդարաց և
մեղանորաց :

Խա

Օ Եւ թէ սիրեցէք
զայնոսիկ որ սիրենն
զձեզ. զինչք վարձք
իցեն. ոչ ապաքեն և
մաքսաւորք զնոյն
գործեն. և եւթ տաց
ցէք միայն ողջոյն
բարեկամաց ձերոց.
զինչ անիւ առնէք
ոչ ապաքեն մաքսաւ
որք և մեղանորք զ՞
նոյն գործեն :

Ր Ի՞նչ եղերուք դուք
կատարեալք. որպէս
և հայրն ձեր երկնաւ
որ կատարեալ է :

Գործք ձերոց
որոցմաք

ձերում. մի առնել ա
ռաջի մարդկան. որ
պէս թէ իցոց ինչ նո
ցա. գուցէ և վար նս
ոչ ընդունիցեք ի հա
րեն ձերմէ որ յեր
կինսէ :

Մ Եւ յոր ժամ առ
նիցես ողորմութիւն.
մի հարկանել փողա
ռաջիք. որպէս կել
ծաւորքն առնեն ի
ժողովուրդս և ի հոա
սարակս. որպէս զե
փառանորեցին ի
մարդկանս :

Մ Եւ ասեմ ձեզ այն
խսկեն վարձք նոցա :

Մ Եւ յոր ժամ ողոր
մութիւն առնիցես. մի
գիտացէ ճակքո զինչ
գործէ ալքո. որպէս

զի եղիցի ողորմու
Թինն քո իծածուկ-և
հայրն քո որտեսանէ
իծածուկ հատուցե
քեզ յայտնապէս :

Եւ յոր ժամ յաղա
ծա կայցես . մի լինի
ցես որպէս զի սիրեն
ի ժողովուրդս . և յան
կինս հրապարա
կաց կալ յաղաւծա :
որպէս զի երևեսցին
մարդկան :

մէն ասեմ ձեզ
այն իսկէն վարձք
նոցա :

Եւ յու յոր ժամ
կայցի յաղաւծա .
մուտ իսկնեակքո-և
փակեալ գոգուքո-
և կաց յաղաւծա առ
հայր քո իծածուկ .

և հայրն քո որտեսանի
իծածուկ հատուցե
քեզ յայտնապէս :

Եւ յոր ժամ կացեք
յաղաւծա . մի շատա
խաւար լինիք եբրե
զհեծանութան . զի հա
մարին եմէ իբազում
խաւսից իսրեանց լսել
լինեցին . ահա մի նմա
նիցեք նոցա . զի գիտե
հայրն ձեր զինչ պիտո
է ձեզ . մինչ չե ձեր
իսկորեալ ինչ եցէ ի
նմանս :

Եւ ահա այսպէս կա
ցեք դուք յաղաւծա :
այր մեր որ յերկի
նա աբ եղիցի անուն
քո . եկեսցէ արքայու
Թիքո . եղիցին կամք
քո որպէս յերկինս և

յերկրի . զհաց մեզ
հանապազորդ տուր
մեզ այսաւր . և Թող
մեզ զպարտիւմեր .
որպէս և մէք Թողու
մք մերոց պարտա
պանայ . և մե՛ տանիք
զմեզ ի փորձումի .
այլ փրկեա՛ն զմեզ ի
հարկն . զիքո՛ւտ ար
քայումի և զսարումի
և փառք յաւիտեանս
ամէն :

Եւ Եթէ Թողուցուք
մարդկան զյանցանս
նոցա՛ն . Թողցի և ձեզ
հայրն երկնաւոր :

Այն Թէ ո՛չ Թողու
ցուք մարդկան զյան
ցանս նոցա՛ն . և ո՛չ հայ
րն ձեր Թողցի ձեզ
զյանցանս ձեր :

Եւ յոր Ժամ պահի
ցեք մի լինեք երեւ
զկեղծաւորն տրտա
մեալք որ ապակա
նէն զերեսս իւրեա
նց . որպէս զի երևես
ցին մարդկան Թէ
պահեցեն :

Մեն առեմ ձեզ .
այն խկէն վարձք
նոցա :

Մի գու յոր Ժամ
պահեցես . առ ծ զգը
լուխ քո . և լուայ զե
րեսս քո . զի մի երև
եսցիս մարդկան իբ
րե զպահաւղ . այլ հոր
քում ի՞ծածուկ . և հա
յրն քո որտեսանէ ի
ծածուկ հատուցե
քեզ :

Ի զանձեք ձեզ գն

Ճա յերկրե. ուր ցեց
և ուտիճ ապականեն
և ուր գողք ական
հատանեն և գողա
նան :

Մ Գանձեցէք իսկ
ձեզ գանձա յերկինս
ուր ոչ ցեց. և ոչ ու
տիճ ապականեն. և
ոչ գողք ական
հատանեն և գողա
նան. զի ուր գանձք
ձերեն. անդ և սիրտ
ձեր լիցին :

Բարձրաբար իւր
նոր ակնէ.
Եւթ ակնքո առան
ամենայն մարմինդ
լուսաւոր եղիցի. ա
պա թէ ակնքո հա
րէ. ամենայն մար
մինդ խաւարին եղի
ցի :

սկ արդ եւթ լոյսդ
որ իբեզէ խաւարէ.
խաւարն որ հախւա =
Ոչոք կարէ երկուց
տերանց ծառայել.

կամ զմինն ատիցէ և
զմիւսն սիրիցէ. կամ
զմինն մեծարիցէ. և զը
միւսն արհամարհիցէ
ոչ կարէք այ ծառա
ել և մամոնայի :

Կ ան աշդորիկ ամեն
ձեզ. մի հոգայք վասն
ողոց ձերոց. զինչ
ուտիցէք. կամ զինչ
ըմպիցէք. և մի վասն
մարմնոց ձերոց թէ
զինչ ապանիցիք. ոչ
ապաքեն ոգի առաւ
ելէ քան զկերակուր.
և մարմին քան զհամ
դերձ =

Այեցարուք ի թու
հունս երկնից. զի ոչ
վարեն. և ոչ հնձեն. և
ոչ ժողովեն իշտեմա
րանս. և հայրն ձերերկ
նոր կերակրե զնոսն ոչ
սպաքեն դուք ստանել
էք քան զնոսա :

Սկ արդ ո՞ր ի ձէն ջան
հոգալ իբրում. յանկուղ
կարեցէ ի հասակ իւր
կանգուն մե :

Էվանս հանդերձ
զի հոգալք. հայեցա
րուք իշուշանն վայրե
նի. որպէս աճէ ոչ ջա
նայ և ոչ նիւթ աւետ
ձեզ. զի և ոչ սողովմոն
յամենայն ի զհառան իւ
րում զգեցան իբրե
զմե ինոցանէ :

Սկ եթէ զխոսն ի

վայրե որ այսաւրէ.
և վաղիւ ի հնոց արկա
նելի. աճ այնպէս
զգեցուցանէ որչափ
և տառաւել զձեզ թե
րա հաւատք :

Սի այսու հետե հո
գայցէք և ստեցէք.
զինչ կերեցուք կամ
զինչ արեցուք. կամ
զինչ զգեցցուք. զի
զայդ ամենայն հե
թանոսք խնդրեն.
քան զի գիտէ հայրն
ձեր երկնաւոր թէ պի
տոյէ ձեզ այդ ամե
նայն :

Նորեցէք նաե
զարբայու թի այ. և
զարդարու թի նորա
և այդ ամենայն յա
ւելցի ձեզ :

Միայն հետե
հոգացէք վասն վա
ղութ. զի վաղին վա
սն իւր հոգացի շա
տե անորն չար իւր:

Միայն հետե
հոգացէք վասն վա
ղութ. զի վաղին վա
սն իւր հոգացի շա
տե անորն չար իւր:

րոմ դաստատանաւ
դասեր. դատելոցէք
և որոմ չափով չա
փէք չափեցի ձեզ:

Օրտեսանես զշիր
ական եղբարք քո. և
ի քում ական զգե
րանդ ոչ տեսանես:
կամ զի արդ ասես
ցեղբայր քո. Թող
հանկզմ զշիրդ յակա
նէ քումմէ. և ահա
դիկ ի քում ականդ
զերան կայ:

Եղծաւոր հան
նախ զգերանդ յա
կանէ քումմէ. և ապա
հայեցես հանել զը
շիր յական եղբարք

քո:
Միայն զսրբա
թի շանց. և մի ար
կանէք զմարդարիտ
ձեր առաջի խոզաց.
զի մի առտուն կոխի
ցեն զնոսա. և դար
ձեալ երգիծուցանի
ցեն զձեզ:

Նորեցէք և տացի
ձեզ. հայցեցէք և
գտնիք. բախեցէք
և բացցի ձեզ. զի ամե
նայն որ ինդրէ առ
նու. և որ հայցէ զը
տանէ. և որ բախէ
բացցի նմա:

ՏԲ

ՏԳ

Որքէ ինչէն ճարդ
ցոր ինչքեցէ որդի
իւր հայ. մի թէ քար
տալցէ նմա. և կամ
խնդրիցէ ճուղն մի
թէ առ ճ տալցէ նմա:

Արդ եթէ դուք որ
հարբդէք. գիտեք պար
գեալարեա տալ որդոց
ձերոց. որ հափեա ա
ռաւել հայրն ձեր որ
յերկինսէ. տալցէ բա
րեա այնոցեկ որ խնդ
րենն զնա:

Որքէ նայն որ միան
գամ կամ իջիք թէ ա
րասցեն ձեզ մարդիկ.
այնպէս և դուք արա
րէք նոցա. զի այս
ինկեն արեւքն և մար
գարէք:

Արտէք ընդ նեղ

դուռն. քանի ընդ ար
ձակէ դուռն և հա
մարձակ ճանապար
հն որ տանի իկորու
ստ. և բազումքեն որ
մտանեն ընդ նա. քա
նի անձուկէ դուռն
և նեղ ճանապարհն
որ տանի իկեանա.
և սակաւքեն որ գը
տանեն զնա:

Որքէ լերուք իստ
ւտ մարգարէիցն որ
գան առ ձեզ հան
դերձիւք ոչխարաց.
և ինեբքոեն գայլք
յափշտակողք. իսպտ
ղոյ նոցա ծանի
ջիւք զնոսա:

Եթէ քաղցեն
ի վշոց խաղող. կամ
ի տառասակէ թուզ:

Մյապէս ամենայն ծէ
ծառ բարի պտուղ
բարի առնէ . և ծառ
չար պտուղ չար առ
նէ :

Ոչ կարէ ծառ բա ծը
րի պտուղ չար առ
նէ . և ոչ ծառ չար
պտուղ բարի առնէ :

Մենայն ծառ որ
ոչ առնէ պտուղ
բարի հաստանի . և ի
հուր արկանի :

Այն ի պտուղն նո
ցա ծանի ջիւք զնո
ւայ :

Ոչ ամենայն որ ա ծը
սէ ցիւս տր տր միւս
ցեն յարքայութի
երկնից . այլ որ առ
նէ զկամս հար
իմոյ . որ յերկնսնէ :

Ազուսք ասիցեն 4
ցիւս յաւուր յայն
միկ . տր տր . ոչ յա
նունքո մարգարէա

ցաք . և յանունքո
ղևս հանաք . և յանուն
քո զաւրութիւն բա
զումս արարաք . և
յայն ժամ ասացից
ցնոսա . Էմէ ոչ եր
բէք գիտէի զձեզ .
իբաց կացէք յինէս
ամենեքեան ոյք գոր
ծիւք զանաւորենու
թիւն :

Մենայն որ լսէ
զբանսին զսցառսիկ
և առնէ զսոսա . նը
մանեացի ամն իմաս
նոյ որ շինեաց զսո
ւն իւր ի վերայ վիմի :

իջին անձրեք և խա
ղային գետք չնչեցին
հողմք և բախեցին
զտունն և ոչ կործա
նեցան քան զի ի վե
րայ վիմի հաստա
տեալեր :

Եւամենայն որ լսէ ¹¹⁴
զբանսիմ զայսոսիկ
և ոչ առնէ զտոսա .
նմանեացէ առն յի
մարի որ շինեաց զը
տուն իւր ի վերայ աւա
զոյ . իջին անձրեք .
յարեան գետք շին
չեցին հողմք . հարին
զտունն և անկան և
էր կործանումն նո
րա մեծ յոյժ :

¹¹⁵ **Ե**ւեղև իբրև կա
տարեաց յս . զամե
նայն զբանս զայսո

սիկ զարմանային
ժողովուրդքն ընդ
վարդապետու թիւն
նորա . զի եբրև իշ
խանու թէ ուսու
ցանէր և ոչ որպէս
դպիրքն

Եւ իբրև էջ իշեո
նէ անտի . գեացին
զկնի նորա ժողո
վուրդք բազումք :

Եւահա մատու
ցեալ բորոտմի եր
կիր պագանէր նմա
և ասէր տր . եթէ
կամիս կարողես
զիս սրբել :

Եզեաց զձեռնիւր
հասոց ինա և ասէ
կամիմ սրբեաց :

¹¹⁶ **Ե**ւ վաղ վաղակի
սրբեցաւ ինմանէ

Բորոտութիւնն :

Լասէցնա յս զը
գոր լեր միումէք
ասիցես այլ երթ
ցոյց զանձնքո քա
քահանային. և մատո
ղպատարազն զոր
հրամայեաց մովսէս
իվկայութի նոցա :

Եւ մտեալ իկապիտ ^{Կր}
նա ում. մատենա առ
նա հրիւրապետ
մի աղաչէր զնա և
ասէր տր. մանուկ
իմ անկեալ կայ ի
տան անդամալոյծ
չարաչար տանջեալ

Սէցնա յս. եւ
եկից և բժշկեցից
զնա :

Սատասխանիես
հարիւրապետն

Լասէ տր չեմ բաւա
կան եթէ ընդ յար
կաւ իմով մոցես. այլ
ասա բանիւ և բժշկես
ցի մանուկնիմ. քան
զիւ եւս այր մի եմ.
ընդ իշխանութեք ու
նիմ ընդին և զինուոր.
ասեմ սմա երթ և
երթաց. և այլում թէ
եկ և գայ. և ծառայի
իմում թէ արա :

Զայս և առնէ :
Բրե լուա յս զար
մացաւ. և ասէ ցայ
նոսիկ որ զհետն եր
թային. ամէն ասեմ
ձեզ. և ոչ յիշի

այսպիսի հաւա
տա գտի երբէք :

Բայց ասեմ ձեզ. ^{Կե}
զի բազումք յարեւ

լից և յարեմտից և եկե
ցեն և բազմեցին ընդ
աբրահամու և ընդ Իսա
հակայ և ընդ յակով
բու յարքայութե
երկնից և որդիքն ար
քայութե եղեն ի
խնամարն արտաքին
անդ եղիցն լալ և կոր
ձել ատամանց :

44

Եւասէ յն ցհարիւ
րապետն երթև որ
պես հաւատացերդ
եղիցն քեզ :

Կողջացաւ մա
նուկն նորա յաւուր
յայնմիկ :

Կէ և եկաւ յն իտուն
պետրոսի ետես զե
զոքանչ նորա ան
կեալ դնէր տապա
ցեալ և ալա զձեռա

նէ նորա և եկաւ
զնա ջերմն յոտն
եկաց և պաշտէր զը
նոսա :

Բրե եղև երեկոյ
մատուցին առնայ
դիւահարս բազումն
և եհան զպսակն բա
նի և զամենայն հե
անդան բժշկեաց :

Եւ լցցե բանն որ
ասացաւ ի ձեռն ես
եա մարգարէի նա
զհիւանդութիւնս
մեր վերացոյց և զը
ցաւ մեր և
բարձ :

Եւստիւս Ժ
Ժողովուրդ բա
զում զիւրե հրամա
եաց երթալ յայն
կոյս :

Լմատուցեալ դր 40
պեր մի ասէ ցնա
վարդապետ. եկեցե
ես զկնի քո. յոր վայ
և երթիցես :

Ասէ ցնա յս աղու
եսուց որջ գոն. և
Թռչունք երկնից
բոյնք այլ որդւոյ
մարդոյ ոչ գոյ ուր
դիցէ զգլուխ իւր :

Լմիոմն յաշա
կերտաց նորա ասէ
ցնա մը տուր ինձ
հրաման զի երթա
յց նախ Թաղեցից
զհայր իմ :

Ասէ ցնա յս. եկ 40
զկնի իմ. և Թոյլ
տուր մեռելոցն.
Թաղել զմեռեալս
իւրեանց :

Լիբրե եմուտ ի
նաւն. գնացին զիւ
նի աշակերտքն նո
րա. և ահա շարժու
մն մեծ եղև ի ծովոն
մինչ նաւն ծածկե
ալ յալեաց անտի.
և ինքն ննջի :

Լմատուցեալ ա
շակերտքն յարու
ցեն զնա և ասէն
մը փրկեալ զմեզ զի
կորնչ իսք :

Լասէ ցնոսա ըն
դէր վատա սիրտքէք
սակաւ ահաւառք :

3 այն ժամ յարու
ցեալ սաստեաց
հողմոցն և ծովուն.
և եղև խաղաղութի
մեծ :

Լմարդիկքն զար

մացան ևատեն. որպիսի
սի որեցի սա. զի և
հողմք և ծով հնա
զանդին ամա :

Լիբրե անցին յա
յն կոյս յերկիրն գեր
գեսացոց. պատա
հեցին նմա դիւա
հարք երկու. ելեալք
իգերեզմանացն հա
րա հարք յոյժ. որպէս
զիչէր հնար անցա
նէլ ումէք ընդ այն
ճանապարհ. և ահա
աղաղակեցին ևատեն
զի կայ մեր և բո յս
որդի այ. եկիր տարա
Ժամ տանջէլ զմեզ :

Լիբ հեռագոյն ի
նոցանէ երամակմի
խողից արաւտական
Լիբքն աղաչէին

զնա ևատէին. ելծէ
հանեա զմեզ աստի
հրաման տուր մեզ
երթալ յերամակ
խողիցն :

Լատէ ցնոսաւ եր
թայք :

Լնորա ելեալ գը
նացին յերամակն
խողից :

Լիբմեաց ամե
նայն երամակն իդա
րէ անտի իծով. և մե
ռան իջուրսն :

Լիտղարածքն
փախեան և ելծեալ
իբաղաքն պատմե
ցին զամենայն և
զիրս դիւահարացն :

Լահա ամենայն
բաղաքն ել ընդ յա
ռաջ յի. և իբրե տե

սին զնա աղաչեցին
զի գնացել իստի
մանաց նոցա =

Լևտեալ ինա
անց յայն կոյս. և
էին իբաղարն իւր:

Լաչա մասու
ցին առնա անդա
մալոյժ մի որդնէր

իմաչ իճա =

Լտեսեալ յի
զհաւաստ նոցա
ասէ ցանդամա
լոյժն. Թողեալ լի
ցին քեզ մեղքքո:

Լաչա ոմանք ի
դպրացն ասեն ընդ
միտս հացհոյէ դայ

Լծանուցեալ յի
զխորհուրդս նո
ցա ասէ ցնոսա
ընդէր խորհիք

դուք չարիս իսիրտս
ձեր. զինչ դիւրինէ
ասել Թողեալ լիցին
քեզ մեղքքո. Եթէ
ասել արի և շրջեաց:

Ո զի գիտասցիք
Եթէ իշխանութիւն
ունի որդի մարդոյ
յերկրի Թողուլ զմե
ղս. յայն ժամ ասէ
ցանդամալոյժն. արի
առ զմաչիճսքո. և
երթ իտուն քո =

Լյարուցեալ գը
նաց իտուն իւր =

Բրեւտեսին ժողո
վուրդքն. զարմա
ցան և փառաւոր առ
նէին զամ զտուիչն
այնպիսի իշխանութեան
մարդկան =

այն յի ետես
այր մի զե նառէր և
մաքսաւորու թէ մատ
թէ ու անուն. և ասէ
ցնաւ և զկնի իմ :

Եւ յարուցեալ զը
նաց զկնի նորա :

հ

Եւ եղև իբրև բազ
մեալեր նա ի տանն.
և ահա մաքսաւորք
և մեղաւորք եկեալ
և բազմեին ընդ յի
և ընդ աշակերտս

նորա :

Բրեւտեսին փա
րիսեցիքն ասէն
ցաշակերտս նորա.
ընդէր ընդ մաքսաւո
րս ուսէ վարդապե
տն ձեր :

հ

Ահ յս իբրև լուսն

ասէ ցնոսա. ոչ պի
տոյէ բժիշկ կարո
ղաց այլ հեանդաց
ընթացք ուսա
րուք զինչէ զողոր
մութիւն կամիմ և
ոչ զգոհ. զի ոչ եկի
կոչել զարդարս. այլ
զմեղաւորս :

այն ժամ մատ
ան աննաւ աշակե
րտքն յովհաննու
և ասէն. ընդէր մեք
և փարիսեցիքն պա
հեմք յաճախ. և բո
աշակերտքդ ոչ պա
հեն :

Ասէ ցնոսա յս
մի թէ մարդ ինչ
եցի մանկանց ա
ռազաստի սուգ
առնուլ մինչ փե

սայն ընդ նոսանցէ
այլ եկեացեն առ
բք յոր ժամ բարձ
ցի ինոցանէ փե
սայն. և ապա պա
հեացեն :

Ոչոք արկանէ
կապերոս անթափ
ի վերաց հնացեալ
ճորճոյ. զի առնու
ելանէ զլուծիւնն
նորա ի հանդերձէն
և ևս չար պատա
ռումն լինի :

Լուչ արկանեն
զինի նոր խափս
հինս. ապա Թէ ոչ
տիկքն պատառին
և գինին հեղու. և
տիկքն կորնչին.
այլ արկանեն գե
նի նոր խափս նոր.

և երկորին պահեն
Երկուսն զի
նա պայս
Խափսեր ընդ
նոսա ահա իշխան
մի մատուցեալ էր
կեր պագաներ նմա
և ասէր. դուստր իմ
մորդ ևս վաղճանե
ցաւ. այլ եկեալ դի
ցես զճեռնքո ի վե
րաց նորա և կեցցէ :

Յարեաւ յս և գը
նաց զկնի նորա ա
շակերտամբն հան
դերձ :

Լա հա կին մի
տեղատեղ երկուսա
սան ամեա. մատու
ցեալ յետոյ մերձե
ցաւ ի դրամշակ հան
դերձի նորա քան

և ահա կին մի
տեղատեղ երկուսա
սան ամեա. մատու
ցեալ յետոյ մերձե
ցաւ ի դրամշակ հան
դերձի նորա քան

Գ զի ասէր իմտի իւ
 րում. Ընէ միայն մեր
 ճէնամ ի հանդերձս
 նորա՝ փրկիմ =
 և յս իբրեւ դար
 ճաւ. և ետես զնա ա
 սէ. քաջալերեաց հէ
 դուստր. հաւատք
 քո կեցուցին զքեզ
 և փրկեցան կենն
 ի ժամէն յայնմանէ:
 Բ Բրեւ էին յս խոռ
 իշխանին. և ետես
 զփողարան. և ամբոս
 յոյժ. ասէ ցնոսա
 իբաց գնացէք. զի
 ոչ եմէ մեռեալէ
 աղջիկդ այլ ննջէ:
 Գ Ըսողը առնէին
 զնա:
 Դ Իբրեւ էլ ամբո
 խն իբաց. և մուտ

կալաւ զճեռանէ
 նորա և յարեաւ
 աղջիկն:
 Ե Եւ համբաւացա
 ընդ ամենայն եր
 կերն ընդ այն:
 Զ Եւ իմաց զեռ
 անցանէր ընդ
 այն յս. զհետ եղեն
 նորա կողք երկու
 աղաղակէին և ասէ
 ին. ողորմեաց մեզ
 որդի դաւթի:
 Է Իբրեւ էին ի
 տուն. մատեան
 առնաւ կողքն:
 Ը Ըսէ ցնոսա յս
 հաւատալք եմէ
 կարողեմ առնել
 ճեզ զայդ:
 Թ Ըսէ ցնաւ այո
 տր. յայն ժամ մեր

ձեցան յաչա նոցա
և ասէ ըստ հաւա
սոց ձերոց եղեցի
ձեզ :
Եւ քան զի
նոցա :
Եւ աստեաց նո
ցա յա և ասէ . զգո
յշ կացէք միոք զի
տապի :
Եւ նորա ելեալ
համբաւեցին զնա
ընդ ամենայն եր
կիրն ընդ այն :
Եւ յեանելն նո
ցա արտաքս . ահա
մատուցին առնա
պրմի համբ դիւա
հար . և յեանել զի
ւին խաւսեցան
համբն :
Եւ զարմացան

Ժողովուրդքն և ա
սեն . Թէ և ոչ եր
բէք երևեցան այս
պիսի ինչ յեւ :
սկ փարիսեցիքն
ասէին Թէ իշխա
նաւ դիւաց հանե
րաց զդա
Եւ ընդ զի
քաղաքս . և ընդ զե
ղս . ուսուցանէր ի
Ժողովուրդս նոցա . և
քարոզէր զանեա
րանն արքայու Թէ .
և բժշկէր զամենայն
ախտս . և զհիւան
դու Թիւնս ի ժողո
վորեանն :
Եւ ասեալ զժողո
վորդան զԹացաւ
ինտսն զեկին աշ

խառնալք և ցրու
եալք իբրե զոչևա
րս որոց ոչ եցէ հո
վիւ :

հը **3** այն ժամ ասէ
ցաշակերտան իւր
հումնք բազումն
և մշակք տակաւ .
անդ աղաչեցէք զ
տէր հնձոց զի հան
ցէ մշակս ի հումն
իւր :

հթ **4** և կաշեցեալ ան
իւրն . զերկոտասա
նեանն աշակերտան
իւր . էւս նոցա իշխա
նութիւնն այսոց պղ
ծոց հանել զնոսա .
և բռնել զամենայն
ցաւս . և զամենայն ճա
հիւանդութիւնս :

5 Եւ տաքելոցն եր

կոտասանից էին
անուանք այսորիկ
առաջին սիմոն
անուանեալն պետ
րոս . և անդրէաս
եղբայր նորա յա
կովբոս զերեդեա .
և յովհաննէս եղ
բայր նորա փելիպ
պոս . և բարդողո
մէոս . Թովմաս . և
մատթէոս մաքսան
որ . յակովբոս ալ
փեա և զերեոս .
որ անուանեցան
Թադէոս . սիմոն
կանանացի . և յու
րա իսկարիովտա
ցի . որ և մատենեա
ցն զնա :

6 Նոսա երկուս
սանեսին առաքե

այ յս պատուիրե
այ նոցա և առէ:

Ըանապարհ հե
Թանուայ մի եր
Թացեք. և իբաղաբ
սամարացւոց մի մը
տանիցեք. այլ եր
Թայք առ ոչխարն
կորուսեալս տանն
իւն =

Էիբրև երթաց
ցէք քարոզեցէք
և սասցէք թէ մեր
Հեալէ արքայու
Թիւն երկնից =

Ոհիւանդս բժշկ ^{ձե}
կեցէք. զբորոտս
սրբեցէք. զղևս
հանէք. ձրի առէք
և ձրի տուք =

Եր տաճնայք ոս
կի. և մի արժաւ.

և մի պղինձ իգան
տիս ձեր. մի պարկ
ի ճանապարհ. և մի
երկուս հանդերձա.
մի կաշիկա. մի ցու.
զի արժանե մշակն
կերակրոյ խրում =

Յոր քաղաք մտա ^{ձգ}
նիցէք. կամ իգիւզ
հարցանիցէք. թէ
ո՞նէ ինձն արժանի
և անդ լինիջէք մին
չև եղանիցէք անտի =

Էիբրև մտանի ^{ձգ}
ցէք խառնն. ողջ
տալիք նմա. և առ
անջիք. ողջոյն տա
նա այսմիկ. և թէ իցե
տունն արժանի է
կեսցի ողջոյնն ձեր
ի վերայ նորա. ապա
թէ ոչ իցե արժանի

ողջոյնն ձեր անձեզ
 Դարձցե՝
 Լորոյ ընկալցե ձե
 զձեզ. և ոչ լուիցե
 բանից ձերոց. եւ
 թե եղանիցէք ի բա
 ղաբէն յայնմանե
 Թաւ Թափեալիք
 զգիւղի ոսից ձերոց
 ամեն ամեմ ձեզ. զի
 ըագոյն լեցի յերկ
 ըինն սողունաց. ոց և
 գոմորաց. ոց. յաւու
 ըն դատաւատանի.
 քան քաղաքին այն
 ձեզ միկ : ձե
 Կանաւս ի կեա
 ւաւաքե
 զձեզ եւրեզոյ
 խաւս իմէջ գայլոց
 եղերուք այսու հե
 տե խորապէտք եւ

թե զամէն. և անիա
 միտք եւրեզ զաղա
 նիս :
 Գոյ լինելիք ի
 մարդկանե. զի մատ
 նեցեն զձեզ յա
 տեանս. և ի ժողո
 վուրդս խրեանց
 տանջեցեն զձեզ.
 և առաջի դատաւո
 ըաց և Թագաւո
 ըաց տանիցին զձե
 ձեզ. վասնիմ իմե
 կայու Թիւն նոցա
 և հե Թանուսաց :
 Եւ յոր Ժամ մատ
 նեցեն զձեզ. մի՛հր
 գայցէք. Թե որ
 պէս կամ զինչ
 խաւսեցէք. զի սոս
 ցի ձեզ ի ժամուն
 յայնմիկ զինչ խաւ

57
սիցիք. զի ոչ էթէ
դուք եցէք որ խառն
սիցիքն. այլ հոգին
հաւր ձերոյ խառն
ցի ի ձեզ :

Աստուծոց եղ ձեռք զբաղաբա ին
բայր զեղբայր ի
մահ. և հայր զոր
դի. և յառ նիցեն
որդիք ի վերայ հա
րց. և ապանանի
ցեն զնոսան. և եղի
ձեք ասեցեալք
յամենեցունց վա
սն անուան իմոյ.
իսկ որ համբերես
ցի ի ապառ նա
կեցցի :

Եյոր ժամ հա
լածիցեն զձեզ
ի բաղաբիս յայս
միկ. փախի թիք

յայլ. և էթէ յայն
մանէ հաղածիցեն
զձեզ. փախի թիք ի
միւսն. ամէն ասեմ
ձեզ. ոչ ապառես

միւսն եկեացի որ
դի մարդոյ :

Ոչէ աշակերտ ա
ռանկ քան զվար
դապետ. և ոչ ծառա
քան զտէրիւր. շատ
իցի աշակերտին և
թէ եղիցի եբրե
զվարդապետ իւր. և
ծառային իբրեւ զտէ
րիւր :

Թէ զասնուտ տէ
րն բէեղ զեբուդ
կոչեցին. որ համ
ևս առանկ զըն
տանիս նորան :

Մի այսու հետև
երկնչիցեք ինոցա
նի :

Պիտի ինչե իծա
ծուկ որոչ յայանես
ցի . և գաղանի որոչ
ծանիցի :

Պոր ասեմ ձեզ ի
խառարի . ասացիք
իւրոյս . և զոր լսիցիք
յունկանե քարոզե
ցիք խիւրաց տա
նեաց :

Լմի երկնչեք
յայնցանե որ ըս
պանանեսն զմարմն
ն . և զոգի ոչ կա
րեն ասան անել :

Մի երկերուք դո
ւք առաւել յայն
մանե . որ կարողնե
զոգի և զմարմինն ղգ

կորուսանել իգե
հենի :

Մէապաքեն եր
կու ճնճղուկ դան
գի մեղ զաճառին .
և մի ինոցանե յեր
կիր ոչ անիցի ա
ռանց հաւք ձերոյ :

Մի ձեր և ամենա
յն իսկ հեր գլխոյ
Թուեալե . և արդ
մի երկնչիցեք . զի
լուիք քան զբա
զում ճնճղուկս :

Մի նայն որ խոս
տովանեսցի յիս
առաջի մարդկան
խոստովանեցից և
ես զնա առաջի
հաւք իմոյ որ յեր
կինսե :

Լոր ուրաացի

զիս առաջի մարդ
կան. ուրացայց և
ես զնա առաջի
հարկմոյ որ յեր
կենսէ :

Ս Ե համարեք է զի
Թէ եկի արկանել
խաղաղութի յեր
կեր. ոչ եկի ար
կանել խաղաղութի
սղ սուր. քան
զի եկի. քակել զա
յր ի հարե իւր
մէ. և զդուստր ի
մաւրե. և զհարան
իսկեսրե իւրմէ.
և Թշնամիք ան
ընտանեք իւր :

Ո րսիրե զհայր. զի
կամ զմայր. առ
ել քան զիս ոչէ
ինձ արժանի :

Լ որ անիտ զուստր զի
կամ զդուստր. ա
ռանել քան զիսչէ
ինձ արժանի :

Լ որ ոչ առնու
զիսաչ իւր. և զայ
զկնի իմ չէ ինձ
արժանի :

Ո ր գտանէ զանձն զի
իւր կորուսցէ զնա.
և որ կորոյս զանձն
իւր վասն իմ գտցէ
զնա :

Ո ր ընդունի զձեզ զի
ընդունի. և որ
զիս ընդունի. ըն
դունի զառաքելն
իմ :

Ս ր ընդունի զմար
գարե. յանուն մար
գարե ի. զվարձա
մարդարե ի առցէ :

Եւոր ընդունի
զարդար յանուն
արդարոյ զվարձա

Ըարդարոյ անցի :
Եւր արբուսցի
միում խիղճրեկան
ցս յայսցանէ . բա
ժակ մի ջուր ցուր
միայն յանուն ա
շակերտի . ամէն ա
սեմ ձեռն ոչ կորուս
ցի զվարձա

Իւր :
Եւրեւրեւ
Կատարեաց
յս զպատուէր եր
կոտասանից աշա
կերտացն իւրոց . զը
նաց անտի քարո
ղիւ Լուսուցանիւ ի
բաղարս նոցա :
Ըսկ յովհաննէս

իւրեւ լուսն իբան
տին զպործան քի
առաքեաց իձեռն
աշակերտաց իւրոց
Լասէ ցնա դուես
որ գալոցնես ԷԹի
այլում ակն կալ
ցուք :

Կատասանի ետ
յս Լասէ ցնուսն
գնացէք պատմէ
ցէք յովհաննէս
զոր լուսն ք Լուս
սէք . կոյրք տեսա
նէն կաղք գնան
բորոտք որբին . Լու
սէք լսեն . մեռեալք
յառնեն . Լաղքա
տք աւետարանին
Լեւրանեալէ որոն
գայլԺագղեացի
յիս :

Լ իբրեւ նորա զը
նացին. սկսաւ յս
ասել ցժողովու
րդան :

Օ ինչ եւէք տե
սանել յանապա
տին եղէգն շար
ժուն իհողմոյ. աղ
զինչ եւէք տեսա
նել. մարդ իհան
դերձս փափկու
մէ զարդարեալ :
Հաւանիկ որզը
փափուկան զգեցե
ալէն իտունս թա
զաւորացէն :

Մ զինչ եւէք տե
սանել մարգարէ.
այո՞ ասեմ ձեզ. և
առաւել ևս քան
զմարգարէ :

Օ ինաե վասնորո ճ4

զրեալնէ. ահա ես ա
ռաքեցից զհրեշտակ
իմ առաջի յերեսաց
քոց. որ պատրաստ
տեսցէ զճանապար
հս քո առաջի քո :

Մ մէն ասեմ ձեզ. ճ4
չէ յարուցեալ իծը
նունդս կանանցմեծ
քան զյովհաննէս
մկրտիչ :

Բ այց փոքրիկն ար
քայու մէ երկնից
մեծէ քան զնա :

Բ այց յաւուրն յով ճ4
հաննու մկտչի. մին
չէ ցայտմ արքայու
Թիւն երկնից բռնա
դատի. և բռունք յա
փշտակէն զնա :

Բ ան զի ամենայն ճ4
աւրէնք և մարգարէք

մինչև ցյուհաննէս
մարդարեացան :

Եւեթէ կամիք ըն
դունել նաեւ եղեա
որ դալոցնէ :

Որ ունիցի ականջս
լսելոյ լուիցէ :

ՃԷ **Մ**եծ նմանեցուցից
զազգս զայս. նմանե
մանկտոյ որ նստի
ցին ի հրապարակս.
կարդայցեն զընկերս
իւրեանց և ասիցեն.
փողս հարաք ձեզ և
ոչ կաքաւեցէք. որ
բացաք ձեզ և ոչ կո
ծեցարուք :

Եկն ցյուհաննէս
ոչ ուտէր. և ոչ լմայէր
և ասէն դե գոյ ի նմա :

Եկն որդի մարդոյ
ուտէ և լմայէ և աս

սէն. ահա այր կե
րող և արբեցող. բա
րեկամ մաքաւո
րաց և մեղանորաց.
և արդարացաւ ի մա
տուծիւն ի գործոյ

ՃԸ **Յ**իւրոյ :
այն ժամ սկսաւ
նախատել զքաղա
քսն. յորս եղեն
բազում զարու
ծիւնք նորա և ոչ
ապաշխարեցին :

Եպքեզ բորազին.
աքքեզ բեւթաս

ՃԹ **Ե**րայ :
իւեթէ իսխարոս
և իսխոն. եղեալ է
ին զաւրուծիւնքն
որ ի ձեզ եղեն. վա
ղու և արդեւք ի տր
գով և մոխրով ա

պաշխարեալեր :
Բայց ասեմ ճեղ
դիւրագոյն լիցի
երկրին տիւրոսիւ
սիդովնի յաւորն
դատաստանի քան
ճեղ :
Երու կառիառնա
ում մի մինչև յեր
կինա բարձրացիւ
այլ մինչև իրժոխա
իջցես :
Թիւթ իսորում
եղեալին զաւրու
Թիքն որեղեն իբեղ
ապարէն կայինեա
մինչև ցայսաւր :
Բայց ասեմ ճեղ
Եթէ երկրին առ
դամացւոց դիւրա
գոյն լիցի յաւորն
դատաստանի քան
քեղ :

ՃԺ

այնոմ ժամա
նակի պա
տասխանի
Ես յս Լասէ :
Գոհանամ զքէն
Հայր տր երկնի
և երկրի զի ծածկե
ցեր զայս յիմաստ
նոց և իդիւնոց և
յայտնեցեր տղայոց
այո Հայր զի այս
պէս Հաճոյ եղև
առաջի քո :
Մենայն ինչ տու
նու ինչ ի Հաւորե
իմմէ :
Լո՛հ որ ճանաչէ ՃԺ
զորդի Եթէ ո՛հ Հայր
և ո՛հ զՀայր որ ճանա
չէ Եթէ ո՛հ որդի և
ում որդին կամիցի
յայտնել :

ՃԺ
—
—

ՃԺ
—
—

Եկալք առիս ամե
 նայն վաստակեալք
 երեւնաւորք եւն հան
 գուցից զձեզ. առեք
 զլուծիմ իձեզ. և ու
 սարուք յինէն. զի
 հեղեմ և խոնարհ
 սրտիւ. և գտնիք հան
 զիստ անշանց ձերոց
 զի լուծիմ քաղցրէ
 երեւնիմ փորր ոգի
 նայն մամ զը
 նաց յս ընդ
 արտորայն
 նոցա իշա
 Բաթու. և աշակերտ
 քն նր քաղցեան. և
 սկսան հասկ կորզել
 և ուտել. փարիսեցի
 քն իբրև տեսին ա
 սեն ցնա. ահաւանիկ
 աշակերտքն քո գոր

ծեն. զորոնչէ արժան
 գործել իշաբաթու.
Եւնա առե ցնոսա.
 ոչ իցէ ընթերցեալ
 ձեր գոր արար դաւ
 իւթ. յոր ժամ քաղ
 ցեան և որ ընդ նր
 մայնէ են. զի արդ է
 մուտ իտունն այ. և
 եկեր զհաց դառա
 ջաւորութեանն. զոր
 ոչէր արէն ուտել
 և ոչ որոց ընդ նմաց
 նէին. բաց միայն
 քահանայեց :
Եւն թէ չիցէ ըն
 թերցեալ յարիւ.
 զի իշաբաթու քահ
 նայքն իտաճարին
 պղծեն զշաբաթու
 և ան մեղքեն. բաց
 ասեմ ձեզ զի մեծ

եցէ քան որդի դաւ

Թի :

այց փարիսէ
ցեքն եբրեյական
ասէն ոչ եւեք հա
նէ դա՛ զդեա եւթ
ոչ բէեղ զեբուղա
իշխանան դիւաց:

Բրեգիտաց յն
զխորհուրդս նո
ցա ասէ ցնոսա
ամենայն Թաղաւորու
Թիւն բաժա
նեալ յանձն իւր
աւերի. և ամենայն
քաղաք կամ տուն
բաժանեալ յանձն
իւր. ոչ կացցէ. և է
Թի սատանայ զսա
տանայ հանէ յա
նձն իւր բաժանե
ցաւ. արդ զեւրդ

կացցէ Թաղաւորու

Թի նորա :

Ճիւ լեւթ ես բէեղ
զեբուղա հանեմ
զդեա. որդեքն ձեր
եւ հանիցեն. վասն
այնորիկ նորա եղի
ցին ձեր դատաւոր:

Այն Թի հոգով
այ հանեմ ես զդեա
որեմն հասեալէ
իւրաց ձեր արքա

ու Թի այ :

Ամ զեւրդ կա
րէ որ մտանել խո
ւն հզարի. և զգոր
ծիւն նորա յաւիշ
տակել. եւթ ոչ նաե
կապիցէ զհաւրն.
և ապա զտուն նո
րա յաւիշտակէ :

Որոչ ընդիսէ հա

Կորուսեցին զնա :
Էյս Իբրևդիտաց
 մեկնեցաւ անտի :
Է զնացին զհետ
 նորա ժողովուրդք
 բազումք . և բժշկե
 աց զամենեւեան . և
 սաստեաց նոցա . զի
 մի յայտնեցէն զը
 նմանի ոսկէք . զի լո
 ցի որ ասացան ի ձե
 ոն եւացայ մարգա
 րէի . ահա մանուկ
 իմ զոր ընտրեցի . և
 սիրելի իմ ընդ որ հա
 ճեցաւ անձն իմ եղից
 զուրի իմ իսկերաց նո
 րա . և իրաւունս հե
 թանոսաց պատմեա
 ցի ոչ հակառակես
 ցի . և ոչ աղաղակես
 ցի . և ոչ որ լուիցէ

Ի հրապարակս զը
 բարբառ նորա . զե
 ղեզն ջաղջախեալ
 ոչ փշրեցի և զը
 պատրոյկն անկաց
 ծեալ ոչ շիջուցի
 մինչև հանցի ի յաղ
 թու թիւն զդա
 տաստանն . և յա
 նուն նորա հեթա
 նոսք յուսացին :
 այն ժամ մա
 տուցաւ առ
 նա զիւս
 հարմի կոյր
 և համբ . և բժշկեա
 զնա որպէս զեհա
 մըն և կոյրն խաւսի
 ցի և տեսանիցի :
Սարմացան ամե
 նացն ժողովուրդքն
 և ասեին . մի թէ սա

եցի քան որդի դաւ
Թի :

այց փարիսե
ցիքն իբրեւ լուան
ասէն. ոչ իւիք հա
նէ դա՛ զդեա. եթէ
ոչ բէեղ զեբուղաւ
իշխանանն դիւաց:

Բրեզիտաց յն
զխորհուրդա նո
ցա ասէ ցնոսա
ամենայն Թագաւորու
թիւն բաւա
նեալ յանձն իւր
աւերի. և ամենայն
բաղաք կամ տուն
բաժանեալ յանձն
իւր. ոչ կացցի. և է
Թէ սաստանայ զսա
տանայ հանէ յա
նձն իւր բաժանե
ցաւ. արդ՛ զի արդ

կացցի Թագաւորու
Թի նորա :

Ճիւ
եթէ ես բէեղ
զեբուղաւ հանեմ
զդեա. որդիքն ձեր
եւ հանիցեն. վասն
այնորիկ նորա եղի
ցին ձեր դատաւորք:

Այս Թէ հոգով
այ հանեմ ես զդեա.
որեմն հասեալէ
իսկեաց ձեր արքա

ուԹի այ :
ամ զի արդ կա
րէ որ մտանել իտո
ւն հզարի. և զգոր
ծիսն նորա յաւիը
տակել. եթէ ոչ նաեւ
կապիցի զհզաւրն.
և սպա զտուն նո
րա յաւիըտակի :

Որոչ ընդիսէ հա

կառասկ իսկ. և որոն
ժողովէ ընդիս ցը
րուէ :

ՃԻ
7

Վասն այդորեկ
ասեմ ձեզ ամենայն
մեղք և հայհոյութիւն
Թողցին մարդկան
բայց զհոգոյն հայ
հոյութիւն մի Թող
ցի :

Լորոք ասեցէ ճԻԷ
բան զորոյ մար
դոյ Թողցի նմա. բա
յց որ զհոգոյն սրբ
բոյ ասեցէ մի Թող
ցի նմա. մի յայսմ
աշխարհի. և մի ի ճԻԷ
հանդերձ ելումն :

ՃԻԷ

Վամ արարէք զը
ծառն բարի. և զպը
տուղ նորա բարի.
Վամ արարէք զը

ծառն. չար. և զպը
տուղ նորա չար. բան
զի խաղոյ անտի
ծառն ճանաչի =
Տնունդք իմից զի
արդ կարեցէք բա
րիս խառնել որ չա
րքդէք. բան զի յա
ելուածոյ սրտի խա
սի բերան :

Վարդ բարի. ի բա
րի գանձուց սրտի
իւրոյ հանէ զբարիս
և մարդ չար ի չար
գանձուց սրտի իւ
րոյ հանէ զչարիս :

Բայց ասեմ ձեզ.
Թէ ամենայն դա
տարկ բանի զոր
խառնեցին մարդիկ.
տացեն համարս
յանուրն դատաս

տանի. զի իբրանից
քոց արդարասցիս
և իբրանից քոց պար
տաւորեսցիս :

Այն ժամանակ
տաւախանի
Ետուն նման
ոմանք իդպ
րացն և իմարիսե
ցոց և ասէն. վար
դապետ կամ իմք
նշան ինչ տեսանել
իբէն :

Այս պատասխա
նի ետ և ասէ ցնո
տա. ազգ հար և չը
նացող նշան խորնո
րէ. և նշան մի տա
ցի նման. բայց նը
շանն յով աննու
մարգարէի :

Ի որպէս էր յով

նան իմոր կիտին
զերիս տիւս և զերիս
գիշերս. նոյնպէս
եղիցի և որդի մար
դոյ իսկոս երկրի
զերիս տիւս և զե
րիս գիշերս :

Այն նիւտէացիք
յարեցէն իդատա
տանի. ընդ ազգիս
ընդ այսմիկ և դա
տապարտեսցէն զը
սան. զի զընացան ի
քարոզութեանն
յովանու :

Այնոք անասիկ
մեծ քան զյովնան
է աստ :

Չնոյն հարան
յարեցէ իդատա
տանի ընդ ազգիս
ընդ այսմիկ. և դա

տապալտեցէն զք
սա զի եկն իծա
գաց երկրի լսել
զիմաստութիւնն սո
ղոմոնի :

Եւ ահա մեծ քան
զսողոմոնէ աստ :

ՃԻ
Ը
ՍԼ յոր ժամ ա
յն պիտի ելանիցի
իմարդոյ շրջի ընդ
ան ջրդին տեղիս .
խնդրէ հանգիստ
և ոչ գտանի . յայն
ժամ ասէ դարձայց
իտուն իմ ուստի է
լին . և եկեալ գտա
նի պարապորդմաք
րեալ և յարդաքեալ
յայն ժամ երթայ
և առնու ընդ իւր
եւթն այլ այսա հա
րազոյնս քան զինքն

և մտեալ բնակի
անդ . և լինի յետ
նն մարդոյն այնո
րիկ հար քան զա
ռաք ինն :

Եւ յապէս եղիցի
և ազգիս այսմիկ
հարի :

Եւ ինչ դէռ նա
ընդ ժողովուրդսն
խաճակէր . ահա մա
յր նորա . և եղև
ըք նորա . կային
արտաքոյ և խնդ
րէին խաճակ ընդ
նմա :

Եւ ասէ ոմն ցնա
ահա մայր քո . և եղ
բարբ քո կանար
տաքո . և խնդրէն
խաճակ ընդ քեզ .
ա պատասխա

նի ետ այնմիկ որ
ասացն ցնա և ասե-
միկ իմ մայր և ամ
հովեն իմ եղբարք-
Լճգեալ զձեռն
իւր յաշակերտան
ասե. ահա ասիկ
մայր իմ և եղբարք
իմ. զի որ առնիցե
զկամս հարիմոյ
որ յերկինս. նաե
իմ եղբայր և քոյր
և մայր-
առաք յայն
միկ եղեալ
յն իտանեն
նստեր առ ծովե
զերն. և ժողովե
ցան առնա ժողո
վուրդք բազումք
մինչև մտանել նմա
ինաւն և նստել. և

ամենայն ժողովուրդն
կայր առ ծովեզերքն:
Եւ ասաւ ընդ
նոսա բազումս ա-
ռակաւք և ասաւ.
Հա ել սերմանա
հան սերմանել. և ի
սերմանելն իւրում էր
որ անկաւ առ ճանա
պարհաւ. և եկն թոր
չուն երկնից և եկեր
զնա.
Եւ այն անկաւ յա-
ճապատաւի. ուր ոչ գոյ
հող բազում և վաղ
վաղակի բուսաւ առ
իչ գոյե հիւժոյ երկ
րին. ի ծագել արևո
ւն տապալցաւ. և զի
ոչ գոյին արմատք
չորացաւ.
Եւ այն անկաւ ի

մէջ վշուց . և եղին փո
ւշքն և հեղձուցին
զնա :

Բայն անկաւ յեր ^ձ_գ
կեր բարի և առայր պը
տուղ . եր որ հարիւրա
ւոր . և եր որ վաճան
աւոր . և եր որ երես
նաւոր :

Արունիցի ական
ջա լսելոյ լուիցէ :
Բամատուցեալ աշա
կերտքն ասէին ցնա
լնդէր առականք խաւ
սիա ընդ նոսա :

Եւ պատասխանի
ետ և ասէ ցնոսա քան
զի ձեզ տուեալէ զի
տեղ զխորհուրդս ար
քայտ թէ այ . և նոցա
չէ տուեալ :

Տի որ գուցէ տանց

նա և յաւելցի . և որ
նչն գուցէ . և զոր ու
նեցին բարձցի ինը
մանէ :

Ասն այնորիկ ա
ռականք խաւսիմընդ
նոսա . զի տեսանէն
և ոչ տեսցեն . և լսեն
և ոչ լսեն . և ոչ առ
նուն իմիտ :

Բւ կատարի առ
նոսա մարգարէու
թիւն եւայեա որ ա
սէ . լսելով լուիցիք
և մի իմաստիք . և տե
սանելով տեսիլք . և
մի տեսիլք . զի թա
նձրացաւ սիրտ ժո
ղովրդեանս այսո
րիկ . և ականջաւք
իւրեանց ծանունս
լուան . և զաչս իւր

եանց կափուցին.
զի մի երբեք տես
ցեն աչաք. եահան
Ջաք լուիցեն ետր
տեւքն իմացցին. և
դարձցին և բժշկե
ցից զնոսա :

Եւրջ ձեր երանիէ ճէ
աչացդ. զի տեսա
նէն. եահան Ջաց ձե
րոց զի լսէն. ամէն
ասեմ ձեզ. զի բա
զում մարգարէք և
արդարք. ցանկա
ցան տեսանել զոր
տեսէքդ և ոչ տեսին.
և լսել զոր լսէքդ և ոչ
լուան :

Եւրդ լուարուք ճէ
դուք զառակ սերմ
նացանին. յամենայ
նէ որ լսէ զբանն ար

բայում. և ոչ առնու
իմիտ. գայ հարն և յա
փշտակէ զսերմանեա
լն ի սիրտ նորա. այնէ
որ ան ճանապար
հան սերմանեցան :

Եւր յապառափին
սերմանեցան. այնէ
որ իբրև լսէ զբանն.
և վաղվաղակի խն
դումք ընդունի զը
նա. բայց բան զի ոչ
ունի արմատս յինքե
ան. այլ առ ժամանակ
միէ. իլինել նեղում.
և հալածանաց վասն
բանին վաղվաղակի
գայթապդին :

Եւր իմեջ փրոցն
սերմանեցան. այնէ
որ իբրև լսէ զբանն
և հրգբ աշխարհիս

և պատրանք մեծութե
 Կողմացանէն զբանս
 և լինին ան պտուղ =
 Եւ որ յերկիրն բա
 րի սերմանեցաւ. ա
 յնէ որ իբրեւ շէղը
 բանն և իմիտ առնու
 և տայ զպտուղ. է որ
 հարկւր. և է որ վաթ
 սուն. և է որ երե
 սուն =

և ասէ =
 մանեցաւ արքա
 ու թիւն երկնից ան
 որ սերմանեցէ սեր
 մն բարի յագարա
 կի իսրում. և իբրուն
 լինել մարդկան. էին
 Թշնամի նորա. և ցա
 նեաց ի վերայ որումն

իմէ ցորենոյն և զը
 նաց =

Եւ իբրեւ բուսաւ
 խոտն և արար պտո
 ւղ. ասպն երեւցաւ
 և որումն =

Եւ առուցեալ ծա
 ոայք տանու տեան
 ասէն ցնաւ տը ոչ սեր
 մն բարի սերմանե
 ցեր յագարակին
 բում. արդ ուստի
 ունիցի զորումն =

Եւ նա ասէ ցնո
 սն տը Թշնամի
 արար զայն =

Եւ սէն ցնաւ ծառա
 յքն կամին զի եր
 Թիցուք բաղեացուք
 զայն իբաց =

Եւ նա ասէ ցնոսն
 մի գուցէ մինչ բաղի

ցէք զորումն. և զը
ցորեանն ընդ նը
մին իբաց ելիցէք
Թոյլ տուք երկո
ցունց աճել իմիա
սին մինչև ի հունձս
և ի ժամանակի հըն
ձոց ասացից ցհըն
Հաւրան. քաղեցէք
նախ զորումդ. և կա
պեցէք զայդ ինտր
Հունս առի յայրել.
և զցորեանն ժողո
վեցէք իշտեմա
րանս իմ:

Մ առաի արկ ճիւ
առ նոսաւ և ասէ.
նմանէ արքայու
Թի երկնից հատոյ
մանանիւոյ. զոր ա
ռեալ մարդոյ սեր
մանեաց յագարա

կէ իւրում որ փոքրէ
քան զամենայն սեր
մանիս. և յոր ժամ
աճիցէ մեծէ քան
զամենայն բանջար.
և լինի ծառ մինչև
գալ Թուշնոց երկնից
և հանգչել յոստո
նորա:

Մ առաի խաւսէ ճիւ
ցաւ ընդ նոսաւ և ասէ.
մանէ արքայու
Թի երկնից խմորոյ.
զոր առեալ կնոջ Թա
գոյց իգրիւս երիս
ալեր. մինչև ամենա
յն խմորեցաւ:

Օ այս ամենայն խո ճիւ
սեցաւ յս առաիս
ընդ ժողովուրդսն.
և առանց առաիի ոչ
ինչ խաւսէր ընդ նոս
ա:

զի լցցի ասացեալն ի
մարդարէ է . բացից
առաւիւրդքէրանիմ
բղխեցից զծածկեա
լն խիզբանէ աշ
խարհի :

այն ժամ թո

ղեալ յի զժո

ղովուրդսն .

էկն խառն մատենն
առնա՝ աշակերտքն
և ասէն . մէկնեա
մեզ զառակ որումա
նցն ազարակի :

Ան պատասխանի
ետ և ասէ ցնտա՝ որ
սերմանէ սերմն բա
րի է որդի մարդոյ
և ազարակն աշխա
րհսէ . սերմն բարի
նորա էն որ որդիքն
արքայութե էն . խն

որումն որդեք չարն
էն . և թշնամիսն որ
վարեաց զայն աս
տանայէ . և հունձքն
կատարած աշխար
հսէ . և հնձաւդքն
հրեշտակքէն :

Որպէս ժողովի
որումն և ի հոգւոյ
այնպէս եղիցի ի
կատարածի աշ
խարհիս . առաքեա
լն որդի մարդոյ
զհրեշտակս իւր .
և ժողովեացէն յար
բայութե նորա
զամենայն գայթաղ
ղութիս . և զայնո
սիկ ոչք գործէն
զանաւորէնութիւն
և արկցէն զնոսա
ի հնոց հոյ . անդ

Եղիցի լալ Լիւրճէ
առաւմանց :

3 ան ժամ արդա
րքն ծագեցին իբ
րե զարեգակն ար
քայ ութն երկնից
որ ունիցի աւան

Ըս լալոյ լուիցի :

Բարձեալ նմա
նէ արքայութիւն
երկնից գանձի
ծածկելոյ յագա
րակի . զոր գտեալ
մարդոյ Թագոյց .
Լիւնդութիւն ան
տի երթայ վաճա
ռէ զամ ինչ զոր
ունի . Լգնէ զա
գարակն զայն :

Բարձեալ նմա
նէ արքայութիւն
երկնից անն վա

Ճառականի . որ ինդ
րիցի մարգարիտա
գեղեցիկս . Լգտեալ
մի պատուական մար
գարիտ . երթեալ վա
ճառեաց զամենայն
զոր ինչ ունի . Լգը
նեաց զայն մարգա
րիտ :

Բարձեալ նմանէ
արքայութիւն երկ
նից . ուռկանի արկե
լոյ իծով . Լյամենա
յն աղգաց Ժողովե
լոյ . զոր իբրեւ լցաւ
հանեալ իցամաք . Լ
նստեալ Ժողովեցին
զբարի բարին յա
մանս . Լզխոտանն
իբաց ընկեցին :

Այսպէս եղիցի ի
կատարածի աշխար

հիւ. եղեն հրեշտակ
և մեկնեցեն զգարիս
իմիջոյ արդարոց. և
արկցեն զնոսա ի հը
նոց հրոյն անդ եղի
ցի լալ և կրճել ասում
մանց :

Լ ակ' ցնոսա յս
իմացարուք զայս
ամենայն. ասեն ցը
նաւ պո' տր :

Լ ւնաւ ասէ ցնո
սա վասն պստորիկ
ամենայն դպիր աշա
կերտեալ արքայու
Թէ երկնից. նման է
անն տանուտեանն.
որ հանէ ի գանձէ իւր
մէ զնոր և զհին :

Ե և երկն իւր ցոյն
Կ ատարեաց
Ե յս զատակա զայսո

սիկ փոխեցաւ ան
տի. և եկեալ ի գաւ
աւ եւր. ուսուցա
նէր զնոսա. ի ժո
ղովորեանն նոցա
մինչ և զարմանալ
նոցա և ասել. տնա
ուստի իցէ այս իմա
տու Թին և զարու
Թինք. ոչ ասէ հիւ
սանն որդի. ոչ մայր
սորա կոչի մարիամ
և եղբարք սորա յա
կովբոս և յովսէս. և
սիմոն. և յուդայ.
և բորք սորա ոչ ա
մենեքին առ մեղեն.
անդ ուստիէ սմա
այս ամենայն. և
զայԹագդէն ինա.
Ե յս ասէ ցնոսա
չիք մարգարէ անա

Ե և երկն իւր ցոյն
Կ ատարեաց
Ե յս զատակա զայսո

բգ. ԷԹ՛ ոչ յեպոմս
զաւառի և յեպոմս
տան :
Է ոչ արար անդ
զաւրու թիս բա
զուան. վասն ան
հաւատու թե նոցա
այլով ժամանակ
նախկ լուսն
հերովդէս
Հորրորդա
պէտ զլուր յե. և
ասէ ցճառայս իւր
նախ յով հաննէս
մկրտիչ. նա յարե
աւ իմեռեւոց. և վս
այնորիկ զանրու
Թեք լինին նովաւ :
ան զե հերովդէս
կալաւ զյով հան
նէս. կապեաց զնա
և եղիբանդի վասն

հերովդէաց կնոջ փնի
պոսի եղբար նորա.
զե ասիւր ցնա յով
հաննէս. չէ արժան
քեզ ունել զդա. և կա
մէր զնա սպանանել.
բաց երկնէր ի ժող
ճիս վորդեն անտի. քան
զե եբրե զմարդարե
ուսնէին զնա :
Է եբրե եղեն ծը ճիս
նումուքն հերովդի.
կաքաւեաց դուստրն
հերովդէաց իմէ ըբազ
մականին. և հաճոյ
Թուեցաւ հերովդի
ուստի և երդմամբ
Խոստացաւ տալ նը
մա զինչ և խնդրէս
ցէ :
Է նա յառաջաւորն
խրատեալ իմանրի

Երմի - տուր ինչ ^{ճի}

ասե՛ աշար իմեաց
սկտեղ զգլուխն յով
հաննու մկրտչի :

Լաւրամեցաւ Թա
գաւորն բաց վասն
երդմանցն և բարձ
ակցացն հրամայե
աց տալ նմա :

Լաւարեաց գլ
խատեաց զյովհան
նէս իբանդի և բե
րաւ գլուխն նորա
սկտեղ - և տուաւ ճիւ
աղջկանն և տարաւ
առ մայր իւր :

Լմատուցեալ
աշակերտքն նորա
բարձին զմարմինն
և Թաղեցին և եկե
ալ պատմեցին յի :

Երմի - տուաւ
յս գնացան
տի նաւու յանա
պատ տեղի առան
ճինն :

Բրե լուան Ժո
ղովուրդքն գնացին
զհետ նորա հետ
Իբաղաբաց անտի :
Լիբրեկէ ետես
Ժողովուրդ բազո
ւմ զԹացաւ ինոսա
և բժշկեաց զհեա
նդս նոսա :

Բրե ընդ երեկս
եղև մատան առ
նա աշակերտքն և
ասեն տեղիս յա
նապատէ և անքս
տարա ժամեալ առ
Հակեա զԺողովու
րդադ զի երթեցէ

շուրջ իշխան գնեց
ցեն իւրեանց կե
րակուրս :

Եւասէ յս ոչէպի
տոյ դոցան երթալ
դուք տուք դոցան
ուտել :

Եւորան ասենցը
նա ոչ ինչ ունիմք
աստ. բայց հինգ
նկանակ եւերկուս
ձկունս :

Եւասէ ցնտաւ բե
րէք այսը զայն :
Էհրամայեաց
բազմեցուցանել
զժողովուրդան իմե
րայ խոտոյ. և ասեալ
զ հինգ նկանակն.
և զերկուս ձկունն
հայեցաւ յերկինս
աւրհնեաց և երեկ

և ետ ցաշակերտան
զնկանակսն. և աշա
կերտքն ժողովուրդոցն
կերան ամենեքին և
յազեցան. և բարձին
զնշաարս կոտորոցն
երկրտասան սակա

ռի լի :
Եւորք կերանն եին
արք իբրեւ հինգ հա
զար. Թող զկանայ
և զմանկտի :

Եւ ասեալ զայն
ՎաղՎաղակի
զաշակերտան մտա
նել ինան. և յառաջ
ել յայն կոյս մինչ
ինքն զժողովուրդան
արձակեցէ :

Եւ իբրեւ արձակե
աց զժողովուրդան.
էլ իլեառն անամաձինն

ճիւր

էդ

կալ յաղաւթս =
28 Եւ իբրեւ ընդ երե
կս եղև անդէր միայն 28
Եւ ան մեկնեալէր
իցամաքէն բազում
առաջարիաւք ծփե
ալ յալեացն. քան
զի ընդ դեմէր հողմն:
Եւ հորրորդում
պահու գիշերոյն.
Եկն ան նոսաւ յս
գնաղով ի վերայ ծո
փուն:
Բրեւ տեսին զնա
աշակերտքն զի գը
նացր ի վերայ ծոփո
ւն. խորովեցան և ա
սէն. Թէ ան աչաւք
ինչ իցէ. և ան աչին
աղաղակեցին:
Եւ վաղ վաղակի
խառսեցան ընդ նո

սա յս և ասէ. բազա
լերեցարուք ես եմ մի
երկնչիք:
Առաասխանի եռ
նմա պետրոս և
յակ-տը. Եւ Թէ դու
ես հրամայեալ ինձ
գալ ան քեզ ի վերա
ջրոյս =
Եւ ան ասէ եկ:
Եւ իջեալ ի նաւէն
պետրոս. գնաց ի
վերայ ջրոցն. և եկն
ան յս:
Եւ տեսեալ զհող
մն տաստիկ երկեաւ
և իբրեւ սկսաւ ըն
կղմել աղաղակեաց
և ասէ տը փրկեալ
զիս:
Եւ վաղ վաղակի յս
Հգեաց զձեռն իւր.

կաղան զնաւ և ասէ
Թերա հասաւ ըն
դէր երկմտեցեր :
Լիբրեւելին ի
նաւն հանդարտե
աց հողմն :
Լոր ինաւ ինե ին
մատեան երկիրպա
գին նմաւ և ասէն .
արդար և որդի այ
ես դու :
Լանցեալ եկին
իցամաք . իգէննեա
րեթ . և իբրեւ ծա
նեան զնաւ արք
տեղոյն այնորիկ
առաքեցին ընդ
ամենայն գաւառն .
և ամին առնաւ զա
մենայն հեանդա . և
աղաչէին զնաւ . զի
զոնե միայն իբրդան

ՃԺԵ

ցա հանդերձի նորա
մերձեցին . և որմիան
գամ մերձեցան փր
կեցան :

այն մասն մե
տեան առ յա
որ յեմէ փա

րիսեցիքն և դպիրքն
և ասէն . ընդէր աշա
կերտքն քո անցանէն
զաւանդուածք ձերոց .

ՃԺԴ

զի ոչ լուսնուան զձեռա
յոր ժամ հաց ուտեն :
ա պատասխանի
ես և ասէ . ցնտաւ իսկ
դուք ընդէր անցա
նէք զպատուիրանան
այ . վասն ձերոյ աւան
դու թէ :

Ս

իսկ ասաց պա
տուեա զհայրքո և
զմայր . և որ բամբա

ՃԺԴ

սէ զհայր կամ զմայ
մահու վաղճանեացի:
Երուք ասեք որ ա
սիցէ ցհայր իւր կամ
ցմայր իւր Թէ պա
տարապէ՛ զոր յինէն
ամբարիցիս. Եւնչ պա
տուիցէ զհայր իւր
և զմայր իւր. Եւստեք
զբանն այ՛ վասն ձե
րոյ առանդու Թէնն:

Երճաւորք բար
ւոր մարգարեացաւ
իվերայ ձեր յեսայի և
ասէ. Ժողովուրդս
այս շրժամբք պա
տուէ զիս. Եւսիրտք
իւրեանց հեռացեալ
մեկուսիէ յինէն.
զուր պաշտէն զիս.
ուսուցանեն վար
դապետու Թիս զը

մարդկան պատուի

Երեալս:
Եւհոջեցեալ ան
ինքն զժողովուրդան
ասէ՛ ցնոսա. լուա
րուք Եիմիտ առեք
նչ որ ինչ մտանէ՛ ի
բերան պղծէ զմա
րդ. այլ որ ինչ էլանէ
իբերանոց այն պղղ
ծէ՛ զմարդ:

Յայն Ժամ մատու
ցեալ աշակերտացն
նորա ասէն ցնա՛
գիտէն զի փարիսե
ցիքն. իբրև լուան
զբանն գայլժաղդէ
ին:

Եւ պատասխանե
լտնոցաւ Լասէ.
ամենայն տունկ
զորն տնկեացհայր

իմ երկնաւոր խելս
ցի =

Ողտութիւն զնոսա
կոյրքէն կուրաց
առաջնորդք. կոյր
կուրի յորժամ ա
ռաջնորդէ սխալէ
և երկորքին իկտոր
խորատ անկանիւն:

Պատասխանի ետ
նմա պետրոս և
աւէ. մեկնեա մեզ
զառակս զայս:

Աւ յա տակաւին ճճէ

և դուք անմիաբէք
և ոչ իմանայք. եւ թէ
ամենայն որ մտանէ
իբերան յորովայն
երթայ և արտաքս
էանէ. իսկ որ եղա
նէ իբերանոց իսրը
տէ անտի գայ և այն

պղծէ զմարդ:

Օ ի իսրաէլ էանեն
իսորհուրդք չարք. ըս
պաննու թիք. շնու
թիք. պոռնկու թիք.
գողու թիք. սուտ վը
կայու թիք. հայհոյու
թիք. այս ամենայնէ
որ պղծէ զմարդ. այլ
ան լուայ ձեռաւք ու
տեղ ոչ պղծէ զմարդ:

Երեսայ ամեն
տի յի. զնաց
իկողմանս տիւ

րոսի և սիդոնի:

Դաւաւ կին մի քա
նանայցի իսահմանաց
անտի նոցա ելեալ
աղաղակէր և ասէր.
ողորմեաց ինչ տր որ
դի գան թի. դուստր
իմ չարաչար այսաւսի:

Եւնա՛ւ ո՛չ ետ նմա՛
պատասխանի:

Եւմատուցեալ աշա
կերտքն նորա՛ւ աղա
ջէին զնա՛ւ և ասէին.
արձակեա՛ւ զնա՛ զի ա
ղաղակէ զհետ մեր:

Եւ պատասխանի
ետ և ասէ ո՛չ ուրեք
առաքեցայ. եթէ ո՛չ
ան ոչխարս կորուսե
ալս տանն իմ: **ՃԿ**

Եւնա՛ւ մատուցեալ
երկերպագաներ նմա՛
և ասէր տր աւգնեա՛ւ
ինձ:

Պատասխանի ետ
նմա՛ւ և ասէ. ո՛չէ բար
ւոք առնուլ զհաց
մանկանց և արկանեղ
շանց:

Եւնա՛ւ ասէ այդ տր

բան զի և շուք կե
րակրեն ի վշտանաց
անկեղց իսեղանոց
տեառն իւրեանց:

Յայն ժամ պատաս
խանի ետ նմա՛ յս և աս
է. ով կին դու մեծեմ
հաւատք քո եղեցի
քեզ որպէս և կամիս
բժշկեցաւ դու
այս նորա՛ ինմին
ժամո:

Եւ մատուցեալ
անտի յի եկն
ի ծովեղրն զալիւեա
ցոց:

Եւ եկալ իւեանն
նստէր անդ:

Մատեանն անմա՛ւ
ժողովուրդք բազու
մք. որ ունէին ընդ
իւրեանս. կանդս. կոց

րս. համերս. միակող
մանիս. և այլս բա
զումս. և ընկեցին զը
նոսա՝ առաւուս նորա
և բժշկեաց զնոսա:

|| Ինչև զարմանալ
Ժողովրդոցն որ տե
սանէին. զի համեր
քն խաճակին. կաղք
գնացին. միակողմա
նէք բժշկէին. կողք
տեսանէին. և փառա
ւոր տանէին զան
իլի:

|| Կոչեցեալ առ
ինքն յի զաշակերտն
ասէ. զԹաւ ի ժողո
վուրդ զեւրդերէք
աւուրքէն զի կան ա
ռիս. և ոչ ունին զինչ
ուտիցեն. և արձա
կել զգոսա՝ նստիս

չկամիմ. գուցէ՝ նբլծի
ցեն զճանապարհայ:

|| Անցնաւ աշակե
րաքն. իսկ արդ մեզ
յանապատի անառա
տիցէ այն չափ հաց
մինչև յազեցուցանել
զայս չափ Ժողովուրդ:

|| Լաւէ՛ցնոսա՝ յն
բանի նկանակ ունեք:
Լնորա՝ տան եւթն:
և ասկառ ճկունա:

|| Կրամայեաց ժո
ղովրդեանն բազմել
իսկերայ զետնոյ. և ասե
ալ զեւթն նկանակն
և զճկունան զոհացաւ
և եբել. և ետ ցաշակե
րտան. և նորա ժողո
վրդեանն:

|| Երան ամենեքին
և յազեցան. և բարձին

զնչեալս կոտորոցն

եւթն զամբիղ լի =

Եւորք կերաննէին

իբրեւորք չորք հա

զարք. Թող զկանայս

Եւզմանկտի =

Էիբրեւարձակեաց

զժողովուրդան. ել ի

նա. Եւեկն իսահմա

նա մարդաղեաց =

Եւմատուցեալ փա

րիսեցեք Եսադուկե

ցեք. փորձելով խնդ

րէին նշան յերկնից

ցուցանել նոցա =

Եւ ան պատասխանի

ետ Եսսէ ցնտաւ. ա

զգ չար Եշնացող

նշան խնդրէ. Եւնշան

մի տացի նմա բայց

նշանն յովնանու

մարդարիւ =

Թող զնտաւ Ե

զնաց =

Նացին Եաշա

կերուքն յայն կոյս

Եմուացան առնու

հաց =

սէ ցնտաւ յս տե

սէք Եզգող լերուք

իմանորոյ սադուկե

ցուցն Եիսարիսեց

ւոց =

Եւ քա խորհէին

ընդ միմեանս Եասէ

ին. Թէ հաց ոչ բար

ձար =

Եստաց յս Եասէ

զի խորհեք իմիտս

ձեր Թերահաւատք.

Թէ հաց ոչ ունիք.

տակաւին ոչ իմանա

լք. Եսչ յիշէք զհի

նդ նկանաւին իհիւնդ.

Հազարսն. և բանի
սակառի բարձեք
և ոչ զեւթն նկանա
կն իչորս Հազարսն.
և բանի զամբիղս
բարձեք. արդ զե
ւորդ ոչ իմանայք է
Թէ ոչ վասն Հացի
ասացի ձեզ զգոյշ
լինել իւմորոյ սա
դուկեցւոցն. և փա
րիսեցւոյ :

Բայն ժամ իմիտ
առին. և Թէ ոչ ա
սաց զգուշանալ ի
իւմորոյ. այլ յաղան
դոյ փարիսեցւոցն.
և սադուկեցւոցն
Էւելաւ յա
Իկողմանս
փելիպպեան
կեսարեայն. Հար

ցաներ ցաշակերտսն
և ասէր. զո՞ք ասէն
զլինեն մարդիկքն Թէ
իցէ որդի մարդոյ :
Եւորա՞ ասէն ոմն
զյովհաննէս մկրտեչ
և այլք զեղեաց. և կէսք
զերեմիայ. համ զմե
ք իմարդարեից :
Աւէ ցնոսա՞ իսկդո
ւք զո՞ք ասէք զլի
նէն Թէ իցեմ :

Գառասխանիւ ետ
նմա սխմովն պետ
րոս. և ասէ. դու ես
քնն որդի այ կենդան
ւոյ :

Գառասխանի ետ յն **ՃԿ**
և ասէ ցնա՞ երանի **Է**
քեզ սխմովն որդի
յովհաննու. զի մար
մին և արիւն ոչ յայտ

նեաց քեզ աղհայրեմ
որ յերկինս :

Եւն քեզ ասեմ զե
ղուես վեմ . և ի վերս
այդոր վեմ շինեցից
զեկեղեցի իմ . և դրու
նք դժոխոց զնամի
յաղթահարեսցեն :

Եւտաց քեզ զվա
հանա արքայու թե
երկնից . և զոր միան
գամ կապեսցեն ^{ճկ}
յերկրի եղեցի կա
պեալ յերկինս . և
զոր արձակեսցեն
յերկրի եղեցի ար
ձակեալ յերկինս :

^{ճկ}
Յայն ժամ սատե
աց աշակերտացն .
զիմի ուսեք ասեցեն
թե նա է քսն :

Յայնմ հետէ ըս

կան . յոցոցանեկ
աշակերտացն . թե
պարտէ նմա եր
թալ յիմ . և թե բա
զում հարհարանս
հարհարել . և անար
գել էքահանայա
պետից . և իդպրաց
և ի ծերոց ժողովոր
դեանն . և սպանա
նել և յերկր անոր

Եյառնել =
Եւտեալ զնա
մեկուսի պետրո
սի . սկսաւ կազել
ընդ նմա և ասել .
քաւ լիցի քեզ տր
մի եղեցի քեզ այդ :

Ենա դարձեալ
ի պետրոս ասէ երե
յեսուիմ սատանայ
զայլ թագրու թի իմ

էս. զի ոչ խորհիս
դու զայն ալ զը
մարդկան :

Յայն ժամ յս ասէ ճհ
ցաշակերտսն իւր. ե
թէ ոք կամի զկնի
իմ զալ ուրացի զա
նձն. և առցէ զխաչ
իւր. և եկեսցէ զկը
նի իմ :

Ի որ կամիցի զա
նձն իւր կեցուցա
նել կորուսցէ զնա
և որ կորուսցէ զա
նձն իւր վասն իմ
գացէ զնա :

Ինչ աւգտիցի
մարդ. եթէ զաշ
խարհս ամենայն
շահեսցի. և զանձն
իւր տուժեսցէ :

Ի ամ զինչ տացէ ճհ

մարդ փրկանս ընդ
անձին իւրոյ :

Ի գալոցէ որդի
մարդոյ փառաւր
հաւք իւրոյ. հանդէ
րձ հրէշտակաւք
իւրովք. և յայն ժամ
հատուցէ իւրա
քանչ իւր զգործս
իւր :

Մէն ասեմ ձեզ ճհ
զի իցեն ոմանք իսո
ցանէ որաստ կան.
որք ոչ ճաշակեսցեն
զմահ մինչև տեսցեն
զորդի մարդոյ եկե
ալ զամբողջ իւրով :
Եյետ վեց անուր
տունս յս զպետրոս
և զյակովբոս և զյով
հաննէս. զեղբայր
նորա. և հանէ զնո

սա՛ իլեառն մի բարձր
ստանձինն. և այլա
կերպեցաւ ատափի
նոցա. և լուսաւորե
ցան երեսք նորա՛ իբ
րե զարեգակն. և հան
դերձք նորա՛ եղեն
սպիտակ իբրե զը

լոյս :

Եւահայ երեւցան
նոցա՛ մովսէս և եղի
այ. որ Խաճախին ընդ
նմա :

Պատասխանե ետ
պետրոս ևասէ՛ց յս.
որ բարաքէ մեզ աստ
լինել. եւ թէ կամես
արասցուք երես տա
ղաւարս. մի քեզ. և մի
մովսէսի և մի եղիանի :

Եւհայ զէռնա՛ Խաճ
ախ. ահա՛ ամպ լու

սաւոր հովանի եղև
ի վերայ նոցա :

Զայն եղև յամպոյն
և ասէ. դայէ՛ որդի
իմ սերելի ընդ որդս
ձեցայ դմա լուարու՛ն.
Բրե լուան աշա
կերպքն անկան ի
վերայ յերեսաց իւ
րեանց. և երկեան

յոյժ :

Եւստուցեալ յս
բուռն եհար զնոցա
նէ և ասէ յոռն կա
ցէք և մի երկնէք :
Եւբարձին զաշս
Խրեանց և ոչ զոր
տեսին. բայց միայն
զյս :

Եւհայ զէռն իջա
նէին իլեռնէ՛ ան
տի. պատուիրեաց

նոցա յս և ասէ մի
ուսէք ասիցէք զտե
սիւղ մինչև որդի
մարդոյ իմեռելոց
յարիցէ :

արցինցն ցնա ա
շակերտքն և ասեն
զի արդ դպիւրքն
ասեն թէ եղիայի
նախ պարտէ զաւ
ատասխանի ետ
յս և ասէ. եղիա
գայ և հաստատես
ցէ զամենայն. այլ
ասեմ ձեզ զի և եղի
այ եկեալ իսկի. և
իջ ծանեան զնա.
այլ արարին ընդ
նա զոր ինչ և կա
մեցան. նոյնպէս և
որդի մարդոյ հար
հարելոցէ ինոցանչ

3 այն ժամ իմիտ ա
ռին աշակերտքն թէ
վասն յովհաննու մի
կրտսի ասաց ցը
նոսա :

ի խորութիւն
մատենաւ պրմի ի ծու
նր ի ջանէր և ասէր.
մոր ողորմեաց որդայ
իմում զի լուսնոտի
և հարաչար հեանդա
նայ. բազում անգամ
անկանի ի հուր. և եր
բէք ի ջուր. և մատու
ցի զնա աշակերտա
ցն քոց. և ոչ կարա
ցին բժշկել :

ատասխանի ետ յս
և ասէ ո՞ր աղդ ան
հաւատ և թեւո՞ւ մին
չեցերբեցեմ ընդ ձեզ.

մինչև յերբ անասց
 ցեմ ձեզ. ամ զնա
 առիւ :
 Եւ աստուեաց ի նա
 յս. եւ ի նմանե դեն
 եւ ի շէկեաց մանուկն
 ի ժամեն յայնմանէ :
 Եւ այն ժամ մատեն ^ձ
 աշակերտքն առան
 ձինն. եւ ասեն զյս. մէք
 ընդէր ոչ կարացար
 Կանել զնա :
 Եւ նա ասէ ցնտա
 վասն Թերա Կաւա ^ձ
 տու Թե ձերոյ. ամեն
 ասեմ ձեզ եւ Թե ու
 նիցեք Կաւատս քան
 զհատն մանանիւոյ.
 ասաւ թիք լերինս
 այսմիկ փոխեաց աս
 տի անդր եւ փոխեցի
 եւ ոչ ինչ անհնարին

լինիցի ձեզ. բայց այս
 ազգ. ոչ էլանէ. եւ Թե
 ոչ աղաւթիւք եւ
 պահովք :
 Եւ մինչ դեռ
 շրջէին նորա
 ի գաղիլէն. ասէ ցնո
 սա յս մատենե ոցի
 որդի մարդոյ ի ձեռս
 մարդկան. եւ սպա
 նանիցեն զնա եւ յե
 րիւր աւուր յարիցէ :
 Եւ տրամեցան յորդ :
 Բրե եկին նորա
 ի կափառնայում.
 մատեն որ զերկ
 դրամեանն պահան
 ջէին առ պետրոսե
 ասեն վարդապետն
 ձեր ոչ տա՞ զերկ
 դրամեանն :
 Եւ ասէ այդ :

Եւերբեւեմուտ ի
տուն. յառաջեաց
քան զնա յս եասե
զի արդ Թուի քեզ
սիմոն. Թագաւորք
աղագաց յունի առ
նուն զհարկս. կամ
զհասն յորդաց իւ
րեանց Թէ յաւատա
րաց =

Եւերբեւեմուտ Թէ
յաւատարաց ասէ
ցնա յս. ապա ու
րեմն ազատեն որ
դերն =

Եւերբեւեմուտ Թէ
այց զիմի գայ
Թագդէցուցուք
զնոսա. երթ իծով
Լընկեան կարծ. Լ
զառաջին ճուկն որ
Էլանիցէ առ. Լբաց
զբերան նորա Լ

գտանիցես սատեր.
Լզայն առեալ տա
ցես նոցա ընդ իմ
Լընդ քո =

Յայնմանուր մատե
ան աշակերտքն առ
յս եասեն. ովիցէ է
մէնջ մեծ արքայու
Թէ երկնից =

Եւերբեւեմուտ Թէ
յս մանուկ մի կացոյց
իմէջ նոցա եասե. ա
մէն ասեմ ճեզ. Ե Թէ
ոչ դարձջիք Լեղի
ջիք երբե զմանկտի.
ոչ մտանիցէք յար
քայու Թէ երկնից =

Որդ որ խոնարհե
ցուցանէ զանձն իբ
րեւ զմանուկս զայս.
նա է մեծ յարքայու
Թէ երկնից =

ճ
Ը

ՃԿ
Թ

Եւորոք ընկալցի
մանուկ մի՛ յայսպի
սի յանուն իմ զիս
ընդունի :

Եւորոք զայլ թագ
ղեցուցի զմի՛ իսիո
քրկանցս յայսցանէ
յիս Հաւատացելոց
լաւ նման եթէ կախի
ցի երկան իշոյ ընդ
պարանոց նորո՛ւ և
ընկղմիցի ինորս ծո
վու :

Եւ աշխարհի ի
զայլ թագղութեց Բա
յց վայ մարտոյն այն
միկ յոյր ճեռն գայ ճճ
ցի զայլ թագղութի
Թէ ճեռնքո կամ
տուն զայլ թագղեցու
ցանէ զքեզ Կատ
զնա և ընկեա՛ իբէն

լաւիցէ քեզ միաճե
ռն Կամ կաղ մտա
նէ իկեանս քան
Թէ երկուս ճեռս
և երկուս ոտս ունէ
և անկանէ ի հուրն
յաւիտէնական :
Եւ Թէ ակն քո զայ
Թագղեցուցանէ
զքեզ Խլեա՛ զնա
և ընկեա՛ իբէն Լա
իցէ քեզ միականի
մտանէ իկեանս
քան երկուս աչս
ունէ և անկանէ ի
իգէ Հէն Հրոյն :

Եւ զայլ թագղութեց
միաշխարհի
մարհի
ցէք զմի՛ իսիոքրկա
նցս յայսցանէ ա
սեմ ճեզ զի հրեշ

տակք նց յերկինս
հանապաղ տեսա
նեն զերեսս հար
իմոյ որ յերկինսէ
զի եկն որդի մար
դոյ հեցուցանել
զկորուսեալն :

Եւ իհարկ Թովմէզ ^{ԺԶ}
Եթէ լինիցի մարդո
հարիւր ոչեսար. և
մողորցի մի ինո
ցանկ ոչ Թողու
ցու զին նսուռն. և
զինն ոչեսարն իլե
րինս. և եթէ լինիցի
իսնորիցէ զմողորե
ալն. և եթէ լինիցի
գտանել զնա. ամէն
ասեմ ձեզ զի ուրա
լինի ի վերայ նո
րա. ատանել քան
ի վերայ ին նսուռն

և յինուցն որ չիցեն
մողորեալ :

Եւ յապէս ոչեն կա
մք առաջի հարիւր
որ յերկինսէ. Եթէ
կորիցէ մի իմողոր
կանցս յայսպանէ :

Եթէ մեղիցէ քեզ ^{ՃԶԳ}
եղբայրքո. երթյան
դիմանեա զնա յոր
ժամ դու և նա միայն
իցէք. Եթէ լուիցէ
քեզ շահեցար զեղ
բայրն քո :

Եւ պա Եթէ ոչ լսիցէ ^{ՃԶԳ}
քեզ. առ ընդ քեզ մի
ևս կամ երկուս. զի
իբերանոյ երկուցև
երից վկայից հաս
տատեացի ամենայն
բան :

Նկ և Եթէ նոցա ոչ

լսիցէ. ասաւ թիւ յե
կեղեցւոյ :

Մայն և թէ եկեղեց
ւոյն ոչ լուսիցէ. եղիցէ
քեզ երբև զհէթա

նոսն և զմարաւոր :

ՃԶԷ **Մ**էն ասեմ շեղ.
զեզոր կապիցէք յերկ
րի. եղիցի կապեալ
յերկինս. և զոր ար
շակիցէք յերկրի. ե
ղիցի արշակեալ յեր
կինս :

ՃԶԸ **Մ**արձեալ ասեմ

ձեզ. եթէ երկու ի ձեզ
մեաբանիցեն յերկրի
վասն ամենայն իրաց
զինչ և խնդրեացեն. ե
ղիցի նոցա ի հարե
խմե որ յերկինսնէ :

Սի ուրիցեն երկու
կամ երեք ժողովե

ալ յանուանիմ անդ
եմ ես իմեջ նոցա :

ՃԶԹ **Ս**այն ժամ մատեա
ւառնա պետրոս և ա
սէ տր. քանիցս ան
գամ թէ մեղիցի ինչ
եղբայր իմ և թողից
նմա մինչև յեւթն
անգամ :

Սեցնա յս ոչ ա
սեմ քեզ. թէ մինչև
յեւթն անգամ. այլ
մինչև յեւթանասնե
կին եւթն :

Սասն այսորիկ նր
մանեցաւ արքայու
թի երկնից. առն
թագաւորի որ կա
մեցաւ համար առ
նել իմեջ ծառայից
իւրոց :

Եւերբև սկսաւ

72
առնուլ մատուցան
առնա պարտապան
մի բիւր քան քարոյ:
բրեւն ունէր հա
տուցանել հրամա
եաց զնա վաճառել
տրն նորա՝ և զկին
նորա և զորդիս. և
զամենայն որ զինչ
և ունիցի. և հատու
ցանել:

Եւ անկեալ ծառայ
երկիր պապանէր
նմա և ասէր. երկայ
նամիտ լեր առիս.
և զամենայն հատու
ցից բեզ:

Թացեալ տր
ծառային այնորիկ
արձակեաց զնա և
զփոխն եմող նմա:
Եւ եւալ ծառայն

այն եգիտ զմի իծա
ռայակցաց իւրոց.
որ պարտէր նմա
հարիւր դահեկան
և կալեալ զնա խեղ
դէր և ասէր. հատո
ինչ զոր պարտիս:
Եւ զոր անկեալ ծա
ռայակցին առտոս
նորա աղաքէր զնա
և ասէր. երկայնա
միտ լեր առիս. և հա
տուցից բեզ:

Եւ նա ոչ կամէր.
այլ հոգաւ արկ զնա
իբանդ. մինչև հա
տուցի զպարտան:

Բրեւտեսին ծառա
ակիցքն նորա որ
ինչ եղև. տրտմեցա
յոյժ. և եկեալ ցուցին
տն իւրեանց զամենայն

որ ինչ եղևն : ՃՃ
Բ
այն ժամ կոչեաց
զնա՝ մորն իւր և ասէ
Ժառայ չար զամե
նայն զպարտան Թո
ղի քեզ փանն զի ա
ղաչեցեր զիս իսկ արդ
ո՛չէր պարտ և քեզ ո
ղորմել Ժառայակցին
բում որպէս և ես քեզ
ողորմեցայ :

Եւբարկացեալ
մորն նորա մատնեաց
զնա՝ դահճաց մին
չև հատուցէ զամե
նայն զպարտան :

Երայիկա և հայրիմ
որ յերկինսէ արասց
ձեզ և թէ ո՛չ Թողու
ցուք իւրաքանչ իւր
եղբայր իւրում իսրը
տեց ձերոց զյանցա
նս նց :

*Ե եղև իբրև
հատարեաց*

յս զբանս զայստիկ
փոխեցաւ ի գալիլէէ
և եկն ի սահմանս
հրէաստանի յայն
կոյս յորդանանու :

Եւզնացին զհետ
նորա Ժողովուրդք
բազումք և բժշ
կեաց զնոսա՝ անդ :

Եւ մատուցեալ առ
նա՝ փարիսեցեքն
փորձէին զնա և ա
սէին և թէ արժան
իցէ ումէք արձակել
զկին իւր ըստ ամե
նայն վնասու :

Եւ աստառեանի ետ
նոցա՝ և ասէ չիցէ
ընթերձեալ ձեր
Թէ որ հաստատեա

ցն իսկզբանէ արու
 և էգ արար զնոսա
 և ասէ փայն այսո
 րիկ թողցէ այր զը
 հայր իւր և զմայր և
 երթիցէ զհետ կը
 նոջ իւրոյ և եղիցին
 երկօրեան իմար
 մինմի =

Այա ուրեմն ոչեն
 երկու այլ մի մար
 մին =

Արդ զոր ան
 զուգեաց մարդմե
 մեկնեացէ =

Անէնցնա իսկ
 մովսէս ընդէր պա
 տուիրեաց մեզ
 տալ թուխթ մեկ
 ներոյ և արձակել =

Անէնցնոսա մով
 սէս փայն խոտա

սրտու թէ ձերոյ հը
 ղամայեաց ձեզ ար
 ձակել զկանայս ձեր
 այլ իսկզբանէ ոչ է
 դե այնպէս =

Բայց ասեմ ձեզ **Ճ**
 զի ամենայն որ ար
 ձակէ զկեն իւր և ոչ
 փայն պոռնկու թէ
 և անիցէ այլ շնա
 և որ զարձակեալն
 առնէ շնայ =

Անէնցնա աշակե **Ճ**
 լաթն իւր և թէ այդ
 պէս ինչ վնասիցէ
 ընդ այր և ընդ կեն =

Բանէնցնա ասէնցնոսա
 ոչ ամենեքեան բա
 ւականեն այդմ բա
 նի այլ որոց տուեալ
 իեն ներքին եր

որ յորովայն մաս^{օօ}
իւրեանց ճնան այն

պէս :

Եւ ներքինիք որ
իմարդկանէ եղեն
ներքինիք :

Եւ ներքինիք որ ճղց
զանձինս իւրեանց
արարին ներքինիս
վասն արքայութե
երկնից :

Որ կարողնէ տա
նել տարցե :

ճղց

3 այն ժամ մատու
ցան առնա մանկտի
զի ճեռն դիցէ իմերայ
նոցաւ Լաղաւթս

արասցէ :

Եւ աշակերտքն նո
րաւ սաստեցին նոցա

սէ յս [Թող տուք
մանկտոյդ Լաճի ար

գերուք զդոսա գալ
առիս զի այդպիսե
ացդէ արքայութի
երկնից :

Եւ դեալ ճեռն ի վե
րայ նոցա գնաց
անտի :

Եւ զայն մատու
ցեալ ոմն առ

նաւ առէ վարդապետ
բարի զնն բարի
գործեցից զի ընդու
նիցիմ զկեանսն յաւ

իտենականս :

Եւ նա առէ ցնա զի
հարցանեն զիս զբար
ւոյ միե բարի :

Եւ կամիս իկեա
նան յաւ իտենից մը
տանել պահեա զը
պատուիրանսն :

Եւ սէ ցնա զորս :

Ասէցնա՛յ յս զմի
սպանաներն. մի շնար
և մի գողանար. և մի
տուտ վկայէր. պատու
եա՛ս զհայր քո և զմայր
և անբեցես զընկեր
քո իբրև զանձն քո:

Ասէցնա՛ւ պատա
նին զայդ ամենայն
պահէցի իմանակու
մէ իմմէ. արդիւ իս
իք պակասիցեմ:

Ասէցնա՛յ յս եթէ **Ճող**
կամիս կատարեալ
լինել. երթ վաճա
ռեա զինչս քո և տուր
աղքատաց. և ունի
ցիս գանձս յերկինս
և եկ զկնի իմ:

Բրե լուա՛ւ պա
տանին զբանն. որ
նաց տրտմեալ զի

ունէր տապաւածս

բազումս:

Ասէ յս ցաշակերտն
ամէն ասեմ ձեզ. զի որ
ժուարան մտցէ մեծա
տուն արքայութիւն
երկնից:

Դարձեալ ասեմ
ձեզ. դիւրինէ մալխո
մտանել ընդ ծակ առ
ղան. քան մեծատան
յարքայութիւն այ
մտանել:

Բրե լուան աշակե
րտքն. զարմացան
յոյժ և ասեն իսկո՛
կարիցի ապրել:

Այեցա՛ւ ինոսա՛
յս և ասէ. ա՛ռ իմարդ
կանէ այդ անկարէ.
այլ ա՛ռ յայ ամենայն
ինչ զաւրանոր:

Յ այն ժամ պատառ
խանի ետ պետորոս և
ասէ ցնա՝ անասիկ մէք
Թողաք զամենայն և ե
կաք զկնիք՝ արդ զկնք
լինիցի մեզ :

ՃԴԿ **Ը** սէ ցնոսա՝ յն ամեն
ասեմ ձեզ զեղբայր որ
եկեք զկնի իմ իմեա
անգամ զալստեանյոր
Ժամ նստցի որդի մար
դոյ յամբողջ փառաց
իւրոց :

ՃԴԵ **Ը** առջեք և դուք յեր
կոտաասան ամբողջ դա
տել զերկոտաասան
ազգ իւր :

ՃԴԶ **Ը** ամենայն որոք ե
թող զտուն. կամ զեղ
բարս. կամ զքրդա. կամ
զհայր. կամ զմայր. կամ
զկին. կամ զորդիս. կամ

զաղաարակա. վասն ա
նուան իմոյ. հարիւրա
պատիկ առցէ և զկե
անան յաւիտենա
կանս ժառանգեսցէ :

ՃԴԷ **Ը** ազումք եղիցին
առաջինք յետինք. և
յետինք առաջինք :

ՃԴԸ **Ը** անզինմանէ ար
քայու թի երկնից. առ
տանուտեանն. որել
ընդ առաւ աւետս ի վար
ձու ունել մեակս յայդ
կուր. և արկ վարձա մը
շակացն. անուրն դա
հեկան. և առաքեացն
զնոսա՝ յայդի իւր :

ՃԴԹ **Ը** և եւայ զերրորդ
Ժամու ետես այլա զի
կային դատարկք ի հը
րապարակա. ասէ և
ցնոսա. երթալք և

դուք յայգի իս: և
որինչ արժանիցե
տաց ձեզ:

Բ Զացին և նորա:
և դարձեալ ելե
ալ զվեց ժամու. և
զինն ժամու արար
նոյն պէս:

Ե և զմե տաւան եր
րորդ ժամու. ելեալ
ետես այլս. զի կային
դատարիք. ասէ ցո
նոսա՝ ընդէր կայք
աստ զաւրս ցերեկ
դատարիք:

Ե սէն ցնա՝ զի ոչ ոք
կալաւ. զմեզ ի վար
ձու:

Ե սէ ցնոսա՝ երկա
յք և դուք յայգին.
և որ ինչ արժանե առ
նուցուք:

81
Ե իբրեւ երեկոյ եղև
ասէ տր աղգոյն ցգաւ
առապետիւր. կոչեա
զմշական և առար նոցա
վարձու սկսեալ իյեա
նոցն մինչև ցառալի
նան:

Ե բրեւ եկին որ զմե
տասան երրորդ ժա
մուն. առին մէն մի

Ե դաւ հեկան:
կեալ և առաջինքն
համարեին թէ աւելի
ինչ առնուցուն. և
առին մէն մի դահե
կան և նորա:

Ե բրեւ առին տրք
տնջեին զտանու
տեռնէն և ասէին
թէ դորա յետինքդ
մի ժամ գործեցին.
և հակառակորդս մեզ

արարեր զդուսա . որ մա
զծանրութիւն ասոր
բարձաք և զտաւթ :
 Կ' Կառասխանի
 ետ միոմն ինոցանի և
 ասէ ընկեր չգրկեմ
 զքեզ . ոչ դահեկանի
 միով սակ արկեր ըն
 դիս . առ զքոյդ և երթ
 ելմէ կամ իմ յետնոյ
 տալ ոպ և քեզ . ելմէ
 չիցէ ինձ իշխանու
 թիւն . յիմս առնել
 զինչ և կամ իմ . կամ թէ
 ակնքո չարէ զի ես
 առատսեմ :

Եւ յապէս եղիցին յե
 տինք առաջինք . և ա
 ռաջինք յետինք . զի
 բազումք են կոչեցե
 ալք . և սակաւք են
 ընտրեալք :

Բրեւեանի
 Եւ յիմ առ զեր

կոտասանան առ
 անձինն . և ի ճանա
 պարհին ասէ ցնո
 սաւ ահաւասիկ եւ
 նեմք յիմ . և որդի մար
 դոյ մատնեցե քա
 հանայապետիցն և
 դպրաց . և դատապար
 տեցեն զնա իմահ .
 և մատնեցեն զնա
 հեթանոսաց . այսպա
 նել և հարկանել . և ի
 խաջ հանել . և յերե
 ւանք յարիցէ :

Եւ այն ժամ մատն
 ան առնաւ մայր որ
 դոցն զբեւ դեւ որ
 դովքն իւրովք հան
 դերձ երկիր պագա
 նել և խնդրել ինչ ի

նմանէ =
Ենա՞ ասէ՞ ցնա՞
զինչ կամիս =
սէ՞ ցնա՞ ասայ
զի նսացին սորա՞
երկու որդիքս իմ.
Մի ընդ աջմէ քումմէ
Լմի՞ ընդ յահէկէ
յարբայու թէ քում =
Կատասխանի ետ
Լասէ. ոչ գիտէք
զինչ խնդրէք. կա
տէք ըմպել զբա
Էակն զորէն ըմպե
ողցեմ. կամ զմկրտու
Թի մկրտել զորէն մը
կրտելողցեմ =
սէն ցնա՞ կարող
եմք =
սէ ցնոսա՞ յս զը
աւժակն իմ ըմպիցէք
Լզմկրտու թի զորէն

մկրտիմ մկրտեցիք.
բայց նստուցանել ընդ
աջմէ և ընդ ահէկէ
իմմէ ոչ է իմ տաղ ալ
որոց տուեալէ իհօրի
իմմէ =
Լլուեալ տասա մգ
նցն բարկացան իսկե
այ երկուցն եղբարց =
ԶԿոչեաց զնոսա՞
առ ինքն Լասէ. զի
տէք զի իշխանք ազ
գաց տիրեն նոցա. և
մեծամեծքն իշխեն
նոցա =
Ոչ այնպէս իցէ. և ի
ձերում միջի =
Եւ որ կամիցի իձէնջ
մեծ լինել. եղևցի ձեր
պաշտամենա. և որ կա
միցի իձէնջ առաջին
լինել. եղևցի ձեր ծառա =

մի

Մրպէս որդի մար
դոյ ոչ էկն պաշտաւն
առնուլ այլ պաշտել
և տալ զանձն իւր փոր
կանս փոխանակ բաղ
մաց :

Միշտ էլ նո
յն յերկրուէ

գնացին զհետ նորա
Ժողովուրդք բազումք
ահա կորք եր
կու նստէին առ ճա
նապարհան իբրև
լուան Թէ յն անցանէ
աղաղակեցին և ասէն
ողորմեաց մեղ յն որ

դի դաւթի :

Եւ ամբօխն սաս
տեաց նոցա զի լը
ռեցեն :

Եւ նորա և աստանել
աղաղակէին և ասէին

տր ողորմեաց մեղ
որդի դաւթի :

Ստեղի առ յն կոչե
աց զնոսա և ասէ
զինչ կամիք զի առա
րից ձեզ :

Սէն ցնա տր զի
բացցին աչք մեր :

Եւ զԹացեալ յն մեղ
ձեցան յաչս նոցա և
վաղվաղակի տեսին
և գնացին զհետ նո
րա :

Բրև մանտեղէն
յեմ և էկին իբեմ
փագէ մերձ իլեառն
ձիթենեաց յայն
Ժամ յն արձակեաց
երկուս յաշակերտու
ցն իւրոց և ասէ ցր
նոսա երթալք որդ
ի գետդ որ առաջի

Հերի. և անդէն գտա
նկցէք էշ կապեալ և
յովանակ ընդ նմին.
լուծէք ածէք ինչ և
էթի որ ասիցէ ինչ
Հեղ ասասըիք էթի
տեառն իւրեանց պի
տոյէն. և վաղվադա
կի առաքէ զնոսա :

Բայց այս ամենայն **ՄԷ**
եղև. զի լցցի բան
մարդարե ին որ ասէ
ասացէք դատեր սի
ովնի. ահա Թագաւ
որ գայ քեզ հեղ. և
հեծեալ իյեշ. և իյո
վանակի իշոյ :

Բնացին աշակե **ՄԷ**
րտքն և արարին. որ
պէս հրամանեաց
նոցա. յս. և ածին
զէշն և զյովանակն :

Եւարկին զնորաւք
Հորձա. և նստաւ իսկ

Լրաց նոցա :
Եւ բազում ժողո
վուրդք տարածեցին
զհանդերձս իւրեանց
ի ճանապարհին :

Եւայլք հատանէին
ոստա ի ծառաց. և տա
րածանէին ի ճանա
պարհին :

Լ ժողովուրդքն որ **ՄԶ**
առաջի և զինի երթաց
ին. աղաղակէին և ասէ
ին. ահա թիւն որդւոյ
դաւթի. աւրհնեալ որ
գայ յանուան տն. աւրհ
նութիւն ի բարձունա :

Ե իմտանէին նորա **ՄԺ**
յիմ դղողեցաւ քա
ղաքն ամենայն. և ասէ
ովիցէ սայ :

Եւթուրդուրդքն ա
սէն սահ մարգարէն
յս. որ ինազարեթ
գալիլեացոց :

ՏԺ
ս

Եւթուրդ յս իտաճա
րն. և Էհան արտաքս
զամենեսին. որ վա
ճառէինն և գնէին. ի
տաճարի անդ. և զսե
ղանս հատաժաճա
ռացն կործանեաց.
և զամբոռս աղանէ
վաճառացն և ասե
ցնոսա՝ զրեալէ տո՛ւ
իմ տուն աղանթից
կոչեցի. և դուք արա
րէք զդայ այրս ասա

Եւթուրդ զսկաց :
Եւ զամտեան առնա
կոյրք և կաղք իտա
ճարին և բժշկեաց
զնոսա :

ՏԺ
Գ

Երև տեսին քահա
նայապետքն և դպի
ւք. զսքանչելիսն զոր
արար. և զմանկտին
որ աղաղակէին և ա
սէին. ապ հնուծիւն
որդոյ դաւթ. բար
կացան և ասէն ցնա.
լսես զինչ ասէն դո

Եւթուրդ զսկաց :
Եւ զամտեան առնա
կոյրք և կաղք իտա
ճարին և բժշկեաց
զնոսա :

Եւթուրդ զսկաց :
Եւ զամտեան առնա
կոյրք և կաղք իտա
ճարին և բժշկեաց
զնոսա :

ՏԺ
Բ

Եւթուրդ զսկաց :
Եւ զամտեան առնա
կոյրք և կաղք իտա
ճարին և բժշկեաց
զնոսա :

և այլ զսկացն
իբրև դարձաւ

անորեն իբրաղարն
բաղցեալ ևստեսալ
Թղենիմի՝ ի վերայ ճա
նապարհին. եկն ինան
և ոչ ինչ եղև ի նմա
բայց միայն տերև :
Լասէ ցնա՝ միայ
առ հետև իբէն պը
տուղ եղիցի յաւի
տեան :
Եւառ ժամացն չո
րացաւ Թղենին :
Բրևտեսին աշա
կերտքն զարմա
ցան և ասէն. Թէ զի
ա՞րդ վաղ վաղակի
ցամաքեցաւ Թղենի :
Գատասխանի ետ
յն և ասէ ցնոսա .
ամէն ասեմ ճեղ
եթէ ունիցիք հա
ստա և ոչ երկմտի

ցէք ոչ միայն Թղե
նոյդ առնիցէք այլ
Թէ պէտ և լերինոյ ա
սիցէք բարձիւր և ան
իւր իծով եղիցի :
Եւզամենայն ինչ
զոր և խնդրիցէք յա
ղաւթս . հաւատովք
առնուցուք :
Եիբրև եկն իտա
ճարն . մատուան առ
նա՝ մինչ դիռուսու
ցանէր . բահանայա
պետքն և ծերք ժողո
վրդեանն և ասէն . որ
ով իշխանուածք առ
նեա զայդ . և ով էտ
քեզ զիշխանուածիդ
զայդ :
Գատասխանի ետ
յն և ասէ ցնոսա .
հարցից և ես զճեղ

մծ
4

մծ

մծ

բան մի. զոր թէ ասի
ցէք ինձ. և ես ասա
ցից ձեզ. որով իշխաւ մ
նութիւն ատեն զայս: Է
մկրտութիւնն յով
հանու. ուստի էր յերկ
նից թէ իմարդկանէ:
Ընդ ասի խորհէին
ընդ միմեանս և ասէի
եւ թէ ասեմք յերկ
նից. ասէ՛ցմեզ իսկ
ընդէր ոչ հաւատա
ցէք նմա. և եւ թէ ա
սեմք իմարդկանէ եր
կնս իմք ի ծողովորդե
նէն. զի ամենեքին
զյովհաննէս իբրեւ
զմարդաբէ ունին:
Ատաւսխանի ետո
ւն յի և ասէն ոչ զի
տեմք:
Ասէ ցնոսաւ և նա

և ոչ ես ասեմ ձեզ. որ
ով իշխանութիւն ատ
են զայս:
Բայց զի արդ թուի
ձեզ անն մի ոմէին եր
կու որդիք. և մատու
ցեալ ան առաջինն
ասէ որդեակ. երթ
այսաւր գործեա
յայգւոյ:
Աս պատասխա
նի ետ և ասէ եր
թամ ար. և ոչ հո
գու:
Ատաւս և ան
մեան և ասէ նոյն
պէս:
Աս պատասխանի
ետ և ասէ ոչ կամիմ
բայց յետոյ զղջա
ցն և չորսն յայ
զին:

Որդո՞յ յերկոցունց
արար զկանս հար՞ն:
սէն յետինն :
Սէ ցնոսան յս
ամէն ատեմ ձեզ զի
մաքանորք և պոռ
նիկք յառաջեցեն
քան զձեզ յարքա
ուծի երկնից :
Օիէկն յովհան
նէս ճանապարհ
հաւ արդարուծե
լո՞ց հաւատացէք
նման և մաքանորք
և պոռնիկք հաւա
տացին նման և որոք
տեսէք և ո՞չ զղջա
ցարուք յետոյ հա
ատալ նմա:
Մատակոյ
արուք
այր մի էր տանու

տէր որ անկեաց այգե
և ցանկով պատեաց
զնա և փորեաց ինր
մա հնձան և շինեաց
աշտարակ և ետ զնա
ցմեակա և զնաց ի
տար աշխարհ :
Բրեմերձեցան
ժամանակ պտղոյ
առաքեաց զժառայս
իւր առ մշական և առ
նուլ զպտուղս նորա
և կալեալ մշակացն
զժառայս նորա զո
մն տանըեցին զոմն
սպանին զոմն քար
կոծեցին :
Դարձեալ առա
քեաց այլ ծառայս
բազումս քան զա
ռաջինսն և արարին
նոցա նոյնպէս :

Յ էտոյ առաքեացաւ
նոսան զորդի երևա
սէ. Թերևս ամաչեա
ցեն յորդոյ աստի
իմմէ :

Բ օհ մշակքն եբրե
տեսին զորդին ասէն
ընդ միտս. սակ ժառա
նգն եկայք ապանցոյք
զսա. և կալցոյք զժա
ռանգութի տորա :

Ե ատեալ հանին
զնա արտաքոյ քան
զայդին և սպաննին :

Բ րոյ յոր ժամ եկես
ցէ տր այգայն. զինչ
արատցէ մշակացն այ
նոցիկ :

Ե սէն ցնա զչարսն
չարաւ կորուսցէ. և
զայդին տացէ այլոց
մշակաց. որք տայցեն

նմա զպտուղս ի ժա
մու երեանց :

Ե սէ ցնոսա յս : չի
ցէ երբէք ընթեր
ցեալ ձեր եգերս. զք
վէմն զոր անարգե
ցին շինաւք նա եղև
պուխ անկեան. իստ
եղևայս. և է պրանչե
լի յաջս մեր :

Ե ասն այսորիկ ա
սեմ ձեզ. զեբարձցի
ի ձեռն արքայութի
այ. և տացի ազգի. որ
առնիցէ զպտուղս

Ե նորա :
Եւ որ անկցի ի վե
րայ վիմիս այսորիկ
փշրեսցի. և յոյր վե
րայ անկցի հոսեա
ցէ զնա :

Ե բրեւուան քահա

նայապետքն. և րպի
րք և փարիսեցիք զա
ռակս նորա՝ զիտա
ցին թէ վասն նոցա
առաց. և խնդրէին
զնա՝ ունել. բայց եր
կեան ի ժողովորոց.
քան զի երբև զմար
գարէ ունէին զնա:

Երբ ձեռալ աբա
նի ետ յս և
ասէ ցնոսա՝ առա
կալք:

մանեցան արքայ
ու թիւն երկնից ա
ռն թագաւորի որ
արար հարսանիս
որդւոյ իւրում:

Եւոռաքեաց զը
ծառայս իւր կոչել
զհրաւիրեալսն ի

հարսանիս և ոչ կամե
ցան գալ:

Երբ ձեռալ առաքե
աց այլ ծառայս և ա
սէ. առացէք հրա
իրելոցն. ահաւասիկ
զճաշ իմ պատրաս
տեցի. զուարակք իմ
և պարարակք զէնեա
լեն. և ամենայն ինչ
պատրաստե եկալք

ի հարսանիս:

Եւորա՞յ յուրացե
ալ գնացին. ոմն յա
գարակ իւր. և ոմն ի
վաճառ իւր:

Եւայլք կալան զը
ծառայսն նորա թող
նամանեցին և ապան
նին:

Եսկ թագաւորն եր
բև լուաւ բարկա

ցաւ . և առաքեաց զժմբ
զանոս իւր . և առաւ
կեաց զսպանողսն
զայնոսիկ . և զքաղա
քն նոցա այրեաց :

3 այն ժամ ասէ՝ ցը
ծառայս իւր հարսա
նիքս պատրաստեն .
և հրահրեալքն
չիին արժանի :

11 որդ երԾայք յան
ցս ճանապարհաց .
և զորս միանգամ զը
տանիցէք . կոչեցէք
ի հարսանիսս :

1 լիեալ ծառայքն
ի ճանապարհս . ժողո
վեցին զամենեսեանս
զոր և զտին զչարս
և զքարիս . և լցան
հարսանիքն բազ
մահանաւք :

12 Եւ մտեալ Թադան
որն հայել զբազմա
կանաւքն . ետես ա
նդ այրմէ . որոջեր
զգեցեալ հանդերձ
հարսանեաց . և ասէ
ցնա ընկեր . զի անդ
մտեր այսր . զի ոչ լու
նէիր հանդերձ հար
սանեաց :

13 Եւ նա պատահեա
ցաւ :

3 այն ժամ ասէ
Թադան որն ցապա
սաորնն . կապեցէք
զդորս զոտս և զը
ձեռս . և հանէք զը
դայ ի խանարն ար
տաքին . անդ եղիցի
լալ և կրճել ատա
մանց :

14 Ի բազումք էն կո

հեցեալք և սահաւք
են ընտրեալք :

Այն ժամ որ

նացեալ քա

րիսեցիքն

առին խոր

հուրդ զնմանէ . թէ

որպէս դնկցեն նմա

որովայն բանիւք :

Եւ առաքեն առնն

զաշակերտան իւրեա

նց հերովդիանո

սաւքն հանդերձ և

ասեն . վարդապետ

գիտեմք զի ճմա

րիտես . և զճանա

պարհնայ ճմար

տութեամբ ուսու

ցանես . և չէքեզ

փոյթ զումեքէ . և

իջ հայիս յերեսս

մարդոյ . արդ' ասան

մեզ զհարդ թուիքեզ :

պարտէ հարկս կաց

միգ սեր տալ թէ ոչ :

Գիտաց յս զխորա

մանկութիւն նոցա

և ասէ . զի փորձէք

զիս կեղծաւորք ցու

ցէք ինձ զդահեկան

հարկին :

Եւ նոքան մատուցին

նման դահեկան մի :

Եւ ասէ ցնտաս յս .

ոյրէ պատկերս այս

կամ գիր :

Եւ սեն կայսեր :

Այն ժամ ասէ ցը

նտաս . երթալք տուք

զկայսեր կայսեր և

զայն ալ :

Բրե լուան զար

մացան . և թողին

զնա և զնացին :

Յայնմանուր մա
տեան անաւ սա
ղակեցերն որ ասէն
Թէ չիք յարութիւն
հարցին ցնաւ և ասէն
վարդապետ. մովսէս
ասաց Եթ ոք մեռա
նիցի անորդի արաս
ցէ զկին նորաւ եղ
բայրիւր. և յարուս
ցէ զասակ եղբայր
իւրում :

Լին անմեղ եղբա
րք եւթն. առաջինն
արար կին և մեռաւ.
և զի ոչ ունէր զասակ
եւծող զկինն եղբայր
իւրում. նոյնպէս և
երկրորդն. և երրորդ
մինչև ցեւթն երորդն.
յետ ասէն եցում մե
ռաւ և կինն :

Րդ ի յարութե
ոյր եւթեանցն. եղի
ցինաւ կին. զի ամե
նեքին կայան զնաւ
կին :

Սատասխանիւտ
նոցա յս և ասէ
մողորեալք ոչ գի
տեք զգիրս. և ոչ
զգաւարութիւն այ.
զի ի յարութե ոչ
կանայս առնեն և
ոչ արանց լինին.
այլեն իբրև զհրեշ
տակս յերկինս

Սայց վասն յարու
թեան մեռելոց. չի
ցէ ընծեցեալ զա
սացեալն ձեզ յայ.
Էսեմ ամ արբահա
մու. ամ իսահակաւ
ամ յակովբայ. և չի

ած ւած մեռելոց այլ
կենդանեաց :

Բրե լուսն ժողո
վուրդքն զարմա
նային ընդ վարդա
պետութիւն նորա :

Նկ փարիսեցիքն միգ
իբրե լուսն ելծէ
պապանձեցոյց զսա
դուկեցիսն ժողովե
ցան իմիասին :

Եւ Հաղց միոմն միգ
ինոցանկ զնա փոր
ձելով Լասէ վարդա
պետ որ պատուի
րան մեծէ յարեւն

Եյս ասէ ցնա
սիրեացես զնոր ւած
բո յամ սրտէ բուս
մէ և յամենայն ա
նձնէ բուսմէ և յա
մենայն մտաց բոց

այսէ մեծ և առաջին
պատուիրան :

Եւ երկրորդն նման
ամին սիրեացես զն
կերբո իբրե զանձն
բո յայս երկուս պա
տուիրանս ամենայն
աւրեւք և մարգարէք

կախեալ կան :

Եւ ի ժողովել փարս միե
սեցւոցն Եւ Հաղց ցնո
ւա յս Լասէ զի
նոր թուի ձեզ վասն
քի զոր որդիէ :

սեն ցնա դաւթի
Ահ ցնոսա յս իսկ
զի նոր դաւթ Հո
գովն կոչէ զնա տըն
ասէ տուաց տը ցնո
իմ նիստ ընդ աջ մէ
իմմէ մինչ և եղից զը
Թշնամիս բո պատու

անդան ոտեց քոց :
ինկ եթէ դանիթ
զնաւ տը կոչէ . զի
աւրդ որդի նորա եցէ :

Եւոյն կարեք ազ
նմաւ պատասխանի
բանմի . և ոչ իշխեք
որ յայնմաւրի հար
ցանել զնաւ և ոչ ինչ :

Յայն ժամ իսկ
սեցաւ յսրնոյ
Ժողովուրդն
և ընդ աշակե
րտան իւր և ասէ . յա
Թոռն մովսիսի նրա
տան դպեցքն և փա
րիսեցիք . զամենայն
ինչ որ ասեցէն ձեզ
արարիք և պահեցիք
բայց ըստ գործոցն
նոցաւ մի առնէք . զի
ասեն և ոչ առնեն :

մի

Երապէն բեռնա
ծանուես և դժուա
րակերս . և դնեն ի
վերայ յուսոց մարդ
կան . և մատափ իւ
րեանց ոչ կամին

մի

Երաբժէլ զնոսա :
Եզամենայն զգո
րծս իւրեանց առ
նեն իցոյցս մարդ
կան . լայնեն զգրա
պանակս իւրեանց . և
երկայնեն զբշանցս
հանդէրձից իւրեանց .
սիրեն զյառաջա
դահս ընծրիս . և զը
նախ աթոռս իծողո
վուրդս . և զողջոյնս
ի հրապարակս . և կո
չել ի մարդկանէ ուր
բի . ուրբի :

մի

Բայց դուք միզոր

կոչէք վարդապետ
զիմիէ ձեր ուսուցիչ
և ամենէն զիմիս զուր

Եղբարբէք :
Եւ հայր մի կոչէք
ձեզ յերկրի. զի ձեր
միէ հայր որ յերկին

սէ :
Եւ մի կոչեցիք ու
սուցիչք. զի ուսու
ցիչ ձեր քսէ :

Եւ մեծն ի ձեռքէ
ղիցի ձեր սպասաւոր

Որ բարձրացուցա
նէ զանձն խոնար
հեւցի. և որ խոնար
հեցուցանէ զանձն

բարձրացի :
Այ ձեզ դպրաց
և փարիսեցւոց կեղ
ծաւորաց. զի փա
կէք զարքայութի

երկնից առաջի մարդ
կան. դուք ոչ մտանէք
և որոց մտանէն հաւայ
Թող մտանէ :

Այ ձեզ դպրաց և
փարիսեցւոց կեղծա
ւորաց. զի ածիք բնո
ծով և բնոց ցամաք. առ
նէ և կամուս մի և յոր
ժամ լինիցի առնէք
զնա որդի գէհեանի.
կրկին ևս քան զձեզ :

Այ ձեզ առաջնո
րդք և զորք. զի ասէք
որ երդնու խտաճարն
չէին. բայց որ երդ
նու յոսկին որ խտա
ճարինէ արժանէ :

Որոնք և կոյրք.
զինչ մեծէ ոսկին. և
Թէ տաճարն որ սրբէ
զոսկին :

մի

մի

Եւոր երդնու իսէ ^{մի}
ղանն չէ ինչ. բայց որ
երդնու ի պատարա
զն որ ի վերայ նորա է
ար ժանն :

Յիմարք և կոյրք.
զինչ մեծ է պատա
րազն. Եթէ սեղանն
որ սրբէ զպատա
րազն :

Սի անդ որ երդու
աւ ի սեղանն. երդ
նու ինաւ և յամենա
յն որ ի վերայ նո ^{մէ}
րա է :

Եւոր երդնու իտա
ճարն երդնու ինաւ ^{մի}
և ի քնակ իջն նորա :

Եւոր երդուաւ յեր
կինս. երդնու յա
թոռն աջ. և յայն որ
նստին ի վերայ նո :

Այճեղ դարաց և
փարիսեցւոց կեղ
ծաւորաց. զի տառա
նորդէք զանանուխ
և զսամիւթ և զչամաւ
և թողէք զծանր.
Ծանր յաւրինացն
զդատաստան. և զո
ղորմութիւն և զհա
ւատ :

Օայս արժանէր
առնել և զայն չթո
ղու :

Ոսա ընտրէք կոյրք
որ զմթղուկս քամէք
և զուղտս կլանէք :

Այճեղ դարաց և
փարիսեցւոց կեղ
ծաւորաց. զի սրբէք
զարտաքին զբա
թակին. և զսկաւա
ռակի. և ինեքո լի

էն յափշտակութիւն
Լան խառնութիւն :
Բարեսցիկոյր. սր
բեւն նախ զնեքին
բաժակին. և զսկասա
ռակին. զի լինիցի և
արտաքինն նոցա

սբ :
Եւ յաճեզ դպրաց և
փարիսեցւոց կեղ
ծաւորաց. զի նման
էք գերեզմանաց
բռելոց. որ արտա
քոյ երևին գեղե
ցիկ. և ինեքր լին
ոսկերաւք մեռելոց
և ամենայն պղծու

թեամբ :
Եւ յնպէս և դուք
արտաքոյ երևիք
մարդկան արդարք
և ինեքր լինիք կեղ

ծաւորութիւն. և ամառ
րէնութիւն :

Եւ ճեզ դպրաց և
փարիսեցւոց կեղծա
ւորաց. զի շինէք զը
շիրիսն մարգարեից
և զարդարէք զգերեզ
մանս արդարոց. և ա
սիք եւթէ հար յաւ
ուրս հարցն մերոց
ոչ հաղորդեալք արե
ան մարգարեիցն. ա
պա ուրեմն վկայէք
զանձանց. եւթ որ
դիքէք այնոցիկ որ
կոտորէին զմարգա
րէսն. և դուք լցիք
զհափ հարցն ձերոց :

Եւ ծնունդ
իծեց. զի անդ փախ
նուցուք իդատաս
տանէ գեհենին :

116
 Եւ ամեն ապրտրիկ աւհա
 ւասիկ եւս առաքեմ
 անձեզ մարդարես
 և իմաստունս և դպի
 ռս. և ինոցանէ սպա
 նանկցեք և ի խաջ հա
 նկցեք. և ինոցանէ
 տանըիցեք ի ժողովու
 րդս ձեր. և հալածի
 ցեք ի բաղարէ ի բա
 ղաք. որպէս զի եկես
 ցի ի վերայ ձեր ամե
 նայն արիւն արդար
 հեղեալ յերկրի յա
 րենէ աբելի արդարո
 մինչև ցարիւնն զա
 քարիայ որդւոյ բա
 րաբեա. զոր սպանեք
 ընդ մեջ տաճարին և
 սեղանոյ. ամեն ստեմ
 ձեզ եկեսցի այն ամե եւ
 նայն ի վերայ աղցիս ձեր

117
 ապտրիկ =
 Եւս. եւս. որ կոտոր
 րէր զմարդարես. և
 քարկոծ' առնէր զա
 ռաբեալսն առնայ.
 քանիցս անգամ կա
 մեցայ ժողովել զոր
 դիսքո. զոր աւրի
 նակ ժողովէ հա
 ղձագա իւր ընդ թե
 ովք և ոչ կամեցա
 ռուք. ահա թողեալ
 լիցի ձեզ տունդ ձեր

118
 աներակ :
 Եւս ասեմ ձեզ.
 Թէ ոչ ևս տեսանի
 ցեք զիս յայտմ հե
 տէ. մինչև ասիցեք
 արհնեալ եկեալն
 յանուն տն =

119
 Եւս ասեմ ձեզ.
 Թէ ոչ ևս տեսանի
 ցեք զիս յայտմ հե
 տէ. մինչև ասիցեք
 արհնեալ եկեալն
 յանուն տն =

տաճարէն զգնայր.
և մատեան աշակե
րորն ցուցանել նմա
զ շինուածս տաճա
րին :

Եւնա պատասխա
նի ետ և ասէ ցնոսա
տեանէք զայդ ա
մենայն ամէն ասե
մ ձեզ. ոչ մնացի
այդր քար ի քարի
վերայ որոչ քակ
տեսցի :

Եւսինչ դէռ նրա
տէր իշերինն ձի
Թենեաց. մատեան
աննա աշակերտք
ան անձինն և ասէն
ասա մեզ երբ լինի
ցի այդ. և զինչ նր
շանկցի քոյոյ գա
լատեանն և վաղճա

նի աշխարհիս :

Պատասխանի ետ յս
և ասէ ցնոսա զգոյշ
լերուք գուցի որ զը
ձեզ խաբկցի. զի բա
զումք գայցեն յա
նունիմ և ասիցեն Թե
հսեմքսն. և զբազումս
մոլորեցուցանիցեն :

Սեղոցէք պատերազ
մունս. և զհամբանս
պատերազմաց. զգոյշ
լերուք մի խոռվեալիք.
զի պարտե լինել այնմ
ամի. այլ չեւէ կատա
րած :

Յարիցի ազգ ազգի
վերայ. և Թագաւորու
Թին ի Թագաւորու
Թեան վերայ. և եղիցին
սովք և սրածուծիւնք
և պատանու Թիւնք. ի

տեղիս տեղիս . ասկայն
Լայն ամենայն ակիզը
նե երկանց :

Մայն ժամ մատնե
ցեն զձեզ ինեղութիս
Երազանանիցեն զը
ձեզ . Եկեղիջիք աստե
ցեալք յամենայն
ազգաց վասն անուն

Ե իմոյ :
Մայն ժամ գայ
Թաղղեացեն բազու
մք . Եզմիմեանս մատ
նեացեն . Եաստեացեն
զմիմեանս :

Ե բազում սուտ
մարգարէք յարիցեն .
Եզբազումս մոլորե
ցուացեն :

Ե վասն բազմանա
լոյ անաւրէնութե
ցամաքեացի սէր բազ

մաց :
Ե այց որ համբերե
այն իսպառնա
կեցցի :

Ե բարոզեացի ա
եռարանս արբայ
ութեան . ընդ ամե
նայն տիեզերս ի
վկայութիւն ամե
նայն հեթանոսաց
ւապա եկեացի
կատարած :

Մոր յորժամ տե
սանիցէք զպղծու
թիւն անբաժոյն,
որ ասացեալնէ իձե
ռն դանիել մար
գարէի . զի կայցե
իտեղաջն սրբու
թի . որ ընթեռնու
իմիտ առցի :

Մայն ժամ որիւրէ

րի աստանի իցեն. փա
խիցեն իլերինս:

Եւոր խաանիս կայ
ցէ. մի իջէ առնու
ինչ խաանի իւրմէ:

Եւոր յանդիցէ. մի ^{մէ}
դարձցի յետս առ
նու զճորձս իւր:

Բայց վայիցէ յը
ղեաց. և ասն սուաց ^{մէ}
յաւուրան յայնոսիկ:

Յաղաւթս կացէք
զի մի լինիցի փախո
ւստն ձեր ճմերանի և
մի իշաբաթու:

Իեղիցի յայն
ժամ նեղու թիւն մեծ
որպէս ոչ եղև իսկզ
բաննի արարածոց ^{մէ}

աշխարհի. մինչև
ցայժմ և ոչ այլ լիցի:
Էլ թէ ոչ կարճէին

աւուրքն այնորիկ. ոչ
ապրէր ամենայն մար
մին. Բայց վասն ընտ
րելոցն կարճեացին
աւուրքն այնորիկ:

Յայն ժամ թէ որ ա
սիցէ ձեզ. ահա ա
սիկ աստե. քան կամ
անդ մի հաւատայցէք:

Իյարիցեն առա
քրիստոսք. և ասա
մարգարէք. և տայցեն
նշանս մեծամեծս և
արուեստս. մինչ մոլո
րեցուցանել թէ հը
նարինցիցէ և զընտ
րեալսն. ահա յառա
ջագոյն ասացի ձեզ:

Եպա թէ ասիցեն
ձեզ. ահա անիկ յա
նապատիկ մի ելանի
ցէք. և եթէ ահա

յշտեմարանսի . մի
հաւատայցեք :

184 Ի որպէս փայլակն
որեւանէ յարեւելից .
և երևի մինչև յարե
մուտս . այնպէս եղի
ցի գալուստն որդւոյ
մարդոյ :

185 Ի ուր գեշնիցէ ա
նոր ժողովեացին ար
ծուիք :

186 ազ փաղակի յիւո
նեղութե առուրցն
այնոցիկ արեգակն
խաւարեացի . և լուսի
նչ տացի զլոյս իւր .
և աստեղք անկցին
յերկնից . և զապու
թիք երկնից շար
Ժեսցին :

Եւ ապա երեւեցի
նշանն որդւոյ մարդոյ

յերկնս . և յայն ժամ
կոծեացին ամենայն
ազգք երկրի :

187 Լուեացեն զորդի
մարդոյ եկեալ ի վե
րայ ամպոց երկնից .
զապու թեամբ և փա
ռաք բաղմաք :

Եւ առաքեացի զը
հրեշտակս իւր փո
ղով մեծսն . և ժողո
վեացեն զընտրեալ
նորա իչորից հող
մոց . իծազաց երկ
նից մինչև իծազա
նոցա :

Թղենոյ անտի
ուսարութ զառա
կն . զի յոր ժամ նո
րա ոստքն կակղա
ցին . և տերևն ցը
ցուիցի . գետեք թի

մերձէ ամառն նոյն
պէս և որոք յորժամ
տեսանիցէք զայս
ամենայն գիտապիք
Թէ մերձէ իդուրս:

Մէն ասեմ ճեղ-
եթէ ոչ անցցէ աղօ
այս. մինչև այս ամե-
նայն եղիցի =

Բիկնք և երկիր
անցցեն. և բանք իմ
մի անցցեն =

Բայց վասն անու-
րն այնորիկ և ժա-
մու ոչ որ գիտէ. ոչ
հրէշտակք յերկ
նից և ոչ որդի բաց
միայն հայր =

Մորպէս անու-
րքն նոյն. այնպէս
եղիցի գալուստն
որդոյ մարդոյ =

Ի որպէս էին յառ-
ուրան որ յառաջ քան
զՍրհեղեղն. ուստիին
լմակին. կանացս առ-
նէին և արանց լինե-
ին. մինչև յամբն յո-
րում եմուտ նոյ իտա-
պանն և ոչ գիտացին
մինչև եկն Սրհեղեղն
և եբարձ զամենեւին.
այնպէս եղիցի և գա-
լուստն որդւոյ մարդոյ

այն ժամ Թէ եցեն
երկու յագարակի. մին
առնուցու. և միւսն

Թողուցու =
Եւ Թէ երկու աղայ
ցեն. իմի երկանս. մի
նն առնուցու. և միւ-
սն Թողուցու =

Բժուն կացէք զե-
նչ գիտէք յորում

մկ

մկ

Ժամու տրն ձեր գայ :
Սկզբ Եւ այն գիտաւ թէ
Թէ գիտէր տանու
տէրն յորում պահու
գողգայ. սկեր եւ ի տայ
ական հատանել զտա
նն իւրոյ :

Սկզբ Եւ ասն այսորիկ Լոր
ւք եղերուք պատրա
սաք. զի յորում Ժամու
ն ահն ունեցեք գայ
որդի մարդոյ :
Սկ Եւ ունեցէ հաւա
տարիմ ծառայ Լիմա
ս տուն զոր կացոյց
տր իւր իւրեայ ծա
ռայեց իւրոց. տալ նո
ցա կերակուր ի Ժա
մու :

Սկզբ Եւ րանիէ ծառային
այնմիկ. զոր եկեալ
տրն գտանիցէ արարե

ալ այնպէս. ամէն
ասեմ ձեզ. զի իւրե
րայ ամէնայն ընդից
իւրոց կացուացէ
զնա :

Սկզբ Եւ պա Թէ ասիցէ
Ծառայն Հար իւրտի
իւրում. տրիմ յամե
զգալ. Լակսանիցի
Հարկանել զԾառա
ակիցս իւր. ուտիցէ Լ
ըմպիցէ ընդ արբե
ցողս. գացցէ տր Ծա
ռային այնորիկ յաւ
ուր յորում ոչ ահն
ունեցի. Լի Ժամու
յորում ոչ գիտիցէ
Լկտրեսցէ զնա ընդ
մէջ. Լզբաժին նորա
ընդ կեղծաւորս դի
ցէ. անդ եղեցի լալ
Լկրճէլ ատամանց :

այն ժամ նմանեա յնշարժառ. ահա փե
ցի արքայու թիւն
երկնից տաան կու
տանաց. որոց առե
լա զլապտերս իւ
րեանց ելին ընդ ա
ռաջ փեսայի և հար
սին. հենգն ինոցա
նէ յիմարքէին. և
հենգն իմաստունք
Ե իմարքն առին
զլապտերսն և ձեռ
նդ իւրեանս ոչ
բարձին. իսկ իմաս
տունքն առին և ձեռ
ամանովք ընդ լապ
տերս իւրեանց :

Փիյամեղ փեսայ
ին. նիւհեցին ամե
նէքեան և իբուն
մտին :

Ե իմեջ գիշերիէն

սայ դայ արեք ընդ

յառաջ նորա :

այն ժամ յարեան
ամենայն կուսանքն
և կազմեցին զլապտե
րս իւրեանց :

Ա սէն յիմարքն ցը
իմաստունսն. առք
մեզ յիւղոյդ ձերմէ զի
ահա շիջանին լապ
տերքս մեր :

ատասխանի ետո
ւն իմաստունքն և
ասէն. գուցէ ոչ իցէ
մեզ և ձեզ բաւա
կան. այլ երթայք ի
վաճառականսն և գը
նեսցիք ձեզ :

Բ բրեւոյքա՛ գնացին
գնել. եկն փեսայն.
և պատրաստքն մտին

ընդ նմա ի հաղորդան
նիսն. և փակեցան

դուռն =

եւոյ զան և այլ
կուսանքն և ասէն

Եւր ար քանց և ևեղ =
ա պատասխանի
եւ և ասէ. ամեն ամեն
ասեմ ձեզ. Թե ոչ եր
բէք գիտեմ զձեզ =
ըմբռն կացեք.
զի ոչ գիտէք զապրն.
և ոչ զժամն =

Որպէս այր մի գը
նացեալ խտար աշ
խարհ. կոչեաց զժա
ռայս իւր. և ետնոցաւ
զինչս իւր =

Եւեմն եւ հինգ
քան քար. և տակն
երկուս. և տակն մի
իւրաքանչ իւր ըստ

իւրում կարի և գնաց =

Որպէս վաղ վաղակե
որ առ զհինգն. գոր
ծեաց նորաք և շա
հեցաւ այլ և հինգ =

ոյնպէս և որ զեր
կուսն շահեցաւ այլ
և երկուս =

Եւր զմինառ գնա
փորեաց զերկեր. և
Թագոյց զարծաթ
տն իւրոյ =

Եւ բազում ժա
մանակի գաց տր ծա
ռայիցն այնոցիկ. և
առնե համարս իմեջ
նոցաւ =

Եւ մատուցեալ որ
զհինգ քան քարն
առ. մատուց այլ և
հինգ քան քար և ա
սէ տր. հինգ քան քան

Ետուրցես. արդ արեւ
սիկ հինգ այլևս քան
բար իմերայ շահեցայ.
սէ ցնաւ մորն իւր ազ
նիւ ծառայ բարի և հա
ւատարիմ. որով հետե
լիտակաւուտ հաւատար
իմեա իմերայ բազմաց
կացուցից զքեզ մուտ
յուրախուլ թի մոն քո :
Ատուցեալ և որ զեր
կուս քան քարոն առեալ
եր և ասէ մոր. երկուս
քան քարս ետուրցիս.
ահաւասիկ երկուս ևս
այլ քան քարս զոր իմե
րայ շահեցայ :
սէ ցնաւ մորն իւր ազ
նիւ ծառայ բարի և հա
ւատարիմ. որով հետե
լիտակաւուտ հաւատա
րիմեա իմերայ բազ

մաց կացուցից զքեզ
մուտ ուրախուլ թի մոն

քո :
Ատուցեալ և որ զը
մի քան քարոն առեալեր
և ասէ մոր. գիտի զի
այրմի խիստես. հնձեա
զորոն սերմանեցեր և
ժողովես ուստի ոն
սփռեցեր. երկեա զը
նացի Թագուցե. զը
քան քարս քո յերկրի.
արդ ահաւասիկ քոյդ

ցքեզ :
Ատուսխանի ետ
մորն և ասէ ցնաւ ծա
ռայ չար և վատ. գի
տի իր թէ հնձեա
ուստի ոն սերմանեցի
և ժողովես ուստի ոն
սփռեցի. պարտեր
քեզ արկանել զար

ԺաԹդիմ իսեղանաւ
որս. և եկեալես տուկո
սեաւք պահանջէի
զիմն :

Վրդ առեք իդմանի
զքանքարդ. և տուք
այնմ որ ունիցի զտա
մն քան քարն :

Մհ **Ս**ի յամենայնի որ ու
նիցի տացի և յաւելցի.
և որոշն ունիցի. և զոր
ունիցի բարձցի ինը
մանի :

Մհ **Լ**զճառայդ անպի
տան հանէք ինանա
րն արտաքին. անդ է
ղեցի լալ և կրճել ա
տամանց :

Մհ **Է**յորԺամ եկեացի
որդի մարդոյ փառօք
իւրովք և ամենայն հը
րեշտակք ընդ նմա :

Սայն Ժամ նաւոցի
յաԺոռ փառաց իւր
և ժողովեացին առաջի
նորա՝ ամենայն ազգք
և մեկնեացի զնոսա ի
միմեանց. որպէս հո
վիւ զի մեկնեացի զա
դիս յայծեաց. և կա
ցուացի զաւրիսն ընդ
աջմէ իւրմէ. և զայծիմ
ընդ ձախմէ :

Սայն Ժամ առաւցի
Թագաւորն ցայնոսիկ
որ ընդ աջմէնիցէն և
աստ. եկայք աւրհնե
ալք հաւր իմոյ Ժա
ռանգեցիք պատրաս
տեալ ձեզ արքայութի
իսկզբանի աշխարհի
զի բաղցեա և ետուք
ինձ ուտել. ծարաւե
ցի և արբուցիք ինձ

աւտարեի և ժողովե
ցէք զիս. մերկ և զգե
ցուցէք զիս. մերկ և
զգեցուցէք զիս. հիւ
անդիւի և տեսէք
զիս. իբանդիւի և է
կիւք առիս. :

Այն ժամ պատաս
խանի տայցեն նմա
արդարքն և ասասցեն
մը երբ տեսաք զքեզ
քաղցեալ և կերակրե
ցաք. կամ ծարաւի և
արբուցաք. երբ տե
սաք զքեզ աւտար և
ժողովեցաք. կամ
մերկ և զգեցուցաք.
երբ տեսաք զքեզ
հիւանդ. կամ իբան
դի. և եկաք առ քեզ:

Աստասխանի տայ
ցի թագաւորն և

ասիցէ ցնոսա՛ւ ամէն
ասեմ ձեզ. որովհէ
տեւ արարեք միում
եղբարցս այսոցիկ
փոքրկանց ինչարար

էք :

Այն ժամ ասասցէ
և ցայնոսիկ որ ընդ ա
հեկէն իցեն. երթալք
յինէն անիծեալք ի
հուրն յաւիտենա
կան. որ պատրաս
տեալէ սատանայի
և հրեշտակաց նորա:

Իբաղցեալ և ո՛հ է
տուք ինչ ուտել. ծա
րաւեցի և ո՛հ արբու
ցէք զիս. աւտարեի
և ո՛հ ժողովեցէք զիս
մերկեի և ո՛հ զգեցու
ցէք զիս. հիւանդ և
իբանդի. և ո՛հ տեսէք
զիս :

3 այն ժամ պատահա
խանի տայցեն նորա
և ասացեն. տր երբ
տեսաք զքեզ քաղ
ցեսդ. կամ ծարաւի.
կամ մերկ. կամ հիւս
նդ. կամ իբանդի և
որ պաշտեցաք զքեզ.

այն ժամ պատահա
խանի տայցեն նորա
և ասացեն ամեն ա
սեմ ձեզ. որով հետև
որ արարէք միում ի
փոքրկանցս յայսցա
նէ. և որ ինչ արարէք
և երթիցեն նորա
ի տանջանսն յաւի
տենապանսն. և ար
դարքն ի կեանսն յաւ
իտենից :

Եւ որ և իբրև կա
տարեաց յս. զամե

նայն զբանս զայ
սոսիկ ասէ ցաշա
կերտան իւր.

Եւ իտեք զի յետ
երկուց ամուրց զա
տիկ լինի. և որդե
մարդոյ մատնի ի
խաչ ելանել :

այն ժամ ժո
ղովեցան քա
հանայապէ
տքն. և դպիրք
և ծէքք ժողովրդեա
նն իսրահայ քահանայ
ապետին. որում անտ
ւննէր կայխափայ և
արարին խորհուրդ
զինենգու թէ կալ
ցեն զյս և սպանցեն
բայց ասէին թէ մի
իտաւնի աստ. զի մի
խոռովու թի լինիցի ի

Ժողովորեանն :

Բ Բրեւէին յսխտուն մէջ
սիմովնի բորոտի.
մատենաւ առնաւ կին
մի որունէր շէնիւր
ծանրագնի. և Թա
փեաց իգլուէն նորա
ի բազմականին :

Բ Բրեւտեսին աշա
կերտքն բարկա
ցան և ասէն. ընդէ
րէ կորուստ այդ իւ
ղոյդ. զի մարդէր վա
ճառել զդայ մեծա
գնի և տալ աղքա
տաց :

Բ Խտաց յս և ասէ
ցնոսա՛ զի աշխատ
առնէք զկենդ. գո
րծ մի բարե գոր
ծեաց դա՛ յիս յամ
Ժամ զաղքատս

ընդ ձեզ ունիք :

Բ րկանել դորա զի
դդ իմարմենիմ առի
Թաղելոյ զիս նշանա
կեաց :

Բ այց ամէն ասեմ մէ
ձեզ. զի ուր քարոզեա
ցի աւետարանս այս
ընդ ամենայն աշխա
րհ խաւսեցի. և
զոր արար դա՛ ի յիշա
տակի դորա :

Բ այն Ժամ գնաց
մի յերկոտաւանից
անուանեալն յուղաց
սկարիովտացի. առ
քահանայապետսն.
և ասէ. զինչ կամիք
տալ ինձ և ես մատ
նեցից զնա՛ ձեզ :

Բ ւնորա՛ կռեցին
նմա՛ երեսուն արծա

Թի. և յայնմ հետե
խնորհի պարտապ զի
մատնեցէ զնա նո
ցա :

*ա. յատապ նոմ
աւուր բաղա*

Չակերացն. մատնան
աշակերտքն առ յն և
առն. ուր կամիս զի
պատրաստեցուք
քեզ ուսող զգատիկն :

Ընա առե ցնոսա
երթայք ի բաղարն
առ այս անուն. և ա
սացէք ցնա վարդա
պետ առե ժամանակ
իմ մերձեալէ անքեզ
առնեմ զգատիկ ա
շակերտաւքս հան
դերձ :

Լաւարին աշա
կերտքն որպէս հրա

մայեաց նոցա յն և
պատրաստեցին զգա
տիկն :

Կերե երեկոյ է
ղև. կայր բաղմեալ
ընդ երկոտաւան ա
շակերտան :

Լ մինչ դէռ ուսե
ին նոքա՝ առե ամեն
առեմ ճեզ. զի միումն
ի ճէնջ մատնեցէ
զիս :

Լ տրամեցան յոյժ
սկսան առե ցնա իւրա
քանց իւրոք ինոցանե
մի Թե եսեմ տր :

Լ ա պատասխանիւն
եառե որ միտեաց ըն
դիս զճեռն իւր իսկա
ւառակն նա՝ մատնե
լոցէ զիս :

Որդի մարդոյ երթա

նպեզրեալէ վասն
նորա՝ բայց վայ մար
դոյն այնմիկ յորձեռ
դորին մարդոյ մատ
նեացի :

Լաւեր նմա Թէչէր մէջ մաց հեղու ի թողու
ճնեալ մարդն այն :

Վաստաւանիւտ մէջ
յուրայ որմատնեւոյ
նէր զնա և ասէ . մի
Թէ ես իցեմ վարդա
պետ :

Լսէցնա՝ դու ասա
ցեր :

Լմինչ դիւ ուտէ
ին նորա՝ առ յս հաց
աւրհնեաց և եբէկ
և ետ աշակերտացն
և ասէ . առէք կէ
ռայք այսէ մարմին
իմ :

Լառեալ բաժակ մէջ

գոհացաւ ետնոցա՝ և
ասէ . արբէք իդմանե
ամենքին . զի այդէ
արիւնիմ նորոյ ուն
տի . որ ի վերայ բազ

մէջ մաց հեղու ի թողու
Թի մեղաց :

Լայց ասեմ ձեզ ոչ
և արբից յայսմ հե
տէ իբերոյ որ թոյմին
չև ցաւոն ցայն . յորո՞ւ
արբից զդայ ընդ ձեզ
նոր յարքայութեան
հաւր իմոյ :

Լաւր հսեցին ելին
իլեանն ձիթենեաց :

այն ժամ ասեմ ասեմ
ցնուա՛ յս . ա
մենքին դո
ւք գայթաղ
դէռցէք յինէն յայսմ
գիշերի :

մէջ ի գրեալէ թէ հարկից
զհովիւն. և ցրուեացին
ոչ խաղաք հաւտին :

Եւ յետ առնելոյն իմո
յառաջեցից քան զձեզ
իգալիլեա :

մէջ Եւ աստասիանսի ետ պետ
րոս և ասեցնա. թէ պետ
և ամենէքին զայլ թագ
ղեսցին իբէն. սակայն
եսոյն զայլ թագղեսցաց :

Եւ ասեցնա յո ամեն
ասեմ քեզ զի յայտմ գի
շերի մինչև հաւու խառ
մեալիցե երիցա ուրաս
ցիս զիս :

մէջ Եւ ասեցնա պետրոս.

Թէ պետ և ամենանէ հա
սանիցե ընդ քեզ զքեզ
ոչ ուրացաց :

Եւ ասեցնա և ամա աշա
կերտքն ասեին :

մէջ Եւ ասեցնա յո ընդ
նոսա ի գիւղ մի որում
ամուսնեք գեթսեմա
նի :

մէջ Եւ ասեց ցնոսա նրա
տարուք այդր. մինչև
երթացց կացից յա
ղաւթս :

Եւ ասեալ ընդ իւր
զագետրոս. և զերկուս
որդիան զբեդեա
լսկաաւ տրամել և հր
գալ :

մէջ Եւ ասեցնա ամա ցնո
սա տրտումե հոգի
իմ մինչև իմահ. կա
ցեք աստ ևս կեցեք
ընդիս :

Եւ մատուցեալ յա
ռաջ սակաւիկ մի ան
կաւ ի վերայ յերեաց
իւրոց. կաց յաղաւթս

Լասէ. Հայրիմ եթէ
Հնարեցէ. անցցէ բա
ժակս այս յինէն :

Բայց ոչ որպէս ես
կամիմ. այլ որպէս
դու :

Գայ ան աշակերտն
Լգտանէ զնոսա իբրն
Լասէ ցպետորոս. այդ
պէս ոչ կարացէք ժամ
մի արթուն կալ ընդիս
արթուն կացէք և ա
ղաւթս արարէք. զի
մի անկանիցիք իփոր

Հուծիւն :

ոգիս յաւժարէ.

բայց մարմինս տկար :

Բարձեալ երկրորդ
անգամ չոգաւ եկաց
յաղաւթս յն Լասէ
Հայրիմ եթէ Հնարի
ցէ անցանել յինէն

բաժակիս յայսմիկ. ապա
Թէ ոչ արեւց զամ եղի
ցին կամքքո :

Մէկեալ միսանգամ
եգիտ զնոսա իբրն. զի
եին աչք նոցա ծանրա
ցեալք :

Բոող զնոսա. Լգր
նաց կաց յաղաւթս եր
րորդ անգամ. Լգարձե
ալ զնոյն բան ասաց :

Յայն ժամ զա՛ն ա
շակերտսն Լասէ ցնո
սա :

Բընթեցէք այսու հե
մէտե և հանգերուք :

Օիահա հասեալէ

Մէծամ Լորդի մարդոյ
մատնի իձեռս մեղաւ
որաց. արիք երթեցուք
աստի. զի ահաւասիկ
եհաս ող մատնելոցն է
զիս :

Եւմիս դեռ նա՛ զայն
խառնէր. ահա՛ յուրաց
մի յերկոտաւանիցն. և ի
ծերոց ժողովոյեանն : 34

Եւոր մասնեղոցներ
զնա՛ ետնոցա նշան և
ասէ. ընդ որում եա համ
բուրեցից. նա՛ն զնա՛
ունիցիք :

Եւթաղ փաղակէ մա
տուցեալ առ յն ասէ
ողջ լիւր փարդապետ և
համբարեաց ընդ նմա

Եյն ասէ. ցնա՛ ընկեր
փաննորոյ իրաց եկերո՛ւ

Այն ժամ մատու
ցեալ արկին ձեռս ի
յն և կալան զնա՛ :

Եւահա միումն յայն
ցանի որէին ընդ յի
ձգեաց զձեռն և եհան
զսուր իւր. և եհար զը

ծառաց քահանայա
պետին. և իբաց եհան
զունկն նորա :

Այն ժամ ասէ ցնա՛
յն. դարձոյ զսուր քո
իսեղի իւր. զի ամենե
քեան որսուր առնու
ցուն սրով անկանի
ցին :

Եհամարիցիա թե
ն հարեմ աղաչել
զհայր իմ. և հատու
ցանիցէ ինձ այսր.
աւելի քան զերկոտա
ւան գունդա հրեշտա
կաց. այլ զի անդ ընու
ցուն գիրք. թէ այս
պէս պարտէ լինել :

Այն ժամ սասաց յն
ցամբոխն. իբրեւիպէ
րայ աւաղակի եկէք
սուսերաւք և բրաւք

ունել զիս. հանապազ
ան Հեզէի իտաճարի
նստէի և առուցանէի
ևն կաղաք զէս. այլ
այս ամենայն եղև զի
լցցին զիրք մարգա
րէիցն :

3 այն ժամ աշակե
րորն ամենեքին թո
ղին զնա և փախեան :

ակնոցն կալե

ալ զյն. ածին

ան կայեափայ

քահանայապետ.

ուր դպիրքն և ծերք

ժողովեալէին :

Ազեարոս զհետ

նորա՝ երթայր բացա

գոյն մինչև իսրահէլ

հանապապետին. և մը

տեալ ինեղբս նստի

ընդ սպասանորսն. տե

սանել զկատարածն :

1 սկսեալ հանապապետք յն

և ամենայն ատենն

ինդրէին սուտ վկայ

ութիւն զյնէ. զի ըս

պանանիցեն զնա ևն

գտանիին իսուտ բաղ

2 մաց վկայիցն մատու

ցանելոց :

3 ետոյ մատուցեալ

2 զ երկու սուտ վկայք ա

սէին. թէ սա ասի

կարողեմ քակել զտա

ճարն այ և զերիս ան

ուրս շինել :

4 Եւ յարուցեալ քա

2 հանապապետն ասէ

ցնա՝ Հտաս ինչ պա

տասխանի զինչ դորա

ամբաստանեն զքէն :

5 Եւ յն լուռ կայր :

6 ատասխանի ետ քա

Հանայապետն Լասէցը
նա երդմսեցուցանեմ
զբեզ յաճ կենդանի զի՞ծք
ասացես մեզ թի դուես
քնն որդի ց :

Ատ ցնա յո դուստա
ցեր :

Եւ աց ասեմ ձեզ յա
յսմ հետե տեսանիցեք յէ
զորդի մարդոյ . նստել
ընդ աջմէ զաւրու թեան
Լեկեալ ընդ ամպս
երկնից :

Եւ աց ժամ քահանա
ապետն պատառեաց
զհանդերձս իւր Լասէ :
Եւ ինա պիտոյեն մեզ
վիայք . ահա արդ լու
այք զհայհոյութիւն յ
դորա զինչ հաճոյե
ձեզ :

Եւ որա պատասխանի

ետուն Լասեն . թի
մահապարտ :

Եւ աց ժամ թքին ընդ
երեսս նորա Լեկիե
ցին զնա . Լոմանք ապ
տակեցին Լասեն . մար
գարէաց մեզ քոր . ով
այն որե հարն զբեզ :
Նկ պետրոս նստեր
արտաքոյ իգաւ թի
մատենաւ աննա աղա
խին մի Լասէ . Լգու
ընդ յի գալիլեացոյ
էի :

Եւ ուրացաւ առաջի
ամենեցուն Լասէ թի
որ գիտեմ զինչ խաւ
սխտ :

Եւ իբրեւ է նա ար
տաքս քան զդուռն .
ետես զնա այլ կին մի
Լասէ ցայնոսիկ որ

ամորն կային. և սոց
ընդ յի նազովելեց
ւոյելու :

Եւ արձեալ ուրա
ցաւ երդմամբ թէ
ոչ գիտեմ զայրն :

Եւ յետ սակաւմի
մատուցեալ որք կայ
ին անդ ասէն ցպետ
րոս. արդար և որու ի
նոցանէ են. քան զի
և խառնք քո յայտ
առնեն զքեզ :

Այն ժամ սկսաւ
նզովել եւ երդնուլ թէ
ոչ գիտեմ զայրն :

Եւ իսկոյն հաւ
խաւսեցաւ :

Եւ յիշեաց պետ
րոս զբանն յի զոր
առաց. թէ մինչև
հաւու խաւսեալիցէ

երիցս ուրասցիա. և
էլեալ արտաքս էաց
դառնապէս :

Եւ իբրեւաց
էղև խորհուրդ
արարին ամենայն քա
հանայապետքն և ծեր
ժողովորդեանն վասն
յի սպանման զնա և

առին գնացին :
Եւ ետուն ի ճեռա
պոնտացոյ պիղատո
սի դատաւորի :

Այն ժամ տեսեալ
յուդայի որմատնեաց
զնա թէ պարտաւո
րեցաւ. զղջացաւ. և
դարձոյց զարծաթն
ան. քա հանայապետն.
և ծերս ժողովորդեանն
և ասէ. մեղա՛ զիմառ
նեցի զարիւն արդար :

Լնորա՝ ասեն մեզ
չէ փոյլ Դու գիտես :

Լընկեց զարծաթն
խաւաքին և գնաց . և
չոգան խեղդեցան :

Սկ քահանայապետիցն առեալ զարծաթն ասեն . ո՛չ էարժան ընդունել զայդեկոր բանն . քանզի գէշք արեան են :

Որ հորդ արարեալ գնեցին այնու զազա ռակն բրտի ի գերեզ մանս աւտարաց . վասն այնորեկ կոչեցան ա զարակն այն ազարակ արեան մինչ և ցայսօր . յայն ժամ լցաւ որ ա սացան ի ձեռն երեմիայի մարգարեի . և առին զերեսուն արծաթին

զգինս վաճառելոյն զոր արկին յորդոցն ելի . և ետուն զնա ա զարակն բրտի որ պէս հրամայեաց ինչ տր :

Եյս եկաց առաջի դատաւորին . եհարցցնա՝ դատաւորն և ասէ . դու ես Թագաւորն հրեեց :

Եյս ասէ դու ասես : Եհարախաւաւնն նորա ի քահանայապետիցն . և ի ծերոց ոչ ինչ ետ պատասխանի :

Այն ժամ ասէ ցնա պիղատոս . ո՛չ լսես որ չափ դոքա՝ հակառակ քո վկայեն . և ո՛չ ետ նմա՝ պատասխանի և

ոչ բանմի. մինչև զար
մանալ դատանորին
յոյժ :

Բայց ըստ տառնի յի՛ն
տովորէ դատանորն
արձակել ժողովորեա
նն. կապեալ մի զոր
կամէին :

Անէին յայն ժամ յի՛ն
կապեալ մի նշանաւ
որ որում անուններ
յեսու բարաբ բայ :

Ըրե ժողովեցան
ասէ ցնոսա՝ պիղա
տոս զո՞ կամիք եր
կուց աստի. զի ար
ձակեցից ձեզ զյե
սու բարաբայ. եւ թէ
զյս զանուանեալն
քն. քան զի գիտեր
թէ առ նախանձու
մատնեցին զնա :

Եւմիս զեռնատերնա յի՛ն
յատենին. առաքեաց
առ նա կինն իւր և ասէ
չկա ինչ քո և արդարո՞յ
այնորիկ. զի բազում
անցք անցին ընդիս
այսաւր յանուրջս վա
նն նորա :

Սկքահանայապէ յի՛ն
տքն և ծերք հաւանե
ցուցին զժողովորդն.
զի խնդրեսցեն զբա
րաբայն և զյս կորուս
ցեն :

Կատասխանի ետդա
տանորն և ասէ ցը
նոսա՝ զո՞ կամիք զի
արձակեցից ձեզ յեր
կուց այտի :

Ընդրա՝ ասէն զը
բարաբ բայ :

Ասէ ցնոսա՝ պիղա յի՛ն

տաւ իսկ զի արարից
զյն զանուանեալն քն:

սեն ամենեքեան յիշ
խաչեացի:

Եւնա՛ ասէ՛ զինչ

չար արար:

Եւորա՛ն առանելեա

աղաղակեին խաչեա

ցի:

Եւտեսեալ պիղատո

սի Թէոփնչ աւգնի:

այլ առանել խոռովու

Թիւն լինի. առեալ

Զուր լուաց զճեռաիւր

առաջի ժողովրդեան

ն և ասէ. քանեալեմ

են յարենի արդա

րոյդ այդորիկ դուք

գիտաաջիք:

առապիսանի ետ

ամենայն ժողովու

րդն և ասէ. արիւն

դորա՛ն իմերաց մեր. և

իմերաց որդաց մերոց

այն ժամ արձակե

աց նոցա՛ զբարաբ

բայն. և զյն զան Կա

րեալ ետ իճեռա զի

խաչեացի:

այն ժամ զինու

որք դատաւորին ա

ռին զյն յապարա

նա. և ժողովեցին ի

վերայ նորա զամե

նայն զգումդն:

Երկացուցին զը

նա՛ և արկին զնո

վա՛ն քղամ իմ կար

միւ. և արարեալ պը

սակ իմբոց եդին ի

զուխ նորա՛ և եղեգն

յաջոյ ճեռին նորա:

Եւ ժուեր իջեալ

առաջի նորա՛ կատա

կէին և ասէին որ ջեր
Թագաւոր հրէից :

ԼԹքեալ ինա՞ առ
նուին զեղէգն և ծե
ծէին զգլուխ նորա :

Երբ ժամ Հաղե
ցին զնա՝ մերկացու
ցին ինձանէ զքրա
միմէն կարմեր և ագու
ցին նմա՝ զկըր հանդէ
րձն և տարան ի խաչ

հանել :

ԼԵկեալ արտաքս յնա
գտին այրմի՝ կկրէ
նացի անուն սիմոն
զնա՝ կաղան պահակ
զի բարձցէ զխաչն
նորա :

ԼԵկեալ իտեղին յէ
գողգոթայ որի տե
ղի կառափելոյ :

ԼԵտուն գինի ըմ յից

պէրնդ լեղի խառ
նեալ և իբրև ճաշա
կեաց ոչ կամէր ըմ
պէլ :

ԼՀանեալ զնա ի յէ
խաչ քաժանեցին
զհանդերձս նորա՝
վիճակաւ զի լցցի
բանն որ ապացաւ ի
մարգարէէն քաժա
նեցին զհանդերձս
իմ յիւրեանս և իսկեաց

ապառմուճանի իմոյ վի
ճակս արկանէին
և նստեալ պահէին
զնա :

ԼԵղին իսկեաց յէ
գլխոյ նորա՝ գրեալ

զվնասս նորա լծի ա
յսէ յս Թագաւորն

հրէից :

3 այն ժամ հանին յէ

ընդ նմա ի խաչ երկուս
աւազակս . մէ ընդ յաջ
մէ նորա . և մի ընդ
յահելէ նորա :

Յէ **Ա**ռոր անցանէինն
հայհոյէին զնա շար
ժէին զպոռնս իւրեա
նց և ասէին . վահ որ
քակէիր զտաճարն և
զերես աւուրս շինէիր
զնա ապրեցոյ զքեզ
Թէ որդիեսայ եղիւսա
չէդ :

Յէ **Ե**րնպէս և քահանա
ապետքն ձաղէին հան
դերձ դպրաւքն և ասէ
ին . զայլս ապրեցոյց
զինքն ո՞չ կարէ ապրե
ցուցանել . եւ թէ Թա
գաւորէ իւր . ի ջգէ այժմ
ի խաչէ այտի . զի տես
ցուք և հաւատասցուք

դմա . եւ թէ յուսացաւ
աժ . փրկեցէ այժմ
զդա եւ թէ կամի զդա
քան զի ասաց Թէ այ
որդի եմ :

Յէ **Ե**րն և աւազակն
որ ընդ նմա խաչ եղի
ին նախատէին զնա :

Յէ **Լ**իվեց ժամէ ա
ռն . խաւար եղև ի
վերայ ամենայն երկ
րի . մինչև ցինն ժամն :

Յէ **Լ**զինն ժամանգո
չեաց յս ի ձայն մեծ
և ասէ . եղիւ եղի . լամա
սաբաք Թանի . այս
ինքնէ . աժ իմ աժ իմ .
ընդէր Թողեր զես :

Եւ մանք յայնցանէ
որ անդն կային . իբրև
լուան ասէն զեղիայ
կարդայ դայ :

Լ վաղվաղակէ ըն յէջ յարեան. և եղև զիգէ
Թացան միումն ի նոցա
նէ. ան սպումն զի
բացախով հարեալ
յեղեգան ետ ըմպել
նմա :

Լ կէսն ասէին.
Թող տեսցուք. եթէ
գայ եղիաց փրկել
զդայ :

Լ յս դարձեալ աղային արդար և այ որդիներսն.
դակեաց ի ձայն մեծ
և արձակեաց զոգին :

Լ ահա վարագոյր յիւ տանէ և հայէին. որք
տաճարին ցեաւ յեր
կուս ի վերուստ մինչև
ի վայր :

Լ երկիր շարժեցաւ յէջ դաղենացի. և մարիամ
վեմք պատաստեցան
և գերեզմանք բացան
և բազում մարմինք
նընթեցելոց սրբոց

լեղմանացն յետ յարու
Թեան նորա մտին ի բա
ղաքն սբ. և երևեցան
բազմաց :

Լ սկ հարիւրապետն յիւ
և որ ընդ նմա պահէ
ին զյս. իբրև տեսին
զշարժումն և գեղեալն.
երկեան յոյժ և ասեն.

Լ ին անդ կանայք բա յիւ
զումք կային ի հեռա
բնէն զկնէն. իզայիլէ
է պաշտել զնա :

3 որսէր մարիամ մագ
յակովբայ. և յովսէւ
մայր և մայր որդւոցն
զեբեդէն :

յնը

**Յիսուս երեմի
եղևէկն այր մի**

Տեճատուն յարե
մաթեան որում անունն
էր յովսէփ որևաչա
կերտեցաւ իսկ յիսուս
մատուցեալ առ պիղա
սոս ինդրեաց զմար
մինն յի:

3 այն ժամ պիղատոս
հրամանաց տալ զմար
մինն :

յնի

1 շատեալ զմարմին
յովսէփ պատեաց սք
կտաւովք. և եղին ի գե
րեզմանի զոր փորեաց
իսկիմի. և թաւալեցու
ցեալ կափարիչ դրան
գերեզմանին զիմմի
մեծ և գնաց :

յն

1 նոքի մարիամ մագ
դաղէնացի. և միա մա

րիամն. նստէին հին
գեպ գերեզմանին :

**Եփեսայի ա
նդր որի յետ**

ուրբաթուն. ժողովե
ցան քահանայապետք
և փարիսեցիքն առ պի
ղատոս և ասէնսր. յի
շեցաք զիմողորեցու
ցիչն այն ասէր մինչ
կենդանիսն էր թէ յետ
երկից ասուրց ատենմ
արդ հրամանա զգու
շանալ գերեզմանին
մինչև ցերիս անուրս
գուցցէ եկեալ աչա
կերտքն գիշերի գո
ղանայցեն զնա և ասի
ցեն ժողովրդեանն.
Թէ յարեաւ իմեռեցոյ
և լինեցի յետին մոլո
րութիւն չար քան զա
ռաջինն :

սէ ցնոսա պիղա
տոս . ունիք զպարա
կանն երթալք զգու
շացարուք որպէս և գի
տէք :

Եւ որա՛ երթեալ
զգուշացան գերեզմա
նին . և կնքեցին զվե
մն հանդերձ զաւրա
կանաւքն :

Եւ երեկոյն յԺԷ
շաբաթուն յո
րում լուսանայր միա
շաբաթին . եկն մարի
ամ մազդադենացի . և
միւս մարիամն տեսա
նել զգերեզմանն :

Եւ հա՛ շաբաթուն
մեծել և զի հրեշտակ
մն իջեալ յերկնից
մատուցեալ իբաց Թա
ւաղեցոյց զվեմն իորաց

անտի և նստէր իմերաց
նորա՛ և էր տեսիլ նորա՛
իբրև զփայլակն . և հան
դերձ նորա՛ սպիտակ
իբրև զձինն :

Եւ յա՛հ անտի նորա՛
խոռվեցան պահապա
նքն . և եղէն իբրև զմե
ռեալ :

Եւ աստախանի ետ հը
րեշտակն և ասէ ցը
կանայսն . մի՛ երկնչեք
դուք գիտեմ զի զյս
զխաչելեայն խնդրեք
չէ՛ աստ քան զի յարեաւ
որպէս ասացն եկացք
տեսեք զտեղին ուր
կայր :

Եւ վաղվաղակի եր
թալք ասացէք աշա
կերտացն նորա՛ Թէ յա
րեաւ . և ահա՛ յառաջա

յԺԸ

ԲԿ
ԴԿ

նայ քան զձեզ իգալի
լեա՝ անդ տեսանիցէք
զնա՝ ահա՝ ասացի ձեզ:

Եւէեալ վաղվաղա
կի ահիւ և խնդումք
բազմաւ ընթանային
պատմել աշակերտաց:

յԺԷ **Ե**ւհա պատահեաց
նոցա՝ յս և ասէ՝ ողբէք:

Եւորա՝ մատուցեալ
կալան զոտս նորա՝ և
երկեր պագին նմա:

Յայն ժամ ասէցնո
սա՝ յս. մի՛ երկնչիք եր

Թայք ասացէք յեղ
բարցն իմոց զի երթի
ցեն իգալ իլեա՝ և անդ
տեսցեն զիս:

Բրեւորա՝ գնացին
ահա՝ ոմանք իզաւրա
կանացն. եկին իբաղա
քն և պատմեցին քահա

նայապետիցն. զամենա
յն որ ինչ եղեն:

Եւորա՝ ժողովեալ
հանդերձ ծերովքն. խո՛
հուրդ առեալ արծաթ
յոյժ ետուն զամբակա
նացն և ասեն. ասա

Չեք եթէ աշակերտքն
նորա՝ եկեալ գեղերի
գողացան զնա՝ մինչմեք
իբունեաք. և եթէ լուր
լիցի այդ առ դատանորն
մեք հաճեցուք զնա՝
և զձեզ անհոգս արաս

Եւորա՝ ցուք:

Եւորա՝ առեալ զար
ծաթն արարին որպէս
ուսանն. և եւ համբաւ
այս ի հրեից մին

չեցայսաւ:

Սկսեալ ասան
աշակերտքն գը

նացին ի գաղիլեա իլեա
ուն ուր ժամադիր եղև
նոցա յս. իբրև տեսի
զնա երկեր պագին
նմա և ոմանք յերկու
անցան :

Լմատուցեալ յս
կառեցաւ ընդ նոսա
կասէ. տուաւ ինձ
ամենայն իշխանու
թիւն յերկինս և յերկ
րի. որպէս առաքեալս
զիս հայր. և ես առա
քեմ զձեզ. գնացէք
այսուհետև աշակեր
տեցէք զամենայն
հեթանոսս. մկրդ
տեցէք զնոսա՝ յա
նուն հաւր և որդւոյ
և հոգւոյն սրբոյ.
ուսուցէք նոցա՝
պահել զամենայն

որինչ պատուիրեցի
ձեզ :

Լահաւասիկ էս
ընդ ձեզ եմ զամենայն
անուրս. մինչև ի կա
տարած աշխարհի :

Եւ տարան Ըստ
Լմատուցի :

[Faint, illegible handwriting in the upper left quadrant, possibly bleed-through from the reverse side.]

[Faint, illegible handwriting in the right margin, possibly bleed-through from the reverse side.]

ԱՅԻՆ ԵՄԻՆ ԵՄԻՆ ԵՄԻՆ
 ՈՐ ԴԵՍԻՆ ԵՄԻՆ ԵՄԻՆ
 ԲԵՆՆ՝

Ի սկ մարկոսի ասի առիւմ. զիսիգանէմէ չէ՛ գծուծ,
 Կրանգորս այսն ըմբռնէ բուծ, տոյն հարթարար
 զբանն իւր խծուծ :

Մհաւանիկ էս առա
քեմ զհրէշտակիմ ա
ռաջիքո. որ հանդեր
ձեացէ զճանապարհս
քո առաջիքո :

Զայն բարբառոյ յա
նապատի պատրատո
արարէք զճանապա
րհս ան և ուղիղ արարէք
զշաւիղս նորա :

Լեղև զի յովհաննէս
մկրտէր յանապատի.
և քարոզէր մկրտութի
ապաշխարութի ինձ
դումի մեղաց :

Լերթացր առնա
ամենայն աշխարհն
հրէաստանի. և Էմսցիք
ամենեքեան. և մկրտէն
ինձանէ ի յորդանան
գետ խոստովանեալ
զմեղս իւրեանց :

Լեղ յովհաննէս զը
գեցեալ առ և ուղտու
և գաւտի մաշկեղէն
ընդմէջ իւր. և կերա
կուր նորա մարմն և
մեղս վայրենի :

Բարոզէր և ասէր զա
զարագոյն քան զիս
զկնի իմ. որում չէմ
բաւական խոնարհել
լուծանել զխրացս
կաշկաց. էս մկրտեցի
զձեզ ջրով. և նա մկր
տեցէ զձեզ հոգով

Լարբով :
Լեղև յանուրսն յայ
նոսիկ եկն յս ինազա
րութի գաղիլեացւոց.
և մկրտեցան ի յովհա
նէ ի յորդանան գետ :
Լնոյն ժամայն ընդ
վերանալ ջրոցն ետես

ցելեալ զերկինս. և ցի
զին այ եբրե զաղանի
զի ի թաներ ի վերայնո
րա՝ :

Չայն եղև յերկնից
և ասէ որուն որդի
իմ սիրելի ընդ քեզ
Զեցայ :

Էնոյն ժամայն Կր զ
զին հաներ զնա յա
նապատ :

Էրնա՛ անդ զա
ռքս քառասուն փոր
Հեալ ի սատանայէ :

Էր ընդ գազանս
և հրէշտակք պաշ
տէին զնա :

Էր յառաջանէ
Էր յովհան
նու եկն յն ի գալի
լեա :

Էրողեր զաւետա

րանն այ և ասէր. Թե
կատարեալ է ժամանակ
և հասեալ է արքայու
Թի այ. ապա խարեցէր
և հաւատացէր ք յաւե
տարանն :

Էր և անցանէր սո.
Ծովերէրն գալիլեա
ցոց. ետես զսիմոն և
զանդրեաս եղբայր սի
մովնի. զի արկեալ էր
ուռ կանս ի ծով. քանզի
Հկնորայէին :

Էր և ասէ ցնտա՛ յն է
կայք զկնի իմ. և արա
րից զձեզ լինել որս
որդա մարդկան :

Էր և վաղվաղակի Թո
ղեալ զուռկանան գը
նացին զհետ նորա :

Էր և մատուցեալ անտի
սակաւիկ մէ յառաջ.

Ետես զյակովբոս զե ԺԴ
բեդեա՝ և զյովհաննէս
եղբայր նորա՝ և զնո
սա ինսաին մինչ կազ
մէին զուսկանսն և կո
չեաց զնոսա՝ :

Եւ զաղաղակել թո
ղեալ զհայրն իւրեանց
զեբեդոս ինսաին վարժ
կանաւքն հանդերձ զը
նացին զհետ նորա՝

Եւ ԺԵ

Կապիառնաւում.

և իսկ և իսկ ի շաբաթո
ւն մտեալ ի ժողովուր
դն ուսուցանէր զնոսա՝

ԺԴ

Եւ զարմանային ընդ
վարդապետութի նո
րա՝ զի ուսուցանէր
զնոսա՝ իբրեւ իշխա
նութիւն և ոչ որպէս
դպիրքն =

Եւ ի ժողովրդեանն
նոցա՝ պարմի յորում
այս պիղծ գոյր ինմա
որ աղաղակեաց և ասէ
Թող լ տուր զի կայ
մեր և բո յո նազովրե
ցի. եկիր կորուսանել
զմեզ. գիտեմք զբեզ ու
ես արնայ :

Ս աստեաց ինա յսե
ասէ կարկեաց և ել ի
դմանէ :

Եւ զարկոյց զնա այն
պիղծ և աղաղակեաց.
Իճայն մեծ և ել ի նմա
նէ :

Եւ զարմացան ամե
նէքին մինչև հօծել
ընդ միմեանս և ասել
զինչէ այս նոր վարդա
պետութիւնա. զի իշ
խանութիւն և այսոց

պղծոց սաստե և հր
նազանդին ամա :

Եւ լուր նորաքնդ
ամենայն կողմն զա
լելեացւոց :

Եւ վաղ վաղակի Ե
լեալ ի ժողովրդէն էն
էկն խոռեն սիմով
նի . և անդրեա . յակով
բաւ և յովհաննու

հանդերձ . և զորանջ
սիմովնի դնէր ջերեա
ցեալ . և վաղ վաղակի
ասենցնա վասն նո
րա . և մատուցեալ
յարոյց զնա կալեալ
զձեռանէ նորա . և է
թող զնա տենտն և
պաշտի զնոսա :

Եւ իբրեւ երեկոյեղե
խմտանել արեգական
ն . բերէին առնա զա

մենայն հիւանդա . և էր
ամենայն քաղաքն ժո
ղովեալ առ դուրսն :

Եւ բժշկեաց բազում
հիւանդա ի պէս պէս
ախտից :

Եւ արեգազումս Ե
հան . և ոչ տայր խառ
սել դիւացն զի գիտէին
զնա Թէ քսնէ :

Եւ զնոց քան զ
որուցեալ . էլ և գնաց յա
նապատ տեղի . և անդ
կացր յաղաւթս . և զը
նաց զհետ նորա սի
մովն . և որ ընդ նմայնի
ին :

Եւ իբրեւ գտին զնա
ասենցնա Թէ ամե
նեքին իննդրէին զքեզ
լասէ ցնոսա եկաք

ԺԿ

երթիցոք . և յայլ մաս
տա գեղաբաղաբան . զի
և անդ քարոզեցեց . զի
յայս իսկ եկեալեմ :

Ե քարոզէր ի ժողո
վուրդս նոցա ընդ ամե
նայն գաղղեացիս և
ղևս հաներ :

Ժ **Գ** այ ան նա բորոտ
մի աղաչէր ի ծու **ԺԲ**
նր ի ջանէր և ասէր . տր
եմէ կամիս կարողես
զիս տրել :

Ե սկ յս գթացեալ
ձգեաց ձեռն մերձե
ցաւ ի նա և ասէ կա
մ իմ տրեաց :

Ե լիբրեւասացն ցնա
վաղ վաղակի գնաց ի
նմանէ բորոտութիւն
և տրեցաւ : **Ժ**

Ե ամատեալ նմա

եհան արտաքս վաղ
վաղակի և ասէ ցնա .
զգոյր լեր մի ումէք ինչ
ասիցես . այլ երթ ցոյց
զքեզ քահանային և
մատոյ մս սրբութե
քո պատարագ . զոր
հրամայեաց մովսէս

Ի ի վկայութիւն նոցա :
և նա եկաւ սկսաւ
քարոզել յոյժ . և հռ
չակ հարկանել զբա
նն . մինչև ոչ և աս
րող լինել նմա յայտ
նապիս ի բաղաք մը
տաննէ . այլ արտաքո
յայտնապէս տեղիս
նր . գային առնալ յա
մենայն կողմա
նց :

Ե ամատեալ զայս
ձեալ ի կապիւն

նայում յետ աւուրց
լուր եղև թէ իտանէ
և ժողովեցան բազումք
մինչ և տեղի ոչ ևս լինել
և ոչ առ դրանն. և խառ
սերնոցա՝ զբանն ։

Եւզային առնա՛ բե
րէին անդամաւորցծ մի
բարձեալ իչորեց. և
իբրև ոչ կարէին մեր
ձենալ առնա՛ յամ
բոխէ անտի. քակե
ցին զյարկն ուրեր
յն. և բացեալ զա
ռաստաղն իջուցին
զմահիճան յորում
կայր անդամաւորցծն
և տեսեալ յի զը
հաւատաւ նոցա՝ ասէ
ցանդամաւորցծն որ
դեակ. թողեալ լի
ցին քեղ մեղք քո ։

Եւէին ոմանք իդրա
րաց անտի որ անդ
նատէին և խորհէին
իսիրտա իւրեանց. զին
չէ այս որ խառնի սա
զհայհոյութիւնս. ու
կարէ թողուլ զմեղա
եւ թէ ոչ մի՛ ամ ։

Եւ գիտաց յն յուրի
նր. թէ այնպէս խոր
հէին իսիրտա իւրեա
նց. և ասէ՝ զի խոր
հեք զայդ իսիրտաձեր
զինչ դիւրինէ ասել
ցանդամաւորցծն. թո
ղեալ լիցին քեղ մեղք
քո. եւ թէ ասել արեւոր
զմահիճաքո և երթ
իտուն քո ։

Եւ զի գիտասցիք
եւ թէ իշխանութիւն
նի որդի մարդոյ իմեր

երկրի Թողուլ զմեզն
ասէ ցանդամաղոյծն
քեզ ասեմ արի ան զը
մահիւնքո և երթ ի

տունքո :

Եւ յարեալ վաղվա
ղակի առեալ զմա
հիւնն. եւ առաջի ա
մենեցուն. մինչև զար
մանալ ամենեցուն. և
փառանոր առնել զան
կասել. Թե այսպիսի
ինչ երբեք ոչ տե

ապ :

Եւ յարեալ իա

ի ծովեցերն.

և ամենայն Ժողովուրդն
գալլի առնալ և ուսու
ցանել զնոսա :

Եւ մինչ զի առնցա
նէր ետես զղեի ալ
փեան զինաստի իմաք

սաւորութեան ասէ
ցնա եւ զկնի իմ :

Եւ յարուցեալ զը
նաց զկնի նորա :

Եւ եղև ի բազմէն
նորա իտան նորա
և բազում մարսաւ
ոք և մեղանորք բազ
մաւէին ընդ յի և
ընդ աշակերտս նորա
քան զի եին բազումք
որ երթային զհետ
նորա :

Սկ զպիւրքն և փա
րեսեցիք. եբրեւոե
սին Թե ուստ ընդ մայր
սանորս և ընդ մեղան
որս. ասեն ցաշակե
րտան նորա զի ե զի
ընդ մեղանորս. և ընդ
մարսանորս ուստք
և ըմպէք :

Իբրև լուսա յն ասէ **Ի**գ
ցնոսա՝ ոչ ինչէ պիտո
բժիշկ ողջոց այլ հիւան
դաց՝ ոչ էկի կոչել զար
դարս այլ զմեղաւորս =
Լին աշակերտքն
յովհաննու և Բարի
սեցիքն ի պահս գան
և ասէն ցնա՝ ընդէր
աշակերտքն յովհան
նու և Բարիսեցիքն
պահեն՝ և քո աշակե
րտքն ոչ պահեն =
Լասէ ցնոսա յն
մի Թէ մարթ ինչեցէ
որդւոց առաքաասի
մինչ ընդ նոսա եցէ
փեսայն պահել ցոր
քան ընդ իւրեանս
ունիցին զփեսայն՝
ոչէ մարդ պահել
այլ եկեացեն աւուրք

յորժամ վերաացի ինո
ցանէ փեսայն և ասան
պահեացեն յաւուրն
յայնմիկ :

Սչոք կապերս նոր
անթափ արկանէ ի վե
րայ հնացեալ Հորձոյ
ապա Թէ ոչ առնու ը
րու Թէն իւրով նորն
ի հնոյ անտի և չարեա
պատառումն լինի :

Լւոչոք արկանէ գի
նի նոր իտիկա հինս
ապա Թէ ոչ պայթու
ցանէ գինին զտիկան
գինին հեղու և տիկքն
կորնչին՝ այլ գինի նոր
իտիկա նորս արկա
նելիէ :

Իգ
Ինչ և ոչ և ոչ ի լուս
բաժու անցանի
ընդ արտորայս և ասա

կերտքն իգնայն իսրէա **ի**է
նոյ սկսան հասկ կոր
զէ և ուտէ :

Ահարիս եղիքն ա
սէնցնա տես զինչ
գործէն աշակերտքն
քո իշաբաւթուս զորչէ
արժան :

Աստէցնոսա յս ոչ
երբէքիցէ ընթերցեալ
ձեր զոր արարն դաւիթ
յոր ժամ պիտոյն եղև
քաղցեաւ նա և որ ընդ
նմայնէին. զի արդ է
մուտ իստունն այ սու ա
բիաւթարու քահանա
սպետիւ. և զհացսն զա
ռաջ աւորուծէ եկեր
և ետ այնոցիկ որ ընդ նր
մայնէին. զորոց էր առ
րին ուտէ. բայց միայն
քահանայիցն :

Աստէցնոսա շա
բաւթ վասն մարդոյ
եղև. և ոչ եթէ մարդ
վասն շաբաւթու. ապա
ուրեմն տրէ որդի մար
դոյ և շաբաւթու :

Աեմիւտ միսան
գամ իժողովուրդն.
և էր անդ այր մի որոյ
ձեռն իւր գաւառցեա
լէր :

Ապառիին նմա
եթէ բժշկեացէ զնա
իշաբաւթուն. զի չարա
խաւսեացէն զնմանէ :

Աստէցնոսա զինչ
արժանէ իշաբաւթու
բարե ինչ գործէ եթէ
չար առնէ ոգի մի
ապրեցուցանէ թէ
կորուսանէ :

Անորա լուցին :

Լհայեցեալ յի զնո
բաւք լի աամամբ
որումեալ վասն կու
րութեան սրտեց նո
ցա. ապէցայրն ճգեա
լ ճեռնքո. և նա ճգեաց
և ողջացաւ ճեռն նո
րա :

Եւեաց արտա
բա վաղվաղա
կի վարիսեցեքն հե
րով զիսն ոտաւքն հան
դերձ. խորհուրդ առ
նէին վասն նորա թէ
զիսն արդ կորուսցեն
զնա :

Բսկ յս աշակերտո
քն հանդերձ գնաց
ի ծովեզերն :

Լբազում ժողովու
րդք որք իգալիւեա
ցոց երթային զհեա

նորա և ի հրէապետանէ
և յԷմէ. և յայն կոյս յոր
դանանու. և որք իտիւ
րոսէ և իսկիդուլնէ. բա
զում ժողովուրդք իբրե
լսէին որ չառի ինչ առ
նէր գային առնաց :

Լապէցաշակերտան
իզ իւր. զի նաւակմէ պատ
րաստական կացէ նմա
վասն ամբօխին. զի մի
նեղեցցեն զնա. քան
զի զբազումս բժշկեա
ցի մինչ գալ խոնել
զնովաւ զի մերձեցին
անաւ որք ունէին ա

խոս ինչ :

Լայսք պիղծք յոր
ժամ տեսանէին զնա
իւն անկանէին առաջի նո
րա աղաղակէին և ապէ
ին թէ դու ես որդի աջ

44

44

ևնա՛յ յոյժ սատուրնո
գա. զիմի՛ յայտնի առ
նիցեն զնա՛ :

Լիցի առ ինքն

զորս ինքն կամեցաւ .
և չողան առ նա՛ :

Լարար երկոտասանս
զի իցեն զնովաւ . զի
առաքեացէ՛ զնոսա՛ քա
րողել . և ունել իշխա
նութի բժշկելոյ պցաւս
և հանելոյ զղևա՛ :

Լեդ անուն սիմոնի
պետրոս . և յակովբոս զե
բեդեա՛ և յովհաննու
եղբարն յակովբայեդ .
նոսա՛ անուանա բան է
րեգէս . որէին որդեք ո
րոտման . և զանդրեաս
և զփիլիպոս . և զբարդի
ղոմէոս . և զմատթէոս

զմաքսաւորն . և զԹով
մաս . և զյակովբոս աղ
փեա՛ . և զԹադէոս . և
իԹ զսիմոն կանանացի .
և զյուդա իսկարիով
տացի . որ և մատնեացն

զնա՛ :
անիտո
ևն. և զայ

միա՛ անգամ ընդ նո
սա՛ ժողովուրդն . մի
նչ զի և հաց ոչ ժամա
նել ուտել նոցա՛ :

Լիբրե լուան որ ինք
նէին . ելին ունել զնա՛
զի համարէին Թէ մո
լեգնեալ իցէ :

Լղպիւքն որ յէմէ
իջեալ էին . առէին Թէ
բէեղ զերուղ գոյ ի դը
մա՛ . և իշխանաւ դիպց
հանէ դա՛ զղևա՛ :

Լ և կոչեցեալ զնոսաւ ԼԳ
առինքն առականք
խանէր ընդ նոսաւ զե
արդ կարէ տատանայ
զատանայ հանել և
արդ ԷԹԷ Թագաւորու
Թին յանձնիր բա
ժանեցի ոչ կարէ կալ
Թագաւորու Թի այն և
ԷԹԷ տունն բաժանեա
լի յանձնիր ոչ կա
րէ կալ տունն և ԷԹԷ
աստանա ի վերայ ան
ձին իւրոյ յարեաւ և
բաժանեալիցի ոչ կա
րէ կալ այլ վաղճա
նեալ իցի :

Ս յոչ որ կարէ զկա
ռասի հզարի մտեալ
իտուն նորաւ անար
հարկանել ԷԹԷ ոչ
նախ զհզարն կապի

ցի և ապա զտուն նորա
անար հարկանիցի =

Ս մէն ասեմ ճեղ զի ԼԴ
ամենայն Թողցի որդոց
մարդկան մեղք և հայ
հոյու Թեք որ չափ և
հայ հոյեացեն բայց որ
հայ հոյեացի զհոգին
սք ոչ ունիցի Թողու Թի
յաւիտեան այլ պար
տական լիցի յաւիտ
նից մեղաց :

Ս իասիին Թի այս
պիղծ գոյ ինմա =

Լ ան եղբայրքն և
մայր նք
և ար տաքս կացեալ
յդե ցին և կոչեին
զնա :

Լանդ Ժողովուրդն
շուրջ զնովաւ նստիւ
և իբրեւ ասացին ցնա .

ԿԴ

ահաւասիկ մայրքո. և
 եղբարքքո. կան ար
 տարոյ և ինորքն զբեշ
 ատասեանի ետնո
 ցաւ և ասէ. ուրի իմ
 մայր կամ եղբարք. հա
 եցաւ շուք զիւրե յա
 շակերտան զինաստեին
 և ասէ ահաւասիկ մա
 յր իմ և եղբարք իմ. զի
 որ առնիցէ զկամաւ այ
 նայէ իմ եղբայր և քոյր
 և մայր :

ցաւ նեղ ան ծովե
 զերբն. և խոնեցան
 զնովաւ ժողովուրդք
 բազումք. մինչև ինաւ
 մտանեղ նմաւ և նստեղ ի
 ծովուն. և ամենայն ժո
 ղովուրդն զծովեզերքն

զցամաքն ունէին. և
 ուսուցանէր զնոսա
 առակաւք բազում
 ինչ :

Եւ ասէր նոցա ի վար
 դապետութե եւրում.

Եւ ասէր ահաւասիկ
 եւ սերմանող սերմա
 նեղ. և եղև իսերմա
 նեղն. ոմն անկաւ ան
 ճանապարհաւ. և եկին

Թոգուն և եկեր զնա
 ւայլն անկաւ յա
 պատաժի ոյր ոչ գոյր
 հող բազում. և վաղ
 վաղակի բուսաւ. քան
 զի ոչ գոյր հիւս երկ
 րին. և յոր ժամ ծագե
 աց արև ջեռաւ. և զի
 ոչ գոյին արմատք
 ցամաքեցաւ :

Եւ այլն անկաւ իմեջ

115
փշոց՝ ելին փուշքն և
հեղձուցին զնա և

Եպտուղ ոչ էտ :
Եւ այլն անկառ յեր
կիր բարադք՝ և եկալ
աճեցեալ տայր պը
տուղ և բերէր ընդ մի
երեսուն և ընդ միոյ
ընդ վաթսուն և ընդ
միոյ հարիւր :

Եստէր որ ունիցի
ականջս լսեց լուի
ցէ :

Եւ իբրևեղև **Է**
անանձինն :

Հարցին ցնա՝ որ զնո
վաւնէին արակեր
տաւքն հանդերձ զա
ռական :

Եւստէ ցնոսա՛ն ձեզ
տուեալէ գիտեղ զխոր
հուրդս արքայու **Թե**
այ :

Եւ այց նոցա՝ որ արտա
քերքն են ամենայն
ինչ առականք՝ լինի զի
տեսանելով տեսցեն և մի
տեսցեն և լսելով լուի
ցեն և մի իմաստցին զի
մի երբէք դարձցին և

Թողցի նոցա :
Եւստէ ցնոսա՛ ոչ գի
տէք զառական զայս և
զի արդ զամենայն ա
ռական գիտեցէք
սերմանեն զբանն **Կ**
սերմանեն :

Եւ նորա են որսու ճա
նապարհան արքանն
սերմանի և յոր ժամ լը
սեն զնա՝ զայ տատանոս
և հանէ զբանն սերմա
նեալ իսիրտս նոցա :

Եւ նորա են որ յապա
ռաւին սերմանեցան :

դի

որք յոր ժամ լսեն զբա-
նն. վաղվաղակի եւ ըն-
դումք ընդունին. եզի
նչ ունին արմատս յան
ձինս աղւստ ժամանակ
միեն. ապա ի հասանել
նեղումք կամ հաղած իս
ման վանս բանին վաղ
վաղակի գայլ թաղղին.
Իսկ որ իմէջ փշոցն
սերմանեցան. նորաւն
որ իբրեւ զբանն լսեն. և
հոգք աշխարհիս կայս իս
րանք մեծումք մտանեն
և հեղձուցանեն զբանն
Լեան պտուղ լինին :
Ընդրաւ են որ յերկիր
բարւոր սերմանեցան.
որք լսեն զբանն և ըն-
դունին. և տան պտուղ
ընդ միոյ երեսուն. և
ընդ միոյ վաթսուն. և ընդ
միոյ հարիւր :

ապ. զի դնիցի ընդ
գրուանաւ. կամ ընդ
մահաւք. ոչ ապաքէն
իմերայ արտանակի
դնիցի :
Իչէ ինչ իծածուկ
որմէ ոչ յայտնեցի
և ոչ եղև ինչ գաղտնի.
եթէ ոչ ի յայտ գայցէ
եթէ որ ունիցի ական
Ըս լսելոյ լուիցէ :
Ըապէց ջնտաւ տե-
սէք զինչ լսէքդ. և յա-
նցի ձեզ որոց լսէքդ.
որով չափով չափէք
նովին չափեցի ձեզ :
Որք ունիցի տացի
նմաւ և որոցն ունիցի.
և զոր ունին բարձցի
ինմանէ :

**Լատինացիք
սէ արքայու**

Թի Կ. որպէս զԵայր
մէ արկանիցի սերմա
նիս յերկիր և ննջիցի
Լյառնիցի զգացգ և
զցերեկ. և սերմանիքն
բուսանիցին և աճի
ցեն. և նա՛ ի՞նչ զիտէ է
Թէ երկիրն ինքնին բէ
րի զպտուղ. նա՛ն զխո
տն և ապա՛ զհասկն.
և ապա՛ ցորեան աւոր
ի հասկին. այլ յոր
ժամ տացի զպտուղն
վաղվաղակի առաքի
մանկաղ զի հասեալեն
հունչք :

Լատին ում նմանե
ցուացուք զարքայու
Թիւն Կ. կամ որով
առաւիաւ առաւելացո

Խոք Էք զնա՛ որպէս հասուն
մանանխոյ. որ յորժամ
սերմանիցի յերկրի փոր
բազոյնէ քան զամենա
յն սերմանիս որեն յերկ
րի. և յորժամ սերմանի
ցի բուսանի. և լինի մեծ
քան զամենայն բան
ջար. և արձակէ ոստոս
մեծամեծս. մինչ և բա
ւական լինել ընդ հո
վանեալ նորա՛ Թոցնոց
երկնից բնակել :

Լայնալիսի առակօք
Խե Խա՛ւսիք ընդ նոսա՛ զբա
նն. որպէս կարող լինե
ին լսել. և առանց առա
կի ի՞նչ ինչ Խա՛ւսեւ ընդ
նոսա՛ :

Լայց առանձինն ալա
կերտացն իւրոց մեկ
նէր զամենայն :

ԴԷ Լաւա՛ն ցնո՛ւս
յաւուրն յայն
միկ իբրև ընդ երեկս լի
նէր. եկալք անցցուք
յայն կողմն ։

Ս ուրուն զժողովուրդն
Լաւնուն զնա՛ն նա՛ն
աւն համոքեալ. և զաղբա
նաւսն որեւին ընդ նմա՛ն.
և լինէր մըրիկ մեծ հող
մոյ. և զաղխան ինաւն
զեղոյր. մինչ գրեւծ լի
իսկ լինել. և ինքն ննջէր
իկտէս նաւին իմերայ
բարձի ։

Ս արթուցանէին զժ
նա՛ն Լաւա՛նին վարդա
պետ. ոչ ինչէ բեզմո
յԺ զի կորնջ իմք ահա
Լաւիկ ։

Ս և զարթուցեալ սաս
տեաց հողմոցն և ծո

վուն. և առէ դադա
րեա՛ն կարկեաց ։

Ս և դադարեաց հողմն
և եղև խաղաղութիւն
մեծ ։

Ս Լաւա՛ն ցնո՛ւս ընդէր
այդպէս վատա սիրտք
էք չլաւա ունիք հա

Լաւա ։
Ս Երկեան երկիւղ
մեծ Լաւա՛նին ցմիմեա
նա. ո՞րք արդեաւք իցե
սա՛ զի և հողմք և ծով
հնազանդին սմա ։

Ս Եւկն յայնկոյս ծո
վուն յաչխարհն գեր
զեաացւոց ։

Ս Ընդ ելանէն նո
րա՛ն ինա՛ւէ անտի պա
տահեաց նմա՛ն այրմի՛
իգերեզմանացն. զոր
ունէր այսպիղծ. որոյ

117
ԼԵՔՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԻՆՐ
ԻՆԿ ԻՊԵՐԵՂՄԱՆԱԵՐ
ԼՆՆ ՉՂԹԱՅԻՔ ՈՐ ԼՍ
ԿԱՐԻՐ ԿԱՍԵՂ ՂՆԱ՝
ՎՍԱՆ ԲԱԳՈՒՄ ԱՆՊԱՄ
ՈՒՄՆԱԿԱՍՈՒՄ Լ ԵՂՂ
ԹԱՅԻՔ ԿԱՍԵՂՈՒ Լ
ԽՈՂԵՂ ԻՆՄԱՆԵ ՂՂՂ
ԹԱՅԻՆ Լ ԸՂՈՒՄՆ ԿԱՍՄ
ԽՈՐԱՍԿԵՂՈՒ ԼՆՆ ՈՐ
ԿԱՐԻՐ ԱՊԱՐԱՆԵՂ ՂՆԱ
ՔԱՆ ՂԻ ՀԱՆՆԱՍՊԱՂ
ՂԳԱՅԳ Լ ՂԳԵՐԵԿ Ի
ՂԵՐԵՂՄԱՆԱ Լ ԻՆԵՐԵ
ՆԱ ԱՂԱՂԱԿԵՐ Լ ԿՈ
ԾԵՐ ՂԱՆՃՆ ԻՆՐ ՔԱ
ՐԱՄԲԲ :

ԲԵՐԼԵՆԵՍ ՂՅՈՒ
ՀԵՆԱՍՏՈՒՄՆԵ ԸՆ
ԹԱԳԱՍ ԼԵՐԿԻՐ Ե
ԱՊԱՂ ՆՈՒՄ՝ ԱՂԱՂԱ
ԿԵԱՅ ԻՃԱՅՆՈՒԾ Լ

ԱՍԵ՝ ՂԻ ԿԱՅԻՄ Լ ԲՈՅՈՒ
ՊՈՐԻ ԱՅ ԲԱՐՃՐԵՂՈՒ ԵՐՂ
ՄՆԵՅՈՒԳԱՆԵՄ ՂՔԵՂՅԱԾ
ՄԻ ՍԱՆՑԵՐ ՂԻՍ :

ԱՆ ՂԻ ԱՍԵՐ ԳՆԱՐ
ԵՂ ԱՅՍՈՒ ԱԻՈՂԾ ԻՆՍԱՐՊՈ
ԱՅՍԻ :

Լ ՀԱՐՊԱՄԵՐ ԳՆԱՐ
ԹԻ ՂԻՆՆ ԱՆՈՒՆԵ ՔՈ :

Լ ԱՍԵՐ ԳՆԱՐ ԼԵՂԵՐ
ՎՍԵ ԱՆՈՒՆԻՄ ԲԱՆՂԻ
ԲԱԳՈՒՄ ԵՄՔ :

Լ ԱՂԱՅԵԻՆ ՂՆԱՐ
ՅՈՂԻ ԳԻՄԻ ԱՌԱՔԵՍ
ԳԵ ՂՆՈՍԱՐ՝ ԱՐԱՍԱՐՍ
ՔԱՆ ՂԱՂԽԱՐՀՆ :

ԱՆՈՒԵՐ ԱՌ ԼԵՐԱ
ՄԵՆ ԵՐԱՄՆԱԿՈՒՄ ԽՈՂԱՅ
ԱՐԱՍԱՌԱԿԱՆՈՒ ՄԵԾ :

Լ ՂԱՅԵՅԻՆ ՂՆԱՐ ԱՄԵ
ՆԱՅՆ ՂԵՔՆ ԼԱԱԵՆՆ
ԱՌԱՔԵՍ ՂԱՆՂԻՆՈՂ

ան զի մտցուք ինոսան :

Եւ հրամայեաց նոցան
վերև ելին այսքն
պիղծք մտին ինոզան .
և զի մեաց երամակն ի
դարե անտի իծովն . Ե
ին երբև երկու հազարք
և հեղձնուին իծովուն :

Եւ փութարածքն փա
խեան . և պատմեցին ի
քաղաքին և յազարակ
ան . և ելին տեսանել
զինչ իցե որ գործեցան :

Ան առ յս և տեսա
նեն զինստեր զգեցեալ
և զգատապեալ որուներ
զլեզեոնն զահեհարոն :

Եւ պատմեցին նոցա
որոց տեսեալն . Թե
զինչ եղև այսահարին .
և զինչ վասն խողիցն :
Եւ սկսան աղաչել զնոն

զնալ իսահմանացն :

Եւ բրեւ եմուտ ինձն
աղաչեք վնա զիսահա
րն զի ընդ նմա լիցի :

Եւ յս իջեալ նմա թող
այլ ասեցնաւ երԹ ի
տունքո առ ընտանիս
քո . և պատմեաւ նց որ
ինչ միանգամ տրար
արքեղ և ողորմեցաւ
քեզ :

Եւ զոգաւ և սկսաւ
քարոզել ի զեկապա
լին զորինչ արար նր
մա տր . և ամենեքին
զարմանային :

Եւ իբրևանց
յս միւսանգամ
յայն կողմն . և ժողո
վեցան առնա ժողո
վութիւն բազումք . և
էր առ ծովեղ երբն :

Լա՛հա՛ մի իժողո
վողապետացն գայր
որում անուշնիւր յայ
րուս. իբրեւ ետես զը
նա՛ անկա՛ն անտառս
նորա՛ աղաչէր զնա՛
յոյժ ևասէր. Թէ դու
սոր նորա՛ մերձէ ի
մահ. զի եկեալ դնի
ցէ նա՛ն ձեռն. որպէս
զի ապրեաց ի եկեցցէ
Լփապ ընդ նա՛ն
երթայր և ժողովու
րդ բազում զհետ նո
րա և նեղէին զնա :
Լկին միեր իտեռա
տեսութե՛ վերկոտա
սան առ. և յոյժ վշտա
ցեալ իբազում բժշ
կաց. և ծախեալէր
զամենայն ինչս իւր և
չէր ինչ աւգտեալայր

Լսառանձ զայրացեալ
բրեւրան զյի եկն
իմէջ ամբոխին. յե
տոյ և բռնեւ հար զը
հանդերձէ նորա՛ քան
զի խորհէր իմտի իւ
րում. Թէ միայն մեր
ձեցայց ի հանդերձս
նորա՛ փրկեցայց :
Լվաղվաղակի ցա
մաքեցա՛ն աղբւր ա
րեան նորա՛ և գիտաց
իմարմնի իւր եւ թէ բը
ժչկեցա՛ն իտանջա
նացն :
Լանդէն վաղվա
ղակի գիտաց յս յա
նձն իւր զգաւրութի
որեղ ինմանէ. և դար
ձա՛ն ամբոխն ևասէ
ոյ մերձեցա՛ն ի հան
դերձս իմ :

Լաւեն ցնա աշակե
րորն. տեսանես զի
ամբօխդ նեղէ զքեզ.
Լաւես Թէ ո՞վ մերձե
ցնա ի հանդերձս իմ:

Էջուղ հայեր տե
սանել Թէ ո՞վ զայն

արար:

Եկինն զարհուրեալ
դողացաւ վասն որոյ
գաղտն արար. քան զի
գիտեր զինչ եղևմա՛ն
էկն անկաւ առաջի նո
րա՝ Լաւաց զամենայն
իրան ստուգու Թեամբ:

Էյս ասէ ցնա՝ դու
տր հաւ առք քո կեցու
ցին զքեզ երթ ի խաղա
ղա Թի. Լեղիջիր ողջ
իտանջանաց քոց:

Միջդեռմա՛ն
զայն խաւ

սեր. զան ոմանք իտա
նէ ժողովրդապետին.
Լաւեն. Թէ դուստրն
քո մեռաւ. զի Լա աշ
խատ առնես զվար
դապետդ:

Նկ յս իբրև լուաւ
զբանն ասացեալ. ա
սէ ցժողովրդապետն
մի՝ երկնչիւ բայց միայն
հաւատայ:

Եւո՞չ զորք եթող ընդ
իւր երթալ. բայց մի
այն զպետրոս Լզյա
կովբոս Լզյով հաննէս
զեղբայրն յակովբայ:
այ իտուն ժողովրդ
դապետին. Լտեսանէ
ամբօխ յոյժ. Լաղաղակ
Լամտեալ ինէրբս ասէ

ցնոսա՝ զի խոռովեալէք
և լայք. մանուկն ո՛չ է
մեռեալ ալ չննջէ :

Էծաղը առնէ ինզնա
Ընորա՝ հանեալ արծ
տաքս զամենեւեան.
առնու ընդ իւր զհայր
մանկանն. և զմայր. և
զնոսա՝ որ ընդ նմայնէ
ին. և մտանէ ուրդներ
մանուկն. և կալեալ զը
ձեռանէ մանկանն սաէ
ցնա՝ տալ ի Թաղումի.
որ Թարգմանի աղջիկ
դուքեզ ասեմ արի :

Է վաղ վաղակի յա
րեալ աղջիկն և գնայր.
քան զիէր ամաց իբրեւ
երկոտասանից. և զար
մացան մեծաւ զար
մանալեալք :

Է պատուէր տայր

Է պատուէր տայր նո
ցա՝ յոյժ. զի մէ որ գիտա՝
դէ զայն. և ասաց տալ
նմա՝ ուտել :

Է եւ անորի. և ինչ
իզմաւոր իւր. և
երթային զհետ նորա՝
աշակերտքն իւր :

Է եղև ի չաբաթուն
սկսաւ ուսուցանել ի ժո
ղովորդեանն :

Է բազումք իբրեւ լը
սէին. զարմանային
ընդ վարդապետութի
նորա՝ և ասէին. ուստի
սմա՝ այս. և կամ զինչէ
իմաստութիս որ տու
եալէ սմա՝ զի զաւրու
Թեք ի ձեռաց սորալի
նիցին. ո՛չ սա է մանուկ
հիւսանն. և որդի մարե
մայ և եղբայր յակովբա

և յովսէա . և յուզայի . և
սիմախի . և չիցէն բոլորն
դորաւ աստ ան մեզ :
և գայթաղդէին ի
նա :

Տա **Ե**ւստէ ցնտաւ յն ոչէ
մարգարէ անարգ . բա
յց եթէ իգաւառի իւ
րում . և յաղգատուհմի
և իտան իւրում :
և ոչ կարելի անդ . և ոչ
մի ինչ զանրու թիւն
առնել :

այց սակաւ հիւան
դաց ձեռն եղեալ բբ **ՏԴ**
ժշկէր զնոսա :

և զարմանայր վասն
ան հաւատու թէ նոցա

և զթեր շուրջ

զգաւատաւքն

և ուսուցանել :

և կոչեաց առ ինքն

զերկոտաւանան . և ըս
կան առաքել զնոսա
երկուս երկուս . և առջր
նոցա իշխանութիւն
իսկերայ այսոց պղծոյ :

Եւրատուիրեաց
նոցա զի մի ինչ բարձ
ցէն ի ճանապարհ .
բայց միայն գաւաղան
մի պարկ . մի հաց . մի
պղինձ իգաւառի . այլ
ազանել հողա թափա .
և մի զգեւուցութ ասէ

երկուս պարեգաւոս

Եւստէր ցնտաւ յոր
տուն մտանիցէք ան
դէն աւթ վանա կալ
ջիք . մինչ և եւանիցէք
անտի :

Եւորոչ ընկալցին զն
ձեզ . և ոչ լուիցէն ձեզ .
յոր ժամ կանիցէք ան

տի. Թաւ Թափեալիք
զփոշի ոտից շէրոց ի վր
կայու թիւն նոցա :

Եւեալ քարոզէին ծղ
զի ապաշխարեացեն.

և իւրաքանչիւն հանէ
ին. և աւծանէին իւրով
զբազում հիւանդս և
բժշկէին զնոսա :

Եւառարքա

Հերովդէս քան

զի յայտնի եղևանուն
նորա. և ասէր թէ յով

հաննէս մկրտից յա
րեաւ իմեռելոց. և վա

սն այնորիկ զամբու
թիք լինին նովա :

Սք ասէին թէ
եղիացէ :

Սկ այլքն թէ մար
գարէէ. կամ թէ իբ

րև զմի իմարդարէից.

Բրև լուա հերովդէս
ասէ. զորոց էս զգու
ին հատի զյուհան
նու. ասէ նա յարեաւ
իմեռելոց :

Ինքն հերովդէս ծ

առարեաց կալաւ զյով

հաննէս. կապեաց զը

նա և եղ իբանդի. վա

սն հերովդիայ կնոջ

փելիպպոսի եղբաւր

նորա. զինա կին ար

ար զնա :

Բանդի ասէր յովհան

նէս. զհերովդէս. թէ

ոչէ աւրէն քեզ ունել

զկին եղբաւրքո :

Եհերովդէ ոխա

ցեալէր ընդ նմա. և

կամէր ապանանել

զնա և ոչ կարէր :

Իհերովդէս երկուն

չէր ի յովհաննէ. քան
զի զիտէր զնա այրար
դար ևսք ևսպատէր
նմա և լուեալ ինմանէ
բաղում ինչ առնէր
և բաղցրութիւն լսէր
նմա :

Բրե լինէր աւրովի
պարտապոյ. յոր ժամ
ընթրիս տալոր հերով
դէս յաւուրծննդոց իւ
րոց նախարարաց. և
հաղարապետաց և մե
ծամեծաց գաղիլեացոց.
և իմտանէր դատերն
հերովդիայ. և ի կարգա
նէ. հաճոյ եղև հերով
դի և բաղմահանացն.

Աս Թադաւորն ցր
աղծիկն. իննդրեա յի
նէն զոր ինչ կամ իսև
տաց բեղ. և երդումաւ

նմա բաղում անգամ
Թէ զոր ինչ և իննդրեա
ցես դու յինն. տաց
բեղ մինչ և ցկես Թադաւ
որում Թէ իմոյ :

Աս ելեալ ասեցանայր
իւր զինչ իննդրեցից :

Ընա ասէ զգլուխն
յովհաննու մկրտչի.
ւստեալ անդրէն

փութանալիւ առ
Թադաւորն ասէ. կա
միմ զի այժմ տացես
ինձ վաղ վաղալի ի
վերայ սկսեղ զգլու
խն յովհանն մկրտչի :

Լորտմեցաւ յոյժ
Թադաւորն. այլ վա
սն երդմանցն և
կոչնականացն ոչ
կամեցաւ անարդել
զնա և առաքեալ

Թագաւորն դահիճ. և
հրամայեաց բերել զգը
լուխն նորա :

Լ չոգաւ գլխատեաց
զնա իբանդին և եբեր
զգըլուխն նորա սկսեղբ
և ետ ցաղ ջկանն. և աղ
ջին տարաւ ետ մաւր
իւրում :

Բրեւոան աշակե
րորն նորա եկին
բարձին զմարմինն. և
եդին իգերեզմանի :

Երբ լեցան ^{որոշեցան}
ստաբեալքն ^{կա}
ան յն և պատ
մեցին նմա զամենայն
ինչ զոր արարին և
զոր ուսուցին :

Լ ասէ ցնտաւ յն. ^{կբ}
եկալք դուք անանձի
նն յանապատ տեղի

և հանգիջիք սակաւ մի :

Եին բազումք որ եր
թացին և գացին. և հաց
անգամ չժամանէին
ուտել :

Լ արեացին նաւու յա ^{կգ}
նապատ տեղի առ ան
ձինն :

Լ ատենին զնոսա զի
երթացին և զգացին բա
զումք. և հետի յամե
նայն քաղաքաց խու
ուն ընթանային անոր
և մերձեցային առ նա
ւելեալ ետես ամ

բոխ բազում և գթա
ցաւ ինտաւ զիէին իբ
րե զոչխարք որոց ոչ
իցէ հովել :

Լ ակաւ ուսուցա
նել զնոսա յոյժ :

Լ իբրեւ բազում ժամ ^{կդ}

եղև մատուցեալ աշա
կերտքն ասէին օւղիս
յանապատէ. մինչդեռ
աւուրկայ. արձակեա
լ ժողովուրդսդ. զի եր
թեալ շուրջ յագարա
կս և իգիւղս. գնեցեն
իւրեանց զինչ ուտի
ցեն. զի աստ ինչ ուտե

նչ ունին :
Ան պատասխանի
ետ և ասէ ցնոսա դուք
տուք դոցա ուտել :

Անցնա երթիցո
ւք գնեցուք երկեր
իւր դահեկանի հաց.
և տացուք դոցա ուտել :

Ան ցնոսա քանի
նկանակ ունիք երթա
լք տեսէք :

Բընգիտացեն ա
սեն ցնա հինգ :

Երամաեացնոցա
բազմը երանանա. և
ուսանա. իգերայ դա
լար խոտոյ. և բազմե
ցան դասք դասք. ուր
հարիւր և ուր յիսուն :

Բառեալ զհինի
նկանակն և գերկուս
ձկունսն. հայեցաւ
յերկինս ասրհնեաց
մանրեաց զնկանա
կան. և ետ ցաշակե
լուան. զի արկցեն նո
ցա. և գերկուս ձկու
նսն բաշխեաց ամէ
նեցուն :

Երան և յագեցան
և բարձին զնշխարն
երկոտաւանս սակառ
իլի. և ի ձկանց ան
տի. և էին որք կե
րանն իբրեարք հինգ

Կապարք :
Եւ յոյն ժո
Սեպտեմբր

գաղափերտան մտանել
ինան. և յառաջագոյ
քան զնա երթալ
յայն կոյս իբէ դասյի
դայ մինչ ինքն զժողո
վուրդան արձակիցէ :
Եւ հրաժարեալ ի
նոցանէ ել իլեաուն
կալ յաղաւթա :
Եւ իբրեւ երեկոն եղև
էր նան իմեջ ծովոն
և ինքն իցամաքի :
Եւ տես զնոսա
հողմակոծեալս իմա
րեն. զի էր հողմն
լնդ դեմն նոցա և զը
ջորրորդ պահու գի
շերոյն գայ առնոսա
զնալու իմերայ ծո

վուն. և կամէր զանց
աունել առ նորաք
որա իբրեւ տեսին
զի գնացր իմերայ ծո
վուն. և համարեցան
Թէ առ աչաք ինչ լի
նիցի. և զաղաղակ
բարձին. քան զի ամե
նեքեան տեսին զնա
և խոռովեցան :
Եւնա անդէն վաղ
վաղակի խաւսեցան
լնդ նոսա և ասէ. քա
ջալերեցարուք եսեմ
մի երկնչեք :
Եւ ինան առնո
սա և դադարեաց հո
ղմն :
Եւ առաւել ևս յիմա
րեաղէին իմիտս իւրեա
նց. և զարմանային յոյժ
քան զի և իմերա հացին

Է

42

որ իմացան զԷրտիրոս
նոցա լմբերեալ :

Էրբեւանց յայն
կոյս . եկին յերկերն զե
նետարեւ :

43

Էրբեւան ինաւե
անդի . իսկ . և իսկ ծա
նեան զնա՝ արք տեղոյ
այնորեկ . և ընծացեալ
այսր . անդր . ընդամենա
յն գաւառն . սկսան
մահաւք բերել զհի
ւանդս որ լսէին լմե
անդիցե :

Էւոր մտանէր իգիւ
ղս . կամ իբաղաքս . կամ
յազարակս . իհրապա
րակս զնէին զախտա
թեւս . և աղաչէին զնա
զի գոնէ իբղանցս հան
դեր ձից :

Էւորք միանգամ մեր

3

Ճեցանն փրկեցան :

Եւորք

ցան աննա

փարիսեցիքն :

Եւունք իգաղացն որ
եկեալէին յեմէ . և տե
սեալ զումանս յաշա
կերտաց անդի զիխառ
նակ ձեռաւք այս ինք
ան լուայ ուտէին հաց
բամբասեցին :

Եւորք փարիսեցիքն և
ամ հրեայք եմէ ոչ
բռնալիւ լուանան զը
ձեռս հաց ոչ ուտէն .
բանգի ունին զաւան
դումին ծերոցն . և ի
հրապարակէ մտեալ
եմէ ոչ նախ մկրտի
ցին ոչ ուտէն :

Էւոր ինչ բազումե
զոր ընկալան ունել

մկրտութիւն բաժակաց
և ստոմոնաց. և պղնձ
ծեաց և մահճաց :

Այա հարցանեն
զնա՝ փարխեցիքն և
դպիրք. Թէ ըսողէ՞ր ա
շակերտքն քո ո՞չ զը
նան ըստ աւանդու
թեան ծերոցն. այլ
խառնակ ձեռնա՞ք

հաց ուտեն :

Այա պատասխանի
ետ և ասէ ցնոսա՝
եթէ բարւոք մար
դարեացաւ յեսայի
վասնձեր կեղծաւո
րաց որպէս ասաց
Ժողովուրդս այս չըր
Թամբք մեծարե
զիս. և սիրտք նո
ցա՝ հեռացեալ իբա
ցեա՞ են յինէն. զոր

պաշտեն զիս. ուսու
ցանեն վարդապե
տութիւնս զմարդ
կան պատուիրեալս :

Ողեալ զպատու
իրաննայ ունիք զը
մարդկան աւանդու
թիւն :

Լասէ ցնոսա՝ բար
ւոք խոտէք զպատու
իրաննայ. զի զձեր ա
ւանդութի հաստատի
ցէք :

Իմովսէս ասէ՝ պա
տուեա՞ զհայրքո և զը
մայր. և որ չարախաւ
սեցի զհօրէ՝ կամ
զմօրէ՝ մահու վաղ
ճանեցի :

Լորք ասէք. եթէ
ասիցէ որ ցհայր. կամ
ցմայր կորբան. որէ՞

պատարագ զոր յինէն
աւգտեցիս. և ոչ ևս տայք
Թող նմա չառնել ինչ
հարն կամ մարն. և
անարգէք զբաննայ
ձերով աւանդու թիւն
զոր աւանդեցէք. և
բազում ինչ այլ որ յա
յսմ նմանէ առնէք =

Լիոյեցեալ առ ինքն
զամենայն ժողովուրդն
ասէ ցնոսա՝ լուարուք
ինչ ամենեքեան և իմիս
առէք ոչ ինչ արտաքո
ւստ իմարդ մտեալ. եթէ
կարիցէ պղծել զնա՝
այլ որ եղանէ ինմանէ
այնէ որ պղծէ զմարդն
որ ունիցի ականջս լսե
լայ լսեցէ :

Եւ իսկ իսկ
իսկունս յամբոսէ

անտի. հարցանելին
զնա՝ աշակերտքն քա
նն առակին :

Լասէ ցնոսա. այդ
պէս և դուք անմիտք
էք. և ոչ իմանալք եթէ
ամենայն որ արտաքո
ստ ինքեքս մտանէ ի
մարդ. ոչ կարէ զնա
պղծել. զի ոչ եթէ ի
սիրտ նորա՝ մտանէ.
այլ յորովայն և ար
տաքս եղանէ և արբէ

զամենայն :
Լայսէր թէ որ ինչ
իմարդոյն եղանէ այն
պղծէ զմարդ. զի ի
ներքուստ իսրտէ մաք
կան. խորհուրդք չա
րու թէ եղանէն. շնու
թիւք. պոռնկու թիւք.
գողութիւք. սպաննու

184
Թիք. ագահու Թիք.
չարու Թիք. նենգու
Թիք. գիծու Թիք. չար
ակնու Թիք. հայհոյ
ու Թի ամբարտաւա
նու Թի. ան զգամուի.
Թի. այս ամենայն չա
րիք ինեքբուստ էա
նեն և պղծեն զմարդ:
Լանտի յարուցե
ալ էկն ի սահմանա
տիւրոսի և սիդուլնի
և մտեալ ի ստունն ոչ
ուսեք կամէր յայտ
նել:

Լոչ կարաց ծած
կել:
Ուսա կին մի՛ զնր
մանէ. որոյ.
դուստր իւր նեղեալ
էր յայտոց պղծոյ
էկն անկաւ առաջի

նորա և կեննէր հեծա
նոս փիւնիկ ասորի յազ
գի. և աղաչէր զնա՝ զի
զդեն հանցի իդատե
րէ նորա:

Լյա ասէ ցնա Թոյլ հ
տուր նախ յագեցին
մանկունք. զի ոչ է բար
ւոք առնուլ զհաց ման
կանց և արկանել շանց:
ա պատառխանի
ետ և ասէ ար. և շունք.
ի փշրանաց սեղանոյ
մանկանց կերակրին:

Լասէ ցնա վասն
այդր բանի երթ. էլ
դեն իդատերէն քում
մէ:

Նաց ի ստունիւր. և
եգիտ էլեալ զդեն.
և զդուստրն. զի անկե
ալ դնէր ի մահի ճա:

է
հ

և եւեալ միասն
գամ խաւսմա

նացն տիւրոսի և սիրով
նի. և եկն ի ծովեղերն
գաղիւեացւոց իմեջ
սահմանացն իդէկա
պաւլիս :

Եւ բերին առաջի նո
րա խուլմի և համր. և
աղաչէին զի ձեռն դիցէ
իւկերաց նորա :

է
հ

Եւ առեալ զնա մե
կուսի յամբոխէ ան
տի. արկ զմատուռնս
իւր ընդ ախանջս նորա
և եթուք անոոր. և կա
լաւ զլեզուէ նորա. Կա
եցան յերկինս յող
ւոց եհան և ասէ ե
փալծայ որէ բացիր.
և նոյն ժամացն բացան
լսել իբ նորա. և լուծան

կապանք լեզուի նո
րա և խաւսէր ուղիղ
Եւ պատուիր եաց
նոցա զի մե ուսեք
ասիցեն :

Եւ որչափ նա պա
տուիրէր նոցա նո
քա և սառաւել քաղո
ղէին. և ևս քան զևս
զարմանային և ասէին.

Օ ասէնայն ինչ բար
ւոր գործեաց սա զի
իսկից լսել տայ. և հա
մերց խաւսել.

և ասէր զնոցա յայ

նոսիկ դար

ձեալ ժողո

վուրդ. բազումսեր. և
ինչ ոչ ունէին ուսել
կոչեաց զարաւելորտն
իւր և ասէ ցնոսա գը
ծամես իւկերաց ժողո

վրդեանդ. զի արդ
երեք անուրբէն մի
նչ առիսէն. և ոչ ու
նին զինչ ուրիցէն.
Եւ թէ արձակեմ
զդրոսա նաւթիս ի
տունս իւրեանց. նոր
թիցեն ի ճանապար
հի. զի ոմանք ի դո
ցանէ ի հեռաստա
նէ եկեալէն :

Ս առասխանի է
տուն նմա աշա
կերտք նորա ուստի
կարէս յագեցուցա
նէ զդրոսա հացիւ
յանապատի աստ :
Եւ հարցանէր զը
նոսա բանի նկա
նակ հաց ունիք. և
նորա ասէն եւթն :
Եւ հրամայեաց

Ժողովրդեանն բազմէ
ի վերայ երկրի. և առե
ալ զեւթն նկանակն
գոհացաւ. եւ եկևոսա
յս ցաղակերտան զի
արկցէն. և արկին ա
ռաթի ժողովրդեանն.
Եւ ձկունս սակաւս ու
նէին. և զայնկա առիչ
նեաց և հրամայեաց
արկանել :

Երան և յագեցան
և բարձին զնշխարս
կոտորոցն եւթն զամ
բիղ :

Եին որ կերանն.
ի բրեւարք չորք հա
զարք և արձակեաց
զնոսա :

Եւ զայն ժամանակ
յն մտեալ ինժ
հանդերձ աշակերտօք

էկն իկողմանս դադմա
նունեաց :

Իկն փարիսեցիքն
ևսկսան զիճէ ընդ նմա
և խնդրէին ինմանէ
նշան յերկնից փորձե
լով զնա :

Եզայրացաւ յոգի
իւր ևասէ. զի՞նչ զի ա
զգս այս նշան խնդրէ.
ամէն ասեմ ձեզ. Թէ
տացի նշան ազգիս յայս
միկ :

Թող զնոսա դարձե
ալ եմուտ ինաւ և զնաց
յայն կոյս :

Եմոռացան հաց
բառնալ. բայց միայն
նկանաւ ունէին ընդ
իւրեանս ինաւ ին :

Եպատուիրէր նո
ցաւ ևասէր. զպոյշ եղե

րուք ինմորոյ անդի
փարիսեցաց. և ինաւ
մորոյ հերովդեանոսաց
Եսորհէին ընդ մի
մեանս ևասէին. Թէ
զի հաց ոչ ունիմք :

Իստաց յս ևասէ.
ցնտաւ զի եսորհիք ի
սիրտս ձեր Թերա հա
աւոր. Թէ հաց ոչ ունիք
տակաւին ոչ իմանացք
և ոչ յիշէք. ապաւ. Թի
ունի զսիրտս ձեր. աչք
զոն և ոչ տեսանէք.
ականջքեն և ոչ լսէք
և ոչ իմանացք. տակօ
ին. և ոչ յիշէք. յորժամ
զհինկ նկանաւին ի հի
նկ հազարսն. և բանի
տակաւի բարձէք զը
կոտորոցն լի :
Եւասէն ցնաւ երկո

տասան :

Եւ յոր ժամ զեւթն
նկանաին իջորս հա
զարսն . Լքանի զամ
բիղ լի բարձեք զկո

տորոցն :

Եւ նորա՛ ասեն եւթն
Եւ ասէ ցնտա՛ իսկ
զի արդ ոչ իմանալք :

Եւ ան իբէթսա իդա
Լաճեն առաջի նորա
կոյր մի . Լաղաչ էին
զնա զիմերձեցի ինն

Եւ ասեալ զճեռանի
կուրին . Եւ հան արտա
քո շինին . Եւ թուք յաջս
նորա . Եւ ճեռն եղի զե
րայ նորա՛ հարցանէր
ցնա՛ թէ տեսանիցէ
ինչ :

Եւ ացաւ Լասէր տե
սանեմ զմարդիկքս .

զիշտին իբրեւ զժառ :

Եւ արձեալ եղճեռն ի
վերայ աջացնորա . Ե
բաց Լտեսանէր հա
մարձակ զամենայն :

Եւ ընկեաց զնա՛ ի
տուն իոր Լասէ . իշէ
նդ մի մտանիցես . ալ
երթ իտունքո . Ե յոր
ժամ իշէնդ մտանիցես
մի՛ ումեք ասիցես իշէ
նին :

Եւ իշէնդ ալ
կերտաւքն հան

դերձ . իշէնա փիլիպ
պեա՛ կեսարեայն :

Եւ ի ճանապարհին
հարցանէր ցաշակերտ
ան Լասէր . զի՛ ուտեք
ասեն զինէն թէ իցեմ
մարդիկքն :

Եւ որա՛ ետուն պատա՛

խանի և ասէն. զյով
հաննէս մկրտիչ. և այլք չի
զեղիայ. և այլք զմիոք
ինարգարէ եց անտի =
Լ ւէ ցնտան իսկ որք
զո՞ ուստիք ասէք զի
նէն Թէ եցեմ :

ՃԳ **Լ** աստախանի ետպետ
րոս և ասէ ցնա՞ դու ես

Լ քան :
Լ աստաւեաց ինտա՞
զի մի ումէք ասիցէն
զնմանէ :

Լ սկսաւ ուսուցանել
զնտա՞ Թէ պարտէ որ
դոյ մարդոյ բազում
չարչարանս ընդունել
և անարգել յերեցանց
և իբահանացապետից.
և իդպրաց. և մեռանել
և յերիւ աուր յառնել :
Լ համարձակ զբանն

խաւեցաւ :
Լ ասեալ զնա՞ մե
կուսի պետրոսի սկսօ
աստել նմա :

Լ նա՞ դարձաւ ե
տես զաշակերտան
աստեաց պետրոսի
և ասէ. երթ յետս իմ
աստանայ. զի ոչ խոր
հիս դու զայնն ալ
զմարդկանս :

ՃԵ **Լ** և կոչեցեալ աւ
ինքն զժողովուրդան
աշակերտաւքն հան
դերձ ասէ ցնտա՞ եթէ
ոք կամի գալ զկնի իմ
ուրասցի զանձն իւր
և բարձցէ զիս իւր
և եկեացէ զկնի իմ :

Լ ի որ կամիցի ապրե
ցուցանել զանձն իւր
կորուսցէ զնա :

Եւոր կորուսցէ զա
նձնիւր վասն ան
տարանին ապրեցու
ցէ զնա :

Օհնչ աւգուտէ մար
դոյ եմէ զաշխարհս
ամենայն շահեսցի . և
զանձնիւր տուժեսցի
քան զի զհնչ տացէ
մարդ . փոխանակ ան
ձին իւրոյ :

Օի որդ յամաւթ
համարեսցի զիս և զք
բանսիմ . իշնացող և ի
մեղաւոր ազգիս յայս
միկ . և որդի մարդոյ
յամաւթ արասցէ
զնա յոր ժամ եկեսց
փառաւք հաւր իւրոյ
և հրեշտակաց սրբոց

Եւասէ ցնուաւ ամեն
ասեմ ձեզ . զի են ոմա

նք իտոցանէ որաստ
կան . որք մի ճաշակես
ցեն զմահ . միտցէ տես
ցեն զարքայութիւն
եկեալ զաւրութեամբ :

Եւ յետ վեց անուր առ
նու ընդ իւր յս զպետ
րոս . և զյակովքոս . և
զյովհաննէս . և հանէ
զնուաւ իլեւոն մի բա
րձր ան անձինն . և յայ
լակերպս եղև առաջի
նոցա և ձորձք նորա
եղեն փայլուն սպի
տակ յոյժ որպէս Թա
փեհք երկրի . ոչ կարեն
այնպէս սպիտակա

Եցուցանել :
Եւ երևեցաւ նոցա
եղիայ մովսէսիս հան
ձէ դերձ և խաւսէին ընդ
յսի :

առասխանի ետ պէտ
րոս և ասէ զյն ասիւք բի
բարութի մեզ աստ լի
նել. և արասցուք երես
տաղմաւորս. մի՛ բեզ. և
մի՛ մովսէսի. և մի՛ եղիա
բանգի ոչ գիտէր զինչ
խառաքը զի զարհուրեա
լ էին :

Եղև ամպ մի հո
վանի ի պէտրաց նոցա՝ ձայն
եղև յամպոյ անդի և աս
սէ. դայի որդի իմ սերե
լի դմա՛ լուարուք :

Եւ յանկարծակի հայ
եցեալ այսր անդր. ոչ
ևս զոք ուրեք տեսին.
բայց միայն զյն ընդ
իւրեանս :

Եւ մինչ դէռ ի վանեին
իլեռնէ անտի. պատու
իրեաց նոցա՛. զի մի ու

մէք պատմեաց են զոր
տեսինն. բայց յոր
ժամ որդի մարդոյ իմե
ռելոց յարեցի :

Եւ նորա՛ զբանն ի իւ
տի ունեին. և խնդրե
ին ընդ միմեանս. [Թե
զինչ իցի իմեռելոցն
յառնել :

Արցին ցնա՛ և ասեն.
զինչ է այն զոր դպի
րքն ասեն. եւ [Թե՛ նախ
եղիայի պարտէ գալ :

Առասխանի ետ
նոցա՛ և ասէ. եղիա
նախ եկեալ յարդա
րեցի զամե՛նայն.
իսկ զի ադդ գրեալ է
զորդւոյ մարդոյ. զի
բազում ինչ չարչա
րեցի և անգոսնեացի :

Եւ են ասեմ ձեզ.

Եւ զի եղիաւ Եկն Լաւրա
րին ընդ նմանդին Լկա
մեցան. որպէս Լգրեա
լէ վասն նորա:

Առապետսն
տեսին ամբոյս շուրջ
զնովաւ. Լգրպիրտն
զի վիճէին ընդ նոսա
ւ վաղ վաղակի ամե
նայն Ժողովուրդն եւ
րե տեսին զնա զար
մացան. Լընդ յառաջ
ընթացեալ ողջոյն
տային նմա:

Եւ հարց ցնոսա
զինչ վիճէիք ընդ նո
սա:

Պատասխանի ետ մի
ուն ի ժողովուրդէն էն
Լասէ. վարդապետ
ածի զորդի իմ առքեզ

զորունի այս համր. Լուր
հասանէ զարկուցանէ
զնա. Լվրդրէ Լկրճ
տի զատամունսիւ Լ
շ ցամաքի. Լասացի ցը
առապետսն քո զի հան
ցին Լոչ կարացին հա
նել զնա:

Պատասխանի ետ նո
ցա Լասէ ով ազգ ան
հաւատ մինչ Լյէրբի
ցեմ ընդ ձեզ. մինչ Լյե
րբ անսայցեմ ձեզ. ա
ծէք զնա առիս:

Եւ զին զնա առնա:
Լիբրե ետես զնա
այսն. վաղ վաղակի շա
րժեաց զնա. Լանկե
ղն ալ յերկեր Թաւաղեր Լ
փրփրեայր:

Եւ հարց ցհայր նորա
Լասէ. քանի ժամա

նակքեն յորմէ հետէ
այդ եղև դմա :

Եւնա ասէ իմանկու
Թէ բազում անգամ ի
հուր արկանէ եւ ջուր
զի կողուացէ զդաւ արդ
եւ Թէ կարող ինչես անգ
նեա մեղսր զԹացեալ
ի վերայ մեր :

Եյս ասէ ցնաւ ասա
ցեր Թէ կարողես ամե
նայն ինչ հնարանորէ
այնմ որ հաւատայն :

Եվաղ վաղակի աղա
ղակեաց հայր մանկա
նն եասէ հաւատամ
աւգնեա ան հաւատու
Թես իմում :

Բբերեալես յս Թէ
կուտի ժողովուրդն ի
վերայ տաստեաց այ
սոյն պղծոյ եասէ հա

մրդ եւ խուլ այս Ես տամ
քեզ հրաման եւ իդմա
նէ Եայլ ես մի մտանի
ցես իդայ :

Եւաղաղակեաց ե
յոյժ լրկեաց զնա ե
եւ եղև պատանեալն
իբրև զմեռեալ մինչև
բազմաց իսկ ասէ Թէ
մեռաւ :

Եյս կալաւ զձեռա
նէ նորա յարոյց զնա
եւ կանգնեցաւ :

Եիբրև եմուտ նա ի
տուն արակերտքն առ
անձինն հարցին ցնաւ
մէք ընդէր ոչ կարա
ցաք հանել զնա :

Եւասէ ցնուաւ այդ
ազգ ոչ իւրք եւանէ
եւ Թէ ոչ պահաւիք եւ
աղաւթիւք :

անցանէին ան

բաղիւեացւոյք. և ոչ
կամէր եթէ որ գիտա
ցէ. քանզի ուսուցա
նէր զաշակերտսն իւր
և ասէր ցնտաւ թէ որ
դի մարդոյ մատնե
լոցէ ի ձեռս մարդկան
և սպանցեն զնա. և իբ
րև սպանցի յերիւ ան
ուր յարիցէ :

Եւ որքա՞նչ գիտե
ին զբանն. և երկնէ
ին հարցանել ցնա :

Կն ի կափառնա
ուս. և իբրև եմուտ.
հարցանէր զնոսա՞
զինչ վիճէ իբ զճա
նապարհայն ընդ
միմեանս :

Եւ որքա՞նչ լուս լինե
ին :

ան զի ընդ միմեանս
վիճէին ի ճանապար
հին թէ ո՞վ մեծիցէ :

Եւ իբրև նախա՞ն. կո
չեաց զերկոտաւանան
և ասէ ցնտաւ եթէ որ
կամի առաջին լինել.
եղիցի ամենեցուն կրտ
սեր. և ամենեցուն պը
տոնեա :

Եւ ասեալ մանուկմի
կացոյց իմէջ նոցա. և
ընկալեալ զնա ի գիրկա
իւր ասէ ցնտաւ որ մի
անգամ յայտպիսի մանկ

դէ տոյ ընկալցի յանուն
իմ զիս ընդունի :

Եւ որ զիս ընդունի
ցի. ոչ զիս ընդունի. այլ
զայն որ առաքեացն
զիս :

առաւելանի ետ

նմա յովհաննէս և ա
սէ. վարդապետ տե
սաք զոմն զի յանուն
քո զեւ հաներ. և զմեր
կնի ոչ շրջեր և արգե
լաք զնա:

Լնա ասէ մի արգե
լաք զնա զի ոչ որք որ
առնէ զաւրուծիս
յանունիմ. և կարեցի
հայհոյել զիս. զի որ
ոչնէ ընդ մեզ հակա
ռակ իմեր կոյսէ:

Լորոք արբուացի
Րձեղ ջուր բաժակաւ
յանունս յայս. թէ որ
չքիչք. ամէն ասեմ
ձեզ մի կորուացի զը
վարձս իւր:

Լորոք գայթաղ
ղեցուացի զմի իփոքր
կանցս որ հաւատան

յիս. լաւեր նմա առն
ել ելմէ արկեալ էր
ընդ պարանոցաւ նո
րա երկան իշոյ. և
ընկեցեալ իծով:

Լեւմէ գայթաղ
ղեցուացի զքեզ ձեռն
քո. հատ ընկեալ ի
քէն. զի լաւցի քեզ
խեղ իկեանսն յաւի
տենից մտանել. քան
երկուս ձեռս ունել. և
երթալ իգեհէն ի
հուրն անշեջ:

Լեւմէ ոտնքո գայ
թաղղեցուցանէ զը
քեզ. հատ ընկեալ զը
նա իքէն. զի լաւցի
քեզ կաղ մտանել իկե
անսն յաւիտենից.
քան երկուս ոտս ու
նել. և արկանել իգե
հէն.

Եւ թէ ակնքո գայ
Ժաղղեցուցե գբեղ
Հան զնա՝ իբաց լաւի
գէ քեզ միով ակամբ
մտանել յարքայութի
նայ՝ քան երկուս աչս
ունել և անկանել ի
գեհեն :

Աւր որդն նոցա ոչ
մեռանի և հուրն ոչ
շիջանի՝ զի ամենայն
ինչ հրով յաղեսցի :

արուրէ աղէ և ե
թէ աղն ան համեսցի
իւ համեսցի :

Որդ դուք կալարուք
յանձնա ձեր զաղն և
կաղաղու թի արարէք

Եւ անոր յա
տուցեալ գայ ի
աւհմանս հրէ աստա
նի յայն կոյս յորդանա
նու :

Եւ երթայր դարձեալ
խոնեալ ժողովուրդն
առնաւ և որպէս սովորէր
մեւանգամ ուսուցա

նէր զնոսա :
Սկ փարիսեցիքն մա
տուցեալ փորձելով հա
ցանէին զնա և ասէին
եւ թէ արժանիցէ ան
զկին իւր արձակել :

Աս պատասխանիւ
նոցա և ասէ՝ զինչ պա
տուիրեաց ձեզ մովսէս
Ընդրաւ ասէն մովսէս
հրամանեա զիւր մեկնե
լոյ գրել և արձակել :

Պատասխանիւ եւ յս
և ասէ՝ վասն խստա
նք որտու թէ ձերոյ գրեաց
զպատուիրանն զայն
այլ իսկզբանէ արարա
ծոց՝ արու և էգ արար

զնոսա՝ ամ Լասէ. վա
ան այսորիկ Թողցէ ա
յր զհայր իւր Լզմայր.
Լերթիցէ զհէտ կնոջ
իւրոյ Լեղիցին երկո
քեան իմարմինմի. Լ
այնու հետեւն էն եր
կու այլ մարմին մի. արդ
զոր ամ զուգեաց մա
րդ մի մեկնեացէ :

ՃԴ Ընտան դարձեալ
աշակերտքն զնոյն հար
ցին :

ՃԵ Լասէ ցնոսա Թէ
այր արձակեացէ զկին
իւր Լարասցէ այլ շնա
Լկին Էթէ Էլցէ յառ
նէ իւրմէ. Լեղիցի ա
ռն այլում շնայ :

ՃԶ Ընտան դարձեալ
աշակերտքն զնոյն հար
ցին :

ցէ նոցա՝ ինկ աշակե
րտքն սաստեին այնո
ցիկ որ մատուցանէ
ինն :

Բ Բը Լեւոն յս բար
կացեալ. սաստեաց
նոցա՝ Լասէ. Թող
տուք մանկտոյդ գալ
առիս. Լմի արգելուք
զդոսան զի այլ զիսեաց
դէ արքայում Թէ այ :

Լ մէն ասեմ ձեզ. որ
ոչ ընկալցի զարքայ
ում Թէ այ. իբրեւ զմա
նուկ ոչ մտցէ ինն :

Լ առեալ զնոսա ի
գիրկս. ձեռն եղ ի զե
րայ նոցա՝ Լաւր հսե
աց զնոսան :

ՃԷ Լ ընդ Էլանէն նո
րա՝ ի ճանապարհ. ա
հաասիկ ոմն մեծա

տուն ընթացեալ իծու
նր իմանէր. հարցանէր
ցնաւ և ասէր. վարդա
պետ բարի զինչ արա
րից. զի զկէանս յաւի
տենականս ժառանգե
ցից :

Եւ յս ասէ ցնաւ զի ա
սես զիս բարի. չիք որ
բարի բայց մի՛ւս. զը
պատուիրանս զիտես
մի շնար. մի սպանա
նէր. մի սուտ վկայեր.
պատուէաւ զհայրքոր
և զմայր :

Եւ աս պատասխանիւ
և ասէ ցնաւ վարդա
պետ զայդ ամենայն
արարի իմանկութի
իմմէ. արդ՝ զինչ և
պակասեցեմ :

Եւ յս հայեցեալ ընդ ճը

Նաւ սիրեաց զնա :
Ե ասէ ցնաւ մի ինչ
պակասէ ի բէն. եւ թէ կա
միս կատարեալ լինել.
երթ զոր ինչ ունիս վա
ճառեա և սուր աղբա
տաց. և ունիցիս գանձս
յերկինս. և ան զխաչն
և եկ զկնի եմ :

Եւ աս խոժոռեալ ընդ ճը
բանն. գնաց տրտում.
զի ունէր ինչս բազումս :

Եւ հայեցեալ յայս
կոյս յայն կոյս յս. ասէ
ցաշակերտսն. զի արդ
դժուարինէ որ զինչ տ
ունին մտանել յարբա
ութի ար :

Եւ աշակերտքն զար
մացեալ էին ի վերայ բա
նիցն նորա :

Եւ յս դարձեալ պա

տասխանի ետնոցաւ և ճի
ասէ որդեակ որ չաի
դժուարինէ յուսացե
լոց յինչս մտանել յար
քացութիւնս. դիւրինէ
մալխոյ ընդ ծակ աս
խանն անցանել. քան
մեծատանն յարքացու
թիւնս մտանել :

Ընդաւ առաւել ևս
զարմանային և ասէին.
ընդ մի մեանս. իսկ ո՞ր
կարացեալ ապրել :

այեցեալ ընդ նոսա
յն ասէ. առ իմարդկա
նէ այդան հնարինէ
այլ ոչ առ ի յայ :

Կառաւ առաւել
ցնաւ պետրոս
ահաւաստիկ ճճաւ
մեք Թողաք զամենայն
և եկաք զհնիքո :

առաւաստի եւ յն
և ասէ. ամէն ասեմ
ձեզ. ոչ որք որ եմոզ
զտուն. կամ զքորս.
կամ զեղբայրս. կամ
զհայր. կամ զմայր.
կամ զորդիս. կամ զս
գարակս վասնիմ. կամ
վասն աւետարանին.
եմէ ոչ առնուցուի
րիւրապատիկ այժմ
յայսմ ժամանակի. տո
ւնս և եղբարս. և բոլոր
և մայր. և որդիս և ա
գարակս հալածանօք
հանդերձ. և աղիար
հին որ գալոցնէ զկե
անս յաւիտենա
կանս :

Ի բազումք եղիցին
առաջինք յետինք. և
յետինք առաջինք :

Լ և ինն ի ճանապարհի մինչդեռ
էլանէին յԷմ. և եր
թայր յս առաջիքն
զնոսա՝ և զարմա
ցեալէին որ զհետն
երթային և եր
կնչէին :
առեալմէ
աանգամ
զերկոտասանն
ան անձինն . ըսկը
սաւ ասել նոցա՝ զի
նչ անցք անցանէ
լոցից են ընդ նա՝
Թէ ահաւասիկ էլա
նեմք յԷմ. և որդի
մարդոյ մասնեացի
բազմապատկանից
և որպրաց . և դատեն
ցեն զնա՝ իմա հ. և
մասնեացեն զնա՝

ՃԷ հեթանոսաց . և կատա
կեսցեն զնովաւ . և հար
կանիցեն զնա՝ և Թքա
նիցեն ինն և ըսպան
ցեն և յերիւ անուր
յարիցէ :

Լ և երթային անուն
վաւ յակովբոս և յով
հաննէս . որդեքն զե
բեդեան և ասենցն
վարդապետ կամիմք
զոր ինչ խնդրեսցուք
իբէն արասցես մեզ :
Ընա՝ ասէ՝ ցնոսա՝
զինչ կամիք յինէն
զի արարեց ձեզ :

Լ Ընդրա՝ ասենցն
տուր մեզ զինասացուք
մի ընդ աջմէ քամմէ
և մի յահեկէ իփառան
քում :
Պ առասխանի ետ յս

ՃԷ

Լասէ ցնտաւ ոչ գի
տեք զինչ ինորէք .
կարէք ընպէզ զբաժա
կն զորէն ընպէզոցեմ .
կամ զմկրտումի մկր
տէզ զորէն մկրտելոց
եմ . Լնորբա՛սսէն կա
րեմք :

Եւ յս ասէ ցնտաւ
զբաժակն զորէն ըմ
պէզոցեմ ընպէզէք . Ե
զմկրտումի զորէն
մկրտելոցեմ մկրտիցիք
յՆաառուցանելընդ
աջմէ իմմէ Լընդ յա
հեկէ ոչէ իմ տաղ . այլ
որոց պատրաստեալ
իցէ :

Եւ լուեալ զայն տա
սանցն . սկսան բար
կանաղ յակովբայ Ե
յովհաննու :

Եւ յս կոչեաց զնո
սա՛ն առ ինքն Լասէ
ցնտաւ :

Իտէք զի որ յա
նուանէ իշխանքէն
հեթանոսաց տիրէն
նց . Լսեծամեծք նո
ցա՛ իշխէն նոցա :

Ոչ այնպէս իցէն Ե
իճերում միջի . այլ
որ կամիցի իճէնջ
մեծ լինել եղիցիճեր
պաշտաւնեւ . Ե որ
կամիցի իճէնջ առա
ջին լինել . եղիցիճեր
ամենեցուն ծառայ :

Ան զի Լորդի մար
դոյ ոչ էկն առնուլ
պաշտաւն այլ պաշ
տէլ . Ե տալ զանձն
իւր փրկանա փոխա
նակ բաղմաց :

Եզան յերի
քով և ընդ եւա

նել նորա յերիքովե
աշակերտաւքն և բա
զում ժողովրդովք որդի
տիմեի բարտեմէոս
կոյր և սատեր մուրացիկ
յանցս ճանապարհի
իբրև լուսն թէ յն նա
զովրեցիկ և սկսաւ աղա
ղակել և ասել որդի դժ
թի ողորմեաց ինձ :

Եւ աստեիս նմա բա
զումք զի լուեցէ :

Եւ նա առնաւ և աղ
աղակեր որդի դաւթի
ողորմեաց ինձ :

Գտեղեւ ան յն և հը
րամայեաց կոչել զնա :

Եղեն զկոյրն և ասեն
ցնա քաջալերեացարի
կոչէ զքեզ :

Եւ նորա ընկեցեալ
զճորձս իւր յարեաւ եկն
ան յն :

Եւ աստեաւնի ետ նմ
յն և ասէ զինչ կամիս
թի արարեց քեզ :

Եւ սէ ցնա կոյրն ուս
բունի զի բացայց :

Եւ ասէ ցնա երթ
հաւատ քո կեցուցին
զքեզ :

Եւ վաղվաղակի բա
ցնա և երթայր զհետ
նորա ի ճանապարհին

Եւ յոր ժամ մերձեղեն ճէ
յեմ իբեթ բաքէ և իբե
թանիայ մաւտ իլեաուն
ձիթենեաց ատաքէ եր
կուս յաշակերտացան
տե և ասէ ցնոսա եր
թայք դուք իգիւղդ որ
ընդդէմ ձեր կայ և ինոյ

Ժամայն իբրև մտանի
ցէք ինն գտանիցէք
յաւանակ մի կապեալ
յորոյ վերայ ոչոք իմարդ
կանէ նստաւ. լուծէք
զնաւ և ածէք. և էլ թի որ
ասիցէ ձեզ. թի զի լու
ծանէք զյաւանակդ. աս
ասլիք թի տն իւրում
պիտոյէ. և վաղ վաղակի
առաքէ զնաւ այսր :

ՏԺԵ **Զ** ոգան և գտին զյա
ւանակն կապեալ արտա
քոյ ի փողոցի անդ և լու
ծին զնա :

Եւոմանք յորոյ անդ
կային ասէն ցնոսա զի
գործէք զի լուծանէք
զյաւանակդ :

Եւորա ասէն ցնո
սա՝ որպէս ասացն յս.
և թոյլ ետուն նոցա :

Եւոմանակն
ան յս. և արկանէն իսկե
րայ նորա՝ զհանդերձ
և նստաւ իսկերայ նորա

Եւ բազումք զհան
դերձ իւրեանց տարա
ծանէին իսկերայ ճանա
պարհին :

Եւ այլք ոստա իծա
ոց հատանէին. և ար
կանէին զճանապար
հան :

ՏԺԲ **Ե**ւ որ առաջին և զկնի
երթային. աղաղակին
և ասէին ոչ ասննայ
բարձրելոյն. աւրհնե
ալ որգասդ յանուն տն
աւրհնեալ Թագաւորու
Թիդ եկեալ հաւր մե
րոյ դաւթի. խաղաղու
Թի յերկինս. և փառք
իբարձունս :

Եւմուտ յս յիմ իտա ճի
ճարն. և հայեցաւ շու
րջ զամենեքումք. և զի
էր երեկոյացեալ ժամն
եղիբեթանիայ էր
կոտաասանիւքն
հանդերձ :
Կիւլաղիւ ա
նոր. մինչ դէռ
եւանէին իբեթանիա
բաղցեաւ և ետես թը
զենի մի իբացուատ
տերևալից. և եկն թէ
գտանիցէ ինչ ինմա.
և իբրև եկն ինմա ոչ
ինչ եզիտ բայց միայն
տերև. զի ոչ իսկեր
ժամանակ թզոյ :
Ատաախանի ետև
ասէ՛ցնա՛ մի՛ ևս որք
յաւ իտեան իբէն պը
տուղ կերիցէ :

Եւլսէին աշակերտքն
նորա :

Գան ի յիմ և մտեալ ի
տաճարն. սկսաւ հա
նել զվաճառականն. և
զգնաւ զս. որէին իտաճա
րին. և զսեղանս հատա
վաճառացն ցրուեաց. և
զաթոռս աղանէ վա
ճառացն կործանեաց.
և ոչ թողոյր եթէ որք ա
նաւթ ինչ անցուցանի
ցէ ընդ տաճարն :

Ուուցանէր զնոսա՛
և ասէր. գրեալ է. թէ
տունիմ տուն աղօթից
կոչեսցի ամենայն հե
թանոսաց. և դուք ադա
րէք զդայ այլոս աւա
զակաց :

Ուան քահանայա ճի
պետքն. և դպիւրք. և խնդ

րէին թէ որպէս կորուս
ցին զնա բայց երկնէին
ինմանէ . զի ամենայն
ժողովուրդն զարմացեա
լին ընդ ուսումն նորա

ՃԻԳ Լիբրե երեկոյ լինէր
արտաքո քան զքաղա
քն ելանէին :

ԼԱՅՆԶ դէռ այգուցն
առնումն անցանէին .
տեսին զԹղէնին ցամա
քեալ յարմատոյ . յիշեալ ճԻԳ
պետրոս Լասէ ցնա՝ ուր
բի . ահաւասիկ Թղէնին
զոր անիծէր ցամաքե
ցաւ :

ԼԱՍՏԱՆԻԱՆԻ ԷՈՒ յս
Լասէ ցնոսաւ եթէ
ունիցիք զհաւատան
այ ամէն ասեմ ձեզ . որ
ոք ասիցէ լերինս յայս
միկ բարձիւր Լանկիր ի

ծով . և ոչ երկնսիցէ ի
սրտի իւրում . այլ հաւա
տայցէ թէ զոր ասէն
լինի . եղիցի նմա զոր
ինչ Լասիցէ :

ԼԱՍՏԱՆԻԱՆԻ ԷՈՒ
ձեզ . զամենայն ինչ վա
նն որոյ աղաւթս արա
րեալ խնդրեցէք Լհա
ւատայցէք . թէ առնուք
եղիցի ձեզ :

Լ ԵՂՈՐ ԺԱՄ ԵՂԱՎԹԱ
կացցէք Թողուցուք է
Թէ ունիցիք ինչ զու
մեքէ . զի Լհայրն ձեր
որ յերկինսէ Թողցէ
ձեզ զյանցանս ձեր :

ԼԱՍԻ ԵՂՈՐ ԽՈՍԱ
ՃԱ ՐԻ ԱՆՈՂ ՂԳՆԱ
ՅՐ . զան առնալ քահա

նայապետքն . և դպիւր
և ծերք և ասէն ցնաորով
իշխանութիւն առնես զա
յդ . և ով ետքեղ զիշխա
նութիւն զայդ :

Ատաւախանի ետ յս
և ասէ ցնոսա՝ հար
ցից և ես ձեզ բանմի տո
ւք ինչ պատաւխանի . և
ես ասացից ձեզ որով
իշխանութիւն առնեմ
զայս :

Այրտութի յովհան
նութիւն յերկնիցէր Թէ իմա
րդ կանէ . տուք ինչ պա
տաւխանի :

Աորհէին ընդ միմեա
նս և ասէին . եթէ ա
սեմք եթէ յերկնից . ասէ
ցմեզ իսկ ընդէր ոչ հա
տաւացէք նմա . այլ Թէ
ասեմք իմարդկանէ , եր

կնէմք ի ժողովրդէն էն .
զի ամէն էրին գիտէին
զյովհաննէս Թէ մար
գարէ եր :

Ատաւախանի ետուն
և ասէն չգիտեմք :
Եւ յս ետ նոցա պատա
խանի և ասէ . և ոչ ես ա
սեմ ձեզ . որով իշխա
նութիւն առնեմ զայս :

Եւ ակաւ իմաւել ընդ ձեռ
նոսա՝ առաւանք և ասել

Այրմի անկեաց այգի .
և ամ շուրջ զնովաւ ցա
նկ . և գուք հնձան փո
րեաց և շինեաց աշտա
րակ . և ետ զնա ցահակա
և գնաց ի ստոր աշխարհ :

Եւ ասաքեաց անմշա
կան . ի ժամանակի ծառա
մի . զի իմեակաց անտի
առցէ ի պտղոյ այգւոյն

ևնոցն կալեալ զան հա
րին զնա և արձակեցին
ունացն :

Գարձեալ առաքեաց
այլ ծառայ. և զնա կա
ռափնաւորեցին. և արձա
կեցին անարգեալ :

Եւ արձեալ այլ առա
քեաց. և զնա սպաննին.
Եղբազումս այլս. զո
մանս հարկանեին. և զո
մանս սպանանեին :

Եւ անորդի միեր իւր
սիրելի. զնա առաքեաց
առնոսա յետոյ և ասէ յի
թերևս ամաչեցեն որ
դոյ աստի իմմէ :

Եւ միակքն իբրև տե
սին զնա զի գայ ասէն
ցմիմեանս. սա՛նք ժառա
շոքն եկայք սպանցուք
զնա. և ասէ լիցի ժառան

գութի. և կալեալ զնա
սպաննին. և հանին
արտաքոյ այգոյն :

Եւ զիս արասցէ
տը այգոյն. եկեցէ և
կորուսցէ զմական. և
տացէ զայգին ի ձեռս
այլոց :

Եւ զգիրն զայնիցէ
ընթերցեալ ձեր. թէ
զվէմն զոր անարգեցի
շինողք նա եղև գլուխ
անկեան. իտէ եղև այս
և է՛ սքանչելի յաչս մեր :

Եւ անորդիին զնա ու
նել. և երկեան ի ժողո
վողենէ անտի. զի գի
տացին թէ նա ասաց
զառաակն. և թողին զը
նա և զնացին :

Եւ առաքեն առնա՛ն ի
փարիսեցւոց անտի և է՛

հերովդեանոսաց զի
զնա որսացեն բա
նիւ :

Եւորա եկեալ հար
ցանէին զնա նենգու
Թ Լասէին վարդա
պետ գիտեմք զի ճշ
մարիտես . և ոչ ինչէ
փոյթ քեզ զումնէք
զի ոչ հայիս յերեսս
մարդկան . այլ ճմար
տու Թ զճանապա
րհն այ ուսուցանես .
արդ ասա մեզ արժա
նէ հարկս տալ կայ
սեր Թ ոչ . տացուք .
Թ ոչ տացուք :

Եյն գիտաց զկեղ
ծաւորու Թ նոցա ասէ
ցնոսա զի փորձէք զես
կեղծաւորք . բերէք
ինձ դահեկանմի զի
տեսեց :

Եւորա բերին :
Լասէ ցնոսա ոյրե
պատկերս այս կամգիր :
Եւորա ասեն ցնա
կայսեր :

Եւատասխանի ետյն
Լ ասէ ցնոսա երթա
յք տուք զկայսեր կայ
սեր . Լզայ այ :

Լզարմացան ընդնա :

Եւորա ասա ճմար
տու Թ զճանապա
րհն այ ուսուցանես .
արդ ասա մեզ արժա
նէ հարկս տալ կայ
սեր Թ ոչ . տացուք .
Թ ոչ տացուք :

Եյն գիտաց զկեղ
ծաւորու Թ նոցա ասէ
ցնոսա զի փորձէք զես
կեղծաւորք . բերէք
ինձ դահեկանմի զի
տեսեց :

զաւակ եղբար իւրում :
Բոր եղբարք եւթնե
ին առ մեզ . առաջինն
առ կին ևսեռաւ . և ոչ է
Թող զաւակ . և երկրորդ
առ զնոյն ևսեռաւ . և ոչ
նա եւ Թող զաւակ . նոյն
պէս և երրորդն . առ զը
նոյն . և եւթեանքեան
ինկ . և ոչ Թողին զաւակ
յետ ամենեցուն մեռաւ
և կինն . արդ ի յարում
յոր ժամ յարեցէն . ոյր
ինոցանէ լինիցի կինն .
զի եւթնանքեան կա
լան զնա կինն :

Գառասխանի եւոյն ճշն
և ստէ ցնոսն ոչ վասն
այդորիկ իսկ մողորեալ
էք . զի ոչ գիտէք զգիրս
և ոչ զգարումն մայ :

Ո ի յոր ժամ իմեռե

լոց յարեցէն . ոչարք
կանայս առնեն . և ոչ
կանայք արանց լինին .
այլ իբրև զհրեշտակս
իցէն որ յերկինսնեն :

Մվասն յարում
մեռելոց . զի առնեն . ոչ
իցէ ընթերցեալ ձեռ
իգիրս մովսէսի իմորե
նովն . որպէս ասաց
ցնաւ ած . ես եմ ած ար
րահամ . և ած իսա
հակայ . և ած յակով
բայ . և չէ ած մեռելոց
այլ կենդանեաց . և արդ
դուք յոյժ մողորեալէք :

Եւմատուցեալ միո
մն իդպրացն լսէր նո
ցա մինչ վիճէինն .
իբրև ետես Թէ բար
ադք ետնոցա զպա
տասխանին . եհարց

ցնա և ասէ որպատ
ւիրանէ առաջին:

Եյն ասէ ցնա ա
ռաջին քան զամենա
յն լուր ի էլ տր ամեր
տրմիէ. և սիրեացես
զտր ամ քո յամենայն
սրտէ քումմիէ. և յա
մենայն անձնէ քում
մի. և յամենայն մը
տաց քոց. և յամենայն
զաւրու թէ քումմիէ.
այսէ առաջին պա
տուիրան:

Երկրորդն նման
ամին. սիրեացես զըն
կերքո ի բրեզանձն
քո:

Եւ քան զսոսա
այլ պատուիրան ոչ
գոյ:

Եւ ասէ ցնա դպիրն ճէ

բարւորէ վարդապետ
Քմարտու թէ ասացեր
թէ միէ ամ. և ոչ գոյ
այլ բայց ինմանէ. և սի
րելն զնա յամենայն
սրտէ. և յամենայն
զաւրու թէ. և յամե
նայն մտաց. և սիրելն
զընկերն. ի բրեզանձն.
առաւելէ քան զողջա
կէզա և զգոհս:

Եւ տեսալ յի է թէ
իմաստու թէ ետ զպա
տասխանին. ասէ ցնա
չես հեռի յարբացու
թէն էն այ:

Եւ ոչ ևս որ իշխէր.
Հարցանել
զնա:

առասխանի
յետ յս և ա
սէ. մինչ ու

սուցանէր իտաճարին
զի ադդ ասէն դաւիթ
եթէ քնն որդի դաւ
թիէ . և ինքն դաւիթ
հոգովն սրբով ասէ .
ասաց օրացոր իմ նի
ստ ընդաջմէ իմմէ
մինչ և եղից զԺշնամիս
քո պատուանդան ոտից
քոց . արդ՝ եթէ ինքն
ինկ դաւիթ զնա օր կո ճշ
չէ զի ադդ որդի նորա
իցէ :

Բազում Ժողովու
րդ լսէր նմա քաղցրու
թէք :

Ճէ Լասէր ուսուցա
նելով ի վարդապետու
թէ իւրում . զգոյ՛ լէ
րուք իդպրաց անտի
որ կամին ի հանդ երձս
երևելիս չըթէլ զնախ

ողջոյնս ինդրել ի հը
րապարակս . և զնախ
աթոռս ի ժողովուրդս
և զգահագլուխս յընթ
րիս . որ ուտէն զտու
նս այրեաց և պատճա
ռանաւք յերկարէն
զաղաւթս . զի աւելի
ևս դատաստան ըն
կաղցին :

Այր յս ընդդէմ
դանձանակին . տեսա
նէր զի ադդ ժողովու
րդն արկանէր պղի
նձ ի դանձանակն . և
բազում մեծատունք
արկին բազում ինչ .
եկն այրի մի և արկ եր
կուս լումայս . որէնա
քարակիտ մի :

Եկոչեցեալ առ ինքն
զաշակերտան ասէցն

նոսա. ամէն ասեմ ձեզ
զի պարին այն տառա
պեալ շատ արկ քան
զամենեւեան. որք
արկին ի պանծանալին
քան զի ամենեքին յ
եղորդաց իւրեանց
արկին. իսկ նա ի չը
քան որում իւրմէ
զամ ինչ զոր ունէր
արկ. գոյիւ չափ զկե
անս իւր :

Երեւանէն ճէ
նորա իտա
ճարէ անտի. ասէ ցը
նա մի յաշակերտաց
նորա վարդապետ
տեա որպիսէն քարի
նքս. և որպիսի շինու
ածք :

Ատաախանի ետ
նմա յս և ասէ. տե

սանես զայդ ամենայն
շինուածս ամէն ասեմ
ձեզ. եմէ ոչ Թողցի ա
յդ քար եքարի վերայ
որոնք քակտեցի :

Լմինք նստերնս ի ճէ
լերինն շինեւեաց. յան
դիման տաճարին. հար
ցանէին ցնա ան անձի
նն. պետրոս և յակով
բոս և յովհաննէս. և
անդրէաս. ասա մեզ
երբ լինիցի այդ. և կամ
զինչ նշանէ. յոր ժամ
կատարելոցիցէ այդ
ամենայն :

Ատաախանի ետ յս և
ասէ ցնոսա զգոյշ
կացէք միոք զձեզ իա
բեացէ. զի բազումք
եկեացեն յանուն իմ և
ասիցեն Թէ ես եմ քնն

և զբազումս մոլորեցու
ցանիցեն :

Այլ որ ժամ լսիցեք ձեր
պատերազմունս . և զհամ
բաւ պատերազմաց . մի
խոռվիցիք . զի պարտէ ձերս
լինել բայց չլէ կատա
րած :

Երբ որ լսիցեք ազգյազ
գի վերայ և թագաւորու
թի ի թագաւորութե
վերայ . և եղիցին շարժ
մունք խտելիս տեղիս .
սովք և սրածուծիք .
այլայն ամենայն սկի
զբնէ երկանց :

Երբ որ լսիցեք ձեր
պատերազմունս . և ի ժո
ղովորդս տանջիցիք
և առաջի դատաւորաց
և թագաւորաց կայ
ցեք վասնիմ ի վկայութի

նոցա և ամենայն հե
թանաւաց :

Այց նախ պարտէ
աւետարանիս բարո
զել :

Այլ որ ժամ տանի
ցեն զձեզ մատնել . մի
յառաջագոյն հոգայ
ցեք . և մի զմտաւ ա
ծիցեք թէ զինչ խաւ
սիցիք . այլ որ ինչ տա
ցի ձեզ ի ժամունս յայն
միկ զայն խաւսիցիք .
զի ոչ դուք էք որ խաւ
սիցեքն այլ հոգինսք :

Առնեացէ եղբա
յր զեղբայր իմա հ .
և հայր զորդի . և յա
րիցեն որդիք ի վերայ
հարց և սպանանի
ցեն զնոսա . և եղի
ջիք ատեցեալք յա

մենեցուն վասն անու

ան իմոյ :

Երո համբերեացէ

խապառնա կեցցէ :

Երո ժամ տեսա ճիւղ

նիցէք զպղծութիւն

աւերած ին զի կացցէք

իտեղաղ ուր չիցէ ար

ժան որ ընթեռնուն

իմիտ առցէ :

Այն ժամ որի հրէ ճիւղ

աստանի իցեն փախի

ցեն իւերինս . և որի վե

րայ տանեացն իցէ , մի

իջցէ իտուն . և մի մտ

ցէ բառնալ ինչ իտանե

իւրմէ , և որ յագարա

կինիցէ . մի դարձցի

յետս առնուլ զճորձս

իւր :

Այց վայիցէ յղեաց ճիւղ

և ստնտուաց յաւուր

ան յայնուսիկ :

Աղաւթս կացցէք ճիւղ

զի մի շմերայնի լինիցե

այն :

Դիցին աւուրքն աջ ճիւղ

նորիկ . որպիսի ոչ եղէն

երբէք այնպիսեք . իս

կզբանէ մինչև ցայժմ .

և մի այլ լիցե :

Ըեթէ ոչ էր կարճէ ճիւղ

ալ այ զաւուրսն զայ

նուսիկ վասն ընտրելոց

իւրոց ոչ ապրէր ամե

նայն մարմին , այլ վա

սն ընտրելոցն զորս

ընտրեաց կարճեաց

զաւուրսն զայնուսիկ :

Այն ժամ եթէ որ ալ ճիւղ

սիցէ ձեզ . եթէ ահա

սիկէ քան , կամ ահա

Ի յարիցեն սուտ ճիւղ

քրիստոսք ևսուտ մար
գարէք. ևտացեն նշա
նա ևարուեստս. առ ի
մոլորեցուցանելոյ եթ
ինչիցէ ևզընտրեալսն.
Բացց դուք զգոյժ եղե
րուք ահաւասիկ յառա
ջագոյն ասացի ձեզ զամ:

ՃԾ **Ա**յսպէս յայնո
սիկ յետ ներութե այնո
րիկ. արեգակն խաւարեա
ցի ևլուսինն ոչ տացէ
զլոյս իւր. ևաստեղք
յերկնից Թաւ Թափեա
ցին. ևզաւրութիւն յեր
կինս շարժեցին:

ՃԾ **Ե**յայն ժամ տեսցեն
զորդի մարդոց եկեալ
ամպովք. ևզաւրութիւ
ն ևփառաւք բազմաւք:
Եյայն ժամ առաքեա
ցի զհրէշտակս իւր. և

ժողովեցէ զընտրեա
լս իւր. իջորից հողմոց
իծաղաց երկրի. մինչև
իծաղս երկնից:

Բացց դուք իմզդենո
անտի ուսջիք զառա
կն. յորժամ տակաւ ո
ստքն նորա կակղա
նայցեն ևտերև արձա
կիցի ինմա գիտէք թէ
մերձէ ամսառն. նոյն
պէս ևդուք յոր ժամ
տեսանիցէք զայս ամե
նայն եղեալ գիտաս
ջիք թէ մերձէ առ
դուք:

Ամեն աստիճան թէ
ոչ անցցէ ազգս սոս.
մինչև այս ամենայն
եղիցի:

Երկինք ևերկիրանց
ցեն ևբանք իմ ոչ ան

ցանկեցեն :

Մ զամեն անուրն ճճ
այնորիկ և ժամու ոչ
ոք գիտէ . ոչ հոեշ
տակք յերկինս և ոչ
որոշ բայց միայն հոյ :

Ս գոյշ եղերուք սկէ ճճ
ցեք և կացեք յաղա
թա . զի ոչ գիտէք երբ
ժամանակնիցէ :

Բ րպէս այրմի գնա ճճ
ցեալ իտար աշխարհ
Թողուցու զտուն իւր
և տայցէ ծառայիցի
րոց իշխանութի . և
իւրաքանչ իւր զգոր
ծս իւր . և արմատաւ
նին պատուէր տայ
ցէ զի արթուն լինից :

Բ րդ արթուն կա ճճ
ցեք . զի ոչ գիտէք
երբ տնդ տանն զայ

ցէ յերեկորեա թէ իսկ
գիշերի թէ ի վաւախ
սի . եւ թէ ընդ առաւօտս
գուցէ եկեալ յանկար
ծակի գտանիցէ զձեզ
իբրոն . :

Բ այց զոր ձեզդ ասեմ
ամենեցուն ասեմ ար
թուն կացեք :

Ե րբ զատիկն ճճ
և բաղարջակեք
յետ երկուց անուրց :

Ն որէին բահանա
ապետքն և դպիրք եւ թէ
զիարդ զնա նենգաւ կա
լեալ սպանցեն . բայց
լասէին թէ մի իտանի
աստ . զի մի խոռվութի
լինիցի ի ժողովրդեանն :

Լ մինչէր իբեթանիա ճճ
խտան սիմալնի բորոտի
բազմեալ . եկն կին մի

որ ունէր շիշիւղոյ նար
դեանն ազնուի մեծագնա ճէթ
և բեկեալ գշիշն եհեղ
ի վերայ գլխոյ նորա :

Եւ աշակերտքն զհա
րէին և ասէին. ընդհնէ
կորուստ իւղոյդ այդո
րիկ. մարդեր զայդ իւղ
վաճառել անելի քան
երէք հարիւր դահեկա
նի և տալ աղքատաց.

Եւ զայրանային նմա
յոյժ :

Եւ յս ասէ ցնոսա՛
Թող տուք դմա՛ զի աշ
խատ առնէք զի գործ
մի՛ բարի գործեաց դայ
յիս. յամենայն ժամ զաղ
քատա ընդ ձեզ ունիք.
Եւ յոր ժամ կամիք կարո
ղէք առնել նոցա՛ բարեւ
այլ զիս ոչ յամենայն

Ժամ ընդ ձեզ ունիք
այ զոր ունիւրդ
արար. յառաջագոյն
իննկեաց զմարմին իմ
ինչան պատանեաց :

Մէն ասէմ ձեզ. ուր
և բարոզեսցի աւետա
րանս այս ընդ ամենայն
աշխարհ. և զոր արարդ
դայ խաւսեսցի վասն
յիշատակի դորին :

ՃԷ Եւ յուրայ սկարիով
տացի մի՛ յերկոտա
սանից անտի. գնաց
ան քահանայապետն
զի մատնեսցէ զնա :
Ոքա՛ իբրև լուան
իննդացին. և խոստա
ցան նմա՛ տալ արծաթ
և խնդրէր թէ զի անդ
պարապով մատնես
ցի :

Ետպարձակերացն .
յոր ժամ զգատիկն
զենուին . ասէն ցնա
աշակերտքն ուր կա
միս . երթիցուք պատ
րաստեցուք . զի կե
րկցես զգատիկն :

Լառայք էրկուս
յաշակերտաց անտի
և ասէ ցնոսա՝ երթա
յք իբաղաք . և իբրև
մտանկցէք իբաղաքն
պատահեցէ ձեզայր
մի՝ որ տախոր ջրոյ յուս
ունկցի երթացք զ՞
հետ նորա . և յոր
տուն մտանկցէ
ասապը իբ ցտանու
տիւր տանն վարդա
պետ ասէ ուրեն իջէ

վանքն . ուր աշակերտա
քս ուտիցեմ զգատիկն
և նա ցուցցէ ձեզ վերնա
տուն մի մեծ զարդարե
ալ . և անդ պատրաստես
ջեր մեզ :

Լզնացին պատրաս
տել աշակերտքն նորա
եկին իբաղաքն և գտին
որպէս տասցն նոցա . և
պատրաստեցին զգա
տիկն :

Լիբրև երեկոյ եղև
վայ երկոտասանիւքն
հանդերձ :

Լիբրև բաղմեցան ձկն
և դէռևս ուտէին . ասէ
յս ամէն ասեմ ձեզ .
զի միումն ի ձէնջ մատ
նեղցէ զիս որ ուտէ
ընդիս :

Լսկան տղտմել և ձկն

ասել մի ըստ միովէ. մի.
Թէ էս իցեմ. և միան. մի.
Թէ էս իցեմ :

ՃԿԳ Եւ պատասխանի ետ
Լասէ. ցնտաւ մի յերկո
տաւանից այտի. որ մը
խեաց ընդիս իսկաւա
ռակդ :

Մ ըդ որդի մարդոյեր
Թայ որպէս և գրեալէ
վասն նորաւ բայց վայ
իցի մարդոյն այնմիկ
որո շեռն որդի մարդո
մատնեացի :

ՃԿԳ աւերումաւ եմէ չէր
իսկ ծնեալ մարդն այն.
ՃԿԵ Լմինք դեռ ուտէին
առեալ յի հաց աւրհ
նեաց և եբէկեաւնոցա
Լասէ. առէք այդէմար
մին իմ :

ՃԿԳ Լառեալ բաժակդո

Հացաւ. ետնոցա և
արբին ինմանէ ամէ
նեքեան. Լասէ. ցն
տաւ. այտէ արին իմ
նորոյ ուտաի որդի
խանակ բազմաց հե
ղու :

Մ մէն ասեմ ձեզ. ե
թէ ոչ ևս յաւելից
ըմպել իբերոյ որթոյ.
մինչ և ցաւոն ցայն.
յոր ժամ արբից զնա
նոր յարքայութեւն.
ՃԿԵ Լգոհացեալ էին
իլեառն շիթենէ

աց
ՃԿԵ Լասէ. ցնտաւ
յա. ամենեքին
դուք գայթազդելոյ
էք յիննն յայտմ գի
շերի :

ՃԿԵ Իգրեալէ Թէ հա

րից զհովիւն. և ոչ
խարքն ցրուեսցին :

Մյետ յարումե
ինոյ. յառաջագոյն
երթացց քան զձեզ
իգալիլէն :

առասխանի եւ
պետրոս և առ
ցնա թէ պիտ ևամե
նէքեան գայթազ
դեսցին այլ եւ ոչ :

Լառէ ցնա յն. ա
մէն ասեմ քեզ. եթէ
դու իսկ յայտ գիշե
րի մինչև հառուխա
սեալիցէ երիցս ու
րացիս զիս :

նկ պետրոս առա
ւել ևս պնդէր և
ասէր. թէ մեռանել
ևս հասանիցէ ընդ
քեզ զքեզ ոչ ուրա
ցայց :

Լոյսպէս ևամենե
քեան ասէին :

Բան իգեալն յորում ճշ
անուններ գետեւա
նի. և առէ ցաշակերտ
սն :

Ճտարութ ապտ. ճշ
մինչէն յաղաւթս

Լկացից :
Լառնու ընդ իւր
զպետրոս և զյակով
բոս. և զյովհաննէս.
և ակասու տխրել և հո
գալ :

Յայն ժամ ասէ ցր ճշ
նոսա՝ տրտումէ անձն
իմ մինչև իմահ. մեա

Լկացէք :
Լմատուցեալ սա ճշ
կաւիկ մի յառաջ. ան
կաւ. իսկերայ յերեսաց

իւրոց յերկիր և կայր
յաղաւթս. զի եթէ հը
նար ինչէ անցցէ ի
նմանէ ժամն. և ասէ
աբբա՛ հայր. ամենայն
ինչ քեզ հնարաւորէ
անցոյ զբաժակս զայս
յինէն :

ՃԶԳ **Բ**այց ոչ որպէս էս կա
միմ. այլ որպէս դու կա
միս :

Բայց գտանէ զնոսա՛ն
զի ննջէին. և ասէ ցպետ
րոս սիմոն ննջես. ոչ
կարացեր ժամ մի՛ ար
թուն կալ :

ՃԶԷ **Բ**րթուն կացէք և յա
ղաւթս կացէք. զի մի
մտըիք իփորձութիւնս :

ՃԶԸ **Բ**ողիս յաւժարէ.
բայց մարմինս տկար :

ՃԶԹ **Բ**արձեալ չոգաւ
և արձեալ չոգաւ

եկաց յաղաւթս. և զը
նոյն բանս ասաց :
Բարձաւ միւսանգամ
անդրէն. և եղիտ զնո
սա՛ իբուն. քանզի ին
աչք նոցա՛ ծանրա
ցեալ. և ոչ գիտէին թէ
զինչ պատահանի
տացէն նմա՛ :

Գայ երրորդ անգամ
և ասէ ցնոսա՛ ննջէք
այսու հետեւ և հանգե
րուք. զի հասեալ է
վաղ ճան :

ՃԶԺ **Բ**կն ժամ և ահա մաս
նի որդի մարդոյ իճէոս
մեղաւորաց :

Դն արեք գնացուք
զի ահա ասիկ մերձե
ցաւ որ մատնելոյն է
զիս :

ՃԶԻ **Բ**մինչ դեռ նա զայն

խաւսէր. գայ յուրաց իս
կարեւորացի մի յերկո
տաւանից անտի. և ընդ
նմա՝ ամբոխ սուսերաւ
և բրաւ. իբա հանայապե
տից. և իդարաց. և իծե
րոց. տուեալեր նշան մա
տնչին և սուսեր. ընդորում
ես համբուրեցից. նայե
կաջիք զնա՝ և տարջիք
զգուշութիւն :

Եւ մատուցեալ վաղվա ճգն
ղակի ասէ ցնա՝ ուսբի.
ուսբի. և համբուրեաց
զնա :

Եւ նորա՝ արկին ինա՝
նեռն և կալան զնա :

Եւ իմն յայնցանէ ճգն
որ զնովան կային. ճը
գեաց սուր և ե հար զը
ծառայ քահանայապե
տին. և իբաց ե հան

զունին նորա :
Եւ ատասխանի ետ յս ճգն
և ասէ ցնա՝ իբրե իմե
րաց առաջակի ելէք սու
սերաւք և բրաւք ունեղ
զիս հանապաղ առ ձեզ
էի իտաճարին. և ոչ կա
լարուք զիս. այլ զի լցցին
զիւք մարդարեւիցն :

Եւ այն ժամ Թողին զնա ճգն
աշակերտքն ամեն էրին
և փախեան :

Եւ լոմն երիտասարդ ճգն
զհետ երթայր նորա.
արկեալ զիւրե կտաւ
մի իմերկուց ունեին
զնա երիտասարդքն. և
նորա Թողեալ զկտան
փախեաւ մերկ ինոցանէ :

Եւ տարան զյս սուքա ճգն
հանայապետն կայիս
փայ. և գային ընդ նմա

ամենայն քահանայա
պետքն և դպիրք և ծերք
ճճՐ Լպետրոս երկայրի
հեռաստանէ զհետ նո
րա . մինչ և ինեքս իսկ
իզաւիթ քահանայա
պետին . և նստէր ընդ
սպասաւորսն և ջեննոյր

առ լուսովն :
ճճԹ Իսկ քահանայապետքն
և ամենայն ատեանն
խնորհին հաւատակ
յի վկայութիւն ինչ զի
սպանցեն զնա և ոչ պը
տանէ ին :

ճճԺ Ի բազում սուտ վը
կայութի վկային զը
նմանէ . և նման միմեանց
ոչ է ին վկայութիւն :

Ուր յարուցեալ վը
կային սուտ զնմանէ
և ասէին . Թէ մեք լու

աք իդմանէ զի ասէր . Եւ
քակեցից զտաճարդ
զայդ ձեռագործ . և զե
րիս ատուքս շինեցից .
այլ ատանց ձեռագործի :

Եւ ակայն և այնպէս չէր
նման վկայութիւն :

Այս յարուցեալ քա
հանայապետն ինեջ հար
ցանէր զյս և ասէր .
ոչ ինչ տաա պատաա
խանի . զինչ դոքա զքէն

վկայեն :
Եւ նա լուր և եւթկա
յր . և չտայր պատաա
խանի :

Արձեալ քահանա
ապետն հարցանէր
զնա կրկին անգամ և
ասէր . դու ես քո որդի
աւրհնելոյն :

Ատաախանի ետ յսև

144
ասէ ցնա՝ դու ասացեր
Թէ էս էմ :

այց տեսանիցէք զոր ճշ
դի մարդաց . նստեալ ընդ
յաջմէ զաւրու Թէ . և է
կեալ ընդ ամգս երկ
նից :

Լքահանայապետն ճշ
վաղ վաղակի պատա
ռեաց զպատմութեանս
իր և ասէ :

ինչ ևս պիտոյ են ճշ
մեզ վկայութիւն . ա
հա լուսք զհայհոյ
ութի իբերանոյ դո
րա զի անդ Թուիճէլ :

Լամենէքեան դա ճշ
տապաւորութիւն զնա
Թէ մահապարտէ :

Լամանք Թքանել ի ճշ
յերես նորա ճորձ զը
զլիտովն արկանել կո

փել և ասել . մարդարե
այ մեզ քոր . ուրէ այն
որ է հարն զբեղ . և ըս
պատաւորքն ապտակս
հանէ ին նմա :

Լպետորոս մինչ դեռ
էր ի խոնարհ իգն
Թիւ . զայ աղախինն մի
քահանայապետին . և
տեսանէ զնա զիջեռ
նոր . հայեցաւ ինա և
ասէ . և դու ընդ յի նա
զօրացւոյ իր :

ա ուրացաւ և ասէ ին
ճանաչեմ . և ինչ գիտեմ
զինչ դու տ ասես :

Լիբել և յարտաքին ճշ
զաւիթն և հաւ խաւսե
ցաւ :

Լաղճեղ ետես զնա
աղախինն . և սկսաւ ա
սել ցայնոսիկ որ շուրջն

կային թէ Լատ ինո ճշք
ցանկէ է :

Լէտ սակաւ միոյ
դարձեալ որչորջն կա
ին. ասէն ցպետրոս ար
դար Լդու ինոցանկէ Ե
քանզի դալիլեացի Եւ ճշք
Լ խաւարդ իսկ քո նը
մանէն :

Լսկաւ նզովել էր
նու Լատել. թէ ոչ գի
տեմ զսցրն զորմէ դու
քո ասէք :

Լնոյն ժամացն կըր
կին Հաւ խաւարեցաւ :

Լիլեաց պետրոս
զբանն. զոր ասաց զը
նա յն. Եթէ չեկցէ
Հաւ խաւարեալ. զի
դու երկցս ուրացիս.
զիս. Լսկաւ լալ :

ճշք

Լաւալալակի
ընդ առանաւուն

խորհուրդ արարեալ քա
Հանաջապետիցն. Հան
դերձ ծերովքն Լդարք
Լամենայն ասեանն :

Լապեցին զյն. Լատա
րան մատնեցին պիղա
տոսի :

Լհարց զնա պիղա
տոս Լատի դու Եւ թա
գաւորն Հրէից :

Լա պատասխանի
Եւ նմա Լատի դու
ասես :

Լհարախաւսեցին
զնմանէ յոյժ քահա
նայապետին. Լնա ոչ
ինչ տայր պատասխա
նի :

Լսկ պիղատոս դար
ձեալ Հարցանէր զնա

1
195
նչ տառ պատասխանի
տեսքանի ամբաս

տանեն զքեն :

Եւ յայնու հետե

նչ ինչ ետ պատասխա

նի . մինչև զարմանալ

յոյժ պիղատուսի :

այց ըստ տառնի ^{մէ}

արձակէր նոցա զմի

որ կապեալ զոր ինքե

անք խնդրէին :

Եւ եր որում անուան ^{մէ}

էր բարաբաս կապե

ալ ընդ խոռովիչսն .

որոյ ի խոռովէն այր

մի տգաննեալէր :

Հայն բարձր ըսկը

սնա աղաղակեամ

բոխն . և խնդրէր որ

պէս սովորէր . զի

արձակեսցէ նոցա

զբարաբ բայն :

պատասխանի ետ պի

ղատուս և ասէ ցնո

սայ . կամիք զի արձա

կեսցից ձեզ զարքայն

հրէից :

ան զի գիտէր թէ

սոռ նախանձու մատ

նեցին զնա քահա

նայապետքն :

Որք և զամբոխն ^{մէ}

հաւանեցուցին . զի

արձակեսցէ նոցա

զբարաբ բայն :

արձեալ պատաս

խանի ետ պիղատու

ս և ասէ ցնուս . իսկ

զինչ կամիք թէ արա

րեց զարքայն հրէից :

Եւ նորա դարձեալ ^{մէ}

աղաղակեցին . յուզե

ալ ք ի քահանայապե

տիցն ինչաչ հանգղայ :

սեցնտաւ պիղա
տոս զինչ ինչ սորա

բեալ իցէ դորա :

Եւ որա՛ւ առաւելաւ
աղաղակէին և ասէին
իկաջ հան զդայ :

Մէջ Եւ պիղատոս իբ
րեզմիտս կամեցաւ

հաճել զամբօխին .

արձակեաց նոցա՛

զբարաբայն . և զյս

գան հարեալ ետիճէ

ու զի իկաջ ելանիցէ .

Մէջ Եւ զինուորքն տա

րան զնա՛ իներքս իգօ

իւծն՝ ուր հրապարակ

ներ . և կոչէն միանգա

մայն զամենայն զգու

նդն . և զգեցուցանեն

նմա՛ քղամիդ կարմիր

և ծիրանիս . և եղին իգը

լուխ նորա՛ պսակարա

րեալ ինչոց . և ակաւն

ողջոյն տալ նմա՛ և ասէ

ողջ լեր արքայդ հրէ

ից . և ծեծէին զգլուխն

եղեգամբ . և թքանէին

ընդ յերես նորա՛ և ի

ծանր իջեալ երկիրս

գանէին նմա՛ :

Մէջ Եւ իբրեւ կատակեցին

զնա՛ . մերկացուցին

զքղամիդն և զծիրա

նիս . և զգեցուցին նմա՛

զիւր հանդերձ :

Մէջ Եւ ամեն արտաքս .

զի իկաջ հանցէն զը

նա :

Եւ ունէին պահակ

զսիմովն կիւրենացի .

որ ընդայն անցաներ .

եկեալ յազարակէ

զհայրն աղէկ սանդ

րի և առնիայ . զի բարձ

ցէ զխաչափայտ նորա՝

Լաճէն զնա՝ ի գող **ձ**

գողթայ տեղի մի՝ որ

Թարգմանի տեղի կա

ուսիւնդ :

Լուսիս նմա զինի **ձ**

զմահալ . Լնա՝ ոչ առ

Լհանին զնա՝ ի խաչ :

Լբաժանեցին զհան **ձ** քապրեցոյ զանձն քո . Լ

դերձս նորա՝ արկեալ **Ե**

զիճակս ի վերայ **ձ** Ե

զինչ առնուցու :

Երժամ երրորդ և **ձ**

հանին զնա՝ ի խաչ :

Լէր գիր վնասու **ձ**

նորա՝ գրեալ . Թէ Թա

գաւորէ հրէից :

Լընդ նմա՝ հանին **ձ**

ի խաչ երկուս աւաղա

կա . մի ընդ աջմէ . Լմի

ընդ ահեկէ նորա :

Լլջալ գիրն որասէ **ձ**

Լոր ընդ նմա՝ ի խաչ **ձ**

Թէ ընդ անաւրէնս հա

մարեցաւ :

Լորք անցանէինն **ձ**

հայհոյէին զնա՝ շար

ժեալ զգլուխս իւրեա

նց Լաակին . վահ որ

քակէ իր զտաճարն և

զերիս անուրս շինէ իր .

Ել ի խաչէտ :

Եյնպէս Լբահանայ **ձ**

անկեռիցն այսին արա

րեալ ընդ միմեանս .

հանդերձ դպրաւքն

ասէին . զայլս ապրէ

ցոյց . զանձն ոչ կարէ

ապրեցուցանել . քնդ

արքայդ ինի . իջցէ այժմ

ի խաչէ այտի . զի տես

ցուք և հաւատասցուք

դնա :

Լոր ընդ նմա՝ ի խաչ **ձ**

էլեալէին նախատին
զնա :

Մի և իբրև վեց ժամ է մին
ղև. իսաւար կալաւ զա
մէնայն երկիր մինչև
ցինն ժամն :

Մի և յինն երրորդ ժա
մումն. աղաղակեաց յն
իճացն մեծ և ասէ. էլի
էլի. լամասաբաբ թա
նի. որ թարգմանի ան
խն. ան իմ ընդէն թո
ղեր զիս :

Եւոմանք ինոցանէ
որ շուրջն կային զնո
վա. իբրև լուան ասէ

Մի և թէ զեղիւն կարդայ
և ընթացեալ միոմն
էլից սպունգ մի քա
ցախով և հարեալ յե
ղեզան տայր լմպել
նմա և ասէ. թող տո՛ւ

տեսցուք. եթէ գայ է
ղիայ իջուցանել զդա :

Ե յն արձակեաց իճայ
մեծ. և եհան զոգի :

Ե վարազոյն տառա
ւին պատառեցան յե
կուս. իսկերուստ մինչև
ի խոնարհ :

Ե տեսեալ հարիւրս
պետին որ կայր անդ
եթէ աղաղակեաց և
եհան զոգի. ասէ ար
դար և ացրս այս որդի

Ե այ էր :

Մի և կանայք որք
հայէին ի հեռաստա
նէ. յորանէր մարիամ
մագդաղենացի. և մա
րիամ յակովբու փո
քրկան. և յովսէան մա
յրն և աղոյվն. որք
յոր ժամ էրն ի պաղիւն

զհետ շրջէին նորաւ և
պարտէին զնա և այլբա
զում կանայք որք ընդ
նմա իսկ էլեալէին յեմ:

Եւ իբրեւ երբ

կոյ եղև քան
զի ուրբալմեր որիշա
բալմն մտանէր եկե
ալ յովսէփ որ յարե
մալմեայնէր և այր
պարկէշա նախարար
որ և ինքն իսկ ակն ու
նէր արքայու թէ այ
համարձակեցաւ եմ
աւ առ պիղատոս և
խնդրեաց զմարմինն
յի :

Եւ պիղատոս զար
մացաւ թէ այնչափ
վաղ մեռաւ և կոչե
ցեալ առ ինքն զհա
րիւրապետն և հարց

զնա և ասէ թէ ար
դար և այնչափ վաղ
մեռաւ և իբրեւ ստու
գեաց ի հարիւրապետէ
մեւանտի շնորհեաց զմա
մինն յովսէփայ :

Եւ յովսէփ գնեաց
կտաւ և իջուցեալ զնա
պատեաց կտաւովն
և եղ ի գերեզմանի զոր
էր փորեալ իսկիմէ և
թաւալեցոյց զեմ մի
իդուսն գերեզմանի :

Եւ սկ մարիամ մագ
դաղէնացի և մարի
ամ յակովբայ և յով
սեան տեսին զտեղին
ուր եղան :

Եւ իբրեւ անց շաբա
թն մարիամ մագդա
ղէնացի և մարիամ յա
կովբայ և սողովմէ չո

մի

մի

մի

զան պատրաստեցին
խունկս զի եկեացեն
առջեւ զնա :

Վ Ընդ առաւարտս
միաշաբաթուն գանի
գերեզմանն ընդ արեւ
ազալն ևսսեն ցմիմե
անս . ո՞ր Ժաւալեցուա
ցի մեզ զվեմն իդրանց
գերեզմանին . և հայե
ցեալ տեսին . զի Ժաւա
լեցուցեալէր զվեմն ի
գերեզմանէն . քան զի
էր մեծ յոյժ :

Ե Լստեալ ինէրքս ի
գերեզմանն . տեսին
երիտասարդ մի . զինքս
տէր ընդ յաջմե կող
մանէն զգեցեալ պատ
մուհան սպիտակ և զար

հարեցան :

Վ Ընդ ասէ ցնտամի

երկնչէք զյօ խնորէք
զնազօրացի զնաչէէ
աղն յարեալ . չէ աստ
ահաւադիկ տեղին
որ եղին զնա :

Ե Երթալք ասա
ցէք ցաշակերտս նորա
և պետրոս . Թէ ահա
յառաջագոյն երթալ
քան զձեզ ի գալիլէա
անդ տեսանիցէք զնա
որպէս ասացն ձեզ :

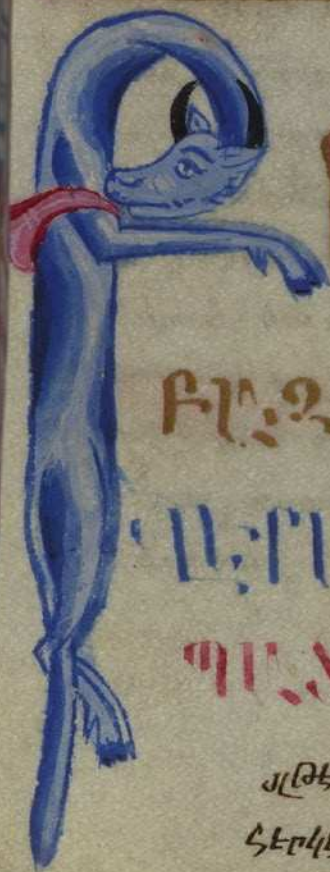
Վ Ե իբրեւ լուսն ելին
և ի յախեան ի գերեզմա
նէն . քան զի զահի
հարեալէին . և ոչ ու
մէք ինչ ասացին զի
երկնչէին :

Էնտարան Ըստ

Լսողիսի :

ԲԱՆՈՒՄԱՅՅՈՒՄՆԵՑԻ

ԱՆՐԱՏԻՆԱՅԻՆԱՅԻՆ

ՊԱՆՏՈՒՆԱՅԻՆ

յլ թէ զընկապեզն գրեցին զինայ թիկամբ
հերկէ զգետին, կրկին անխոնձ վնագողին,
սոյն պէս յերկարէն բանք սորին.

վասն իբացն հաստա
տեղոց իմեզ որպէս
աւ անդեցին մեզ որ
խակզբաննէ ահանա
տեպք և օպատաւորք
եղէն բանին կամ եղև
և ինձ որ իսկզբանէ
զհետ երթեալէի ամե
նայն ճմարտութիւն
կարգաւ գրել քեզ քա
ջդ թե ուրիշէ զի ծա
նիցես զբանիցն որոց
աշակերտեցար զճըշ

մարտութիւն :

Եղև յաւուրս հերով
դի արքայի հրէաստա
նի քահանայ ոմն անու
զաբարեայ իդասակար
գէ աբխայ և կին նորա
իդատերացն ահարով
նի և անուն նորա եղի

սաբէթ :

Եւ ին արդարք եր
կոքին առաջիւնց զնա
ին յամենայն պատու
իրանս և իրաւունս ան

անարատք :

Եւ զայն նոցա որ
դեակք բան զի եղևա
բեթ ամուլէր և երկո
քեան անցեալէին

զաւուրք իւրեանց :

Եւ եղև իբրա հանաչա
նայն նորա ըստ կար
գի աւուրցն հասանե
լոյ առաջիւնց ըստ աւ
րինի քահանայութե
ե հասնեալ իւրեանկ ար
կանել մտեալ իտա
ճարն ան և ամենայն
բաղմութիւն ժողովոր
դեանն կային յաղաւ
թս արտաքո ի ժամու
իննկոցն :

Երևեցաւ նմա հր
բեշտակսն. զի կայր
նորաջմէ սեղանոյ խն
կոյն. և խոտակցաւ զա
բարիաց իբրեւտեա. և
անկաւ ահ իսկեաց նր.
սէ ցնա հրեշտակն
սն մի երկնցի զաբա
րիա զի լաշի եղէն ա
ղաւթք բո. և կին բո է
ղիաբէթ ծնցի բեզ
որդի և կոչեցես զա
նուն նորա յովհան
նէս. և եղիցի բեզ ու
րախումբի և ցնծութի
և բազումք իծննդեան
նորա խնդասցեն. զի
եղիցի մեծ առաջիտն.
և աքինի և իսկի մի աղբ
ցի. և հոգով տրբով լց
ցի անդատին յորովայ
նէ մաքիւրոյ. և զբա

զումս յորդեցն իլի. դար
ձուցէ իտր ան իւրեա

նց :
Եւնքն եկեացէ առա
ջինորա հոգով զաւրու
թք եղիցի. դարձու
ցանել զսիրտս հարց
յորդիս. և զան հաւատոս
յիմաստութի արդարոց
պատրաստել ան ժողո
վուրդ կազմեալ :

Ըասէ զաբարիա ցը
հրեշտակն. և իւ գիտա
ցից զայդ. զի ես ծերեմ
և կին իմ անցեալ զաւ
ուրբք իւրովք :

Պատասխանի ետ հր
բեշտակն և ասէ ցնա
եսեմ գաբրիել որ կամ
առաջիւնց. և առաքեցա
խաւսել ընդ բեզ. և ասէ
տարանել բեզ զայդ.

Լա հա՛ եղիցես համբ- և
 մի կարասցես խոսես
 մինչ և ցաւն յորում
 պղ լինիցի . փոխանակ
 զի ոչ հաւատացեր բա
 նից իմոց որք լցցին ի
 ժամանակի իւրեանց :
 Եւ ժողովուրդն ակն
 ունէր զաբարիա . և զպը
 մանային ընդ յամէն նո
 րա՛ իտաճարին . և իբրե
 շն ի կարէր խօսել . ընդ
 նոսա՛ և իմացան թե
 տեսիլ ետես իտաճարին
 և նա՛ նշանացի խաւսեր
 ընդ նոսա՛ և կացր պա
 պանձեալ :
 Եւ եղև իբրև լցան աւ
 ուրք պաշտաման նորա՛
 գնաց իտուն իւր :
 Եւ յետ աւուրցն այնո
 ցիկ յղացաւ եղիսաբեթ

կինն նորա՛ և թագուցա
 նէր զանձն ամիսս
 հինգ և ասէր . զինչ գո
 լծ գործեաց ընդիս
 տըր . յաւուրս յորս հայ
 եցաւ յիս . բառնալ զը
 նախատինս իմ ի
 մարդկանէ :
 Եւ յամենեանն
 վեց երրորդի .
 առաքեցաւ գաբրիէլ
 հրեշտակայ իբրաղայմի
 գալ իլեացուց . որում ա
 նուններ նազարեթաւ
 կոյս խառնեցեալ ա՛ռն
 որում անուններ յով
 սէփ . իտանէ դաւթի
 և անուն կուսին մարի
 ամ :
 Եւ եկեալ ա՛ռնաւ ա
 սէ . ուրախ լեր բերկրե
 ալդ տըր ընդ քեզ :

Լնա ընդ բանան խը
տովեցան. և խորհեր
ընդ միմա. Թե որպի
սի ինչ իցի որ ջոյնս
այս :

Լասէ ցնա հրեշ
տակն. մի երկնչիւր մա
րիամ. զի գտեալ շնորհ
յայ. և ահա յղասլիւր
և ծնցես որդի. և կոչես
ցեն զանուննորա յո.
նա եղիցի մեծ և որդի
բարձրելոյ կոչեսցի.
և տացի նմա տրամ
զաթուն դաւթի. հօր
նորա. և թագաւոր ես
ցի ի վերայ տանն յա
կուբայ ի յաւիտեանս
և թագաւորութե նո
րա վաղձան մի լիցի :

Լասէ մարիամ ցը
հրեշտակն. զի արդ

լինիցի ինչ այդ. քանզի
զայդ ոչ գիտեմ :

Լատասխանի ետ հը
րեշտակն և ասէ ցնա
հոգին տէր եկեսցի իբեզ
և զաւրութի բարձրելոյն
հովանի լիցի ի վերայ
քո. քանզի և որ ծնանի
լոյն տէ. և որդի այ

կոչեսցի :

Լահա եղիսաբեթ
ազգականքո. և նա յը
ղի. ի ծերութե իւրում
և այս վեց երորդ ամիս
նորա որ ամուսն կոչե
ցեալեր. զի ոչ տկա
րացի առ յայ ամե

նայն բան :

Լասէ մարիամ. ա
հաասիկ կամ աղա
խին ան եղիցի ինչ
ըստ բանի քում :

Է

Է

և գնաց ինմանէ հը
րէշտակն:
արուցեալ մա
րիամ յառա
մն յսցնտիկ գը
նաց ինկանաւորմ փու
Թապէս իբաղաբն յու
ղայ. և եմուտ իտուն զա
քարիայ. և ետ ողջոյն
Եղիսաբէթի :

Եւէլ և իբրև լուսն
զողջոյնն մարիամու և
ղիսաբէթ. իաղաց մա
նուկն յորովայնի նորա

Եւգն և զղիսաբէթ
հոգւով սրբով. և ինչայն
բարձր աղաղակեաց
և ասէ. ապահանալ ես
դու իկանայս. և ապահ
անալէ պտուղ յորովայ
նի քո. և ուստի ինչ
այս. զի եկեսցէ մայր

մն իմոյ առիս :

Օ իահնաւանիկ իբ
րև եղև ճայն ողջու
նի քո յականջս իմ.
Իաղաց ցնծալով մա
նուկս յորովայնի իմո
ւմ. և երանի որ հաս
տայցէ. եթէ եղիցի
կատարումն ասացե
լոցս նմա իտէ :

Եւասեր մարիամ. մե
ծացոացէ անձնիմ
զտր. և ցնծացաւ. հը
գի իմ յաճ փրկիչ իմ.
զի հայեցաւ ինտնար
հումթի աղախնոյ իւ
րոյ :

Օ իահն յայսմ հե
տէ երանեսցեն ինչ
ամենայն ազգք. զի
արար ինչ մեծամե
ծս հզաւրն. և սբէ

անուն նորա . և ողոր
մութի նորա ապագայ
յազգա երկիւղածաց
իւրոյ :

Րար զաւրութի
բազկան իւրով . ցը
րուեաց զամբարտա
ւանս մտաւք սրտից
իւրեանց . քակեաց
զհաւարս յսթոուց
և բարձրացոյց զխո
նարհա . քաղցեալս
լցոյց բարութի . և
զմեծատունս արձա
կեաց յունայնս .
պաշտպանեաց իշի
ծառայի իւրում յի
շեղով զողորմութիս
որպէս խաւսեցան
ան հարսմեր աբրա
համու և զանակի նոր
րա յաւիտեան :

152
Եկաց մարիամ առ նը
մա իբրեւ ամիսս երես
և դարձան իտուն իւր :

Լեղիսաբեթի լցան
ժամանակք ծնանելոյ .
և ծնան որդի :

Լուան որչորժ զնո
վաւէին . և ազգատոհմ
նորա . զի մեծարարտր
զողորմութի իւր ընդ
նմա և անդացին ընդ
նմա :

Լեղև յաւուրն ութ
երորդի . եկին Թլփա
տել զմանուկն . և կոչե
ին զնա յանուն հար
իւրոյ զաքարիայ :

Սատասխանի ետ
մայրնորան և ասէ ոչ
այլ կոչեաց յովհան
նէս :

Լասէին ցնա քան

զիւնք որ է ազգի բումորո
կոչի անուն յովհաննէս
Եւն աղկէին հարն
նորա. թէ զիւնք կամի
ցի կոչել զնա :

Եւնորեաց տախտիկ
գրեաց Լասէ յովհան
նէսէ անուն դորայ :

Եւնորեաց ամե
նէքին :

Եւնորեաց բերան նո
րա վարդապետի և լե
զու նորա. և խառնէր
և ապհնէր զաժ :

Եւնորեաց ի վերայ
ամենեցուն. որ լսէին
զայս. և շուրջ բնակեալ
նէին զնորաք. և ամե
նայն լեռնակողմն հրէ
առտանի. պատմէին
բանքս այսորիկ. և եղի
ամեն երեսն իսիրտս

իսրեանց Լասէն. զիւնք
լինիցի մանուկս այս. և
ձեռն տնէր ընդ նմա :

Եւնորեաց հայր
նորա լցաւ հոգովսր
բով մարգարեացաւ
Լասէ :

Եւնորեաց ամե
նէքին յայցել մեր Լարար
փրկումի ժողովրդեան
իւրում. և յարոյց մեղել
ջեր փրկումի խառնէ
դաւթի ծառայի իւրոյ
որպէս խառնեցաւ սրբ
բոց որ յաւ իտենից
մարգարէքն նորա էին.
փրկումի ի թշնամե
աց մերոց. և ի ձեռաց
ամենայն ատելեացմե
րոց. առնել ողորմութի
ընդ հարանմեր. և յի
շէլ զուխտն իւր սբ.

զերդումն զոր երդու
աւաբրահիմու հօր
մերում. տալ մեզ ա
ռանց երկեղի ի ձե
ռաց Թնամեաց մե
րոց փրկեալս. պաշ
տել զնա սրբութեա
ւորաբարութեաւ առաջի
նորա զամենայն աւ
ուրս կենաց մերոց :
Էրու մանուկ մար
գարի բարձրելոյն
կոչեալիւ. զի երթի
ցես առաջի յերե
սաց տն. պատրաստել
զճանապարհս նորա
տալ զգիտութի փր
կութե ժողովրդեան
նորա ի թողութի մե
ղաց նոցա. վասն գը
թութեց տղորմութե
աց մերոց. որովք այց

արացեմեզ արեգակն
իբարձանց. երևելորոց
իկանարի. և խառուերս
մահու նստելին. ուղղել
զոտս մեր ի ճանապար
հս խաղաղութե :
Էմանուկն աճ երև
զաւրանայր հոգով. և եր
յանապատու. մինչև յար
երևելոյ նորա իդի :
Էրեղև զնոր
աւուրան ընդ
այսոսիկ. եւ հրաման
յաւգոստոս կայսերի
աշխարհագիր առնել
ընդ ամենայն տիեզերա
պս առաջին աշխարհա
գիր եղև իդատաւարու
թե ասորոց կիւրենեա :
Էրթային ամենե
քեան մտանել աշխար
հագիր. յիւրաքանչիւր

Բաղարի :
 և շոգոտի ի գալի
 լի է . ի հրէ աստան ի
 բաղար դաւթի . որ կոչի
 բեթղէ էմ . վասն լինե
 լոյնորա իտանէ և յազ
 գէ դաւթի մտանել աշ
 խար հագիր մարեմաւ .
 հանդերձ զոր խառսեա
 շնէր նմա և էր յղի :
Եղև ի հասանել
 նոցա ամոր . լցան աւ
 ուրք ծնանելոյ նորա
 և ծնաւ զորդին իւր
 զանդրանիկ . և պատե
 աց ի խանձարուրս . և
 եղ զնա իմսուր . զի ոչ
 գոյր նոցա տեղի
 իջևանի :
Երբ իւրեանի
 իմեղւոջն յայն
 միկ բաց աւթեազբ . որ

պահէին զպահպա
 նութիս զիւերոյ հաւ
Երից իւրեանց :
Եհրէշտակ տն երե
 եցաւ նց . և փառք տն
 ծագեցին աննոսա և եր
 կեան երկիւղ մեծ :
Եւասէ ցնոսա հը
 րէշտակն մի երկն իջ
 զի ահաւասիկ աւե
 տարան եմ ճեզ ուրա
 խութի մեծ . որ եղիցի
 ամենայն ժողովրդեա
 նն . զի ծնաւ ճեզ այս
 աւր փրկիչ որ է աւ
 ծեալ տր ի բաղարի
 դաւթի . և այս նշա
 նակ ճեզ . գտանիցիք
 մանուկ պատեալ ի
 խանձարուրս . և եղե
 ալ իմսուր :
Եյանկարծակի

եղև ընդ հրէշտակին
 ընդ այնմի բազմու
 թի զաւրաց երկնառո
 րաց. որ աւրհնէին
 զամբ և ասէին. փառք
 իբարձունսս. և եր
 իր խաղաղութի ի
 մարտիկք հաճութի:

Եղև իբրև վերա
 ցաւ ինոցանէ հրէշ
 տակքն յերկինս. ա
 սէն ցմիմեանս հո
 վիւքն. եկայք երթի
 ցուք մինչև ցեթղա
 հեմ. և տեսցուք զին
 չէ բանսս այս զոր
 օր եցոց մեզ:

Եկին փութա
 տակի. և գտին զմա
 րիսմ և զյովսէփ. և
 զմանուկն երեալ ի
 մութ. և ծանեան

վասն բանին որասա
 ցաւ. նոցա զմանեանէ:

Եւ ամենեքին որ լսէ
 ին զարմանային վասն
 բանեցն. զոր խառտ
 ցան ընդ նոսա հովի
 քն:

Եւ մարիամ զամե
 նայն զբանս զայսո
 սիկ պահէր. և խելա
 մուտ լինէր ի սրտի ի
 բոմ:

Երարձան հովիւքն
 փառանոր առնէին. և
 աւրհնէին զամբ վասն
 ամենայնի. զոր լուան
 և տեսին որպէս պատ
 մեցաւ նոցա:

Երբ և զան
 աւուրք ուր
 թլփատել զնա. և կո
 չեցաւ անուն նորայն.

որ կոչեցեալ էր ի հրեշ
տակէն. մինչև յղացեա
լէր զնա յորովայ
նի :

և իբրեւ զսան
աւուրք սրբում

նոցա ըստ ամբինացն
մովսէսի. ածին զնա
յէմ յանդիման առնել
մոն. որպէս և գրեալ է
յամբէնս մոն. թէ ամէ
նայն արու որ բանայ
զարգանդ. սբ մոն կո

և տալ պատարագս
ըստ ասացելոյն յամբէ
նս մոն. զոյգս տատրա
կաց կամ երկուս ձագս
աղանեաց :

և ահա՛ էր այրմի
յէմ. որոյ անուանէր սի
մէ ումն. և էր այրն այն
արդար և երկիւղած. և

ակն ունէր մտիծարու
թէ իլի. և հոգի սբ էր
ինմա՛ և էր նորա՛ հրա
ման առեալ ի հոգւոյն
սրբոյ. մի տեսանել
զմահ. մինչև տեսցի
զաւծեալն մոն :

և էկն հոգովն ի
տաճարն. և իբրեւ ա
ծին ծնաւ զնա զմանու
կն յս. առնել նոցա՛
ըստ տալորու թէ ամ
բինացն ի վերայ նորս
և նա՛ առ ընկալն
զնա՛ ի գիրկս իւր և
արհեսեաց զամ և ասէ

որդ արձակես զ
ծառացս քո մոր ըստ
բանի քում ի հաղա
ղութի զի տեսինաց
իմ զգիրկումի քո. զոր
պատրաստեցեր առա

թի ամենայն ժողովոր
դոց. և այս ի յայտնու
թի Հեժանուսաց և
փառք ժողովորեան
քում ինի :

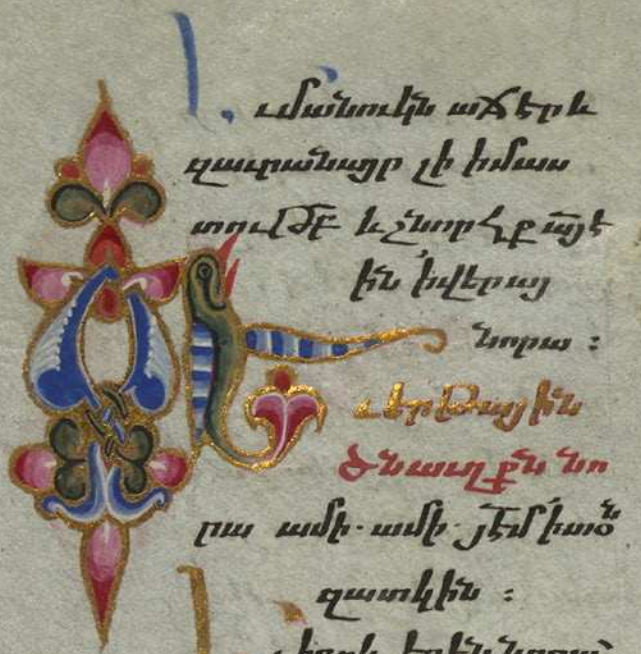
Եկին հայրն և մայր
նորա զարմացեալ իսկե
րայ բանեցն որ խառտ
ին զնմանէ :

Երհնեաց զնոսա
սիմեովն. և ասէ ցմա
րիամ մայր նորա՝ ահա
սայ կայ ի գլորումն և ի
կանգնումն բազմաց
իսկ ի ինի. և ի նշան հա
կառակու թէ. և ընդ քո
իսկ անձն անցցէ սուր
զի յայտնեաց ին ի բա
զում սրտից խոր հու
րոք :

Եւ անդէր աննայ
մարգարէ դուստր փա

նուելի. յազգէ ասերա
սայ ինքն անցեալ էր
զաւուրբք. կեցեալ
ընդ առն ամս եւ թն ի
կուսու թէ իւրմէ. և էր
այրի ամաց իբրեւութ
սուն և չորեց որոջ մեկ
նէր իտաճարէն. այլ
պահաւք և աղաւթիք
պաշտէր զցայգ և զցե
րեկ. և աս ի նմին ժամու
յարուցեալ գոհանայր
զօն. և խառտէր զնմա
նէ ընդ ամենեւին որ
ակն ունէին փրկու թէ
յէմի :

Եւ իբրեւ կատարեցին
զամենայն ըստ աւրի
նացն տն. դարձան
անդրէն ի գալիլեայ. ի
բաղաքն իւրեանց նա
զարեթ :

Լմանումն աճերև
զաւրանայր լի իմաս
տութե և շնորհք արե
ին ի վերայ

նորա :

Եւրօպային

Ծնաւդքն նո

րա ամի . ամի . յիմ իստ

զատկին :

Լիբրե եղէն նորա

ամբ երկոտասանք . յե

լանել նոցա յիմ ըստ

սովորութե տաւնին .

և կատարել զաւուրն

և դառնալ անդրէն . մը

նաց յս . մանուկն յիմ .

և ոչ գիտացին ծնաւդք

նորա . կարծէին զնմա

նէ թէ ուղղեկեցանիցէ

եկին իբրև աւար միոյ

ճանապարհ . և խնդրէ

ին զնա ընդ դրացիս և

ընդ ծանաւածս . և իբ
րև ոչ գտին . դարձան
անդրէն յիմ խնդրել
զնա :

Լեղեյետ երից վեց

աւուրց գտին զնա ի

տաճարին . զինստէր

ընդ վարդապետան .

լսել ինոցանէ և հար

ցանէր զնոսա :

արմանային ամե

նեքեան որ լսէինն ի

նմանէ ընդ իմաստու

թի և ընդ սրատապիս

նիս նորա . և իբրև

տեսին զնա սքան

չացան :

Լասէն ցնա մայրն

իւր որդեակ . զինչ

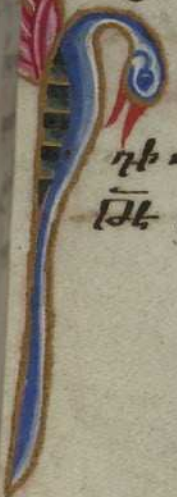
գործ . գործեցեր ու

ընդ մեզ . ահաատիկ

հայրքո և էս տառա

պէաք խնորէաք զբէզ
լաւէ ցնտաւ զի
խնորէք զիս ոչ զիտէք
եւ թէ իտան հաւրին
պարտէ ինձ լինել
ւնորա՞ ոչ իմա
ցան զբանն զորիս
սեցաւ ընդ նոսա =
ւ եղ ընդ նոսա և
գնաց ինազարեւ
և էր նոցա հնազանդ
ւնայր նորա պա
հէր զամենայն բա
նան իարտի իւրում
ւ յա զարգանայր
իմաստու թէ և հա
սակաւ և շնորհաւ
այ և իմարդկանէ
հնգեւտա զ
անն երրորդ
դիւանի տէրու
թէ տիբերեա

հայսեր իդաստաւորու
թէ հրէաստանի պի
ղատուի պոնդացւոյ
և իջորդորդ պետու թէ
իտուրացւոյ և իտուա
բոնացւոյ աշխարհին
և իջորդորդ պետու թէ
լիւանեա աբիղէնացւոյ
և իբա հանացապետու
թէ աննայի և հայիաւեա
եղևբան այ իսկեայ յով
հաննու որդայ զաբա
րիայ յանապատիանդ
ւ եկն յամենայն կո
ղմն յորդանանու քա
րուղէ մկրտու թիւապաշ
խարու թէ ի թողու թի
մեղաց =
Ըրպէս և գրեալէ ի
գիրս պատգամաց յե
տայիայ մարգարէի
Հայն բարբառոյ յանա

պատի. պատրաստ ար
արեք զճանապարհս
սոն. և ուղիղ արարեք
զշաւիղս նորա՝ ամենա
յն ճորք լոյսին. և ամե
նայն լերինք և բլուրք
խոնարհեցին. և եղի
ցին դժուարեմբն իդիւ
րինս. և տապաքքն ի
հարթ ճանապարհս.
և տեսցեն ամենայն
մարմին զփրկութիւնս ան

Ը

Եւ ասէր ցժողովուրդ
ան եւեղս մկրտել ինք
մանէ. ծնունդք ի թից.
ո՞ր ցոյց ձեզ փախչել ի
բարկութենէն որդա
լոցնէ. արարեք այսու
հետեւ պտուղ արժանի
ապաշխարութե :

Եւ մի սկսանիցեք ա
սել. Թէ ունիմք հայր

զաբրահամ. զայս ա
սեմ ձեզ եթէ կարողե
սձ իբարանցս յայս
ցանէ յարուցանել
որդես. աբրահամու :

Եւ այց ահա ասիկ
տապար անարմին
ծառոց կայ :

Եւ մենայն ծառ որդ
տանէ զպտուղ բարւոք
հատանի և ի հուր ար
կանի :

Եւ արցանէ ին զնա
ժողովուրդքն և ասէ
ին. ինչ արդ՝ զինչ գոր
ծեցուք :

Եւ ատասխանի ետե
ասէ ցնտա՝ որ իցեն
երկու հանդերձ տա
ցէ զմինն այնմ որդ
գուցցէ. և որ գուցէ
կերակուր նշնպէս

արասցէ :
կին և մաքաաւորք
մկրտել և ասէնցնա
վարդապետ զինչ
գործեսցուք :
ւնա՝ ասէցնոսա՝
մի ինչ աւելի քան
զհրամայեալսն ձեզ
առնիցէք :
արցանէին զնա՝
և զինոտորքն և ասէին
և ևեք զինչ գործես
ցուք :
սէցնոսա՝ մի զոր
խուիցէք. և մի զոր
զրպարտիցէք. շատ
լիցին ձեզ Թողաւքն
ձեր :
ինչ ակն ունէր
Ժողովուրդն. և խոր
հէին ամենեքեան
խտիրոս իրեանց .

վասն յովհաննու մի՝
Թէ սայիցէ քան :
ատաւանի ետ ամէ Ժ
նեցուն և ասէ. ես մը
կրտեմ զձեզ ըրով բաց
գայ զաւրագոյն քան զիս
զորոյ չեմ բաւական
բառնազ զկառչիկս նա
մկրտեսցէ զձեզ հոգով
սրբով և հրով :
որոյ հեծանոցն իձե Ժա
ռինն իւրում սրբել զը
կալ իւր. և Ժողովել զցո
րեանն իշտեմարանո
իւր և զյարդն այրեսցէ
անշէջ հրով :
ազում և այլ ինչ մը
իսի Թարու Թէ աւետա
րանէր Ժողովրդեանն :
այց հերովդէս չոր Ժբ
որորապէտ յանդի
մանեալ ինմանէ վասն

Հերովդիայ կնոջ եղբոր
 իւրոյ. և վասն ամենայն
 չարեացն զոր գործեմ
 Հերովդէս յաւելեցայն
 ևս ի վերայ ամենայնի:
 և եղի Իբադի զյովհան
 նիս :

Բ Եղև իմկրտել ամե
 նայն Ժողովորդեանն. և
 ընդ յի մկրտելն և կալ
 յաղաւթս. և բանաղ
 յերկնից և իջանել հո
 ւոյն սրբոյ մարմնաւ
 որ տեսլէամբ իբրեւ
 զաղաւթի ի վերայ նորա
 և գաղ ձայն ի յերկնից
 որ ասէր. դուես որդի
 իմ սիրելի ընդ քեզ
 ճեցայ :

Բ Ինքն յսկրամաց
 իբրեւ երեսնից. սկսե
 ալ որոց կարծեր որդի

յովսէփ :
 ը յակովբայն :
 ը հեղեայն :
 ը մատաթեայն :
 ը դեեայն :
 ը մելքեայն :
 ը յաննեայն :
 ը յովսէփայն :
 ը մատթեայն :
 ը ամովսայն :
 ը նառնայն :
 ը եղսեայն :
 ըն անգեայն :
 ը մա աթեայն :
 ը մատաթեայն :
 ը սեմեայն :
 ը յովսէփեայն :
 ը յովդայն :
 ը յովնանայն :
 ը րեայն :
 ը զաւրաբաբելին :
 ը սաղաթեկէն :

ր ներեայն :
 ր մեղքեայն :
 ր աղղեայն :
 ր կովսամայն :
 ր էմովդադայն :
 ր երայն :
 ր յեսուայն :
 ր եղիազարայն :
 ր յովրամայն :
 ր մատթեայն :
 ր ղեեայն :
 ր սիմիտլնին :
 ր յուդային :
 ր յովսեփայն :
 ր յովնամայն :
 ր եղեկիմայն :
 ր մեղծեայն :
 ր մեննեայն :
 ր մատաթայն :
 ր նաթանայն :
 ր դաւթին :
 ր յեսսեայն :

ր ուլբեդայն :
 ր բոյոսեայն :
 ր սաղմանեայն :
 ր նա սատլնին :
 ր ամինադաբայն :
 ր արամայն :
 ր աղմեայն :
 ր առնեայն :
 ր էսրովմայն :
 ր փարեսին :
 ր յուդային :
 ր յակովբայն :
 ր իսահակայն :
 ր աբրահամուն :
 ր թարային :
 ր նաբովրայն :
 ր սերուքայն :
 ր ռազաւայն :
 ր փաղեկայն :
 ր եբերայն :
 ր սաղային :
 ր կայնանայն :

...

տամ զսան՝ աղղ. դու
եթէ անկեալ երկիր
պապանիցես առաջի
իմ քեզ եղեցի ամե
նայն :

Ատառախանի ետնը
մա յս ևասէ՝ գրեա
լէ երկիր պապցես տն
այ. քում. և զնա միայն
պաշտեսցես :

Լաճ զնա յիմ. և կա
ցոյց ի վերայ պշտա
րակի տաճարին և ա
սէ զնա՝ եթէ որդիես
այ. արկ զքեզ աստի
ի վայր՝ զի գրեալ է
Թէ հրէշտակաց իւ
րոց պատուիրեալ է
վասն քո՝ պահել զք
քեզ՝ զի ի վերայ ձե
ռաց բարձցեն զքեզ
զի մի երբեք հարցես

զքարի զոտն քո :
Ատառախանի ետնը
մա յս ևասէ՝ ապա
ցեալ է Թէ ոչ փորձես
ցես զտր ած. քո :

Հաստարեալ զամե
նայն փորձու Թի սա
տանայի իբաց եկաց
ինմանի առ ժամա
նակմի :

Դասոր ձառ
յա զաւարուք
հոգւոյն ի գաղիւն. և
եւ համբառ զնմանի ընդ
ամենայն կողմս դասա
ռին. և նա՝ ուսուցանէր
ի ժողովուրդս նոցա՝
փառանորեալ յամենե
ցուն :

Լեկն ի նազարեթ ԺԷ
ուրսնեալն էր. և եմուտ
ըստ սովորու Թէ իպրամ

յաւուր շաբաթու իժո
ղովուրդն :

Լեւուր նմա գիրս
զեւայեա մարգարէի
և յարեաւ ընթերցու
և իբրև եբաց զգիրսն Ի
եգիտ զայն տեղին յո
րում գրեալնէր հոգի
տն խլերաց իմ. վասն ո
րոյ և առ իսկ զիս աւե
տարանել աղքատաց.
առաքեաց զիս քարոզել
գերեաց զԹողութի. և
կուրաց տեսանել. ար
հակել զվերաւորս իժո
ղութի. քարոզել զտա
րեկան տն ընդունելի:
Լիսիեալ զգիրս ետ
ցպաշտաւնեայն և նրս
տաւ :

Լամենեցուն որիժո Ի
ղովորեաննէին. աչքի

նա հայեին :
Լսկաւ աւելցը
նոսա. այսաւր լցան
գիրքս այս յականջս
Հեր :

Լամենեքին վիտ
ին նմա. և զարմանաց
ին ընդ բանս շնորհա
ցն որ ելաննէին իբե
րանոյ նորա :

Լասէին ոչ սա է
որդին յովսէփայ :

Լասէ ցնոսաւ ապա
քէն ասիցէք առ իս
զառակս զայս. բը
ժիշկ բժշկեալ զանձ
քո. որ չափ զոր արա
րեր իկափառմառում
արաւ և աստ իբումգա
ւառի :

Լասէ ամէն ասեմ
ձեզ. Թէ չէ մարգարէ

160
ընդունելի ի բաղա
քի իւրում :

Բողոք և ասեմ ձեզ Ե
զի բազում պրիքէն
յաւուրս եղիայի ի
մէջ իլի . յորժամ փա
կեցան երկինք զերեւ
ամս . և զվեց ամիս . և
եղևսով մեծ ընդ ամե
նայն երկեր . և ոչ առ
մի ինոցանէ առաքե
ցաւ եղիայ . բայց մի
այն իտարեփօայ սի
դովնացուց առ կին
մի այրի :

Բազում բորոք
էին յիլի . առեղևս
իւ . և ոչ ոք ինոցանէ
տրեցաւ . բայց միա
յն նէ եման ասորի :

Եւ ջան ամենեքին
բարկուծք իժողո

վորեանն . իբրև լսէին
զայս . և յարուցեալ հա
նին զնա արտաքոյ
բաղաքին և ածին զնա
մինչև յարտեանն լե
րին . յորոյ վերայ բա
ղաքն նոցա շինեալ էր
գահավեժ առնել զնա :

Ընա անցեալ ընդ
մէջ նոցա զնայր :

Եւ ինչպէս
փառնայում .

Իբաղաքն գալիլէա
ցոյ . և ուսուցանէր զը
նոսն ի շաբաթսն :

Եւ զարմանային ընդ
վարդապետութի նո
րա զի իշխանութի
բանն նորա :

Եւ ի ժողովորեանն Ե
այր մի . զորունէր այս
դիւի պղծոյ :

Լաղաղակեաց ի ճայն
մեծ և աստ թողացոյ զի
կայ մեր և քոյն նազա
րեցի եկիր կորուսա
նել զմեզ. գիտեմք զբեզ
ոմես սբդ այ :

Աստեաց ինն յն և
աստ. պապանձեաց
և ել ի դմանէ :

Գետնեաց զնն դեն
իմիջի անդ և ել ի նմա
նէ. և ոչ ինչ վնասեաց
նմա :

Եղեն զարմանալիք
իսկերայ ամենեցուն.
Խառսէին ընդ միմեա
նա և աստին զինչէ
բանս այս. զի իշխա
նութք և զաւրութք
սաստէ այսոց պղծոց
և եղանեն :

Երթայր հոգակ զը

նմանէ ընդ ամենայն
տեղիս շուրջ զգաւա
ռան :

Եւ յարուցեալ ի ժո
ղովրդենէ անտի. եմո
ւտ իտուն սինովնի
զոքանչ սինովնի տագ
նապէր ջերմաւք մե
ծաւ. և աղաչեցին զը
նա վասն նորա. եկաց
առ նմա սաստեաց
ջերմանն և եթող զնա :

Եւ վաղվաղակի յա
րեաւ և պաշտէր զնո
ւն :

Եւ ընդ արևուն մը
տանել. ամենեքեան
որոցէին հեւանդք
իպէսպէս ցաւս. բե
րէին զնոսա առնա :

Եւ իւրաքանչ իւր ու
մեք ինոցանէ դնէր

Հետաւ Լեւոնիկը զնո

ւա :

Լւանիկն դէք ի **Է**

բաղնաց. աղաղակի
ին Լասէին. Էմէդու

Էս որդի այ :

Էնա՛ տաստեր Լոյ
տայր նոցա՛ Թոյլ

խաւսէ. զի գիտէին
զնա՛ Թէ քանէ :

Էրբեւանի **Է**

Էղեւէզնաց

յա նապատ տեղի
և ժողովուրդքն ինդ

րէին զնա՛. եկին մին
չեւոնա՛ Լարգելու

ին զնա՛ զի մի՛ գնաս
ցէ ինոցանէ :

Էնա՛ ասէ ցնոսա՛
Լայլոց բաղաբաց

պարտէ ինձ աւետա
րանէ զաբբայու Թի

այ զի յայն իսկ առա

բեցայ :

Լւարողեր ի ժողո

վուրդսն գալիլեաց

ւոց :

Լւեղե ինոնէ զնո **Է**

վա ժողովրդեանն.

և լսէ զբանն այ. և ինքն

կայր առ ծովակին գէն

նեւարեթաց. և ետես

երկուս նաա. զի կայի

առ ծովակին. և Հինո

րաքն Էլեալ ինոցանէ
լուանային զգործիսն :

Լնա՛ իմի՛ նաւուցն

որէր սխմուին. Լաղա

չեաց զնա՛ սակաւիկ

մի՛ տանէ ինէրբս ի

ցամաքէն. նաւաւ և

ուսուցանէր ինաւէ
անտի զժողովուրդն :

Լիբրե լռեաց ի **Է**

խաւսիցն առէ ցտիմո
վն խաղացոյ իւտորն. և
արկէք զգործիս ձեր
յորս :

Ուստասխանի ետ սի
մովն և առէ ցնա.
վարդապետ. զամենայն
գիշերս աշխատեցաք
և ոչ ինչ կաղաք. բայց
վասն քո բանիդ արկ
ցուք զգործիսս :

Այս իբրև արարին
փակեցին ինեքքս բազ
մութի ձկանց յոյժ :

մինչև պարպատէին
ուռկանք նոցա. և ակն
արկէին իմիս նաւն.
գալ աւգնել նոցա :

և եկին և լցան եր
կոքին նաւքն. մինչև
մերձ ընկղմել նոցա :

Երևեալս սիմովն

պետրոս անկաւ առ
ծունկան յիւստէ. իբրց
գնա յինէն տր. զիայր
մեղաւորեմես. քանզի
աչ պատեաց զնա. և
զամենայն որ ընդ նմա
յնէին. վասն որսոյ
ձկանցն զորս ըմբռ
նեցին :

Ոյնպէս և զյակով
բոս և զյովհաննէս
զորդիան զէբեդեա
որէին որսակիցք սի
մովնի :

Եւառէ ցտիմովն յո
մի երկնչիւր յայսմ հե
տէ զմարդիկք որսոյ
ցես իկեանս :

և հանեալ զնաւն
իցամաք. Թողին զա
մենայն և գնացին
զհետ նորա :

Ե և ի հա
սանել նորա

իմի քաղաքացն ա
հա այրմի լե բորո
տու թի իբրեւ ետես
զյն անկեալ ի վերայ
յերեսաց աղաչեաց
զնաւ և ասէ տր եմէ
կամիս կարողես

Զ զիս սրբել :
գեաց զձեռնիւր
հասոյց ինաւ և ասէ
կամիմ սրբեաց :

Ե վաղվաղակի գը
նաց ինմանէ բորո
տու թիւն :

Ե նա պատուիրե
աց նմա մի ումէք
ասել ալ թէ երթ
ցոյց զանձնքո քա
հանային և մատոյ
պատարագ վասն

սրբութեքո որպէս
և հրամայեաց մով
սէս ի վկայութի նո
ցա :

Ե յորդեր առաւել
բանն զնմանէ և ժո
ղովիին ժողովուրդք
բազումք լսել և բը
ժշկել ի հեւանդու
թի իսրեանց :

Ե նա խոյս տացր
յանապատ տեղիս
և կայր յաղաւմն

Ե և ինքն ուսու
ցանէր և վարիսե
ցիքն և արինացն
վարդապետք նստե
ին որք ժողովեալէ
ին յամենայն քաղա
քաց գալիլեացոց :

Ե և ինքն ուսու
ցանէր և վարիսե
ցիքն և արինացն
վարդապետք նստե
ին որք ժողովեալէ
ին յամենայն քաղա
քաց գալիլեացոց :

և հրէաստանի և յէմի և
զարուծի անէր իբժը

կէլ զնոսա :

Եւահա արբ բերէին
մահաւք զայրմի որեր
անդամաւործ և խնդրի
ին զնա մուծանել ինե
րքս և դնել առաջի նո
րա՝ և իբրեւոյ գտանէ
ին Թէ ընդոր մուծա
նէին զնա ինեւրքս
վասն ամբոխին և ին
խաանիս և իցւոց կա
խեցին զնա և ի ծոցին
մահաւքն հանդերձ
իմէջ առաջի յի :

Լտեսեալ զհաա
տս նոցա՝ ասէ ցնա՝
այրդու Թողեալ լիցին
քեզ մեղքքո :

Կսան խորհել դո
պիրքն և փարիսեցիքն

և ասեն իմէ սա որ
խաաի զհացհոյութիս
ով կարէ Թողուլ զմե
ղս բայց միայն ամ :

Բրեզիտաց յս
զխորհուրդսնց պա
տասխանի ետ և ասէ
ցնոսա զի խորհեք
իսիրոս ձեր զինչ դու
րագոյնէ ասել Թողե
ալ լիցին քեզ մեղք
քո և Թէ ասել արի և
զնայ :

Սլ զի գիտասցիք
եթէ իշխանութի ու
նի որդի մարդոյ յերկ
րի Թողուլ զմեղս ա
սէ ցանդամաւործն
քեզ ասեմ արի ան
զմահիւծսքո և երթի

տունքո :
Լաւ ժամայն յարու

ցեալ առաջի ամենե
ցուն. առ զիւրե յորո
վերայ անկեալ դներ
գնաց իտուն իւր. և
փառաւոր առնէր զաճ:

Եւ արմանք կալան
զամենեւին և փառա
ւոր առնէին զաճ լի
եղէն ահիւ և ասէն. և

Թէ տեսաք այ

սաւր նոր նշան:

Եւ ասացին

րիկ ել անտի

և ետես մաքսաւորմի
որում անտուններ զւի
զինստեր իմաքսաւո
րու Թէ. և ասէ ցնա
ւկ զկնի իմ:

Եւ Թողեալ զամենա
յն յարեաւ գնաց
զկնի նորա:

Եւ արար ընդունի

լուծի մեծ նմա զւի ի

տան իւրում:

Եւ եր Ժողովուրդ բա
զում մաքսաւորաց. և
այլոց որէին բազմեալ
ընդ նոսա:

Եւ տրտնջէին փարի
սեցիքն. և դպիրքն նո
ցա զնմանէ առ աշա
կերտան նորա և ասէին
ընդէր ընդ մաքսաւո
րս և ընդ մեղաւորս ու
տէք և ըմպէք:

Եւ ասախանի ետ յն
և ասէ ցնոսա. ոչէն
պիտոյ բժիշկ ողջոց
այլ հիւանդաց և ոչ
եկի կոչել զարդարս.
այլ զմեղաւորս յա
պաշխարու Թիւն:

Եւ նոքա ասէն ցնա
ընդէր աշակերտքն

յովհաննու պահէն
ստեպ և ինդրուածս
առնեն. նոյնպէս և
ժարիսեցւոցն և քոյղ
ուսէն և բնակէն :

Լնա՛ ասէ ցնոսա՛ մի
Թէ կարողէք մանկանց
առագաստի. մինչ փե
սայն ընդ նոսալցէ
հրաման տալ պահէլ.
Եկեացեն աւուրք յոր
Ժամ բարձցի ինոցանէ
փեսայն. ապա՛ պա
հեցեն յաւուրսն
յայնոսիկ :

Ասաց Լաուսկ մի առ լաւ
նոսա. Թէ ո՛չ որ արկա
նէ ինոր հանդերձէ
ի վերայ հնացեալ ճոր
ճոյ. ապա՛ Թէ ո՛չ և զը
նորն պատառէ. և ընդ
հնոյն չմիաբանի կա

պերտ նոր ինորոյն :
Լոչ որ արկանէ գի
նի նոր իտիկս հինա.
ապա՛ Թէ ո՛չ պայծա
ցանէ գինին նոր զը
տիկսն հինա. ինքն
հեղու Լառիկքն կորըն
չին. այլ գինի նոր ի
տիկս նորս արկանէ
լիէ և երկոքին պա
հին. Լոչ որ ընկէ
զհինն. և կամիցի զը
նորն. քանզի ասէ
Թէ հինն քաղցրա
գոյնէ :

Եղև իշա
բալժու յերկ
րորդում առաջնոյն
անցանէ նմա՛ ընդ
արտորայսն. և աշա
կերտքն նորա՛ կոր
զէին հասկ չփէին

ընդ ափ և ուտէին :

Լումանք իմարի
սեցւոցն ասէն, ցնո
սա զինչ գործէք
որ չէ աւրէն իշա
բաթու :

Ատառխանիւտ
նոցա յս և ասէ.
չեցէ ընթերցեալ
ձեր զոր արարն դաւ
իմ. յոր ժամ քաղ
ցեաւ ինքն և որունդ
նմայնէին. զի անդ
էմուտ իտունն այ
և զհացսն զառա
ջաւորուծէ եկեր
և ետ այնոց իկ որ
ընդ նմայնէին.

զորոջէր աւրէն ու
տել. բայց միայն քա
հանայ ապետիցն :

Լասէ ցնոսա տրէ

որդի մարդոյ և չաբա

Թու :

Լեղև իմիում շա ^{Իբ}
բաթուն. մտանել նր ^Է
մա ի ժողովուրդն և ու
տուցանել. և էր անդ
այրմի և ձեռնիւր աջ
գաւսացեալէր :

Լսպասէին նմա
դպիրքն և իմարիս
ցիք. Թէ իշաբաթու
բժշկեցէ. զի գտանի
ցեն չարախաւառութի
զնմանէ և նա գիտեր
զխորհուրդս նոցա :

սէ ցայրն որոյձե
ուն գաւսացեալէր արի
անց իմէջ :

Լնա յարուցեալ
եկաց :

սէ ցնոսա յս հար
ցից զձեզ ինչ. զինչ

արժանե իշարաթու
բարի ինչ առնել եթէ
չար գործել ոգի մեապ
րեցուցանել եթէ կո
րուսանել :

Լ հայեցեալ շուրջ
զամենեքոմբք զայրա
գին . ասեցնաւ ձգեա
լ զձեռն քո :

Ասաւ ձգեաց և հաս
տատեցաւ ձեռն նո
րաւ իբրեւ զմիւսն :

որաւ լցան յիմա
րութիւն և խաւսեին
ընդ միմեանս . Թէզնոց
առնիցեն յի :

Եւ որք ընդ

աւուրան ընդ

այնոսիկ ել ի

լեառն . կալ յաղաւթս
և հաներ զգիշերն ի
գլուխ յաղաւթանայ :

Եւ իբրեւ այդ եղև
կոչեաց զաշակե
րտանիւր և ընտրե
աց ինոցանե երկո
տասանս . զորս և
առաքեալս անուա
նեաց զսիմոն զոր
և պետրոսն անուա
նեաց և զանդրէաս
եղբայր նորա . և զյա
կովբոս և զյովհան
նէս . և զփիլիպպոս
և զբարդողովմէոս .
և զմատթէոս . և զ
թովմաս . և զյակով
բոս . աղիեա . և զսի
մովն զկոչեցեալն .
նախանձա յոյզ . և
զյուդայ յակովբայ
և զյուդայ իսկարիով
տապի որ եղև իսկ
մատն ինչ :

1. լիջեալ նորաւք խէ հանդերձ իտեղի մի տափարակ. և ժողով աշակերտացն նորա և բազմութի յոյժ ժողովրդեանն. յամէ նայն հրէաստանէ և յեմէ. և յամէնայն կողմանէ. և ի ծովէ զերէն տիւրոսի և ած դովնի. և որ եկին լը սեղ ի նմանէ և բժշկել ի հիւանդութի իւրեանց. և նեղեալքն յայտոց պղծոց բժշկեին. և ամենայն ժողովուրդն խնդրեին մերձեալ ինն զի զաւրութի բազում եաներ ի նմանէ և բժշկել զամենեւին :

2. Էնա՛ ամբարձ զաջ խզ

իւր յաշակերտանիւք և առէ :

3. Բանիւ աղքատացդ հոգով զիճերէ արքայութիւնն այ :

4. Բանի որքաղ զեալ են այժմ զի յագեցին :

5. Բանի որ լան այժմ զի ծիծաղեցին :

6. Բանիէ ճեղ յորժամ նախատիցեն զճեղ մարդիկք. և յորժամ որոշեցեն զճեղ և նախատիցեն. և հանիցեն անուն չար զճէնջ վասն որդտ մարդոյ. ուրախ լիջիք յաւուր յայնմիկ և ցըն ծառիք. զի ահա՛ վարձք ձեր բազումէն յերկնաւ. ըստ նմին աւրինակի առնէին մարգարէիցն հարբն իւրեանց :

այց փայ ձեզ մեծա
տանցոյ զի ընկալայք
զմխիթարութի ձեր :

այ ձեզ որ յագեալ
դէք այժմ զեքաղցի
ցէք :

այ ձեզ որ ծեծաղի
քո. այժմ զի սգայցէք
և լացցէք :

այ ձեզ յորժամբա
րի ասեցէն զձէն՝ ա
մենայն մարդիկք. զի
այդպէս առնէին սուտ
մարգարէիցն հարբ
նոցա :

այ ձեզ ասեմ որ լը
սէքդ. սիրեցէք զԹո
նամիս ձեր. բարի ա
րարէք ատելեաց ձե
րոց. աւր հնեցէք զա
նիծիչս ձեր. աղաւթս
արարէք ի վերայ նեղ

չաց ձերոց :

որ հարկանէ զը
ծնաւորս մատոյ
նման և զմիան. և որ
հանէ իբէն զբաժ
կոնքո. մի արգելուր
ինմանէ զչապիկքս
սովնայն որ խնորի
իբէն մի պահանջեր :

և որ կամիք թէ ա
րասցեն ձեզ մարդիկ
այնպէս արասլիք
և դուք նոցա :

եթէ սիրէք դո
ւք զսիրելիս ձեր.
զինչ շնորհէ ձեզ.
զի և մեղաւորք սիրէն
զսիրելիս իւրեանց. և
եթէ բարի առնէք
բարերարաց ձերոց
որ շնորհէ ձեզ. զի և
մեղաւորք զնոյն գոր

թէն, և եթէ տայք փոխ
 ցնոցիկ յորոց ակն
 ունիք առնուլ որչը
 որ հիշէր. քանզի և
 եղաւորք մեղաւո
 րաց փոխ տան. զի
 սոցեն անորէն զը
 կշիռն :
 այց սիրեցէք ըզ
 թշնամիս ձեր. և բա
 ռի արարէք ատե
 լեաց ձերոց. և սուրբ
 փոխ ուստի ոչ ակն
 ունիցիք առնուլ. և
 եղիցեն վարձք ձեր.
 և եղիլիք որդիք բառ
 րելոյ. զինն քաղցրի
 իմերաց չարեաց. և
 ապա շնորհաց :
 ղերուք գթածք
 որպէս և հայրն ձեզ
 գթած է :

Մի դատիք. և ոչ դա
 տեցիք. մի պատժիք. և
 ոչ պատժեցիք. արձա
 կեցիք և արձակեցիք.
 սուրբ և տացի ձեզ. չափ
 բարւոր թաթաղուն
 շարժուն զեղուն տա
 ցեն ի գոգս ձեր նո
 վին չափով որով չա
 փէք չափեացի ձեզ :

Սաց և առակ մի առ
 նոսա՝ մի թէ կարիցե
 կոյր կուրի առաջնոր
 դել. ոչ ապաքէն եր
 կոքին ի խորիւրստ
 անկանիցին :

Ոչէ աշակերտ լաւ
 քան զվարդապետ իւր.
 ամենայն կատարեալ
 եղիցի երև զվարդա
 պետ իւր :
Իտեսանես զշիւղ

յական եղբայրքո. և

իբում ականդ զգե

րանդ ոչ նշմարես :

Վամ զի արդ կարես

ասել ցեղբայրքո. եղ

բայր Թող հանից զը

շիւղդ յականէ բում

մէ. և որ և իբում ական

զգերանդ ոչ տեսա

նես :

Եղծաւոր հան

նասի զգերանդ յա

կանէ բումմէ. և ապա

հայես թիւ հանել զը

շիւղ յականէ եղբոր

քո :

Ինչէ ծառ բարի

որ առնէ պտուղ չար.

և ոչ դարձեալ ծառ

չար որ առնէ պտուղ

բարի. զի իւրաքանչ

իւր ծառ ի պտուղի իւրմէ

ճանաչի :

Ինչ է Թէ իսկոյ

քաղէն Թուղ. և ոչ ի

մորէնց կլմէն իս

ղող :

Եւ արդ բարի իբա

զանձուց սրտի իւր

բղետ զբարի. և մայ

չար իչարէն բղետ

զչար. քան զի յառ

լուածոց սրտին իս

սի բերան նորա :

Իկողէք զիս ամ

տը. և զոր ասեմն :

առնէք :

Մէնայն որ գայ

առիս և լսէ զբան

իմ և առնէ զսոսա

ցուցից ձեզ ում ն

մանէ. նմանէ որ շի

նիցէ տուն. որ փոր

աց և խորեաց և եր

հիմն ի վերայ վիմի. իշատ
նել հեղեղաց բախեաց
գետ զտունն և ոչ կա
րաց շարժել զնա՝ զի
հաստատեալ էր հիմն

ի վերայ :

Սկ որ լսէ զբանս իմ
և ոչ առնէ. նման է ա
ռն որ շինիցէ տուն ի
վերայ հողոյ առանց
հիման. զոր բախեաց
և վաղ վաղակի անկաւ
և եղև կործանումն

տանն այնորիկ
մեծ :

Իբրև կատար ԿԷ
րեաց զամենա

յն բանս իւր ի լսելիս
Ժողովրդեանն և միտ
ի կախառնացումն :

արիւրապետի ու
րումն ծառաց չարա

չար հիւանդացեալ մեր
ձեր ի վաղձանել. որ էր
նմա պատուական. իբ
րև լուաւ զյսէ առա
քեաց զժերսն ի հրէից
աղաչէր զնա՝ զի եկես
ցի ապրեցուցի զժա

ռացն նորա :

Ընդրա եկեալ առ
յն աղաչէին զնա ստեպ
և ասէին Թէ արժանի է
որում զշնորհս զայս
առնես. զի սիրէ զազգս
մեր. և զԺողովրդանոցն
նա շինեաց մեզ :

Էյն գնաց ընդ նո
րա իբրև ոչ ինչ կարի
հեռիւն ի տանէն. յը
ղեաց առնա հարիւ
րապետն բարեկամս
և ասէ ցնա՝ ար մի ինչ
աշխատ լինիր. զի չեմ

բաւական. Եթէ ընդ
յարկաւ իմով մտանի
ցես. վասնորոյ և ոչ
զանձն համարեցա՛ս ար
ժանի առ քեզ գաղոյ. ⁴⁴
այլ ասա՛ն բանիւ և բը
ժկեացի մանուկն իմ.
բան զիւկես այրմիւն
կարգեալ ընդ իշխա
նութիւն ունիմ ընդինե
զինուորս. և ասեմ սր
մա երթ և երթա. և այլ
ում թէ եկ և գաց. և ծա
ռայի իմում թէ արա
զայս և աննէ =

Երբ և լուա զայս
յս զարմացաւ. դար
ձաւ առ ժողովուրդն
որ երթային զհետն
րա՛ և ասէ՛. ամեն ասեմ
ձեզ թէ ոչ յելի այս
չափ հաւատս գտե՛ =

Երբ և լուա զայս
յս զարմացաւ. դար
ձաւ առ ժողովուրդն
որ երթային զհետն
րա՛ և ասէ՛. ամեն ասեմ
ձեզ թէ ոչ յելի այս
չափ հաւատս գտե՛ =

Երբ և լուա զայս
յս զարմացաւ. դար
ձաւ առ ժողովուրդն
որ երթային զհետն
րա՛ և ասէ՛. ամեն ասեմ
ձեզ թէ ոչ յելի այս
չափ հաւատս գտե՛ =

ղաքմի որում անունն
էր նային. երթային
ընդ նմա և աշակերտ
նորա. և ժողովուրդ
բազում իբրեւ մերձ
եղև իդուռն քաղաքին
և ահա՛ եղաներ մեռեալ
մի՛ տղի միամաւր մօր
իւրոյ. և նայէր այրի. և
ժողովուրդ բազում

քաղաքինէր ընդ նմա.
Երբ և տես զնա՛ ամր
զթացաւ ինա՛ և ասէ
մի՛ լացր =

և մատուցեալ մեր
ձեցաւ իդագաղան. և

որ բարձեալ տանէին
դտեղին առին :
Եւսէ պատանի
դու քեզ ասեմ արի :
Ան՝ գնեցաւ Լնքս
տաւ մեռեալն . Լսկսաւ
խաւսել Լեւո զնա ցը
մայր իւր :
Եւհ կալաւ զամեն
սին Լսխաւոր աուն
ին զնա Լասէին . Թէ
մարգարէ ոմն յարու
ցեալէ իմիջի մերում . Լ
Թէ այց արար ած ժո
ղովորեան իւրում իբա
րու թիւն :
Եւ զըրցս այս ընդ
ամենայն հրեաստան
վասն նորա . Լընդ ամե
նայն կողմանս աշ
խարհին :
Եւ պատմեցին յով

հանու աշակերտքն
իւր վասն ամենայն այ
սորիկ :
Եւ կոչեաց առինքն
երկուս ոմանս յաշա
կերտացն իւրոց յով
հաննէս առաքեաց առ
մոր Լասէ . դու ես որ
գալոցնես եւ թէ այլում
ակն կալցուք :
Եւ կեալ առնա արքն
ասէն . յով հաննէս մը
կրտիչ առաքեաց զմեզ
առ քեզ Լասէ . դու ես
որ գալոցես եւ թէ այլո
ւմ ակն կալցուք :
Եւ նմին ժամու բժըշ
կեաց զբազումս իհի
ւանդումեց . Լիհարու
ածոց Լյայսոց չարաց
Լկուրաց բազմաց շնոր
հեաց տեսանել :

Ատուախանի ետնո
 ցաւ և աւե՛. երթայք
 պատմեցէք յովհան
 նու զոր տեսէքդ և լու
 աք. զի կոյրք տեսանէն
 և կաղք փան բորտոր
 արքին. խուլք լսեն մե
 ռեալք յառնեն. աղ
 քաոր աւետարանին.
 և երանի իցէ որոջ պայ
 թագղիցէ յիս. իբրև
 գնացին հրեշտակքն
 յովհաննու. սկսաւ
 խաւաւ ընդ ժողովու
 րդան. վասն յովհան
 նու. զինչ ելէք յանա
 պատն տեսանել եղէգն
 շարժուն ի հողմոյ =
Այլ զինչ ելէք տեսա
 նել. այր ի հանդերձս
 փափկութե զարդարե
 ալ. ահաւանիկ որի հան

դերձս երևելիս. և իփափ
 կութե էն յարք ունիս
 են :

Այլ զինչ ելէք տեսա
 նել մարգարե այոյ ա
 սեմ ձեզ. առաւել քան
 զմարգարե. զիսացէ վա
 ան որոյ գրեալէ :

Եւհաւասիկատա
 քեմ զհրեշտակիմ ա
 ռաջիք որ պատրաս
 տեսցէ զճանապար
 հս քո առաջիք :

Հաւ **Ա**մեն ասեմ ձեզ մեծ
 իծնունդս կանանցմար
 ցարե քան զյովհան
 նես ոչ որե. բայց փոք
 րիկն յարքայութե այ
 մեծէ քան զնա :

Հաւ **Լ**ամենայն ժողովու
 րդն իբրև լուաւ. և մաք
 սաւորքն արդարացու

ցին զամբ զի մկրտեցան
խմկրտու թի յովհան

նու :

Ան փարիսեցիքն և
սարիսականքն զխոր
հուրդս այ անարգեցին
յանձինս երեանց զի
ոչ մկրտեցան ինձանէ :

Եւ ընդ նմանեցու
ցից զմարդիկ ազգիս
այսորիկ և ուսիցեն
նմանողք նմանեն
մանկսոյ որի հրապա
րակս նստիցին և ար
դայցեն զմեմեանս և
ասիցեն փողս հա
րաք ձեզ և ոչ կարա
նէք որքացէք և ոչ

լացէք :

Կն յովհաննէս մը
կրտիչ ոչ ոստեր և ոչ
ըմպեր և ասէիք դե

պոյ ինձա :
Կն որդի մարդոյ ու
տէ և ըմպէ և ասէք ա
հա այր կերող և արբե
ցող բարեկամ մար
տաւորաց և անշատորաց
և արդարացաւ ինձա
ստու թի յորդոց իւրոյ :

Եւ ընդ նմանեցու
ցից զմարդիկ ազգիս
այսորիկ և ուսիցեն
նմանողք նմանեն
մանկսոյ որի հրապա
րակս նստիցին և ար
դայցեն զմեմեանս և
ասիցեն փողս հա
րաք ձեզ և ոչ կարա
նէք որքացէք և ոչ

մայ :
Եւ մտեալ խոռոչ փա
րիսեցւոյն բազմեցաւ :
Եւ կին մի եր քաղա
քին մեղատր Եբրեգի
տաց թէ բազմեալէ ի
տան փարիսեցւոյն քե
րեալ չի մի իւրոյ ազ
նուի և այր յետոյ առ
ոտս նորա լայր և ար

տառաւորն սկսան թա
նալ զոտս նորան և հե
րով պիտոյ իւրոյ ջնջեր
և համբարեր զոտս նո
րան և աւծանէր իւրովն:

Եւտեսեալ վարիսե
ցոյն որ կոչեացն զնա
ասէր ընդ միտս իւր. ա
յա 'գիտէր թէ ով և որ
պիտի ոք կին մերձեւա
խան զիմեղաւորէ:

Ուտաախանի ետ յ
և ասէ ցնա սիմովն. ու
նիմ ինչ ասել քեզ:

Ենա՛ ասէ ասա՛
վարդապետ:

Եւ ասէ երկու պար
տապանքէին ուրումն
փոխատուի. մին պար
տէր հինգ հարիւր դա
հեկան. և միւսն յիսուն:

և իբրեւո՛չ գոր նոցա
հատուցանել. երկոցու
նց շնորհեաց. արդ ա
սա՛ ով առաւել սիրես
ցէ զնա:

Ասէ սիմովն ինձ աջա
պես թուի. թէ որում
զբազումն շնորհեաց:

Ենա՛ ասէ ցնա՛ ու
ղիղ դատեցար:

Երարձեալ ի կինն
կողմն. ասէ ցսիմովն.
տեսանես զայս կին.
մտի իտունքո ջուր ու
տից իմոց ո՛չ ետուր.
ինկ տա՛ արտատուաք
իւրովք եւ թաց զոտս
իմ. և հերով իւրով ջնջ
ջեաց համբար մի դու
ո՛չ ետուր ինձ. սա՛ աւա
սիկ յորմէ հետէ մտե
աղեմ. ո՛չ դադարեաց ի

Համբուրելոյ զոռոսիմ
իւղով զգլուխիմ ոչ աւ
ծեր. սա՛ իւղով անու
շիւ աւծ. վասն որոյ ա
սեմքեղ Թողեալ լիցին
ումն մեղքիւր բազում.
զի յոյժ սիրեաց :

Օ ի տում շատ Թո
ղուցու շատ սիրե. և
որում սակաւ սակաւ.
Լասէ ցնա՛ Թողեալ
լիցին քեզ մեղք քո :

Լսկսան որ բազմե
ալնէին ընդ նմա՛ ա
սել. ընդ միտս իւրեա
նց. ոմէ՛ սա՛ որ զմեղս
Թողու :

Լասէ ցկինն. հաւ
ատ քո կեցուցին զքեզ
երթ ի խաղա
ղութիւն :

Եւելեյեա ալ
ծորիկ. և ինքն

շրթեր ընդ քաղա
քս և ընդ գիւղս. քարո
ղեր և աւետարաններ զար
քացումի ալ և երկոտա
սանքն ընդ նմա. և կա
նայք ոմանք որ բռնկեա
լին յայտոց չարաց և ի
հիւանդութի մարիամ
որ կոչ ի մագդաղենա
ցի. յորմէ եւմէն դեն
ելեալեր. և յովաննա
կին քուղայ հա զարա
պետին հերովդի. և շու
շան և այլք բազումք որք
պաշտէին յնչիցիւրեանց :

Լի Թողովել բազում
Ժողովրդոց և ըստ քա
ղաքաց եկելոցն առնա՛
ասէ՛ առաւել :

Լսերմանացան սեր

մանկ զսերման իս
իւր. և ի սերմանէն իւ
րում. եր որ անկաւ ան
ճանապարհաւ և եղև
կոխան և թռչունք
երկնից կերան զնա :

Եւայլն անկաւ յա
պառաժի. և ընդ բու
սանէն չորացաւ ամբ
գոյէ հեւթոյ :

Եւայլն անկաւ իմեջ
փռոցն. և ընդ նմին բու
սեալ փռոցն հեղձու
ցին զնա :

Եւայլն անկաւ յերկիր
բարեւ և պարարտ. և բու
սեալ արար պտուղ հա
րիւրապատիկ :

Եւայլն իբրև խառնեց
ասէ. որ ունիցի ական
ջա լսելոյ լուիցէ :

Եւայլն արցանէին զնայա

շակերտքն. թէ զինչի
ցէ առական :

Եւնա ասէ ձեզ տու
եալէ գիտե՛ղ զխոր
հուրդս արքայութե
այ :

Եւայլն այլոցն առա
կաւք. զի տեսանէն
և մի տեսցեն. և լուի
ցեն և մի իմասցին :

Եւայլն առական այս
ինչէ :

Եւերմն բանն այլէ.
և որք ան ճանապար
հան այնոքիկէն որ
լսեն. և ապա գոյ աա
տանայ հանէ զբանն
իսրայելի նոցա. զի մի
հաատասցեն և ապ
րեսցին :

Եւորք յապառաժին
որք յորժամ լուիցեն

խնդումք ընդունին
զբանն. և արմատս
ոչ ունիցին. որք առ
ժամանակ մի հասա
տան. և ի ժամանակի
փորձումք հեռա
նան:

Այ որ իմէջ փշոցն
անկաւ. նորաէն որ
իբրեւ լսեն զբանն. և
ի հոգա և ի մեծութի
և ի ցանկութի աշ
խարհեա զբաղեալ
հեղձնուն և անպը
տուղ լինին:

Այ որ յերկիրն պա
րարտ. որոց բար
ւոր և զուարթագին
սրտիւ. լուեալ ըն
դունին. և տան պը
տուղ համբերումք:

Այ որ լուցանէ ճշ

րագ. և թագուցանէ
ընդ կարասեաւ. կամ
դնէ ընդ մահճաւք. այլ
ի վերայ աշտանակի
դնէ. զի որմտանէն զը

լոյս տեսցեն:

Զիք ինչ ծածուկ որոջ
յայտ լիցի. և գաղտնի
որոջ ծանիցի և եկեւ

ցէ ի յայտ:

Տեսէք այսու հետեւ 2ա
զոր լսէք. զի որ գու
ցէ տացինմա. և որոջն
գուցէ. և զոր կարծեն
Թէ ունիցի բարձցի
ինմանէ:

Լին առնա՝ մայրն և 2բ
եղբարք իւր. և ոչ կա
րէին հասանել ինա՝
վասն բազմութի:

Այ զի եղևնմա և ասեն
մայրքո և եղբարք

կան արտաքոյ. և կա
մին զքեզ տեսանէ:
Լասէ ցնոսա մայր
իմ և եղբարքիմ առ
քա եմ որ զքանն այ
լսեն և առնեն:

Եղևիմ ²⁴

ում յաւուրց

ինքն եղինաւ. և
աշակերտք նորա և
ասէ ցնոսա՝ եկայք
անցցուք յայն կոյս ծո
վակիս և գնացին:

Եւթնչ դէռ նաւին
իբուն եմուտ. և եղմոր
րիկ հողմոյ ի ծովակն.
և ուռնոյր և տագնա

պէին:

Ատուցեալ զար
Թուցին զնա և ասեն.
վարդապետ. վարդա
պետ. կորն չիմք ահա
ասիկ:

Եւնա յարուցեալ ասա
տեաց հողմոյն. և խոռ
վուծե ջուրցն և հան
դարտեցին. և եղև խա
ղաղուծին:

սէ ցնոսա ուրեն
հաւատք ձեր:

Եւզահի հարեալ
զարմացան և ասեն ցը
միմեանս. ով արդեաւք
իցէսայ. զի և հողմոց
և ջրոց հրաման տայ
և հնազանդին սմա:

Եւնաւեցին իջին
յաշխարհն գեր գե
սացւոց. որէ յայն կոյ
հանդէպ գալիլեա:

Երնդ եղանէն նո
րա՝ իցամաք. պատա
հեաց այրմի՝ իբաղա
քէն յորումէին դէք.
և բազում ժամանակս

հէր հանդերձ զգեցեալ
և ոչ իտան բնակեալ
այլ ի գերեզմանս :

Լտեսեալ զյն աղա
ղակեաց և անհաւատա
լի նորա և ասէ մեծա
Հայն. զի կայիմ և բոյն
որդիաց բարձրելոյ. ա
ղացեմ զքեզմէ տան
ջեր զիս. քանզի հրաման
տայր այսոյն պղծոյ է
լանել խնարդոյ անտի.
զի բազում ժամանակս
յառիշտակեալք զնա.
և կապեր իշղթացաւ
պահէր յերկաթս. և
խզեր զկապանսն. և
վարէր իրիւնն յանա
պատոս :

Կարցցնաւ և ասէ
զինչ անուռնէ քեզ :
Ընա ասէ լեզեովն

զի դեք բազումք մտեա
լէին ինա. և աղացէին
զնա զիմէ հրաման
տացէ նոցա մտանել ի
նոսա և հրամայեաց

Նոցա :
Էլեալ դեքն յառ
նէն մտին ի խոզեանն
և զխմեաց երամակն ի
գահէ անտի ի ծովակն
և հեղձաւ :

Բրեւտեսին խոզարա
ծքն զիրան որեղէն.
փախեան և պատմեցին
ի բաղաբին և յագարա
կան :

Բրեւելին տեսանել
զգործսն. և եկին առ յն
և տեսին զայրն ուստի
դեքն ելեալէին զգեցե
ալ և զգաստացեալ նա
տէր առ ոտսն յի և երկե
ան :

առմէցին նոցա ո
րոց տեսեալներով
զիւրդ փրկեցաւ զի
ւահարն :

Լաղաջէր զնա՝ տա
նայն բաղմունքին շու
րջ զկողմամբքն գերգե
տացւոց . գնալ իսահան
նացն նոցա . քանզի ա
հիւմեծաւ տապնապե
ին :

Ընա՝ մտեալ դար
ձաւ անդրէն :

Ղաջէր զնա՝ այրն .
ուստի դէքն հեալէին
շրջել ընդ նմա :

Բձակեաց զնա՝ և ա
սէ դարձ իստունքո . և
պատմեա զոր միան
գամ արար քել սո՛ժ :

Նաց իբաղաքն և
քարոզէր զորինչ արար

նմա յս :
Լիբրե դարձաւ ա
նդրէն յս . ընկալաւ զը
նա ժողովուրդն . քան
զիւամենքին ակն ու

նէին նմա :
Լահա՛ եկն այրմի
յորում անուններ այ
րոս . և նայէր իշխան
ժողովրդեանն . անկե
ալ առաւուն յի աղա
ջէր զնա՝ մտանել ի
ստուն նորա . զի դու
ստր միամաւրէր նո
րա՝ ամաց իբրեւ եր
կոտասանից . և երմէր
իմահ :

Ընդ երթալն նո
րա ժողովուրդքն նե
ղէին զնա :

Լկին մեկը իտեոա
տեսունով արեան

ամաց երկոտասա
նից. որում ոչ երևալ
հնար յոմեքէ բժշ
կէ. մատուցեալ յե
տոյ մերձեցաւ իբր
ղանցս հանդերձի
նորա. և նոյն ժամայն
եկաց բրդխումս ա
րեան նորա :

Լասէ յս ոմէ որ
մերձեցաւ յիս :

Բրե ամենեքեան
ուրանային. ասէ
պետրոս և որ ընդ նր
մայնէին. վարդա
պետ ժողովուրդքդ
պնդեն և նեղեն զքեզ

Լասէ յս ոմն մեր
ձեցաւ յիս = քան զի
գիտացի եմէ զաւ
րուծիւն եղ յինէն :

Բրե ետես կինն

եմէ ոչ ծածկեցաւ
ինմանէ. եկն դողա
լով և անկաւ առաջի
նորա. Եւ վասն որոյ
իրաց մերձեցաւ ինա
պատմեաց առաջի
ամենայն ժողովրդ
դեանն. և Եմ որպէս
բժշկեցաւ ան ժա
մայն :

Լասէ քաջալերեաց
դուստր. հաւատք քո
կեցուցին զքեզ երթի
խաղաղութի :

Եմինչ դեռնա խաւ
սեր. զայ ոմն խաանէ
ժողովրդապետին և ասէ
ցնա մեռաւ դուստրն քո
մի ինչ աշխատ առնել
զդայ :

Սկ յս իբրե լուսա
պատասխանի ետ նմա

և ասէ մի երկնչիւր միայն

հաստուց և կեցցէ :

Լմտեալ ի տունն ող

զոր եւ թող մտանել :

բայց միայն զպետրոս

և զյակովբոս և զյով

հաննէս և զհայր ման

կանն և զմայր նորա :

ային ամենեքեան

և կոծէին զնա մնա

ասէ մի լայք զի չէ

մեռեալ այլ ննջէ :

Ընդ Ժաղր առ

նէին զնա զի զիտէին

Թէ մեռաւ :

Ընդ Ժաղր հանեալ զա

մենեսին արտաքս և ա

լաւ զճեռանէ նորա

բարբառեցաւ և ասէ

Երբ և այց մանուկ դու :

Ընդ Ժաղր ողի նո

րա և կանգնեցաւ վաղ

վաղակի և հրամայե

աց տալ նմա ուտել

և զարմացան ծնալիք

նորա և նա պատուի

րէր մի ումէք ասել որ

ինչ եղևն :

Ընդ Ժաղր

զերկոտաւան

առաքեալսն և տնոցա

զաւրու թի և իշխա

նու թի ի վերայ ամե

նայն դիւաց և բժշկել

զհիւանդու թիս և ա

ռաքեաց զնոսա բարո

ղել զարքայու թի այ

և բժշկել զախտա թե

տա :

Ընդ Ժաղր և ասէ ցնոսա մի

ինչ բառնայք ի ճանա

պարհ մի գաւազան և

մի մախաղ մի հաց և

մի արծաթ մի երկուս

Հանդերձա ունիցիք :

Եւ յոր տուն մտանիցէք
անդ աղջիք . և անտի
գնացէք :

Եւ յոր տունիցին չը
զէնդ . յոր ժամ էանի
ցէք իբաղաքէն յայն
մանէ . զփոշի ոտից ձե
րոց Թաւթափես իբի
վկայու թի նոցա :

Եւ ելեալ չըջէին ընդ
քաղաքս . և ընդ գեւղս
աւետարանէին ընդ
ամենայն տեղիս :

Ուստի Հերովդէս չոր
որորապէս զգործսն
ամենայն . և զարմանայր
վասն ասելոյն յոմանց
Թէ յովհաննէս յարեօ
խնեռեց . և յոմանց Թէ
եղիա յայտնեցաւ . և
յայլոց եւ Թէ մարգարէ

ոմն յառաջնոցն յարեօ :

Եւ սէ Հերովդէս զյով
աննէս եւ գլխատեցի .
խկ սա իմիցէ զորմէ
զայսպիսի իրս լսեմ :
Կնոքիւ տեսանել
զնա :

Եւ արձան առաքեալք
և պատմեցին նմա
զամենայն զոր արարին :

Եւ առեալ գնոսաւ իւր
սեաց առ անձինն իւր
ղի յանապատ քաղաքի
միոյ . որում անուանէր
բեթսա իրա . և ժողո
վուրդքն իբրեւ գիտա
ցին . գնացին զհետն
րա . և ընկալեալ գնոսա
խաւսէր ընդ նոսա վա
սն արքայու թեանն
այ . և որոց պետքէին բը
ժկու թէ բժկէր :

74
Եւարն սկսաւ տարա
ժամել. մատեան երկո
տասանքն ևասէն յնա
արձակեալ զժողովուրդն
զի երթեալ շուրջ իգեւն
և յագարակս հանգիցեն
և գտցեն կերակուր. զի
աստ յանապատի տեղ
դալենք :

Ասէցնոսա՛ դուք տո
ւք նոցա՛ ուտել :

Եւորա՛ ասէն ոչգոյ
մեր աւելի քան զհինգ
նկանակ և զերկուս ճը
կունս. բայց եթէ եր
թեցուք գնեսցուք բա
ւական ժողովրդեանդ
կերակուր. քանզի էին
արք եբրե հինգ հա
զարք =

Ասէցաւսկերտան.
բազմեցուցէք զդոսա

դասս դասս. յիսուն
յիսուն :

Եւարարին այնպէս
և բազմեցուցին զա
մենեսեան :

Եւորեալ զհինգ
նկանակն և զերկուս
ճկունսն. հայեցաւ
յերկինս. աբհնեաց
և եբէկ. և տայր ցաշա
կերտան արկանել ժո
ղովրդեանն :

Երան և յագեցան
ամենեքին. և բարձին
զնշխարս կոտորոցն
երկոտասան սակառի :

75
Եւեթիկա
ն նորա՛ յա
ղաւթս անան
ճինն. էին ընդ նմա և
աղակերտքն նորա :
Եւհարց զնոսա՛

զոր ասեն զյինէն
Ժողովուրդքն թէ իցեմ:

Ընոցա՛ պատաս
խանի տուեալ ասեն
զյովհաննէս մկրթ
տիչ. և այլք զեղիւյ.
ինկ այլք թէ մարգա
րէ որ յառաջնոցն
յարեաւ:

Ասեցնոսա՛ դուք
զովորք ասեք զյինէն
Թէ իցեմ:

Ատասխանն ետ
պետրոս և ասէ.
զքմն ւայ:

Աս աստեայ ինա՛մ **ԴԷ**
և պատուիրեայ մի ու
մեք ասել զայն. և ասէ
Թէ պարտէ որդւոյ
մարդոյ բազումս չար
չարել. և անարգել ի
բա հանայապետից և

իծերոց. և իդպրաց. և
սպանել. և յերեր աւուր
յառնել:

Եւասէր անամենեւին **ԴԸ**
Եթէ որ կամի զկնի իմ
գալ ուրաացի զանձն և
առցի զկաջ իւր հանա
պազ. և եկեացի զհետիմ:

Օ իոր կամիցի զանձն
իւր կեցուցանել կորուս
ցի զնա՛ և որ կորուսցի
զանձն իւր վասն իմ
գտցի զնա:

Օ Ինչ ապուստէ մար
դոյ. և թէ զաշխարհս
չահեացի. և զանձն իւր
կորուսցի կամ տուժեա
ցի:

Օ իոր յամաւթ համա **ԴԷ**
րեացի զիս և զբանս իմ.
զնա՛ և որով մարդոյ յա
մաւթ սրաւցի. յոր ժմ

գայցէ փառաւք խորովք
և հաւր և հրէշտակաց
սրբոց :

Բայց արդար և ասեմ
ձեզ. եթէ են ոմանք ի
դոցանէ որայդր կան.
որք մի ճաշակեսցեն
զմահ. մինչև տեսցեն
զարքայութի ւն :

Է եղև յետ այսց բա
նից. եբրև աւուրք ութ
առեալ զպետրոս և զյա
կովբոս և զյովհաննէս
էլ իշեառն կալ յաղօթմ

Է իկալ նմա յաղա
թա. եղև տեսիլ յերե
սաց նորա այլակերպ
և փոխեցաւ հանդերձ
նորա. և եղև ապիտակ
փայլուն. և ահա արք
երկու խաւսէին ընդ
նմա. որէին մոլսէս և

եղիայ երևեալ փա
ռաւք և ասէին զելիցն
նորա զոր կատարէ
լոցեր ի յԵմ :

Սկ պետրոս և որ
ընդ նմայնէին ծան
րացեալք եբնոյ. զար
թեան տեսին զփառ
նն նորա. և զերկուս

արան որկային առնմա
Է եղև իմեկնէն նո
ցա ինմանէ. ասէ պեո
րոս ցյն. վարդապետ
բարուրէ մեզ աստ լի
նել. և արասցուք երիա
տաղաւարա. մի քեզ. և
մի մոլսէսի. և մի եղի
այի և ոչ զփոտէր զինչ
խաւսէր :

Է եբրև զայս ասաց
էին ամպ և հովանի է
ղև իմերայ նոցա. և եր

կէան իմասնէն նո

գա ընդ ամպովն :

Ե այն եղև յամպոյն
և ասէ . դայե որդի իմ
իմ ընտրեալ դմա լուա

րուք :

Ե ընդ լինել բարբա
ռոյն գտաւ յս միայն :

Լինքեանք լռեցին
և ունէք պատմեցին
յառուրան յայնուսիկ
և ոչ ինչ յորոց տե

սինն :

Ե ընդ իմպարդ ^{դե}
և մինչ ի ջա

նէին նորա իլեռնէ
անտի . ընդ առաջ եղև
նմա ժողովուրդ բա
զում :

Ե ասէ այրմի ի ժո
ղովրդէնէ անտի աղա
ղակեաց և ասէ . վար

դապետ աղաչեմ զքեզ
հայեաց որդի իմ զի մի
ամաւրէ ինձ . և ասէ
այս հարկանի ինմա
և յանկարծ գոչէ . և
զարկուցանէ . և Թաւա
լեցուցանէ զնա և փր
փրեցուցանէ . և հազիւ
մեկնի ինմանէ խոր
տակեալ զնա . և աղաչե
ցի զաշակերտսն քո զի
հանցեն զնա և ոչ կա
րացին հանել :

Ե ատաւախանի ետ յս
և ասէ . ո՞վ ազգ ան
հաւատ և Թեւր մինչև
յէրբ եղեց ընդ ձեզ և
անսայցեմ ձեզ . մատ
այսր զորդին քո :

Ե մինչդէռ մատչեր
զարկոյց զնա դեն և
շարժեաց :

Մատեաց յն այսոյն
պղծոյ. և բռնեաց զը
մանուկն. և ետ զնա ցը
հայր իւր :

Ը և զարմանային ամե
նէքեան իմերայ մեծա
մեծացն այ :

Ը և զարմանալն ամենե
ցուն իմերայ ամենայնի
զոր առնէր. ասէ ցաշա
կերտանիւր. դէք դուք ի
սիրտս ձեր զբանս զայ
սոսիկ. զի որդի մարդոյ
մատնելոցէ իձեռս մարդ
կան :

Ը և նորա ոչ գիտէին
զբանն. և եր ծածկեալ
ինոցանէ զիմի գիտաս
ցէն. և երկնցէին հար
ցանել ցնա վասն բա
նին այսորիկ :

Ը և եմուտ խորհուրդ

ինտաւ թէ ո՞ր արդեք
մեծիցէ ինոցանէ :
Ը և իբրև ծանեալ
զխորհուրդս տառից
նոցա՝ առ մանուկմի
կացոյց իմէջ նոցա՝
առ իւր և ասէ ցնոսա՝
որոք ընկալ զի զմա
նուկս զայս յանուն
իմ զիս ընդունի. և որ
զիս ընդունիցէ ըն
դունի զստաք իջն իմ
զիոր փոքրիկնէ յամե
նէսեան իձեզ. նա եղի
ցի մեծ :

Ը և աստախանի ետ
յովհաննէս և ասէ.
վարդապետ տեսաք
զոմն որ յանուն բո
ղեա հանէր և արդէ
լաք զնա՝ զի ոչ շըջի
ընդ մեզ :

սէ ցնտա՝ յս մի ար
բելութ. զի որոշնէ ձեզ
ճշնամի իձեր կողմնէ

✱ **Եղևիմ** ^{ձգ}

տարել աւուրց
Երանալոյ նորա. և
ինքն զերեսս հաս
տատեաց երթալ յիմ:

աւուրեաց հրել
տակա առաջի յերեսոյ
իւրոց. և իբրև չոպան
մտին ի գիւղմէ սամա
րացւոց պատրաստել
ինչ նմա և ոչ ընկալան
զնա՝ զի դէմ եղեալէր
նորա՝ երթալ յիմ:

բրև տեսին աշակե
լաւքն յակովբոսեցով
հաննէս ասէն. աոր կա
միս զի արասցուք. և իջ
ցէ հուր յերկնից. և աս
տակեացէ զնոսա:

արձաւ սատտեաց ի
նոսա և ասէ. ոչ գիտէք
որոյ հոգւոյէք դուք. զի
որդի մարդոյ ոչ եկն զո
գիս մարդկան կորուսա
նել այլ կեցուցանել:

Եւզնացին յայլ գեւոյ
ախնչ դէռ երթացին
նորա՝ ի ճանապարհի
ասէ ոմն ցնա՝ եկից զը
կնիքս յոր վայր և եր
թիցես:

սէ ցնա՝ յս աղուես
ւոյ որմք գոն. և թրոշ
նոց երկնից դադարք.
և որդւոյ մարդոյ ոչ գո
ուր դիցէ զգլուխ:

Սէ ցմիւս ևս եկ զը
կնի իմ. և նա ասէ մոր
հրամանն տուր ինձ եր
թալ նախ թաղել զը
հայր իմ:

սէ ցնա՛յս. Թող զը
մեռեալսն Թաղել զը
մեռեալս իւրեանց. և
դու երթ պատմեա՛ւ զար
քայուն Թի ւայ =

ՃԳ **Ս**է Լալլումն եկեց
զկնն քոտր. բայց նաև
հրաման տուր ինձ հը
ըաժարել իտանէ իմ
մէ :

Սէ ցնա՛յս. ոչ որ
արկա իւր ձեռն զմա
ճով. և հայեցի յետս.
եւ Թի աջողեալ իցէ

արքա՛ն ու Թեւայ :

Եւ ապա տրիկ

երկէցոյց տր

Լալլեա եւ

Թանասուն

և երկուս. և առաքե
աց զնոսա՛ւ երկուս եր
կուս առաջի իւր յամե

նայն քաղաքս. և իտե
ղիս ուր ինքն երթա
լոցեր :

ՃԵ **Ե**ւստ ցնոսա՛ւ հո
ւնձք բազումն և ևի
շակք տակաւ. ահա
աղաչեցէք զտր հըն
ձոց զի հանցէ մշակս
ի հունձս իւր :

ՃԹ **Ե**րթալք ահա՛ առա
քեմ զձեզ իբրև զգա
ռիս իմէ՛ք զայլոց =

ՃԺ **Վ**ի բառնայք քսակ
և մի՛ մախաղ. մի՛ հաւ

շիկա :

Եւ ճանապարհի
ումէք ողջոյն մի տաց
ցէք :

ՃԺԱ **Յ**որ տուն մտանի
ցէք. նախ առաջիւք
Թի ողջոյն տանա այս
միկ. և եւ Թի իցէ անտ

որդի զԼուսնի. հան
զիցէ ի վերայ նորա
մշոյն ձեր. ապա թէ
ի ձեզ դարձցի :

Կենսին տան ագա ^{ձե}
ի ջիբ. ուտի ջիբ և ըմ
զի ջիբ ի նմանէ. զի ար
եանիէ մշակն վար
հու իւրոյ =

Ե փոխիցիք տանէ
հառն :

Յ որքաղաք մտա ^{ձե}
նիցէք. և ընդունիցին
զձեզ. ուտի ջիբ զինչ
առաջի դնիցեն ձեր.
և բժշկեսցիք որինը
մա հեամուք իցեն. և
առաջիք նոցա մեր
ձեալէ ի վերայ ձեր
արքայութիւն այ :

Նի յորքաղաք մը ^{ձե}
տանիցէք. և ոչ ընդու

նիցին զձեզ. իբրեւեա
նիցէք ի հրապարակա
նորա առաջիք. և զվո
շիս որ կուտեալ ի բա
ղաքէ ձերմէ յոտամեր
Թաւ Թաւի եցուք ի ձեզ
բաց զայս գիտաւ ջիբ
զի մերձեալէ արքայ
ութի այ :

Ն սեմ ձեզ. զի սողո
մացւոց ընդ արձա
կագոյն լիցի յառա
յայնմիկ բան քաղա
քին այնորիկ :

Այ քեզ քորազին : ^{ձե}

Այ քեզ բեթաա իդա
զի եմէ իստիւրոս. և ի
սիդովն եղեալէին զաւ
րութիքն որ եղեն ի
ձեզ. վաղուցեա արդեք
իւտորգ. և ի մոխիր նրա
տեալ և ապաշխարեա
լէր :

Բայց տիւրոսի ևս
դովնի ընդ արձակա
գոյն լիցի իդատաա
տանի քան ձեզ :

Այու կառնառնառն
որմինչև յերկինս բարձ
րացեալ էս . մինչև իդր
Ժոկս իջեալ :

Ըրձեզ լսէ ինձ լսէ
ևոր զձեզ անարգէ .
զիս անարգէ . ևորզիս
անարգէ . զառաքելն
իմ անարգէ . ևոր ինձ
լսէ լսէ այնմիկ որ
զիսն առաքեաց :

Ըրձան եւթանա
սուն . և երկուքն իորն
գուժք և ասեն տր .
և զեք հնազանդին
մեզ յանուն քո :

Ըրձաւ ցնոսաւ տե
տանի զսատանայ

անկեալ յերկնից եր
րև զգայլակն :

Ըրձաւ ետուձեզ ի
խանութի կոխել պա
ձս և զկարի ձս և զա
մենայն զառութիւն
Թշնամոյն և ձեզ ոչ
ինչ մեղանչիցեն :

Ըրձաւ ընդայն միտն
դայք . եւ թէ այսք հը
նազանդին ձեզ . այլ
ինդացէք զի անուան
ձեր գրեալ են յերկն

Ըրձաւ նմին Ժամու ցրն
Ծացաւ յս հոգւովն
սրբով և ասէ . գոհա
նամ զքէն հայր տրեւ
նի և երկրի . զի ծած
կեցէր զայս յիմաստ
նոց . և ի գիտնոց . և յայ
նեցէր զայս տղայոց .
այո՛ հայր զի այսպէս

հաճոյ եղևառաջի քո
մէնայն ինչ տուաւ
ինչ ի հարէ իմմէ: և
ոչ որ պիտէ Թէոնէ որ
զի եթէ ոչ հայր: և ո՞ր
է հայր եթէ ոչ որդի
և ում կամիցի որդին
յայտնել:

Լգարձեալ առանձն
ձինն առաջակերտան
ասէ երանի աջաց որ
տեսանիցեն զոր տե
սանէքդ: ասեմ ձեզ
զի բազում մարգարէք
և Թագաւորք կամեցան
տեսանել զոր դուքդ
տեսանէք և ոչ տեսին
և լսել զոր լսէքդ և ոչ
լուան:

Եւ հա՛ւ յարե՛ս ձիա
ունս առ ինակին
փորձեր զնա՛ւ և ասէր:

վարդապետ զինչ գործէ
ցից զի զկեանսն յառի
տենականս ժառանգէ
ցից:

Եւ նա՛ ասէցնա՛ յարէ
նա զինչ գրեալէ որպէս
ընծեռնուա:

ա՛ պատառախանի ետ
և ասէ՛ սիրեացես զոր
ամքո՛. յամենայն սրտէ
քումմէ. և յամենայն
անձնէ քումմէ. և յամե
նայն զաբուծէ քումմէ
և յամենայն մտաց քոց.
և զընկելքո իբրև զան
ձնքո:

Եւ ասէցնա՛ ուղիղ է
տուր զպատառախանիդ.
զայդ արա՛ւ և կէցցես
ա՛ իբրև կամեցաւ
զանձն արդարացուցա
նել. ասէց յս. և ուրէիմ

ընկեր :

ձիք **Ա**տաւախանի ետ և ա
սէ . այր մե՛ իջանէր յեմէ
յերիքով և անկաւ իճեռ
աւազակաց . որք մերկա
ցին զնա . և վերս ի վե
րայ եղին Թողին կիսա
մահ և գնացին :

Էպ եղև քահանայի
միող իջանէր ընդ նոյն
ճամապարհ . և տեսաւ
զնա՝ զանց արար . նոյն
պէս և զլատացի մի՛ եկե
ալ ընդ նոյն տեղի . ետես
և զանց արար :

Ամարացի ոմն ճա
նապարհորդեալ . եկն
ընդ նոյն առկովսն . և
տեսեալ զնա՝ զԹա
ցաւ : և մատուցեալ պա
տեաց զվերս նորա՝
արկեալ ի վերայ ձեռ

և գինի . և եղեալ ի վե
րայ գրաստու իւրոյ
անձ զնա՝ ի պանդոկի
մի . և դարմանեաց զը
նա՝ և ի վաղիւ անդր
իւրեւելանէր անտի .
հանեալ ետ ցպանդո
կապետսն երկուսդա
հեկանս և ասէ . դար
մանտար դմա՝ և զոր
ինչ ծախեսցես ի
դա՝ իմիւսանգամ գա
լտեսան իմում հասու
ցից քեզ :

Որ ո՞ր յերեցունց
ինոցանէ Թուիքեզ
մերձաւոր լեալ անկե
լոյն իճեռա աւազա
կաց :

Անա՝ ասէ՝ որ արար
զողորմու թի ի վերայ
նորա :

Եւ ցնա՛յն երթե
 դու արա՛ նոյնպէս :
 Եւ զէ ի գնալն նո
 ցա՛ Եւ ինքն եմուտ ի
 գիւղ մի՛. Եւ կին ոմն ա
 նուն մարԹա՛ ընկա
 լա՛ զնա՛ ի տան իւ
 րում. Էր նորա՛ քոյր
 մի՛ որում անունն էր
 մարիամ. որ Եւ կն
 նստաւ առ ոտան
 ան Եւ լսէր զբանս
 նորա՛ :

Եւ մարԹա զբաղեա
 լէր ի բազում սպասու
 եկն եկաց առ նմա՛ Եւ
 ասէ տր. ո՛չ ինչ է քեզ
 փոյԹ. զի բարդիմ
 միայն եմոյ զիս իս
 սպասու. արդ առա՛
 դմա զի ազնեացէ
 ինչ :

Եւ ատախանի ետնը
 մա՛յն Եւ ասէ. մարԹայ.
 մարԹայ. դու հոգաս
 Եւ զբազում իւրք զբա
 ղեալեա. բայց աստ սա
 կաւ ինչ պիտոյէ. մարի
 ամ մամն բարի. ընտ
 րեաց որո՛չ բարձցի
 ինմանէ :

Եւ զէ ի ասեղա
 արեք կալնը
 մա՛ յաղաւԹա.

Եւ իբրեւ դադարեաց ա
 սէ ցնա՛ ոմն յաշակեր
 տացն իւրոց. տր ուսոյ
 մեզ յաղաւԹա կալ. որ
 պէս յովհաննէս ուսո
 ց յաշակերտացն
 իւրոց :

Եւ ցնասա՛ յորժամ
 կայցէք յաղաւԹա. աս
 ասըիք հայր մեր տրեղի

ցի անուանքո. եկեացէ
 արքայու թիքո. զհաց
 մեր հանապազորդ
 տուր մեզ աւր ըստ աւ
 րէն. և թող մեզ զմեզս
 մեր զիւմէք թողումք
 յամենայնի. որ պար
 տիցի մեզ. և մի տա
 նիւր զմեզ ի փորձում
 թիւք **Ը** Լասէ ցնոսաւ ուրէ
 իձէնք որոյիցէ բարե
 կամ. և երթացցէ ան
 նաւ իմէք զիշերիւ ա
 սիցէ ցնաւ բարեկամ
 տուր ինձ փոխ երես
 նկանակա. զի բարե
 կամ իմ էկն առիս յիւ
 ղոյ. և ոչ ինչ ունիմ դնել
 առաջի նորաւ և նաւ ի
 ներքուստ տայցէ պա
 տասխանի և ասիցէ.
 մի աշխատ առնել զիս

զի դուքք փակեալ են
 և անսկուսքս ընդինե
 կան յանկողնի. ոչ կա
 րեմ յառնել և տալքէ
Ը մէն ասեմ ձեզ է
 թէ ոչ յարուցեալ
 տայցէ նմա վասն բա
 րեկամութենի. առ
 կայն վասն ժողովե
 անն. յարուցեալ
 տայցէ նմա զինչ և
 պիտոյիցէ :
Ը Լես ասեմ ձեզ.
 իննորէցէք և տայի
 ձեզ. հայցեցէք և գա
 ջիք. բախեցէք և բաց
 ցի ձեզ. զի ամենայն
 որ իննորէ առնու. և
 որ հայցէ գտանէ
 և որ բախէ բացցի
 նմա :

Յ ո՞ք իձէնք հայր

խնդրեցէ որդի իւր ձու
կն. մի թէ փոխանակ
ձկանն աւճ տայցէ նմա
և կամ խնդրեցէ ձու.
մի թէ կարիճ տայ
ցէ նմա. ինկ արդ է
թէ դուք որք չարքդ
էք գիտէք պարգևս
բարիս տալ որդւոց
ձերոց. որ չափեալ
ուսել հայր ձեր յերկ
նից տայցէ բարիս
այնոցիկ որ խնդ
րեն ինմանէ:

Համեմատ ճիւղ
Դեմի համբու
եղև յեանել դիւին
խառնեցաւ համբուն.
և պարմացան ամենա
յն ժողովուրդքն:
Եւ ամենք ինոցանէ ճիւղ
առն. բէ եղ զեբու

դաւ իշխանաւն դիւաց
հանէ դա զդեա:

Եւ ճիւղ փորձէին և
նշան յերկնից խնդրէ
ին ինմանէ:

Եւ ճիւղ նկ նորա գիտա
ցեալ զխոր հուրդս
նոցաւ ասէ ցնտա
ամենայն Թագաւորու
Թի բաժանեալ յանձն
աւերի. և տուն բաժա
նեալ յանձն կործա
նի.

Եւ ճիւղ պա՛ թէ ևս աստա
նայ բաժանեցաւ յա
նձնէ. զի արդ կացցէ
Թագաւորու Թի նորա
զի ասէք զյիննէն. Եւ
բէ եղ զեբուդաւ իշխա

Եւ ճիւղ նաւ հանէ դայ զդեա:
Թէ ես բէ եղ զեբու
դաւ հանեմ զդեա. որ

դերն ձեր ին հանիցեն
վասն այդորիկ նորա
եղիցին ձեր դատաւ
որք :

Սկ եմէ մատամբ
այ հանեմ զդեա . ա
պա հասեալէ ի վերայ
ձեր արքայութիւնն :

Յոր ժամ հզար վա
ռեալ պահիցէ զտուն
իւր ի հաղաղութեն
ինչ ք նորա . բայց եմէ
հզարագոյն քան զը
նա ի վերայ եկեալ
յաղթեսցէ նմա . զը
սպառազինութիւնն
նորա հանէ յոր յու
սացեալէր . և զաւար
նորա բաշխեսցէ :

Որոչէ ընդիս հա
կառակ իմէ , և որոչ
ժողովէ ընդիս ցրուէ :

Յոր ժամ այսն էա
նիցէ իմարդոյ . ըր
ջի ընդանջորդին տէ
ղիս ի նորէ հան
գիստ . և ի բրեւոյ
գտանէ ասէ դար
ձայց անդրէն իտուն
իմ տատի ելի . և զայ
գտանէ մաքրեալ
և յարդարեալ . յայն
ժամ երթայ և առ
նու եւթն այլ այսս
չար ևս քան զինքն .
և մտանէ բնակէ
անդ . և լինիցի յե
տինն մարդոյն այ
նորիկ չար քան զա
ռաջինն :

Էդե մինչ դեռ
իստասէր զայս ձայն
եբարձ կեն մի ի ժո
ղովրդէնէ անտի և

ասէ՝ երանիէ յորովայ
նին որ կրեաց զքեզ
և ատենցն որդիեցու

Եցին զքեզ :
Ընա՛ ասէ՛նա՛ երա
նի այնոցիկէ որ լսեն
զբանն այ և պահի
ցեն :

Լիդիզանել իմէ ^{ՃԷ}
րայ նոցա՛ ժողովքը
դոցն՝ սկսաւ ասել
ազգս այս ազգ չարի
նշան խնդրէ՝ և նոր
չան յերկնից ոչ տա
ցի ամա՛ . բայց նշանն
յովնանու . զի որ
պէս եղև յովնան
նշան նինուէացւոց
այնպէս եղիցի և որ
դի մարդոց ազգիս
այսմիկ :

Չխոյն հարաւոյ ^{ՃԸ}

յարեցէ իդատաստա
նի ընդ ազգիս այսո
րիկ . և դատապարտեա
ցէ զսոսա՛ զի եկն ի
ծագաց երկրի լսել զի
մաստու ^{ԹԷ}նն սողո
մովնի :

Լահա՛ առաւել
քան զսողոմովնէ
աստ :

Երբ նինուէացիք
յարեցեն իդատաս
տանի . ընդ ազգիս
ընդ այսմիկ և դա
տապարտեսցեն զը
սա՛ զի ապաշխարե
ցին ի քարոզու ^{ԹԷ}նն
յովնանու :

Լահա՛ առաւել
քան զյովնան է
աստ :

Եւ զայն ի թագաւ
 ցեալ ճրագ
 Դնէ ի թագաւ
 տեան. այլ ի վերայ աշտա
 նակի. զի որ մտանէն լոյս
 տեսանիցեն :

Ճրագ մարմնոյ ակնէ
 յոր ժամ ակն առատէ
 ամենայն մարմինն լու
 սաւոր եղիցի :

Եւ երբ ակն չարէ կամար
 մինն խաւարին եղիցի :
 արդ զգոյշ լեր գուցէ
 լոյսոյ ուրիշեղէ խաւար
 իցէ :

Եւ թէ մարմինդ քո ա
 մենայն լուսաւորէ և
 չգուցէ մասն ինչ խաւա
 րին եղիցի լուսաւոր
 ամենայն. որպէս ճրագ
 գն նշողիւք լուսաւո
 րեացի զբեղ :

Եւ զայն խաւար զայ
 աղաչեր զնա ոմն փա
 րիսեցի զի ճաշ կերի
 ցի առնմա :

Եւ նա մտեալ բազ
 մեցաւ :

Բրեւտեա փարիսե
 ցին զարմացաւ. զի
 նախ ոչ մկրտեցաւ յա
 ռաջ քան զճաշ :

Եւ սէ ցնա յս. այժմ
 դուք փարիսեցիք զա
 տաքին բաժակին և
 զայնակին սրբէք. և
 ներքինն ձեր լի է յա
 փշտակուիք և չարու
 թք. ան միտք ոչ ա
 յապէն որ զարտաքի
 նն արար. և զներքին
 նոյն արար :

Բայց աղէ զարժան
 իսկ. տուք ողորմութիւն

և ահա ամենայն օրէ
ձեր :

Այ ձեզ փարիսէացիք և
սեցւոց. զի տաաանո
րդէք զանանուիս. և
զփեգանայ և զամե
նայն բանջար. և ան
ցանէք զիրաւամբք
և զսիրովնայ. զայս
արժանիք առնել. և
զայնու ոչ անցանել :

Այ ձեզ փարիսէացիք
ցոց. զի սիրէք զբա
րձր ազահս ի ժողովո
ւրդս. և զնախ ողջո
յսս ի հրապարակս :

Այ ձեզ զի եք դուք իբրեւ
զգերեզմանս
ան յայտս. և մարդիկ
գնան ի վերայ ինչ
գիտեն :

Ատաախանի ետ

ՃԳ ոմն յաւրինականացն
և ասէ ցնա վարդապետ
զայդ բանս ասելով և
զմեզ թշնամանես :

Եւ նա ասէ և ձեզ վայ
աւրինականացդ. զի
բառնայք մարդկան բե
ռինս դժուարակիրս.
և դուք մատաւբ միով
իբեռնան ոչ մեր ձե
նայք :

Այ ձեզ զի շինէք զձեր
շիրիմս մարգարէ իցն.
և հարբն ձեր սպանին
զնոսա. ապա ուրեմն
վկայէք. եթէ կամակեց
էք գործոց հարցն ձե
րոց. զի նոքա կոտորե
ցին զնոսա. և դուք զձ
գերեզմանս նոցա շե
նէք :

Ատն այնորիկ իմաստ

տու թիւնն այ ասացաւ ինքեցից ինոսա մար
գարէս և ասաբեալս
և ինոցանէ սպանանի
ցեն. և հալածիցեն զի
խնդրեսցի արիւն ամե
նայն մարգարէից 4
դեալ խիզբանէ աշ
խարհի յազգէ յայդ
մանէ. յարենի աբելի
մինչև յարիւնն զաբա
րիայ կորուսելոյ ընդ
սեղանն. և ընդ տաճա
րն. այոյ ասեմ ձեզ ինդ
րեսցի յազգէ յայդ
մանէ :

ՃԽԲ **Ա**յ ձեզ աւրինակա
նացդ. զի Թագուցա
նէք զփականս գիտու
թենն. դուք ոչ մտա
նէք. և որ մտանելոց
նեն արգելուք :

ՃԽԳ **Ի**խաւսէն զայս
ամենայն առնտում ա
ռաջի ամենայն ժոր
վորեանն զամաւթի
հարկանէ ին :

Եւսկան դպիրքն և
փարիսեցիք. զհարել.
և զպրուել ընդ նմա վա
սն բազում իրաց. և
լուպառել որսալ ինչ
բանս ի բերանոյ նորա.
զիչարա խաւսեսցեն
զնմանէ :

Որովք ի կուտել բի
րաւորաց ժողովորեա
նն. մինչև կոչել զմի
մեանս :

ՃԽԴ **Կ**սաւ ասել ցաշա
կերտանիւր. նախ զը
գոյշ լերուք անձանց
ի խմորոյ փարիսեցւո
ցն որի կեղծաւորու
թի :

Օ ինչ ինչ է ծածուկ ձիւ
որոշ յայտնեացի. և
գաղանի որոշ ծանիցի
Ա ան զի զոր ինչ ա
սիցէք ինանարի. լսե
լիլիցի իւրոյ. և զոր
յունկանէն խաւսեցա
րուք իշտեմարանս.
քարողեացի իվերայ
տանեաց :

Բ այց ձեզ ասեմ սի
րելեաց իմոց. մի զար
հուրիցեք յայն ցա
նէ որ սպանանէն
զմարմին. և յետ այ
նորիկ աւելի ինչ ոչ
ունիցին առնել :

Ա լցուցից ձեզ յուն
մէ երկնչիցեք. եր
կնչիցեք յայնմանէ
որ յետ սպանանելո
ունի իշխանութիւն

արկանել իգեհէն. այո
ասեմ ձեզ յայնմանէ
երկնչիցեք :

Ո չապաքէն հինգ
ձագ երկուց դանգաց
վաճառի. և մի ինոցա
նէ ոչէ մոռացեալ առա
ջիւն. այլ ձեր և ամենա
յն իսկ հեր պիտոյ Թո
եալէ մի երկնչիք զի
քան զբազում ձագա
լաւէք դուք :

Ա սեմ ձեզ. զի ամենա
յն որ խոստովանեացի
յիս առաջի մարդկան.
և որդի մարդոյ խոս
տովանեացի զնմանէ
առաջի հրէշտակաց
այ :

Լ որ ուրացի զիս ձիւ
առաջի մարդկան. ու
րացեալ լիցի առաջի

Կրեշտակաց այ =
ձիւ Լամենայն որ ասե-
 բան զորոյ մարդոց
 Թողցի նմա. բայց որ
 զհրդին սէ հայ հոյեցէ
 մի Թողցի նմա :

Մյոյր ժամ տանի
 ցին զձեզ. ի ժողովու-
 րդս. և ի պետու Թիս. և
 յիշխանու Թիս. մի հո-
 գացէք որպէս Թե
 զինչ պատասխանի
 տայցէք. կամ զինչ ա-
 սեցէք. զի հրդին սէ
 ուսուցցէ ձեզ ի նմին
 ժամու զինչ պարտից
 խաւսել :

Եւ Եւրոպայի իմ
Զ Զեյթունի իմ
 դէնեն ցնա՝ վարդա-
 պետ. ասա՝ ցեղբայր
 իմ. բաժանել ընդիս

Զ ժառանգու Թիւնն :
 Ընա՝ ասէ ցնա՝
 այր դու. ո՞ր կացոյց
 զիս դատաւոր. կամ
 բաժանարար ի վերայ
 ձեր :

Լ Լասէ ցնոսա՝ տե-
 սէք և զգոյշ լերուք
 յամենայն ազահու-
 ԼԹ. զի ո՞չ է ԼԹ իմը
 Թերից ընդից ուրուք
 իցեն կեանք նորա :

Լ Լասէ ցաւ առ նո-
 սա առակ մի Լասէ
 առն որումն մեծա-
 տանն ետունն անդք
 տողմականա. և խոր
 հեր իմիտս իւր և ա-
 սէր. զի գործեցից
 զի ո՞չ գոյ տեղի ուր
 Ժողովեցից զարդի-
 նս իմ. Լասէ գիտեմ

զինչ արարից. քա
կեցից զշտեմարանս
իս. և ևս մեծ ամեծս
շինեցից. և անդր ժո
ղովեցից պարտեան.
և զամենայն բարու
Թիմս իս. և ասացից
ցանձնիս. անձն ու
նիս բազում բարու
Թիս. համբարեալ
ամաց բազմաց հան
գիր կերարք և ուրախ
լեր:

Ահ ցնա՛ւ ամ ան
միտ յայսմ գիշերիզո
գիտ իբէն իբաց պա
հանջիցեն:

Սկզբոյ պատրաստե
ցերն ում լինիցի:

Սյնպէս և որպանձե
անձին. և ոչ յամ մե
ծանայցի:

Ասէցաւ կերտանիւր Ե
վան պատրիկ ասեմ
Հեղ. մի հոգացք ընդ ող
ւոյ Թէ զինչ ուտիցէք.
և մի ընդ մարմնոյ Թէ
զինչ զգենուցուք. զի ո
գի առաւելէ քան զկե
րակուր. և մարմին քան
զհանդերձ:

այեցարուք ընդ ազ
ոաս. զի ոչ սերմանեն
և ոչ հնձեն. որոց ոչ գոն
շտեմարանք. և ոչ համ
բարանոցք և ամ կերակ
րէ զնոսա՛ւ որ հափ ևս
առաւել զձեզ որ լաւ էք
քան զԹոհունս:

Վիճենջ առ հոգալ
կարիցի յաւելուչ ի հա
սակ իւր կանգուն մի.
իսկ արդեմէ փոքուն
չէք բաւական վասն

այլոցն զի հոգացեք :
այեցարուք իշու
շանն . որպէս ածէ ոչ
ջանայ և ոչ նիւթ առեմ
ձեզ . և ոչ սողունն յամե
նայն իմատան իւր զգե
ցաւ իբրեւ զմի ինոցա
նէ :

Ի սկ եթէ զխոսն որ
այսօր իբացիէ . և վա
ղիւ ի հնոց արկանելի
ամ այնպէս զգեցու
ցանէ որ չափ և տառա
ւէ զձեզ թերա հաւա
սք :

Ի տրուք մի խնորեք
զինչ ուտիցեք . կամ
զինչ ըմպեցեք . և մի
զբաղնուք . զի զայն ա
մենայն հեծանուք
աշխարհի խնորեն :
Եւ ձեր հայրն գիտէ

զի պիտոյէ այն ամ :
այց խնորեցեք
զարքայութիւն այ
կայն յաւելցի ձեզ :
Ի երկն
Էր հաւա
փորրիկ զի
հաճեցաւ հայր ձեր
սուղ ձեզ զարքայու
թիւնն :

Ի աճառեցեք զինչ
ձեր և տուք ողորմու
թի : և արարեք ձեզ
քսակ առանց հնա
նալոյ գանձանպա
կաս յերկինս ուր ոչ
գող մերձէնայ և ոչ ցեղ
ապականէ . զի ուր գա
նձն ձերէ անդ և սիրո՞
ւնէր եղիցին :

Ի զիցին գաւտիք ձեր
պնդեալ ընդ մէջս և ճը

րագունք լուցեալք
ԼԵՐՈՔ նմանողք
մարդկան որ ահնու
նեցին ան իւրեանց
Թէ երբ դառնայց
ի հարսանեաց . զի
յոր ժամ գացցէ և
բախիցէ վաղվաղա
կի բանայցեն նմա :

Բ րանի իցէ ծառա ^{ճԺ}
իցն այնոցեկ զոր
եկեալ ան գոցէ
արթունս :

Մէն ասեմ ձեզ
զի գաւտի ընդմէջ
ածցէ և բազմեցու
ցէ զնոսա և անցէ
ալ պաշտիցէ զնո
սա . և եթէ յերկրո
րդ . կամ յերրորդ պա
հու եկեսցէ և գոցէ
այնպէս . երանելի են

Ծառայքն այնոքեկ =
այց զայն գիտաս ^{ճԺ}
Չիք . եթէ գիտէր տա
նուտեր յորում ժամու
գողաց . չտայր Թոյլ
ական հասանել զտան
իւրում :

Երոք եղերոք
պատրաստք . զի յորում
ժամու ոչ կարծիցէք
գաց որդի մարդոյ :

Սէ պետրոս անուն ^{ճԺ}
մեզ ասացեր զառակո
ղայր եթէ ան ամե
նեսեան :

Լասէ տր . ուրիցէ
հաւատարիմ անտես
և իմաստուն . զոր կա
ցուցէ տր իմերայ
գեր դաստանի իւրոյ
տալ ի ժամու զկերա
կուրս :

Լրանի իցէ ծառային ^{ՃԺ}
այնմիկ զոր եկեալ տր
իւր գոանիցէ արարե
ալ այնպէս

^{ՃԺ} **Լ**րդար Լասեմ ճեզ
զի իվերայ ամենայն
ընչից իւրոց կացուա
ցէ զնա :

Լրա եւթէ ասիցէ
ծառայն իսրտի իւրու
մ. յամէ տրիմ գալ. և
սկսանիցի հարկանել
զծառայսն և զաղախ
նայս. ուստի և ըմպել և
արբենալ. եկեսցէ տր
ծառային այնորիկ
յաւուր յորում ահն
ոչ ունիցի. և ի ժամու ^{ՃԼ}
յորում ոչ գիտիցէ
ընդ մէջ կտրեսցէ զը
նա՝ և զմասն նորա
ընդան հաւատարմից:

Լւծառայ որ գի
տիցէ զկամս տն
իւրոյ. և ոչ պատրաս
տիցէ ըստ կամաց
նորա. արբցէ գան
բազում:

Լւորոջն գիտիցէ
Լարժանի գանի ինչ
գործիցէ արբցէ
գան տակաւ :

Լմենայնի որում
շատ տուաւ. շատ ինդ
րեսցի ինձանէ. և ո
րում բազում աւան
դեցաւ առաւել ևս
պահանջեսցէն ինր
մանէ :

Լւր եկի արկա
նել յերկիր
կամիմ լծէ
արդէն իսկ բոր բո
քէն. և մկրտուլմի մի

ունիմ մկրտել. և զի
արդ փութամ մինչև
կատարեացի :
ամարիք եմէ խա
ղաղութի եկի տալ
յերկիր . ոչ ասեմ ձեզ
այլ բաժինս :

Ըի եղից են յայսմ
հետէ հինգ իստանմի
ում բաժանեալք . է
րեքն յերկուց . և եր
կուքն յերեց :

աժանեացի հայր
որդուց . և որդի ի հա
րէ մայր իդատերէ . և
դուստր իմաւրէ . ըս
կեսուր ի հարսնէ . և
հարսն իսկեարէ իւր
մէ :

Ասաց և ցժողովու
րդսն յորժամ տեսա
նիցէք ամս ծագեալ

յարեւմտից . իսկ ոյն ա
սէք եմէ անձրեաց
և լինի այնպէս . և յոր
ժամ հարաւ շնչեալ .
ասէք եմէ խորշակ լի
նի . և լինի այնպէս :

Եղծաւորք զերես
երկնի և երկրի գետէք
փորձել . իսկ զժամա
նակս զայս զի արդ ոչ
փորձէք :

Նորէր և յանձանց
իսկ ոչ ընտրէք զար
ժանն :

Յոր ժամ երթիցես ^{ճկբ}
ընդ ոսոխի քում առ
իշխան ի ճանապարհի
տուր զհաշիւն զերծա
նել ինմանէ . զի գուցէ
քարշիցէ զքեզ առդա
տաւորն . և դատաւորն
մատնիցէ դահճի . և

դահիճն արկանից է
իբանդ. ասեմքեղ ոչ է
լանիցես անտի. մինչև
հատուցանիցես զյե
տին բնիոնն :

ՃԿԳ

Կին ոմանք ինմին
ժամանակի. Լպատմե
ցին նմա վասն գալի
լեացացն. որոց զարի
ւնն պիղատոս խառ
նեաց ընդ զոհն նո
ցա :

Ատատխանի ետև
ասեցնոսա համա
րիք եթէ այն գալիլեա
ցիք եղեն մեղաւորք
քան զամենայն գալի
լեացիս. զի զայն պիսի
անցս կրեցին. ոչ ասեմ
ձեզ. այլ եթէ ոչ ապաշ
խարիցէք ամենեքին
նոյնպէս կորնս իջիք :

Ամ նորա ուժու
տաաանքն յորոց վե
րայ աշտարակն ան
կաւ իտելովամ և ըս
պան զնոսա. համա
րիք եթէ նորա պար
տապանք եղեն քան
զամենայն մարդիկք
որ բնակեալ են յեմ.
ոչ ասեմ ձեզ. այլ ե
թէ ոչ ապաշխարի
ցէք. ամենեքեան
նոյնպէս կորնս իջիք :

ՃԿԳ

Ասաց Լզատապա
զայս. Թզենի մի եր
որումն տնկեալ յայդ
ւոջ իբրում. Լեկն
ինդրել պտուղ ինմա
և ոչ եգիտ :

Ասեցայգէ գործն.
ահա երեք ամբէն.
յորմէ հետէ գամ

խնդրել պտուղ իժը
զենովդ և ոչ գտա
նեմ. արդ կարեա
զդա՞ ընդէր և զէր
կիրդ խափանէ :

Այս պատասխան
նի ետ և ասէ. տր
ժողզդա՞ այս ամա
մինչ՝ շուրջ զդովժ
բրեցեց. և արկեց
աղբ. թերևս արաս
ցէ պտուղ. ապա՞
Թէ ոչ յամէ ևս
հասցես զդա :

Ե ՈՒՍՈՒՅԱ
ՆԵՐ ԽՆԻՈՒՄ
Ի ժողովրդա
նոցացն իշաբաթու
և ասէ կինմի՞ զոր
ունէր այս հիւան
դուԹէ. ամա ուԹ
ու տաան. և էր կար

կամեալ. և ոչ կար էր
ամենեին իվեր հայել :
Ետեսեալ զնա յի
կոչեաց ան ինքն և ա
սէ ցնա՞ կին դու արձա
կեալ ես ի հիւանդու
Թէ քու մէ. և եր իվե
րայ նորա ձեռն. և ան
ժամայն ուղղեցաւ. և
փառաւոր առնէր

զանժ :

Ատառսխանի ետ ^{ճկ}
ժողովրդապէտն
ցատուցեալ. Թէ ընդէր
իշաբաթու բժշկեաց
յն. և ասէ ցժողովուր
դն վեց աւրէ յորս ար
ժանէ գործել յայնս.
Եկալք բժշկեցարուք
և մի յաւուր շաբաթու :

Ատառսխանի ետ
նմա տր և ասէ,

կերծաւորք իւրաքանչ
իւրորք իճէնի իշաբա
Թու. ոչ արձակի գէզն
իւր կամ գէշ իւր իմսրո
ւտանի տայ ջուր. իսկ
այս դուստր արբա-հա
մուէր զոր կապեաց
սատանայ. ահաւորիկ
ուԹուտանն ամ ոչէր
արժանն արձակել իկա
պանաց անտի իշա

բաԹու :

ՃԿԳ **Լ** զայս իբրեւասաց
յամօԹ լինէին ամե
նէքին որ հակառա
կն կային նմա
Լ ամենայն ժողո
վուրդն ուրախ լինել
իվերաց ամենայն փա
ռաւորութեցն որգոր
ծէին ինմանէ :
ՃԿԵ **Լ** ասէր ում նմանէ

արքայութիւն. և ո
րում նմանութե
նմանեցուցից զնա :
Լ մանէ հատոյման
անխոյ. զոր առեալ
մարդոյ արկ իպար
տէզ իւր. աճեաց և
եղևծառ. և Թուշուք
երկնից բնակեալէ
ին յոստո նորա :

ՃԿԶ **Լ** զարձեալ ասե
ում նմանեցուցից
զարքայութիւն. նը
մանէ խմորոյ զոր ա
ռեալ կնոջ Թագոյց
յալեր երից պրուաց.
մինչև խմորեցաւ
ամենայն :

ՃԿԷ **Լ** շրջէր ընդ
բաղաբա. և
ընդ գեղա. ուսուցա
նէր և ճանապարհ

արարեալ յԷմ :

Ատ ռմն ցնաւ ար. Է ճէ

Թէ սակաւք իցեն որ
ապրելոց իցեն :

Ընա՛ ասէ ցնոսա՛

Սանացարուք մտանել
ոնդ զուռն նեղ. ասեմ
ճեղ. զի բազումք ինդ
ոեսցեն մտանել և ոչ

կարացեն :

Յորմէ հետէ մտցէ ճէա

տանուտէրն և փակեն
ցէ զզուռն. և սկսանի
Սեբ կալ արտաքոյ և
բախել զզուռն և ասել
որ ար բաց մեղ. և պա
տասխանի տուեալ ա
սիցէ ճեղ. ոչ զիտեմ
զճեղ ուստեք :

Յայն ժամ սկսանի

Սեբ ասել կերաք առա
Սիբո և արբաք. և ի հը

րապարակս մեր ուսու

ցեր :

Ըասիցէ ասեմ ճեղ
ոչ զիտեմ զճեղ ուստի
էք. իբաց կացէք յի
նէն ամենայն մշակդ
անկողառու թէ :

Նոյ եղիցն լալեկոր ճէք

ճեղ ատամանց : յոր

ժամ տեսանէք զաբա

համ և զիտա հակ. և

զյակովք. և զամե

նայն մարգարէս յար

քայու թէ այ. և զճեղ

հանեալ արտաքս :

Ըեկեսցեն յարեւ

լից և յարեւմտից ի հիւ

սիսոյ և ի հարաւոյ.

և բազմեսցին յար

քայու թէ այ :

Ըահա՛ իցեն յետի ճէգ

նք. որ եղիցին առա

ջիւնք. և իցեն առաջի
նք որ ջիւնիցին յե
տինք :

ՃԷԳ Ի նմին աւուր մա
տեան ոմանք վա
րիսեցիք և ասենց
նա և և գնաւ աստի.
զի հերովդէս կամի
ապանանէ զքեզ.
Լատեցնուաւ եր
թայք ասացէք աղու
ետուն յայնմիկ ահա
ւատիկ հանեն դու.
և բռնիւ թիս կատու
րեն. այսուր և վա
ղիւ և յերիւր աւուրկա
տարիւմ :

Է այց պարտէ այս
խար. և վաղիւ. և իմն
ւտում աւուր գնալ.
զի ոչէ մարդ մարգա
րէի կորնչէլ արտաքո

բան զեն :
ՃԷԳ Էմ. եմ. որ կոտոր
րէիւր զմարգարէս. և
քարկոծ առնէիւր
զառաքեալսն առքեմ
բանիցս անգամ կա
մեցաւ ժողովել զոր
դիս քո. որպէս հա
զնագա իւր ընդ թեո
վք. և ոչ կամեցարու
ահա թողեալ ջիցի
տունդներ :

Բ այց ասեն ճեղ. և
թի ոչ և ատեանիցէ
զիս յայտմ հետէ. մի
չև ասիցէք աւրհնե
ալ եկեալն յանուն
տն :

Է և իմն ա
նէն նորա ի
տուն. որունն իշխա
նացն փարիսեցոց

իշաբաթու ուսել
հաց և նորա՝ սպա
սէին նմա :

ԼաՀա՛ պրոմներ
անդ ջրգողեալ առա
ջի նորա՝ :

Եւ ատասխանի ետ
լաւ և ասէ ցարինա
ւորսն. և ցփարիսէ
ցիս. և թէ արժանի
ցէ իշաբաթու բժշ
կել :

Եւ նորա լուսեղեն
ւբուն հարեալ
զնմանէ բժշկեաց
զնա՝ և արձակեաց :

Լասէ ցնտա՛ փր
որուք ի ձէնք. Է՛.
Խամ եղն անկանիցի
ի ջրհոր. և ոչ վաղվա
շակի հանիցէ զնա
յաւուր շաբաթու :

Եւ ոչ կարացին տալ
նմա պատասխանի

առայն :
Սաց և առ կոչնակա
նմա առաքիւնի հայե
ցեալ թէ զի արդ բարձ
ընտեր լինէին. ասէ
ցնտա՛ յորժամ կոչե
ցէ որ զքեզ ի հարաա
նիս. կամ ի կոչումս.
մի բազմիցեա առաջին
բարձին. գուցէ պա
տուականազոյն և ա
քան զքեզիցէ կոչե
ցեալ ի նմանէ. և եկե
ալ որ զքեզ և զնա կո
չեաց. ասիցէ ցքեզ
տուր սմա տեղի. և ա
պա սկսանիցիս ամսա
թով զյետին տեղին
ունել :

Սլ յորժամ կոչե

ցիս երթելիք բազ
մեջիք իյետին տեղ
ւոջ. զի յոր ժամ գայ
ցէ որ կոչեացն զքեզ
ասիցէ զքեզ բարե
կամ իսկը մատիր. յա
յն ժամ եղիցին քեզ
փառք. առաջի բարձ
հակ ցացն քոց :

ՃԼԹ **Օ** իամենայն որ բարձ
րացուցանէ զանձն
խոնար հեղի. և որ
խոնար հեղուցանէ
զանձն բարձրացի:

ՃԶ **Ա**տ և ցկոչնատէրն
յոր ժամ ամենիցես
ճաշ կամ ընթրիս.
մի կոչեր զբարեկա
մս քո. և մի զեղբարս
քո. և մի զազգականս
քո. և մի զգրացիս քո. **ՃԷ**
և մի զմեծամեծս. զի

մի և նորա՝ փոխա
րէն կոչեացէն զքեզ.
և լինի քեզ հաաու
ցումն :

ՃԸ **Մ**յոր ժամ առ
նիցես ընդունելու
Թի կոչեա զաղբա
տս. և զխեղս. և զկա
ղս. և զկոյրս. և երա
նելի լինիցիս. զի ոչ
ունին փոխարէն
հաաուցանելոյ քե
զ. և հաաուցի քեզ
փոխարէն ի յար
ու. Թե արդարոց :

ՃԹ **Բ**րեւոաւ զայր
ումն իբազմակա
նացն ասէ ցնա՝ եր
նի որ կերիցէ ճաշ
յարբայու. Թե այ:
Ճա՛ ասէ այր.
մն գործեաց ընծ

րիս և հրաւիրեաց
զբազումս :
Լառաքեաց զծա
ռայիւր ի ժամու ընթ
րեացն կոչել զհրաւ
րեալն թէ եկացք զի
ահա առիկ պատ
րաստե մանեայն ինչ :
Ըսկսան մի ըստ
մի թէ մանեքեան
հրաժարել :
Ուսկինն ասէ ա
գարակ գնեցի . և հար
կէ ելանել տեսանել
զնա . աղաչեմ զքեզ
կալ զիս հրաժարել :
Ըմիսն ասէ լու
ծա հինկ եղանց գնե
ցի . և երթամ փոր
ձել զնոսա . աղաչեմ
զքեզ կալ զիս հրա
ժարեալ :

Ըմիսն ասէ կին ա
ծի . և վասն այնորիկն
կարեմ գալ :
Եկեալ ծառայն
պատմեաց զայն տն
իւրում :
Այն ժամ բարկա
ցեալ տանուտէրն ասէ
ցծառայն իւր . ել վաղ
վաղակի ի հրապարա
կ և ի փողոցս քաղաքի
և զաղքատս . և զխեղս .
զկաղս . և զկոյրս . մոյծ
այսր :
Լասէ ծառայն տր
եղև զոր հրամայեցերն
և կայ ևս տեղի :
Լասէ տր ցծառայն
եղ ի ճանապարհս և ի
ցանկս . և արան այսր
մտանել զի լցցի տու
նս իմ ասեմ ձեզ . զի ոչ

որ յանց կոչեցելոց
ճաշակեացէ յընթ
րեաց իմոց:

**Երթային
ընդ նամս ժո**

ղովուրդք բա
զումք. դարձաւ և
ասէ ցնտաւ. եւ թող
գաց առիս. և ոչ ասե
ա զհայր իւր և զմայր
և զկին իւր և զորդիս
և զեղբարս. և զքորս.
նա և զանձնւս իւր.
ոչ կարէ իմ աշակե
րտ լինել:

Եր որոչ բառնայ
զխառչ իւր և զաց զկը
նի իմ. ոչ կարէ իմ
աշակերտ լինել:

Որ իձէնջ կամի
ցի շինել աշտարակ.
և ոչ նախ նստեալ հա

մարիցի զծախան.
եւ թռչնիցի բաւա
կան իկատարումն.
զի պուցէ իբրև ար
կան իցէ հիմն և հկա
րիցէ կատարել. ա
նէքին որ տեսանի
ցեն սկսանիցին ծ
ղր առնել զնա և աս
եւ թռչն այս այր սկս
շինել և ոչ կարաց
տարել:

Ամար Թադաւ
եր թեալ տայցէ պ
տերազմ ընդ աշու
Թադաւորի. և ոչ ն
տեալ նախ խորհել
եւ թռչն կարող իցէ տ
ան հազարաւ զքե
ունել զայնոր իկ որ
գայցէ իմերայ նո
րա բան հազարա

ապա թէ ոչ մինչդէռ
հեռագոյնիցէ. հրեշ
տակու թի առաքե
ալ աղաչեացէ ի նա
ղաղու թի :

Արդայսպէս ամե ^{ճՃԴ}
նայն որ ի ճէնջ. որ
ոչ հրաժարեացէ յա
մենայն ընչից խորոց
ոչ կարէ իմ աշակե
րտ լինել :

Բարութե աղ. ա ^{ճՃԵ}
պա թէ աղն անհա
մեացի. ին համեմեա
ցի. ոչ յերկիր և ոչ
աղբէ պիտանացու
ացլ ընկենուզ զնա
արտաքս. որ ունիցի
ականջս լսելոյ լուի
ցէ :

Եւին մերձաւորն ^{ճՃԶ}
ամենայն մաքսաւոր

և մեղաւորք լսել ի նա
նէ :

Տրտնջէին փարիսէ
ցիքն և դպիրք և ասէին.
ընդէր սա զմեղաւորս
ընդունի և տաւ ընդ
նոսա :

Ասաց աննոսա զա ^{ճՃԷ}
ռակս զայս. ո որիցէ
ի ճէնջ մարդ. որոյիցէ
հարկւր ոչ խաթ. և կո
րուսանիցէ մի ի նո
ցանէ. ոչ Թողուցու
զին նառնն և զինն յա
նապատի. և երթացէ
զհետ կորուսելոյն մին
հեգտանիցէ զնա. և
եբրեգտանէ դնէ զը
նա ի վերայ ուսոց իւ
րոց խնդաղով. և երթա
խառն. կոչէ զբարե
կամս և զդրացիս և ասէ

ցնտաւ ուրաւս եղերուք
ընդես զի գտի զուչ

խաղնիս զկորուսեալ

Ըստմ ճեզ զի այս

պէսէ ուրախութիւն

յերկինս վասն միոյ

մեղաւորի որ ապաշ

խարիցէ քան վասն

ին նստն և ինն արդա

րոյ յոր չիցէ պիտոյ

ապաշխարութի :

Ըստմ ո՞ր իցէ կին որոց

իցեն դրամք տասն և

եւթ կորուսանիցէ

դրամ մի ո՞չ լուցանի

ցէ ճրագ և ածիցէ

աւել խաան և ինողիցէ

աստ պ մինչ և գտանի

ցէ և իբրև գտանի

կոչէ զբարեկամս և

զդրացիս և աստ ուրա

եղերուք ընդես զի գը

տի զգրամս իմ զոր

կորուսի :

Ըստմ յնպէս ասեմ ճեզ

ուրախութի եղիցի

առաջի հրէշտակաց

այ իմերաց միոյ մե

ղաւորի որ ապաշխա

րիցէ :

Ըստմ ասեմ միոյն

ին երկու որդիք աս

սէ կրտէրն ինոցանէ

ցհայրն հայր տուք

ինն բաժին որ անկա

նի ի յնչիցդ :

Ըստմ բաժանեաց

նոցա զկէանսն :

Ըստմ բազում աս

ուրց ժողովեալ զամե

նայն կրտսերոյ որդո

յն գնաց յաշխարհ

հեռի և անդ վատ

նեաց զինչս իւր զի

կայր անառակութիւն:
Եւթրեւապատեաց
զամենայն եղևաով
սաստիկ յաշխար
հին յայնմիկ. և ըս
կաաւ ինքն չքաւո
րել. և գնացեաղ յա
րեցաւ իմիտմն իբա
ղաքացւոց յաշխար
հին այնորիկ :

Ելոլեաց զնա ա
գարակ իւր արածել
խողս. և ցանկայր
լնուզ զորովայն իւր
եղջերէն զոր խողջ
ուտէ ին. և ոչ որ
տայր նմա :

Եւեկեալ իմիտս
իւր ասէ. քանի վա
րձկանք իցեն իտան
հաւր իմոյ հացա
լիցք և են աստ տ

վամահ կորնչիմ. յա
րուցեալ գնացից ան
հայրիմ. և ասացից ցը
նա. հայր մեղա՝ յերկե
նա և առաջիքո. և ոչ ևս
եմ արժանի կոչել որ
դիքո. արա՛ զիս իբրե
զմի ի վարձկանաց քոց:

Եւ յարուցեալ եկն
ան հայր իւր :

Եւ ինչ դէռ հեռա
գյնէր. ետես զնա՝
հայրն և գթացաւ.
յարեաւ և ընծացաւ
ընդ առաջ անկեալ զը
պարանոցաւն նորա՝
և համբուրեաց զնա:

Եւ ասէ ցնա՝ որդին
հայր մեղա՝ յերկինա
և առաջիքո. ոչ ևս եմ
արժանի կոչել որդի
քո :

արա՛ զիս իբրեւ զմի՛
ի վարձ կանաց քոց ։

Լ յարուցեալ էին
ան հայր իւր ։

Լ մինչ դէռ հեռագոյն
էր ետես զնա՛ հայրն և
զԹացաւ ։ յարեաւ և ըն
Թացաւ ընդ յառաջ ։ ան
կեալ զպարանոցաւն նո
րա և համբուրեաց զնա՛

Լ ասէ՛ ցնա՛ որդին
հայր մեղա՛ յերկինս և
առաջիքո՛ւ ոչ ևս եմ ար
Ժանի կողել որդեքո՛ւ ։

Լ ասէ՛ հայրն ցծառայ
իւր ։ վաղվաղակի հանէք
զպատմութեանս առա
ջին ։ և ազուցէք նմա ։ և
սուք զմատանին իձե
ռն նորա՛ և կառչիկս
յոռա՛ նորա ։ և ածէք
զէզն պարարակ ։ զէնէ՛ք

կերեցուք և ուրախ լի
ցուք ։ զի այս որդի իմ մե
ռեալէր և եկաց ։ կորու
սեալէր և գտաւ ։ և ըս
կաան ուրախ լինել ։

Լ էր երեց որդի նո
րա՛ յագարակի ։

Լ մինչ դէռ՝ հայր և
մերձ է զև իտունն ։ լու
աւ զձայն երգոց և զը
պարուց ։ և կողջեալ
ան ինքն զմի իծառա
իցն ։ հարցանէր Թէ
զինչ իցէ այն ։

Լ նա՛ ասէ՛ ցնա՛ զի
եղբայրքո՛ւ եկեալ է ։
և եղէն հայրքո՛ւ զեղն
պարարակ ։ զի ողջամբ
ընկալաւ զնա ։

Լ արկացաւ և ոչ կա
մեր մտանել ։

Լ հայրն ելեալ ար

194
 տալիս աղաչէր զնա :
 Եւ տառախանի ետ և ա
 սէ ց հացոյն. այս բանի
 ամբէն զի ծառայեմ
 բեղ. և երբեք զգատու
 իրանս. բով ոչ անցի.
 ու մի երբեք ոչ ետուր
 ինձ. զի ուրախ եղէց
 ընդ բարեկամսիմ. յոր
 ժամ եկն զորից. բո ա
 յդ. որ եկեր զկեանս
 բո. ընդ պոռնիկս. զե
 ներ դմա զեզն պա
 րարակ :

Եւ ասէ ցնա՝ որդեւ
 դու հանապազ ընդիս
 ես : և ամենայն որինչ
 իմէ. բոն. այլ ուրախ
 լինել և ինդալ պար
 տիլ. զի եղբայրս բո
 այս մեռեալէր և եկաց
 կորուսեալէր և գտաւ :

միեր մեծատուն. որոյ
 էր տնտես. և եղև զնր
 մանէ ամբաստանութի
 որպէս թէ վասնից
 զինչս նորա՝ կոչեաց և
 ասէ ցնա՝ զինչէ այս
 զորպէս զբէն տուր
 զհամար տնտեսութե
 բո. զի ոչ ևս կարես լի
 նել տնտես :

Եւ ասէ ընդ միտս իւր
 տնտեսն. զինչ գործե
 ցից. զի տր իմ հանէ. զԷ
 տնտեսութիս. գործել
 ոչ կարեմ մութանալ ա
 մաչեմ. գիտեմ զինչ
 արարից. զի յոր ժամ ի
 բաց լինիցիմ ի տնտե
 սութենէս ընկալ ցին
 զիս իտունս իւրեանց :

և կոչեցեալ առինքն մի
ըստ միմեջ ի պարտա
պանաց տն իւրոյ. ասե
ցառաջինն. քանի ինչ
պարտիս տն իմում :

Ընա՛ ասէ հարիւր
մար ձեռոյ :

Ասէ ցնա՛ կայզգիր
քո. և նիստ գրեա՛ վաղ
վաղակի յիսուն :

Արձեալ ասէ ց մի
ուն դու քանի ինչ պար
տիս :

Ընա՛ ասէ հարիւր
քու ցորենոյ :

Ասէ ցնա՛ կայզգիր
քո. և նիստ գրեա՛ ութ
սուն. և գովեաց տրն
զտնտեսն անիրաւութե
զի իմաստութե արար :

Իզոյիք աշխարհիս
այսորեկ իմաստնագոյն

քէն քան զորդիս լուսոյ
յազգս իւրեանց :

Ընա՛ ձեղ ասեմ արա
րէք ձեղ բարեկամս ի
մամոնացի անիրաւու
թե. զի յոր ժամ պակա
սիցէ այն. ընկալցին
զձեղ ի յարկան յաւիտ
նականս :

Որ ի փոքուն հաւա
տարիմէ. և ի բազմին
հաւատարիմէ. և որ ի
փոքուն անիրաւեւ ի
բազմին անիրաւէ :

Սկ ա՛րդ եթէ յանի
րաւ մամոնացին չե
ղէք հաւատարիմք.
զճմարիտն ձեք ո՛հ հա
տաւացի :

Եթէ յաւտարին
չեղէք հաւատարիմք.
զձերն ո՛ր տայցէ ձեզ :

Նոք ծառայ կարէ ^{ճղա} Երկուց տերանց ծառայել. զի եթէ զմինն ատիցէ. և զմիւսն սիրէ. կամ զմին մեծաբեցէ. և զմիւսն արհամարհեցէ :

Նկարէք այ ծառայել և մամոնայի :

Բրեւելին զայս ^{ճղա} ամենայն փարիսեցիքն. քան զի արծաթասէրք էին. և անգոսնէին զնա :

Լստէցն ռաա. որպէք որ արութարապոցանէք զանձի նա առաջի մարդկան. սակայն անձ զիտէ զսիրտս ձեր. զի որ առաջի մարդկան բարձրէ պիղծէ ա

ռաջի այ :

Երէնք և մարգարէք ^{ճղա} մինչև ցյով հաննէս յայսմ հետէ արքայ ու. թի այ աւետարանի և ամենայն ոք զնա բռնաբարէ :

Իւրինիցէ երկնից ^{ճղա} և երկրի անցանել. քան յաւրինացն միոյ նշանախեցի անկանել :

Մենայն որ արձա ^{ճղա} կէ զկին իւր. և առնէ այլ շնայ. և որ զարձակեալն առնէ շնայ :

Յրումներ մեծատուն ^{ճղա} և ազաներ բեհեզս և ծիրանիս. և ուրախ լինէր հանապազ առատապէս :

Լաղքատ ոմն անուն զազարոս. անկեալ զնէր առ զքան նորա՝ վերա

աղբալ. և ցանկայր յա
պէլ իմշրանացն. որան
կանէին իսեղանոյ մե
ծատանն. աղ և շունք
ևս գային լիղուին զը
վերս նորա :

Եղևմեռանել աղքա
տին. և տանել հրեշտա
կաց զնա ի գոգն աբրա
համ :

Մեռաւ մեծատունն
և թաղեցաւ. և իդժո
խան ամբարձ զաչսիւր
մինչ իտանժանսնէր.
ետես զաբրահամ ի հե
ռաստանէ. և զղազար
ի գոգ նորա հանգուցել :

Ենա՛ աղաղակեաց
և ասէ հայր աբրահամ
ողորմեաց ինձ. և ատա
քեա զղազարոս. զի
թացցէ զճագ մատին

իւրոյ իջուր. և զովա
ցուցէ զլեզու իմ /
զի պապակիմ իտա
պոյ աստի :

Եւասէ՛ ցնա՛ աբրա
համ որդեակ. յիշեա
զի ընկազար անդէն
զբարիսքո ի կեանսն
քում. և զազարոս նոյն
պէս զհարչարանս.
արդ սա՛ աստ միտ
Թարի և որու այդրպա
պակիս :

Եի վերայ այսր ամի
վիհ մեծէ ընդ մեզ
և ընդ ձեզ. և թէ կա
միցին աստի առձեզ
անցանել ո՞չ կարեն. և
ո՞չ այսիոք առ մեզ ան
ցանել :

Եւասէ՛ արդ աղա
ջեմ զքեզ հայր. զի ար

Հակեացես զդայ խոռն
 հաւր իմոյ. եւ իմանդ
 եղբարք հինկ. որպէս
 զիտացէ նոցա՝ վկայ
 ու թիւն. զի մի՛ Լւորա
 գայցեն յայս տեղի
 տանջանաց :

Լասէ՛ աբրահամ
 ունին զմովսէս և զԼաւ
 գարէս նոցա՝ լուիցեն :

Վնա՛ ասէ՛ ոչ հայր
 աբրահամ. բայց եթէ
 իմեռելոց որ երթիցէ
 առ նոսա՝ Լապաշ
 խարիցեն :

Լասէ՛ ցնա՛ եթէ
 մովսէսի և մարգարէ
 իցն ոչ լսեն. և ոչ թէ
 իմեռելոց որ յառնի
 ցէ հաւանեացին :

սաց Լաւորաշա
 կերտան
 իւր ոչէ մարդ

չգալ գայթազողութե
 բայց վայ այնմիկէ յոյր
 ճեւն գայցէ. լաւերնը
 մա՛ եթէ վէմ երկանա
 քար կախէր զպարա
 նոցէ նորա՝ Լարկա
 նէր իծով. քան թէ գայ
 Թագղէցուցանէ զմի
 որ իմորրկանցս յայս
 ցանէ :

Գոյշ կացէ՛ք անձա ճղը
 նց. եթէ մեղիցէ եղբա

յորքո սաստեւն նմա
 Եթէ՛ սպաշխա ճղթ
 լիցէ թող նմա. և եթէ
 եւթն անգամ մեղիցէ
 քեզ. և եւթն անգամ
 դարձցի քեզ. Լասիցէ
 սպաշխարեմ թողցես
 նմա :

Եւանէն առաքելաբ
ցոր յաւել մեղ հաւատն
ւատեալ եմէ ունի
ցիք հաւատս քան զ
հատն մանանկոյ. և առի
ցիք Թըմէնոյս այս
միկ խելաց և տնկեաց ի
ծովու. և հնազանդես
ցի ձեզ :

Մակումբ ի ձեռն որ ու
նիցի ծառայ հողագո
րծ. կամ հովիւ որ իբրեւ
մտանիցէ յագարակէ
ասիցէ ցնա՝ վաղ վաղա
կի Թէանց բազմեաց
այլ ոչ ասիցէ ցնա՝ Թէ
պատրաստեալ զինչ
ընթերցիցէմ. և գաւ
տի ածեալ պաշտեալ
զիս. մինչ և կերայց և
արբից. և ապա՝ կերի
ցես և արբցես դու. մի

Թէ շնորհ ինչ ունիցի
ծառային այնմիկ զի
արար զամենայն հրա
մանան. նոյնպէս և դուք
յորժամ առնիցէք զամ
հրամայեալսն ձեզ. աս
աս լիք Թէ ծառայք
ան պիտանք եմք. զոր
պարտեալքն առնել

արարաք :
Եւել և մինչ և երթա
յր նա յԵմ. և ինքն ան
ցանկեր ընդ մէջս մա
րիայ և գալ ի խելացւոց.
և մինչ դէռ մտաներ ի
գէւղ. ուրեմն պատա
հեցան նմա՝ տասն և
յո բորոտք. որք կա
ցին ի հեռաստանէ
բարձցին զճայնս և
ասէն. յս վարդապետ
ողորմեաց մեղ :

Բրեւտես զնոսա՝
ասէ՛ցնոսա՝ երթայք
ցուցէք զանձինս քա
հանայիցն =

Լեղև իբրև ցնացին
առ ժամայն սրբեցան:

Խոմն ինոցանէ իբ
րև ետես եմէ բժշկե
ցաւ. դարձաւ անդրէն
իձայն մեծ փառաւոր
առնէր անկաւ ի վե
րայ յերեսաց իւրոց
առ ոտս նորաւ և գո
հանայր զնմանէ. և
ինքնէր սամարացի =

առաւ խանի եռյն
և ասէ ոչ տասն սորա
սրբեցան. իսկ ամրդ
ինունքն ուրէն. զի ոչ
գտան տալ փառսայ.
բայց միայն այլ ազգիս
այս. և ասէ՛ցնա՝ արի

գնայ զի հաւատք բոկե
ցուցին զքեզ:
բրև հաւոյ առ
խմարխտցւոցն

Ըմ երբ գայցէ ար
քայու թիւն. պատմ
խանի ետնոցաւ և ասէ
ոչ գոյ արքայու թիւն
խտրանաւք. և հասիցեն
Ըմ ահաւատիկ աստե
կամ անդ. զի ահա ար
քայու թիւն ի ներքս ի
ձեզէ:

Ասաց և անաշակերտ
մն եկեսցեն աւուրք
ցանկանալոյ ձեզմի յաւ
ուրցն որդւոյ մարդոյ
տեսանել և ոչ տեսա
նիցէք =

Լեւմէ ասիցեն ձեզ
եւմէ ահաւատիկէ կամ
անդ. մի երթայցէք զը
հետ =

Ե ի որպէս փայլակն
փայլատակեալ ինեղբայ
երկնից ընդ երկնիւք
ծագիցէ : նոյնպէս և որ
դիմարդոյ յաւուրն իւ
րում :

Մայց նախ պարտե
նմա՝ բազումս չարչա
րել : և խոտել յազգէս
յայսմանէ :

Ե որպէս եղև յաւու
րան նոյի : նոյնպէս եղի
ցի և յաւուրս որդւոյ
մարդոյ : ուտէին ըմպե
ին : կանաչս առնէին և
արանց լինէին : մինչև
յաւրն յորում եմուտ
նոյ իտապանն : և եկն
ընդ հեղեղն : և կորոյս զա
մենեւին :

Մոյնպէս և որպէս
յաւուրան զովտա եղև

ուտէին ըմպէին : զը
նէին վաճառէին :
տնկէին : շինէին : և յո
րում աւար եղովտ ի
սորովմա : տեղեաց
հոգ և ծրծումք յերկ
նից և կորոյս զամենե
սեան :

Ստնմին աւրինա
կի եղիցի և յաւուրն
յորում որդին մարդո
յայտնելոցէ :

Մայնմաւոր որկաց
ցէ իտանիս : և կարա
սի իւր իտան : մի ինչ
առնուլ զայն :

Ե որ յանդի իցէ :
նոյնպէս մի դարձցի
յիտա :

Միւրեք գկինն
զովտայ :

Միւր իննորիցէ զանձն

խոր ապրեցուցանել
կորուսցէ զնա՝ և որկո
րուսցէ ապրեցուցէ
զնա :

Ասեմ ձեզ յայնմ զի մօթ
չերի թէ եղիցին երկու
խմի մահի՞նս. մին առցի
և միան թողցի :

Թէ իցեն երկու ա
ղաղ իմիասին. մին առ
ցի. և միան թողցի. և
եթէ իցեն երկու յան
դի. մին առցի. և միան
թողցի :

Պատասխանի ետո մօթ
նա և ասէն զնա՝ յո՛ւսր :
նա՛ ապէ՛ զնոսա՛
ուր մարմինէ անդրե
արծու իբ ժողովես
ցին :

Ասաց և աստեղ մօթ
մի՛նոց

անայն. թէ պարտէ յա
մենայն ժամ կալ նոցա
յաղաւթս. և մի ձանձ
րանալ ասէ :

Դատաւորմիւր իբա
ղաքի. ուրեմն յայ ոչ
երկնէր և իմարդկանէ
ոչ ամաչէր :

Լաջրի միւր ինմին
քաղաքի. գայր առնա՛
և ասէր. դատարայ ինձ
յաւստես իմմէ. և ոչ
կամէր իբաղում ժամա
նակս :

Ետ արարիկ ասէ ի
մտի իւրում. թէ և յայ
ոչ երկնէիմ. և իմարդկա
նէ ոչ ամաչեմ. գոնէ
վասն աշխատ առնե
լոյ զիս արարչն արարից
նմա՛ դատ. զի մի իսպու
եկեալ Թախանձկեցէ զիս

Լասէ տը լուսորուք
զինչ դատաւորն անի
րաւութե ասէր. իսկ ան
ոչ սունկիցէ վրէժ խնդ
րութի ծառայից իւրոց
որ աղաղակէն աննա
խոռէ և ի գլուխն. և եր
կայնամետ միայն լինի
ցի աննոսա՝ այդ ասեմ
ձեզ. զի արասցէ վրէժ
խնդրութի նոցա՝ վաղ
վաղակի :

Սկորդի մարդոյ եկե
ալ գտանիցէ արդէք
հաւատս յերկրի :

Ասաց և անումանս
պանծացեալս յանձինն
Թէ արդարքիցէն և ևս
տիցէն զբազումս զա
ռակս զայս :

Ըրբ երկու ելին իտա
ճարն կաղ յաղաւթս :

մին փարիսեցի. և միւս
մաքսաւոր. փարիսեցին
կայր մեկուսի և զայս
անանձինն աղաւթս
մատուցանէր. ան իմ
գորհամամ զքէն զի
ոչ եմ իբրեւ զայս իմա
րդ կանէ. զյափշտա
կողս և զանիրաւս. և
զշունս. կամ իբրեւ զա
յս մաքսաւորս. այլ
պահեմ երկիցս իշա
բաւթու. և տամ տասա
նորդս յամենայն ըս
տացութեոց իմոց :

Լմաքսաւորն կայր
մեկուսի. և ոչ կամէր
և ոչ զաջս ընդ յերկի
նս ամբառնալ. այլ
կոծէր զկուրծս իբրեւ
ասէր. ան քաւեան զիս
զմեղաւորս :

սեմ ձեզ էջ ապ
արդարացեալ իտո
ւն իւր քան զնա :

Ի ամենայն որ բա թի
րձրացուցանէ զան
ձն իւր խոնարհեցի
և որ խոնարհեցու
ցանէ զանձն բարձ

Մրացի :
առու թի
ցանէ ինառ
նա՝ մանկտի
զի մերձենայցէ ինո

ապ :
բրևտեսին աշա
կերտքն սաստեին
նոցա :

սկ յսի կոչեցեալ
զնոսա՝ առ ինքն ա
սէ, Թող տուք մանկ
տոյդ զալ առ իս. և մի
արգելուք զդոսա՝ զի

այդպիսեացդէ արքա
ուծի այ :

Մենաւեմ ձեզ որոջ թի
ընդունիցի զարքայու
ծի այ իբրև զմանուկ
ոչ մտցէ ինա :

Էհարց զնա ոմն իշ թի
խան և ասէ վարդապետ
բարի զինչ գործեցից
զի զկեանսն յաւիտե
նականս ժառանգեցից :

Սէջնա յս զի ասես
զիս բարի. չեք ոք բարի
բայց միւս. զպատուի
րանս գիտես. մի շնար.
մի սպանաներ. մի գողա
նար. մի սուտ վկայեր.
պատուեալ զհարցբու
զմայր :

Ընա՝ ասէ զայդ ամե
նայն պահեցի իման
կուծէ իմմէ. :

մի

Բրեւոյաւ զայս յս
 ասէ ցնա՝ միւս ևս պա
 կասէ քեզ՝ զամենայն
 ինչ զոր ունիս վաճա
 ուեաւ ևս ուր տղ քտոաց
 և ունիցիս զանձս յեր
 կինս և եկ զկնի իմ :

մի

Ա իբրեւոյաւ զայս
 տրտմեցաւ . քանզի եր
 մեծատուն յոյժ :

Բրեւտես զնա յս
 տրտմեալ ասէ . որպէս
 դժուարաւ որ ինչս ու
 նիցին մտանիցեն յար
 քայու թիւն . դիւրագո
 յնիցէ մալխոյ ընդծակ
 ասղան անցանել . քան
 մեծատան յարքայու թիւն

նայ մտանել :

Եւ որ լուսնն ասէին .

Եւ որ կարիցէ ապրել :

Էնա՝ ասէ ան Հնա

որինք առ իմարդկանէ

Հնարաւորքեն յայ :

Է ասէ պետրոս .
 ահա ասիկմէք թո
 դար զամենայն ինչս
 մեր . և եկաք զկնի բո :

մի

Է նա՝ ասէ ցնոսա՝
 ամեն ասեմ ձեզ . եթէ
 ոչ որէ որ եթող զտու
 նս . կամ զծնաւդս .
 կամ զեղբարս . կամ
 զկին . կամ զորդիս վա
 ան արքայու թիւն . ե
 թէ ոչ առնուցու բաղ
 մա պատիկ ի ժամանա
 կի յայսմիկ . և յաշխա
 հին որդաւոցնէ զկե
 անսն յաւիտենական
 նս ժառանգեցէ :

մի

Է առեալ զերկոտու
 տանն առ անձինն ա
 սէ ցնոսա՝ ահա ասիկ

էան էմբ յէմ. և կատա
րեացին ամենայն զը
րեալքն մարգարէիւք
վասն որդւոյ մարդոյ.
զի մատնեացի հեծա
նոսաց և կատակեացի
և հարկանիցեն և ըս
պանանիցեն զնա. և
յերիր աւուր յարիցէ:

Ընդա ոչ ինչ իմա միգ
ցան յայնցանէ. այլեր
բանն ծածկեալ ինո
ցանէ. և ոչ զիտէ ին
զասացեալսն =

Եղև իմա միգ
տէն նորայն
ռիբով. կցրումն

նստէր առ ճանապար
հան մուրացիկ. իբրև
լուա զանցանել ժողո
վորէանն. հարցաներ
Թէ զինչ է այն =

Ըպատմեցին նմա Թէ
յն նազովրեցի անցանէ =
Ողաակեաց և ասէ յն
որդի դաւթի ողորմեաց
ինչ =

Ըոր առաջին երթաց
ին աստուէին նմա զի
լուեցէ. և նա ևս ստաւ
աղաղակեր. որդի դաւ
թի ողորմեաց ինչ =

Ստեղծ առ յն և հրա
մայեաց ամէլ զնա առ
իւր. և իբրև մերձեղև
աննաւ և հարց զնա
և ասէ զինչ կամիս դու
զի արարեց քեզ. և նա
ասէ տր. զի բացցին աջ
իմ և տեսից =

Ը յն ասէ ցնա հայե
աց հաւատք բոկեցու
ցին զքեզ =
Ը առ ժամացն ետես

երթայր զհետնորա
և փառաւոր առնէր
զսո՞ւ. և ամենայն ժողո
վորեանն տեսեալ տայր
աւր՝ նու թիւնց:

Տէր ընդ երի
քող:

ԼաՀա՛ այրմի՛ անուն
կոչեցեալ զակբէոս. և
նա էր մաքսապետ և
ինքն մեծատուն. և ևս ող
րէր տեսանել թէ ունի
ցէ յս. և ոչ կարէր իբաղ
մութենէն. զի կարճէր
հասակս և ընթացե
աղ յառաջս ելի ժանտա
թզենին զիտեսանիցէ
զնա՛ քան զի ընդայն
ինկ անցանելոցէր =

Բրեւեկն իտեղին հա
եցաւ իսկէր յս և ասեցը

նա՛ զակբէ փութայ
էջայտի. զի այսաւր ի
տան քում արժանեին
ագանել =

Ութացաւ և էջ. և քն
կաղաւ զնա՛ ուրախու
թք. իբրև տեսին զնա
ամենեքին տրտընջեին
և ասեին թէ առանն
մեղաւորի եմք տ լու
ծանել =

Կնեկաց զակբէոս
և ասե ցտորտր. աՀա՛
զկէս ընչից իմաց տաց
աղքատաց. և էթէրդ
զըկեցի հատուցից չո
րեք կին =

Լասեցնա՛ յս այսօր
եղև փրկութի տանս
այսմ իկ. քան զի և աս
որդի աքրահամուէ =

Ո ի էկն որդի մարդոյ

ննորել և կեցուցանել

զկորուսեալն :

Լմիցդեռնորա զայսմի

սէին . յաւել առակմի

Լասէ . վասն մերձե

նալոյն նորա . յԷմ. և Հա

մարկոյ նոցա եթէ

նո ժամայն յայտնելո

ցիցէ արքայութի մայ :

Սէ այրումն ազնու մի

ական գնաց յաշխա

րհ հեռի առնուլ իւր

Թագաւորութի և դառ

նալ :

Լկոչեցեալ զծա մի

ռայս իւր ետ նոցա տա

սն մնաս . և ասէ ցնուսա

յարգեցէք զայդ մին

հե եկից :

Բաղաբացիք նո

րա . ասէին զնա . առա

քեցին հրեշտակս զ՞

կնի նորա և ասէն . Թէ ոչ

կամիմք Թագաւորել դը

մա . իսկեւայ մեր :

Լեղև իդառնալ նմա

առեալ զԹագաւորու

թինն . և կոչել զծառայն

որոց տուեալէր զարծա

Թն . զի գիտասցէ Թէ ո

զինչ շահեցաւ :

Կն առաջինն և ասէ

տր մնասնքո տասն մը

նաս արար :

Լնա ասէ ցնա . ազ

նիւծառայ բարի . զի

իփոքուդ հաւատարիմ

եղեր . լիջիւր իշխանու

Թի ունել իզերայ տասն

բաղաբի :

Կն երկրորդն և ասէ .

մնասնքո արար հինգ

մնաս :

Սէ և ցնա և դու լիջիւր

իվերայ հինկ քաղա

քաց :

Լ Կամբուս Լասե տր
ա հա մնանքո զորու
նէի ծրարեալ ի վար
շամակի երկնչէի ի քէն
զի այր ստամբակէս .
բառնաս զոր ոչ եղիւ
և հնձէս զոր ոչ սեր

մանեցեր :

Լ Լասե ցնա ի վերա
նոյ բումմէ դատեցա
յց զքէզ ծառայ ան
հաւատ . գիտէիր թէ
այր մի ստամբակէմ
բառնամ զոր ոչ եղի .
և հնձէմ ուր ոչ սերմա
նեցի . և ընդէր ոչ ետո
ւր զարծաթն իմ իսե
ղանաւորս . և եկեալ
ես սոկոսեալք պա
հանջէի . Լասե ցապա

տաւորսն առէք իդը
մանէ զմնասն . և տա
րալք տուք այնմ որ

ուշիցի զտաան մնա

Լ Լասե ցնա տր
ուշի տաան մնա :

Մ Եւս ձեզ և թէ ա
մենայնի որ ուշիցի
տացի . և յայնմանէ
որ ոչ ուշիցի . և զոր
ուշիցին բարձցի ի
նմանէ :

Մ Եւս զԹշնամիս
իմ զայնոսիկ որ ոչ
կամէին զիս Թագա
որէ ի վերայ նոցա .
ածէք այսր . Լապա
նէք առաջի իմ :

Մ Եւս ի վերեւ զայս առ
այ գնաց յառաջ է
լանել յԷմ :

մերձեցաւ
 շէժմագէ և իբրեւ
 ինչաց. մաւտիւն
 որկուչի ճիւղենեաց.
 առաքեաց երկուս
 յաշակերտացն իւ
 ղոց և ասէ երթայք
 դուք իգեւղն որ հան
 դէպ մերկայ յոր իբ
 րե մտանէք գտանի
 ցէք յաւանակ կապե
 ալ. յորում որ իմարդ
 կանե երբէք ոչ նրա
 տաւ լուծէք զնա և
 ամէք. և եթէ որ հար
 անիցէ զձեզ. եթէ
 նորէր լուծանէք
 ցապէս ասասլէք
 քաւ. թէ մոն իւրում
 պիտոյէ :

Բընչողան որ ա

ուրեցանն. գտին որ
 պէս ասաց ցնոսաւ կա

յոր յաւանակն :

Եւ մինչ դէռ լուծա
 նէին զյաւանակն. ա
 սէն տեարքն նորա՝ ցը
 նոսա՝ զի լուծանէք

զյաւանակդ :

Եւ նորա՝ ասէն մոն
 իւրում պիտոյէ :

Եւ ամէն զնա՝ առցն :

Եւ արկին զնովա
 հանդերձ և հեծուցին

զյն :

Եւ մինչ դէռ երթայր
 զհանդերձս իւրեա
 նց տարածանէին զը
 ճանապարհայն :

Եւ երբեայն ինչ մէ
 ղ ընդ եղև ի զառիգայր ը
 րինն ճիւղենեաց. ըս
 կաաւ ամենայն բազ

մութի աշակերտացն
ուրախութեալ արհնէ
զամ ի ձայն մեծ վասն
ամենայն եղելոց զաւ
րութեցն զոր տեսն
եասէին . արհնեալոր
գայ թագաւորոյ յանուն
ուն խաղաղութի յեր
կինս և փառքի բար

Հունս :

Եւոմանք ի փարիսէ
ցոցն յամպոսէ անտի
ասէն ցնա վարդապետ
սաստեալ աշակերտա

ցոյքոց :

Դատասխանի ետ և
ասէ :

Ասեմ ձեզ զի և թէ
դոքա լուսցեն քարի
նքդ աղաղակեցեն :

ԺԻբրև մերձեցաւ
տեսեալ զքաղաքն

եւաց ի վերայ նորա
և ասէ . եթէ գիտէ
իր դու գտնէ յաւու
րս յայսմիկ զխաղա
ղութիք . բայց այժմ
ծածկեցաւ յերեսոյ
քոց . զի եկեացեն ա
ուրք ի վերայ քո . և պ
տեսցեն զքեւ թշնա
միք քո պատնէշ . և
պաշարեացեն զքեզ
և նեղեացեն զքեզ յա
մենայն կողմանց . և
յատակեացեն զքեզ
և զորդիս քո իբեզ :

Եւոյ թողուցուն
քարի քարի վերայ յա
մենայն իբեզ . փոխա
նակ զի ոչ ծանեար
զժամանակ այցելու
թէ քո :

ԺԵւ տեսաւ ի տաճար

սկսաւ հանել զաղաւ
նէ վաճառան և զգր
նաւըս. և զսէղանս
հատա վաճառացն
ցրուեաց. և ասէ ցը
նոսա՝ գրեալ է և եղի
ցի տուն իմ տուն աղա
ւ թից. և դուք աղա
բէք զղաց այրոս աւա

զակաց =

Լուսուցանէր զը մի
նոսա՝ հանապազ ի
տաճարին =

սկսեալ հանապա
պետքն և զպէրք և
զլիաւորք ժողովոր
դեանն ինորքին
զնա՝ կորուսանել. և
ոչ գտանէին թէ
զինչ արասցեն. զի
ժողովորդն ամենայն
կախեալ կային զնր

մանէ իլսել =
Եղև իմնում
աւուրցն յայն
ցանէ. մինչ դէռ ուսու
ցանէր զժողովորդն
իտաճարի անդ. և ասէ
տաղաններ հասին իմե
րայ. բա հանապապետք
և զպիւրք ծերովքն հան
դերձ և ասէնցնա՝ առա՛
մեզ որով իշխանու թէ
գործես դուզայդ. կամ
ո՛րէ որեւորքեզ զայդ եւ
խանու թիւն =

առաախանի ետ և
ասէ ցնոսա՝ հարցից և
ես զձեզ բանմի և ասա
ցէք ինձ. մկրտու թիւն
յովաննու յերկնիցեր
եւ թէ իմարդկանէ =

Ընդա՝ խորհէին ի
միտս իւրեանց և ասէն.

Եթէ ասեմք յերկնից,
ասէ իսկ ընդէր ոչ հա
ւատացէք նմա և եթէ
ասեմք իմարդկանէ ա
մենայն Ժողովուրդն
բարկո՞ծ առնեն զմեզ
զի հաւատաւտեալէ ի
միտս զյովհաննէս
Թէ մարգարէ է :

Լալատաւտիսանի է
տուն չգիտել Թէ ուս
տի իցէ :

Եյ ասէ ցնտաւ և ոչ
էս ասեմ ձեզ, որով իշ
խանութի առնեմ զայս
Կրօնական խոսք
Ժողովուրդն.
զատակա զայս.
այր ոմն տնկեաց այգի
և ետ զնա՝ մշակաց. և
ինքն գնաց ճանապարհ
Ժամանակս բազումս :

Ի՞ժամու առաքե
աց առ մշակսն ծառա
զի իպտողոյ այգւոյն
տացեն նմա :

Լմեալքն գան հա
րին զնա և արձակե
ցին յունայն :

Եյաւել միակա
ծառայ յղի. նոքա և
զնա ևս գան հարին.
և անարգեցին. և առա
քեցին ունայն :

Եյաւել զերբորդ
առաքել. նոքա և զնա
վիրաւորեցին. և հա
նին արտաքս :

Սէ մը այգւոյն զինչ
արարից, առաքեցից
զորդի իմ սիրելի Թէ
րեւ իսմանէ պատ
կառեացին :

Բ Բրեւտեսին զնա

միակէն . եոր հեցան
ընդ միմեանս եասեն .
ասէ ժառանգն սպն
ցուք զսա՝ զիմէր լի
նիցի ժառանգու թիւնն
և հանին զնա արտա
քս քան զայգին և ըս
պանին :

Բոր զինչ արասցէ
ընդ նոսա՝ նոր այգւոյն
որ ապաքեն գայցի և
կորուսանիցի զմիակ
ան զայնոսիկ և տացէ
զայգին այլոց :

Բրեկոսան ասեն
քաւ մի լիցի :

Ընա՝ հայեցեալ
ընդ նոսա՝ ասէ իսկ
զինչիցի այն որ գրեա
լնէ . թէ վեմն զոր ա
նարգեցին շինաւ զքն
նա՝ եղև զլուխ անկէ
ան :

Ընա՞յն որ հարցի
ընդ վեմն ընդ այս եոր
տակեացի . և յորոյ վե
րայ անկցի հոսեացի
զնայ :

Ընա՞րէին դպիրքն
և քահանայապետքն
արկանել ինա՝ ձեռս ի
նմին ժամու . և երկեան
ի ժողովրդենէն . զի գի
տացին թէ առնոսա՝

ասաց զառակն զայն :

Ընա՞ն ապասեցին միգ
և տաքեցին դաւաճանս
կեղծաւորեալ զանձինս
առարդարս ունել . զի
ըմբռնեցին զնա՝ քա
նիւք առ իմաստնել զնա՝
պետու թէ և իշխանու
թէ դատաւորին :

Արցինցնա՝ եասեն
վարդապետ զիտեմք և

Թէ ուղիղ խաւսիս. և
 ուսուցանես. և ոչ առ
 նուա ակն. այլ ճշմար
 տութիւն զճանապարհն
 այ ուսուցանես. արժա
 նէ մեզ կայսեր հարկս
 տալ Թէ ոչ :
 Ընա եղեալ ընդ խո
 րամանկութի նոցա. ա
 սէ ցնոսա՝ ցուցէք ինձ
 զդա հեկանն :
 Ընդա՝ ցուցին :
 Ըստէ. զոյր պատ
 կեր և զգիր ունի :
 Եւ առասխանի ետուն
 և ասեն զկայսեր :
 Ընա՝ ասէ ցնոսա՝
 արդ երթայք սուրբ զը
 կայսերն կայսեր. և զայ
 այ :
 Եւ ոչ կարացին զնա
 ըմբռնել բանիւք առա

ջի ժողովրդեանն. և զար
 մացեալ ընդ պատաս
 խանին նորա՝ լռեցին :

Սարուցեալ ո
 մանք իսադու
 կեցուցն. որք
 հակառակքէին
 չլինել յարութի :
 Հարցին ցնա՝ և ասեն
 զարդապետ. մովսէս
 պրեաջ մեզ էլ Թէ ուրուք
 եղբայր մեռանիցի որո
 իցէ կին. և նա՝ անոր
 դիցէ. զի առնուցու
 եղբայրն նորա՝ զկինն
 և յարուացէ զաւակ
 եղբաւր իւրում :
 Եւ որ էւթն եղբայր
 էին. և առաջնոյն ասէ
 ալ կին մեռաւ անորդի
 առ զնա՝ և երկրորդն.
 մեռաւ և նա՝ անորդի

ան զնա՝ և երրորդն .
նոյնպէս և եւթանէ
քին . և ոչ թողին որ
դիս . մեռաւ և կինն .
արդ' ի յարուծէ ում
ինոցանէ լինեցի կին
զի եւթանէքին կա
լան զնա՝ կին :

|| ատաւանի ետնո
ցա՝ յս և ասէ՝ որդիք
աշխարհիս այսորիկ
կանայս ատենն և ա
րանց լինին . իսկ որ
արժանի լինեցին յա
յնմ աշխարհի հա
սանել և յարուծենն
որ իմեռելոց ոչ կանա
յս ատենն և ոչ արա
նց լինին . քանզի և
ոչ մեռանել և կարեն
զի հաւասար հրեշ
տակացեն և որդիքայ

քան զի յարուծէ որ
դիքեն :

|| Եւ զի յատենն մե
ռեալք . և մովսէս . գու
շակեաց իմորենոյն .
որպէս ասէ զմեծ ւոյ
աբրահամ . և զայ
սահակայ . և զայ յա
կովքայ . և ամէն մեռե
լոց այլ կենդանեաց . զի
ամենէքին նմա կենդա
նի են :

|| ատաւանի ետնո
մանք իդպրացն և
ասեն . վարդապետ բա
րիորդ ասացէր :

|| Եւ ոչ ևս որ իշխէր հար միտ
ցանել զնա՝ և ոչ ինչ :

|| Եւ և ատենսա՝ զի միտ
արդ' ասեն զքէ թէ
որդիէ դաւթի . զի ինք
դաւիթ ասէ իւրիս

տաղմուսաց, առաց տրցը
տր իմ. նիստ ընդ աթմե
իմմե մինչև եղից զԹը
նամնիս քո պատուանդան
տաղից քոց :

Անկարդ եթէ դաւիթ
զնա տր կոչէ, զի անդ
որդի նորա իցէ :

Միշ, և լու ի լու ամենայն
ժողովրդեանն ասէ ցը
աշակերտան. զգոյշ լէ
րուք իդպրացն որ կա
մին պատմութեանաւք
շրջէ. և տրեն ողջոյնս
ի հրապարակս. և զնախ
աթոռս ի ժողովուրդս.
և զբարձր երէցս ընթ
րիս :

Ար ուտեն զտունս
այրեաց. և պատճառա
նաւք յերկարեն զա
ղաւթս. նորա ընկալ

ցին աւելի դատաս
տանս :

ԼՀայեցեալ ետես
զմեծատունն. որար
կանէին զսուրս իւ
րեանց իգանձանակն.
ետես և զկին ոմն այրի
աղբատ. որարի անդէր
կուս լումայս և ասէ ար
դար և ասէ մէջ. զի այ
րին այն աղբատ. աւե
լի արկ քան զամենե
սին. ամենեքին նորա
իմթերից իւրեանց ար
կին յընծայսն այ. բայ
նա ի կարաւորութի իւ
մէ զամենայն զկեանս
իւր զոր ունէր արկ :

Եր ասէ զամեն
այ զտաճա
րեն. Թէ դեղե
ցիկ վիմաւք և արտա

ռակաւք զարդարեալէ
ասէ զայդ ամենայն զոր
տեսանէք. եկեցե՛ն աւ
ուրբ յորսո՛ն Թողցի ա
յոբ քար ի քարի վերայ
որո՛ն քակտեսցի :

Արցին ցնա՛ւ և ասէն ^{մի} Թազաւորու ^{Թե} վերայ
վարդապետ երբ լինիցի
այդ. և զինչ նշանիցէ
յոր ժամ այդ լինելոց
իցէ :

Անա՛ւ ասէ զգո՛շ
կացէք մի խաբիցիք
զի բազումք գայցեն
յանու՛ն իմ և ասասցեն
Թե ես եմ :

Եւմերձեցաւ ժամա
նակ մի՛ երթայցէք զը
կնի նոցա :

Եյոր ժամ լսիցէք
պատերազմու՛նս. և
խառովու ^{Թիս} մի՛ զար

հուրիցիք. զի պարտէ
նախ այնմ լինել այլ ո՛չ
առ ժամայն կատարած :

Յայն ժամ ասէ ցնոսա
յարեցէ ազգ յազգի վե
րայ. և Թազաւորու ^{Թի}
Թազաւորու ^{Թե} վերայ
և շարժմունք մեծամե
ծք. և խտեղիս տեղիս
սովք և սրածու ^{Թի} ք.
եղիցին արհաւիրք. և
նշանք մեծամեծք յերկ
նից :

Այց յառաջ քան ^{մի}
զայս ամենայն միտս
ցեն զձեռախրեանց ի
ձեզ. և հալածեցեն.
մատնեցեն ի ժողովու
րդս և ի բանդս. և տանի
ցին առաջի դատաւո
րաց և Թազաւորաց
վասն անուան իմոյ. և

լինիցի ձեզ այն իմ կա
ռութիւն:

Մայրեք իսկրտա
ձեր. մէ յառաջագոյն
կրթել տալոյ պատաս
խանի. զի ես տաց ձեզ
բերան և իմաստութի
որում ոչ կարիցեն կալ
հակառակ կամ տալ
պատասխանի ամենայն
հակառակորդքն ձեր:

Մատնեցիք և իծնառ
դաց և յեղբարց. և յազ
գահանաց. և ի բարեկա
մաց. և տպանանիցեն ի
ձէնք. և եղիք ատե
ցեալք վասն անուան
իմոյ. և մազմի իզլսոյ
ձերմէ ոչ կորեցէ. և
համբերութիւն ձերով ըս
տաւիք զողիս ձեր:

Մյ յոր ժամ տեսա

նիցէք շուրջ պատեալ
զաւրաք զեմ. յայն
ժամ գիտաւիք թէ
մերձէ աւեր նորա:

Յայն ժամ որ ի հրեա
տանի իցեն իւրերեւո. և որ
իմիջի նորա իցեն խու
սեացին. և որ ի գաւառան
իցեն. մի մտցեն ի նա
զի աւուրք վրէ թ ի նոր
րութենէն այնոր իկառ
ի կատարելոյ ամենայն
գրեցոյ:

Բայց վայցեք յողեաց
և սառնորուաց յաւու
րան յայնոսիկ:

Գի եղիցի տագնապ
մեծ իսկրաց երկրի. և
բարկութիւն ժողովրդ
դեանն այնմիկ:

Լանկցին իսուր
սոււերի. և գերեացին

յամենայն հեթանոսս
և էմ եղիցի կոխան ազ
գաց. մինչև կատարես
ցին ժամանակք հե

Թանոսաց :

Լեղիցին նշանք ա մէ
րեգան և իշուսին. և
յաստեղս. և յերկրի
տապնապ հեթանո
սաց ի յահել բարբա
ռոյ իբրև ծովու և իւր
ռովումէ յեղանելոյ
ոգւոյ մարդկան յեր
կիւղէ և կարծեաց է
կելոց իմերայ ամենայն
տիեզերաց. զի զաւ
րու մէք երկնից շար

Ժեսցին :

Եյայն ժամ տեսցեն մէ
զորդի մարդոյ եկեալ
ամպովք զաւրումք
և փառաւք բազմաւք :

Եյոր ժամ սկսանիցի
այս լինել. ամբարշիւք
և բարձրացումիք զգը
լուխս ձեր. զի մերձէ
փրկումի ձեր :

Լառաց առակմի նո
ցա՝ տեսէք զԹղէնիդ
և զամենայն ծառ. յոր
ժամ ցուցանիցեն զը
պտուղս իւրեանց տե
սանէք և ինոցանէ ճա
նաչէք եմէ մերձէ ա
մառն. նոյն պէս և որոք
յոր ժամ տեսանիցէք
զայս ամենայն եղեալ.
զիտասլիք թէ մերձէ
արքայումի ալ :

Մեն ասեմ ձեզ թէ
ոչ անցցէ ազգս այս.
մինչև այս ամենայն

լինիցի :

Երկնք և երկիր անց

ցցեն . և բանքիմ ոչ
 անցանիցեն .
 ԳՊԶ ԼԵՐՈՒՔ
 անձա
 սցգուցե
 ծանրանայցեն սիրտք
 ձեր շուայտուԹԲ և ար
 բեցուԹԲ և հոգովք
 աշխարհականաւք . և
 յանկարծակի հասա
 նիցե իմերայձեր աւրն
 այն . զի իբրև զորոգա
 յԹ հասանեցե իմե
 րայ ամենեցուն որ բնա
 կեալեն ընդ ամենայն
 յերես երկրի :
 Երթուն կայեք այ
 սու հետև յամենայն
 ժամ աղաւԹս արարեք
 զի արժանի լինի՞ իբրեք
 ծանել յայնմ ամենայ
 նէ որ լինելոցե . և կալ

ատաջի որդւոյ մարդոյ :
 Էխուուէ իտաճար
 ին ուսուցանէր . և զգի
 շերն ելեալ ագաների
 լերինն որ կոչէր ճիԹե
 նեայ :
 Լամենայն ժողովո
 Վոյն կանխէր . ընդ ա
 ռաւաւոս առնայ իտա
 ճարն լսել ինմանէ :
 Երձե
 ցաւ տաւն
 բաղարձակեր
 րացն որ կոչէր պաա
 քայ :
 Էխնդրէ ին քահա
 նայապետքն և դպիրք
 Թե որպէս ապանանի
 ցեն զնա . բաց երկրն
 չէին ի ժողովորէնէ
 անտի :
 Եւ Եմուտ աատա

նայ ի յուրայ . ի կողեցե
ալն իսկարիութացի
որեր ի թուոյ երկոտա
սանիցն :

Զ ուրաւ եղբանս ընդ մեզ
քահանայապետան . և
ընդ դպիրս . և ընդ իշ
խանս ժողովրդեանն .
զի մատնեցե զնա
նոցա :

Լ խնդացին և խոս
տացան տալ նմա ար
ծաթ . և յանձն առ և
խնդրէր պարապ մատ
նել զնա նոցա մեկու
սի յամբօխէն :

Ե կնաւր բաղարջա
կերացն յորում արե
ն էր զենուզ զպատե
քն . առաքեաց զպետ
րոս և զյովհաննէս
և ասէ . երթալք պատ

րաստեցէք մեզ զպա
տեքն զի կերիցուք :

Ե նորա ասէն ուր
կամիս . զի պատրաս

տեցուք :

Ե ասէ ցնուա՛ իբ
րև մտանէք իբաղաք
պատահեցէ ձեզ այր
մի բարձրեալ սափոր
ջրոյ երթիկէք զհետ
նորա խոռնն յոր մը
տանիցեն . և ասասկէք
ցտանուտէր տանն .
վարդապետ ասէ քեզ
ուրեն վանքն իմ յո
րում զպատեքն ուտի
ցեմ աշակերտաւքս
հանդերձ . և նա ցուց
ցէ ձեզ վերնատունմի
մեծ զարդարեալ . և ա
նդ պատրաստեալ էք :
Ե զնացեալ գտին

որպէս Լասացն նոցա
Լապարաաստեցին զը

Ե պատեքն :
Լիբրե ժամ եղև
բազմեցաւ . Լերկոտա
սան առաքեալ քն ընդ
նմա Լաստեցնոսա :

Յ անկանալով ցան
կացայ զայս պատեք
ուտել ընդձեզ . մինչ
չև հարչարեալ իցեմ :

Ե այց ասեմ ձեզ . Թե
նչ ևս կերայց իսմանե
մինչև լցցի յարքայու
Թե այ :

Ե ընկալեալ բաժակ
գոհացաւ Լաստե . առեք
զայդ Լբաժանեցեք
իձեզ :

Ա սեմ ձեզ Թե յայսմ
հետե ոչ արբից իբե
րոյ որ Թոյ . մինչև եկե

Ե ցե արքայու Թե այ :
Լառեալ հաց գոհա
ցաւ եբեկ ետնց Լա
սե . այսե մարմին իմ
որ վասն բազմաց տու
եալ . զայս արաւջիք
առ իմոյ յիշատակի :

Ե ոյնպէս Լգբա ժակն
յետ ընթրեացն Լաստե
այս բաժակե նոր ուն
իմով արեամբ վասն
ձեռ հեղեղոյ :

Ե այց ասեմ ձեզ . Թե
նչ ևս կերայց իսմանե
մինչև լցցի յարքայու
Թե այ :
Ե ընկալեալ բաժակ
գոհացաւ Լաստե . առեք
զայդ Լբաժանեցեք
իձեզ :

Ա սեմ ձեզ Թե յայսմ
հետե ոչ արբից իբե
րոյ որ Թոյ . մինչև եկե

ոհ ինոցանէ որ զայն

գործելոց իցէ :

Լեղե հակառակու մէ

Թի իմէջ նոցա Թեո

ինոցանէ համարիցի

մեծ :

Լնա՛ ասէ ցնտա՛

Թագաւորք աղգաց տի

րեն նոցա և որ իշխենն

նոցա բարերարք կո

չին ւայլ դուք ոչ այն

պէս ւայլ որմեծնէ ինչեղ

եղիցի իբրև զկրտերն

և առաջնորդն իբրև

զապասաւորն :

Լմէ մեծ բազմեալն մէ

ե Թե ապասաւորն ոչ

ապաքէն բազմեալն

բայց ես եմ իմեջի ձե

րում իբրև ապասաւոր :

Լդուքէք որ ցանկայեք

ընդիս իմորձումիս իմ :

և ես ուխտեմ ձեզ որ

պէս և հայր իմ ուխտեց

ինձ զարքայու Թինն զի

ուտիցէք և ըմպիցէք իսե

ղան իմ յարքայու Թեան

իմում :

ԼՅաւիցիք յերկո մէ

տասան ալժու դատել

զերկոտաւան աղգ

իլի :

Լասաւ ասէ ասիմ

զն տիմաւաւ ա

հա՛ սասանայ ինորք

այ զձեզ իսարբալել իբ

րև զցորեան ւայլ ես ա

զաւելցի վասնքո զիմի

պակասեցէն հաւատք

քո :

Լդու երբեմն դարձ մէ

ցիս և հաստատեցէս

զերբարս քո :

Լնա՛ ասէ ցնա՛ տր ընդ մէ

քեզ պատրաստեմ իբա

Եւոք և իմա հ երթալ :

Եւնա՝ ասէ՛ ցնա՝ ասեմ

քեզ պետրե չիցէ այս

ապր հառու խառնեալ :

մինչև երիցս ուրաացիս

զիս : **Զ**գիտեշ :

Մէզ **Ե**ւստէ ցնոսա՝ յոր

Ժամ առաքեցի զձեզ

ստանց քսակի և մահա

ղի և կաշկաց : մի Թե

կարաւտացայք իմեք :

Եւոքա՝ ասեն և ոչ

իմեք :

Եւա՝ ասէ այլ այժմոր

ունիցի քսակ բարձցէ

նոյնպէս և մահա աղ և որ

ոչ ունիցի վաճառես

ցէ զձորձս իւր և գնեսց

իւր սուտեր :

Մէէ **Ե**ւոք ասեմ ձեզ զի

այս ևս որ պրեալէ պար

տե զի կատարեացի յիս

Թե ընդ անաւրէնս

համարեցաւ : զի որ վա

սն իմ ինչ է վաճառեալ :

Մէժ **Ե**ւոքա՝ ասեն ահա

և ասիկ են աստ երկու

սուրբ :

Եւնա՝ ասէ ցնոսա՝

բաւական են :

Մէժ **Ե**ւելեալ գնաց ըստ

սովորու Թենն իլեառն

ձի Թենեաց գնացին զը

հետ նորա՝ և աշակերտք :

Մէ **Ե**րեւեհաս իտեղին

ասէ ցնոսա՝ յաղաւթս

կացէք չմտանել իմոր

ձու Թիւնն :

Մէա **Ե**ւինքն մեկնեցաւ ի

նոցանէ իբրեւ քար ըն

կեց մի եղծունը կայր

յաղաւթս և ասէր :

այր եթէ կամիս ան

ցոյ զբաժակս զայս

յինէն :

այց ոչ իմ կամքայլ մէջ

քոյդ լիցին :

Եւ յարուցեալ աղաւ մէջ

Թիցն եկն առ աշակե

րտան եգիտ զնոսա՝ ի

բուն խորամուծենէն

և ասէ ցնտա՝ զինն թէք

արիւք կացէք յաղօթս

զիմի մտանիցէք իմիոր

Հուծիւն :

Լմինք զէն խառսեր մէջ

ահաւասիկ ամբօխ . և

որ կոչէրն յուրայ . մի

յերկոտաւանիցն առաջ

նորդէր նոցա :

Բրև մերձեցաւ առ մէջ

յն համբարեաց զնա

քան զի զայն նշան տու

եալէր նոցա . թէ ընդ

որում ես համբարեցից

նայե զնա՝ ունիցիք :

Աւցնա յն յուրայ .

համբարեալով մասնես

զորդի մարդոց :

Բրև տեսին որ զնա մէջ

վանէին որ ինչ եղև .

ասէն ցնա՝ տր հարցոք

զնոսա՝ սրով :

Եւ հարմիրոմն ինո

ցանէ զբահանայապէ

տին ծառայ . և իբաց է

հան զաջոյ ունկն նորա :

Ատաւանանի ետ յն

և ասէ . Թող տուք մին

չև ցայդ վայր :

Եւ ցայդ վայր :

Եւ ատուցեալ յունկն մէջ

Բժշկեաց զնա :

Եւ ասէ ցեկեալն իմէ մէջ

րայ նորա՝ ցբահանայա

պետուն . և ցիշխանս տա

ճարին . և ցծերս . իբրև

իմերայ առաջակի ելէք

տուերաւք և բրաւք. Կա
նապազ ընդ ձեզէ ի իտա
ճարին. և զձգեցէք ձե
ռա յիս. այլ այսէ ձեր
ժամ. և ի իսանու թի իսա
ւարի :

ՄԻ Եւ կալեալ զնա ածին
և մուծին իտուն քա

հանայապետին :

ՄԻԲ Եւ պետրոս երթայր
զինի նորա. հեռագոյն.
ի բրեւոցին կրակ իմէջ
գաւթին. և նստան շու
րջ. նստաւ և պետրոս ի

մէջ նոցա :

Ե տես զնա աղախին
ուն. զինստէր առ լոյսն. **ՄԻԳ**
հայեցաւ ընդ նա և ասէ
և սայ ընդ նոսայէր որ
ընդ նմայնէին :

Ե սկ պետրոս ուրա
ցաւ և ասէ. ոչ գիտեմ

զնա. կին դու :

ՄԻԲ Եւ տասկաւ միոյ
այլ ոմն ետես զնա և
ասէ. և դու ինոցանէն

Եւ պետրոս ասէ. այր
դու չեմ ինոցանէ :

Ե իբրեւ ժամ միանց
իմերայ. այլ ոմն վիճէր
և ասէր. ստոյգ և սա
ընդ նմայէր. քան զի գա
լիլեացիէ :

Ե սէ պետրոս այր դու
չգիտեմ զինչ իսաւիտի
և առ ժամայն մինչ
դէռնա. զայն ասէր իսո

սեցաւ հաւ :

ՄԻԳ արձաւ յս և հայե
ցաւ ի պետրոս :

Ե յիլեաց պետրոս
զբանն տն զոր ասաց
ցնա. մինչ չե հաւու իսո
սեալիցէ երկցս ուրա

ցիս զիս. չգիտեղ զիս.
և եղեալ արտաքս
էաց դառնապէս :

Եւ արքն որ պահէ միդ
ին զնա՝ այսին առնէ
ին զնովաւ. և հարկա
նէին. ծածկէին զե
րեսս նորա և առնն
ին. և հարցանէին ցը
նա և ասէին. մարդա
րէաց ոմէ որ եհարն
զքեղ. և այլ բազում
ինչ հայհոյութիւնս
սէին ինա :

Եւ իբրեւ այդ միդ
եղև. ժողովէ
ցաւ ծերակոյտ
ժողովորդեանն. քահա
նայապետքն և զպիւրբ
և հանին ածին զնա՝
յատեանն իւրեանց
ասէն. եթէ դու եսքն

ասա մեզ :
Եւ սէ ցնոսա՝ եթէ ա միդ
սացից ձեղ սակայն ոչ
հաւատալք. և եթէ
հարցից ինչ զձեղ չը
տալք ինչ պատահա
նի կամ արձակիցէք :
այց յայսմ հետե միդ
նաոցի որդի մարդոյ
ընդ աջմէ զաւրու թէն

այ :
Եւ ասէն ամենեքեան
ուրեմն դու ես որդին

այ :
Եւ նա ասէ ցնոսա՝
դուք ասէք թէ ես եմ :
Եւ նորա ասէն զինչ միդ
ևս պիտոյ են մեզ վկայ
ու թի. զիմեղէն իսկ լու
աք իբերանոյ դորայ :
Եւ յարուցեալ ամե
նայն բազմութիւնն նց. Ի

Լածին զնա՝ առ պիղատոս
յա Լսկսան չարախաւա
լինել զնմանէ Լասել զը
տաք զսա՝ զի Թութեր զա
զգս մեր. Լարգելոյր իտա
լոյ հարկս կայսեր. Լա
սեր զանձն եմէ քննի
ցի Թագաւոր :

յբ Սկ պիղատոս եհար
զնա՝ Լասի դուես Թա
գաւորն հրէից :

Լա՝ պատասխանիեա
նմա՝ Լասի դուասա
ցեր :

յգ Սէ պիղատոս ցբա
հանայապետսն և ցժո
ղովուրդսն. չգտանեմ
ինչ զնաա յառնա յայս
միկ :

յդ Լնորա՝ պնդէին և
ասէին. եմէ խոռվէ
զժողովուրդս. ուսուցա

նէ ընդ ամենայն հրէ
աստան. սկսեալ իգա
լիլէէ մինչև ցայսր :

Եսկ պիղատոս իբրև
լուա զգալիլէէ. ե
հարց եմէ գալիլէացի
իցէ այրն. և իբրև զի
տաց Թէ յիշխանուեմ
հերովդիէ ետ տանել
զնա՝ առ հերովդես.
քան զի Լնա յԷմեր
յաւուրսն յայնոսիկ :

Ե Կերովդես իբրև
ետես զյն. ուրախ եղև
յոյժ. զի ցանկայր իբա
զում ժամանակաց տե
սանել զնա՝ քան զի լը
սեր բազում անգամ
զնմանէ. Լակն ունէր
նշան ինչ լեալ տեսա
նել ինմանէ :

արցանէր զնա՝ բա

նիւք բազմաւք. և նա
ոչ ինչ ետ պատասխա
նի :

Այլին քահանայա յէ
պետքն և զպիւրք. և
պնդագոյնս չարախա
սէին զնմանէ :

Բր համար հեաց զնա յԷ
և հերովդէս հանդեր
իւրովք զաւրանիանա
քն. և այսպն արարեալ
արկ զնովա հանդեր
ձս սպիտակս. ետ տա
նել անդրէն առ պի

ղատու :

Եւելէն բարեկամք
պիղատու և հերովդէս
յառուր յայնմի. քան
զի յառաջն թշնամիք
է ին մի մեանց :

Ոչեաց պիղատու զը յԷ
քահանայապետն. և

զիւխանս և զժողովուրդն
և ասէ ցնտաւ ածէք մա
տուցէք ինձ զայլս զայս
իբրև զխոտորեցուցիչ
ժողովրդեանն. և ահաս
սիկ առաջի ձեր դատեցա
և վնաս ինչ ոչ գտի յառ
նա յայսմիկ. զորոյ դուք
չարախաստէք զզմանէ :

Այլև ոչ հերովդէս յԷ
քանզի ետու տանել զը
դայ առնաւ. և արդ ոչ ինչ
մահու արժանիէ գոր
ծեալ դորա խրատե
ցեց զդայ և արձակեցից :

Ի հարկեր միմի ըստ յԷ
տաննի արձակել նոցա :

Եւնոքա՝ աղաղակէին յԷ
ամենայն բազմութիւն
և ասէին. բարձ զդայ և
արձակեա՛ մեզ զբարա
բայ. որիւր վասն խոտութե

երեք եղևոյ իբաղաբին
և սպաննուծե մտեալ
իբանդ :

Եթ արձեալ պիղատու
սկսաւ խառել . քանզի

Կամեր արձակել զյս :
Ընդ աւանդրէն ա
ղաղակէին և ասէին

իւսաջ հան զդայ :

Եթ Ընա երկցս ասէցը
նոսա . զինչ չար արար
այ ոչինչ վնաս մահու
գտի իսմա . խրատեցից

զսա և արձակեցից :

Եթ Ընդ ա ստիպէին
մեծաձայն . և խնդրէին
զնա իւսաջ հանել . և
զաւրանային բարբառք
նոցա և քահանայապե
տիցն :

Եթ Ը պիղատու հաւա
նեցաւ առնել զհայցու

ածա նոցա :

Արձակեաց նոցա
զբարբառն զոր վա
սն խոռովուծե և ըս
պաննուծե արկեալ
էր իբանդ զոր և խնդ
րէինն իսկ . և զյս մատ

նեաց կամացն նոցա :

Եթ Բրեւոնն գնացին
զնա ըմբռնեցին զո
մն սիմոն կիւրենա
ցի . որ գայր յանդէ . և
դին իմերայ նորա զը
խաջն բերել զկնիյի :

Եթ Ը երկայր զհետ
նորա բազմուծի ժո
ղովրդեանն . և կանա
նց որ կոծէին և արեա
րէին զնա :

Արձաւ յս և ասէցը
նոսա . դատերք հմի մի
լաք իմերայիմ . այլ լա

ցէք ի վերայ անձանց
և ի վերայ որդոց ձերոց
(Ը) ի եկեացեն առ
ըք յորս ասեցեն թէ
երանի ամբողջ և յորո
վայնից որոնք ծնան
և ստեանց որոնք դիւ
ցուցին :
(Բ) այն ժամ սկսանի
ցին ասել լերանց թէ
անկերուք ի վերայ մեր
և բլրոց թէ ծածկե
ցէք զմեզ :
(Ը) ի եթէ ընդ փայտ
դաղար զայս ատեն
ընդ չորն զինչ լինիցի :
(Ը) Ժին և այլ երկուս **Ե**
Հարազործս սպանա
նել ընդ նմա :
(Ը) Բրեւոյսան իտեղին **Ե**
կոչեցեալ գազաթն
անդ Հանին զնա ի
խաչ :

(Ը) և զհարազործսն **Ե**
մն ընդ աջմէ և զոմն ընդ
ձախմէ խաչեցին :
(Ը) և յս ասէ Հայր Թող **Ե**
դոցա զիոն գիտեն զինչ
գործ են :
(Ը) և ի բաժանել զհան **Ե**
դերձան նորա արկին
վիճակս :
(Ը) և Հայր Ժողովուրդն
հայեցեալ :
(Ը) նգոսնէին զնա եւ **Ե**
խանքն հանդերձ նո
քաւք և ասէին զայս
ապրեցոյց ապրեցու
ցէ և զանձն եթէ դատ
քն որդի այ ընտրեալն :
(Ը) յախ ատենին զնա **Ե**
և զինուորքն եկեալ ա
ռաջի մատուցանէին նո
մա քաջաւ և ասէին
եթէ դու ես Թադաւորն

Հրեայ փրկեալ զանձնքո-
յիւն լիք գեր պրեալ իմե
րայ նորա՝ յունարեն և
դաղմատերեն. և եբրայե
ցերեն պոմ. և թէ սա է
արքայն Հրեայ :

յիւն լիք միումն իմաստեղոց
չարագործացն հայ հոյ
եր գնաւ և ասեր. ոչ որ
ես քնն փրկեալ զանձնքո
ւղմեզ :

յիւն լիք ստատիսանի ետ քն
կերն սաստեղոյ նմաւ և
ասի. չեղնչիս որո յայ
զի իման պատժի կաս. և
մեք յիտաւ զի արժանի
որոց գործեցաքն անո
ւմք զհատուցումն. և
սաւ ասիքրաստ ինչ ոչ գոր
ծեաց :

յիւն լիք ցյս յիշեալ զիս
տր. յոր ժամ գայցես ար

քայու թէ քով :
յիւն լիք ցնաւ ամեն
ասեմ քեզ. այսաւր
լնդիսիցես իդրախ
տին :

յիւն լիք եբրե վեց եր
որդ ժամ. և խաւար է
զի իմերայ ամենայն
երկրի մինչև ցինն եր
որդ ժամ խաւարե
ցաւ արեգակն :

յիւն լիք հերձաւ վարա
պոյր տաճարին ընդ
մեջ :

յիւն լիք կարդաց յս իձայ
մեծ և ասի. հայր է
ձեռա քո աւ անդեմ
զհոգի իմ :

յիւն լիք այս իբրեւ ասաց է
հան զոգի :

յիւն լիք տեսեալ հարեւ
րապետին զոր ինչ եղև

փառաւոր արար զսփ.
և ասէ. արդարեւ այրս
այս արդարեւ :

Լամենայն ժողով **ՅԼ**
փութքն որ եկեալէին
և տեսանէին զտեսիլն
զայն և զգործս. բա
խէին զկուրծս և դատ
նային :

Եյին և ամենայն
ծանալձքն նորա ի
հեռաստանէ. և կանա
յք որ եկեալէին պէտ
նորա ի գալիլէէ տե
սանէին զայն :

Եւհաւ այրս **ՅԼԵ**
Մի անուն յով
սէփ որ էր նախ
արար. այր բարեգործ
և արդար. սա չէր միա
բանեալ ընդ խորհու
րդս և ընդ գործս նց

յարիմաթեա՝ քաղաքէ
հրէից. որ և ենքն իսկ
ակն ունէր արքայութե
այ. սա մատուցեալ առ
պիղատոս խնդրեաց զը
մարմինն յի :

Լիջուցեալ զնա պա **ՅԼԶ**
տեաց պատուաւ ակալա
ւ եղիկաժոյ գերեզմա
նի. ուր չէր զոր բնաւ է
դեալ :

Եւարմէր ուրբաթ **ՅԼԳ**
շաբաթ լուսանայր. և եր
թային զհետ նորա կա
նայք որ եկեալն էին ընդ
նմա ի գալիլէէ տեսին
զգերեզմանն. և որպէս
եղաւ մարմինն նորա :

Եւրձան և պատրաս **ՅԼԴ**
տեցին խունկս և եւղս
և իշաբաթուն համդար
տեցին վասն պատուի

բանին :

ՄԳ Եւ այց խնայաբար Ծով
վաղ քաջ ընդ առաւ ամ
սն եկին ի գերեզմանն .
բերին զխոնկան զոր
պատրաստեցին . Եւ այլ
կանայք ընդ նոսա :

Եւ գտին զվեմն Թաւա
լեցուցեալ ի գերեզմա
նէ անտի :

Եւ մտեալ ի ներքս ոչ
գտին զմարմինն ան յի :

Եւ զլե ընդ հիանալն
նոցա վասն այնորիկ . Եւ
ահա՛ արք երկու . հա
սին ան նոսա ի հանդե
րձս լուսաւորս :

ՄԵ Եւ իբրեւ զահի հարան
Եւ խոնարհեցուցին զե
րեսս իւրեանց յերկեր .
ասեն ցնոսա՛ զի խնորիք
զկենդանին ընդ մեռեալն

չէ աստ այլ յարեալ :

Յ Ի շէջեք որպէս խառ
սեցան ընդ ձեզ . մինչ էրն
ի գալիլեա՛ Լաւեր Ըժ
պարտէ որդւոյ մարդոց
մատնել ի ձեռա մարդոց
մեղաւորաց . Եւ ի խաչ է
լանել Եւ յերրորդ աւուր

յառնել :

Եւ յիշեցին զքանան
նորա :

ՄԸ Եւ դարձան պատմե
ցին զայս ամենայն մե
տասան իցն . Եւ այլոցն
ամենեցուն :

ՄԹ Եւ էին մարիամ մագ
դաղէնացի . Եւ յովհան
նայ . Եւ մարիամ յակով
բայ . Եւ այլք ընդ նոսա՛
որ պատմեցին զայս
առաքելոցն . Եւ երեւե
ցան առաջի նոցա շաղ

փառփութի բանքն
նոցա՝ և Հաւատա
ին նոցա :

այց պետրոս յա
բուցեալ ընթացաւ
իգերեղմանն. և հայե
ցեալ տեսանէ զկտա
ւան լոկ զի կային. և զը
նաց ընդ միտս զար
մացեալ թէ զինչ եղև :

Եւ հա՛ եր

կուք ինոցա

նէ երթային
ինմին առաւր իգերեղմ
որ հեռի եր յեմէ հա
րիւր և վաթսուն առ
պարիսաւ. և եր անուն
նորա՝ Էմաուս. և նո
քա խառնէ ին ընդ մի
մեանս վասն ամենայն
անցիցն անցելոց :

Է եղև ընդ խառնին

նոցա և ընդ զիճել. և
ինքն իսկ յա մերձեցաւ
և երթայր ընդ նոսա՝ և
նոցա՝ աչք կաշեալէին
առ ի ճանաչելոյ զնա :

Եւ ասէ ցնոսա զինչէն
բանքդ. վասնորոյ զի
ճեք ընդ միմեանս. մի
նչ դէռ գնացդ և տրտ
մեալ էք :

Եւ ատաւեսանի ետ միո
մն ինոցանէ որում ա
նունն էր կղերական և
ասէ ցնա՝ դու միայն կե
աս յեմ. որոնց գիտացեր
զինչ գործեցաւ ինմա
յառաջ յայտուիկ :

Եւ ասէ ցնոսա զինչէ
նորա՝ ասէն զյի
նազովր եցոյ որ եղև
այր մարգարէ հզաւր
արդեամբք և բանիւք

առաջիայ և ամենայն
ժողովրդեանն . որպէս
մատնեցին զնա՝ քահա
նայապետքն և իշխանք
մեր իդատաստան մա
հու . և հանին զնա ի
խաչ :

Արքան ունեաց թե
նայեր որ փրկելոցն էր
զեւր :

Ար և հանդերձ այ
սու ամենայնիւ . այս
երրորդ աւրէ յորմէ
հետէ այն գործեցաւ :

Ար և կանայք ոմանք
իմեն զարմացուցին
զմեզ . որք կանխեալ ընդ
առաւ ամսս չոգան իդե
րեղմանն և ոչ գտին զը
մարմինն նորա՝ եկին և
ստեն թէ և տեսիլ ևս
հրէշտակաց տեսին . որք

ասէին զնմանէ թէ
կենդանիէ :

Ար և կանայք ոմանք ի
մեն իդերեղմանն . և
գտին նոյնպէս որպէս
և կանայքն առաջին .
բաց զնա ոչ տեսին :

Ար և ասէցնուաւ
նմանմիտք և հեղգա
սիրտք ի հաւատալ
յամենայնի . զոր խաւ
սեցան մարգարէքն .
ոչ զնոյնս պարտէր
չար չարել թի և մտա
նել իմառախար :

Ար և սկսեալ իմովսիսէ
և յամենայն մարգարէ
ից մեկնէր նոյա . որ ինչ
յամենայն գիրս գրեալ է
զնմանէ :

Ար և մերձեցան իդե
ւն . յոր երթային . և

նա պատճառեր հե
ռագոյն ևս ուրեք եր

Թալ :

Լ Էրնադատեցին
զնա՝ և ասեն. առմեղա
գիր զի ընդ երեկս և
տարածամեալէ աւրս
և մուտ ագանել ա
նդ ընդ նոսա :

Լ Էղևիբազմէ ըն
նորա՝ ընդ նոսա. առե
ալ զհացն աւրհնեաց
եբեկ և ետնոցա. և նո
ցա՝ բացանաջք և
ծանեան, զնա և նա է
ղև ինոցանէ աներև
ոյթ :

Լ ասեն ցմիմեանս
ոչ իսկ ևս իրար մեր
ճմէին իմեղ. մինչ
խաւսէրն ընդ մեզ զը
ճանապարհայն. և

որպէս բանայր մեզ զգիր :

Լ յարուցեալ նոյն ժա
մայն դարձան յիմ. և գր
տին ժողովեալ զմեռա
սանսն. և զորս ընդ նո
ւայնէին և ասեն. Թէ
արդար և յարեալ տր.
և երևեցաւ սինովնի :

Լ և նոքա պատմէին
զայն որ զճանապարհայն
և Թէ զի արդ ետ ծանաւ
Թա նոցա՝ իբեկա
նէ հացին :

Լ և զայն իսաւսէ
ին. ինքն իսկ յո
եկաց իմեջնոցա՝ և ասե
ցնոսա խաղաղութի ընդ
ձեզ. ես եմ մի երկնցիք. և
ղահե հարեալ երկնցէին
և համարէին ոգի ինչ տե
սանել :

Լաւեցնոսա՝ զի խոտ
վեալէք և ընդէր խոր
հուրդք եղանէն խիրմ
ձեր տեսէք զձեռախմ
և զոտո՝ զի են նոյնեմ.
շաշափեցէք զիս և տե
սէք զի ոգի մարմնն և
ուկերս ոչ ունի որպէս
զիս տեսանէք զի ու
նիմ :

Լզայս ասացեալ է
ցոյց նոցա զձեռա և
զոտո :

Լաւեցնոսա
Կաւին չհաւա
տային ի խնդու թէնէն
և զարմացեալ էին ասէ
ցնոսա՝ ունիք ինչ կե
րակուր աստ :

Լնորա ետուն նմա
ձկան խորովելոյ մամն և
խորխախ մեղու :

Լաւեալ էկեր առա
ջի նոցա և զմնացո
րդմն ետ նոցա :

Լաւե այս բանքէն
զոր խաւսեցայ ընդ ձեզ
մինչ անձեզնէի. [Թէ
պարտէ ընդ ամենա
յն գրեղոցն յաւրէնն
մովսէսի և իմարգա
րէս և իսաղմոսն զս
մն իմ :

Յայն ժամ եբաց զ
միտս նոցա իմանալ
զգիրս :

Լաւեցնոսա [Թէ
այսպէս պարտէր
չար չարել քի և յառ
նել իմեռելոց յառա
երորորի և քարոզել
յանուանորա՝ ապաշ
խարու [Թի և [Թողու
[Թի մեղաց յամենայն

ազգս սկսեալ յԵմէ և
դուքէք վկայք այսոցիկ:

Եւ հա՛ն ան առաքեմ
զաւետիս հաւրիմոյ
իճեղ. և դուք նստաւոր
քիբաղաքիս յԵմ.
մինչև զգե՛նուցուք
զաւրուԹի իբարձա

նց :

Հան՝ զնոսա՛մ մին
չև իբեԹանիայ. և ամ
բարձեալ զձեռս իւր
աւրհնեաց զնոսա :

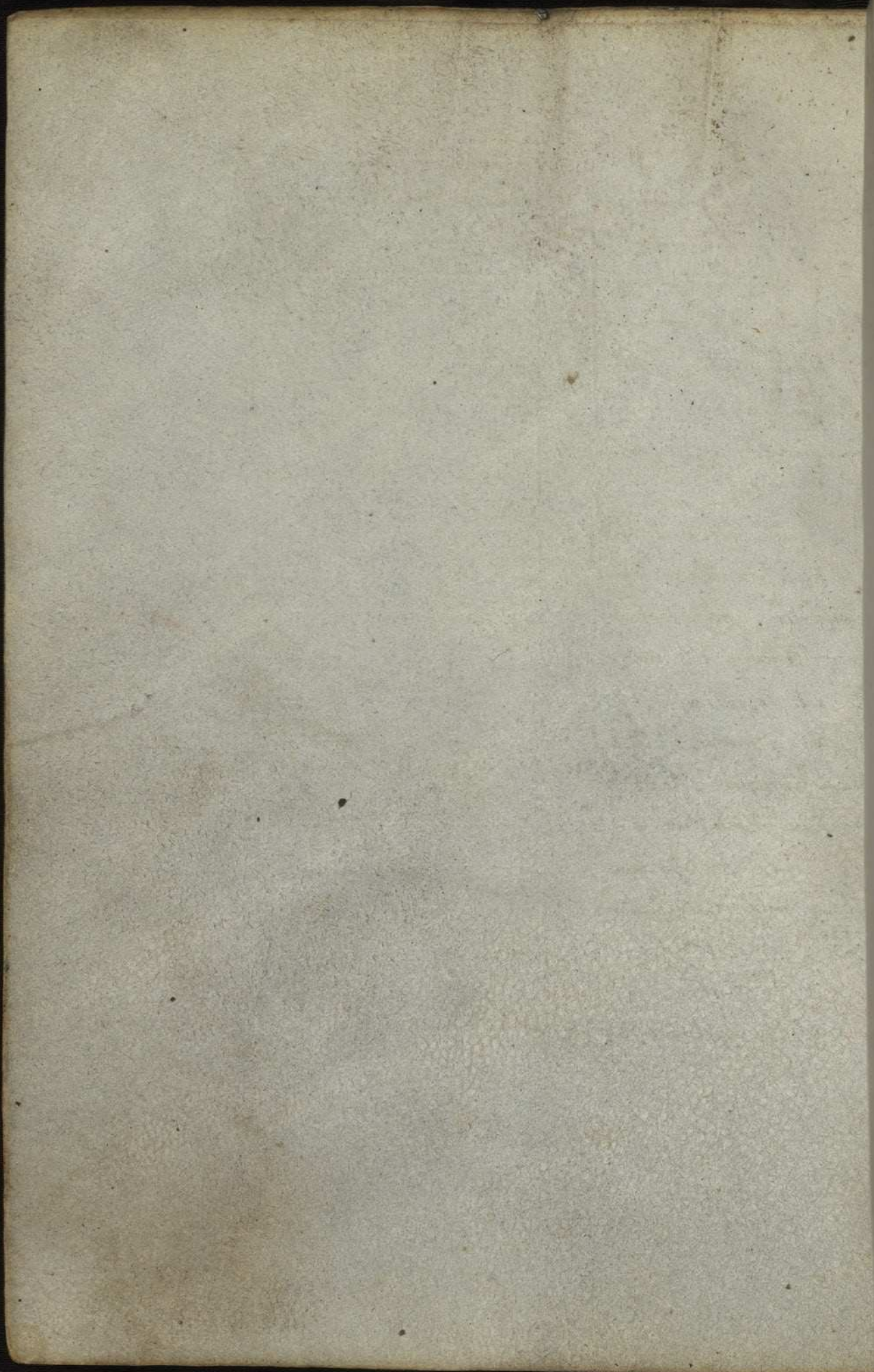
Ընդ և յաւրհն ելն
նորա զնոսա՛մ մեկնե
ցաւ ինոցանէ և վե
րացաւ յերկինս :

Ընոցա՛մ երկերպա
գեալ նմա դարձան
յԵմ ուրախուԹի

մեծաւ :

Ընէին հանապազ

իտաճարին գովէին
և աւրհնէին զամ :

112

ակ յոհանէս արծուանման թռեալ մտօք անկատ
 աղան առ Կարապետէլ Բանիւ մարդկան զանձառ
 Էջրա Հանրական

Ամենայն ինչ նովա-
եղև. և առանց նորա է
ղև և ոչ ինչ որ ինչ էղև.
նովա կեանքեր. և կեա-
նքներ լոյս մարդկան. և
լոյսն ինաւարի անդ լու-
սաւորէ և ինաւար նմա
ոչ էղև հասու :

Էղև այրմի առաքե-
ալ այ անուն նմա յով
հաննէս. սա էկն իսկա-
ռութի զի վկայեացէ վա-
սն լուսոյն. զի ամեն է-
քին հաւատաւցեն նո-
վա. ոչ էր նա լոյսն այլ
զի վկայեացէ վասն լու-
սոյն :

Էր լոյսն ճշմարիտ
որ լուսաւոր առնէ
զամենացն մարդ որ
գալոցէ յաշխարհ :

Յաշխարհէն էր և առ

խարհ նովա էղև. և
աշխարհ զնա ոչ ծա-
նեա :

Յիւրսն էկն և իւրք
զնա ոչ ընկալան :
սկ որք ընկալանն
զնա էտ նոցա իշ-
խանութի որդիաց
իմել. որոց հաւատաւ
զեն յանուն նորա
ոք ոչ յարենէ և ոչ
իկամաց մարմնոյ. և ոչ
իկամաց առն. այլ յայ
ծնան :

Էբանն մարմին է
ղև. և բնակեաց իմեղ :
ւտեսաք զփառա
նորա զփառա իբրև
զմիածնի. առ ի հա-
րէ ինչն որ հաւք և
ճշմարտութի :

Յովհաննէս վկայէ

վասն նորա աղաղա
կեաց և ասէ . ասէ զոր
մէ ասէի որ զկնի իմ
գալոցնէր առաջի իմ
էղև . զի նախ քան զիս
էր .

Օ ի իլրու թէ անտի է
նորա մէք ամենեքին
առաք շնորհս փոխա
նակ շնորհաց :

Օ ի արեւքն ի ձեռն
մովսէսի ստան շնո
րհքն և ճմարտու
թի ի ձեռն յի քի եղէն

Օ ամենայն **Է**
տես էր
բէք բայց

միաժինն որդի որդի
ծոց հաւր նա պատ
մեաց :

Լ ապտ վկայութիւն
նն յովհաննու յոր

ժամ առաքելին աննա
հոէ այքն յիմէ քահա
նայս և զլուսացիս . զի
հանցէն ցնա թէ ի դու
ն էս :

Լ խոստովան եղև և
ոչ ուրացաւ . խոստո
վան եղև է թէ ես ոչեմ
քնն :

Լ հարցին ցնա իսկ
ովեւ դու եղիացես :

Լ ասէ ոչեմ |
նկ մարգարէն եւ դու
ատասխանի եւ թէ
ոչ եմ :

Լ նկ ասա մեղ դու ոչ
ես . զի պատասխանի
տարցուք որոց առաքե
ցինն զմեզ . զի ասես վա
սն քո :

Լ սէ եւ ձայն բարբա **Է**
ող յանապատի ուղիղ

աղարկէր զՀան ապարհ
ուն որպէս ասաց յեսա
ի մարգարէ :

Եորք առաքեցանն ի
փարիսեցոց անտիէին
հարցինցնաւ և ասէն.
Իսկ զի մկրտես ելծէրու
չես քնն. և ոչ եղևայ և ոչ
մարգարէն :

Ե Գ Եստաստանն ետ իտ
ցա յովհաննէս և աստ
էն մկրտեմ զձեզ ջրով.
Իմ ջրի ձերում կայ. զոր
դուքն ոչ գիտէք. որ զը
կնի իմ գալոցնէ որում
չենն արժանի. ելծէ լու
ծից զխրացս կաւ շկաց
նորա :

Ե Դ Ես իբեթ աբրաք է
ղև յայն կոյս յորդա
նանու ուրէրն յովհան
նէս և մկրտել :

ԲԴ

Վաղի անդրտե
սանէ զյս զի

զայր անուն և ասէ
ահա ասիկ դառն
այ որ բառնայ զմեզ
աշխարհի :

ԵԴ

Այլ վասն որոյ են
ասէի զկնի իմ գայ այր.
որ առաջի իմ եղև զի յա
ռաջ իսկէր քան զիս. և
ես ոչ գիտէի զնա. այլ
զի յայտնի լինեցի իշի.
վասն այնորիկ եկի ես
ջրով մկրտել :

ԵԵ

Կայեաց յովհան
նէս և ասէ. Ըժ տեսա
նէի զհոգին. զի իմա
նէր իբրև զաղաւնի
յերկնից և հանգչեր
իմերայ նորա. և ես ոչ
գիտէի զնա. այլ որ ա
ռաքեացն զիս մկրտել

Զրով. նա՛ առաջ ցիա.
յոյր վերայ տեսանի
ցես զհոգին. զի իջա
նիցի և հանգչիցի ի
վերայ նորա. նայե որ
մկրտե հոգովն սրբով
և ես տեսի և վկայեցի
եմէ սայե ոյդին

այ :

վարդապետ ԺԳ
կայր յովհանն

նես. և յաշակեր
տաց անտի նորա
երկու. և նայեցեալ
ընդ յն զի զգնայր.
ասէ ահա ասիկ գա
ուն այ :

ուան ինմանե եր
կու աշակերտքն զի
խառներ. և գնացին
զհետ յի :

բրե դարձաւ և է

տես զնոսա՛ զի երթացին
զհետ նորա՛ ասէ ցնոսա՛
զինչ ինորէք :

որա՛ ասեն ցնա՛ ռաբ
բի որ թարգմանեալ կո
չի վարդապետ. ուրեն
աւթ վանք քո :

սէ ցնոսա՛ եկացք և
տեսէք :

կին և տեսին ռաբին
աւթ վանք նորա. և աս
նեսա՛ ազան այն աւր. զի
ժամեր իբրեւ տասն եր
րորդ :

ր անդրեաս եղբայր
սիմոնի վրմի. մի յերկո
ւց անտի. որ լուանն ի
յովհաննե և գնացին

զհնի նորա :

տանէ սա՛ նախ զեղ ԺԵ
բայր իւր զսիմոն. և
ասէ ցնա՛ գտաք զմե

սիացն որ թարգմանիքն:

Ա՛ւ ա՛ծ զնա՛ւ ա՛ռ յս:
այեցեալ ընդ նա՛յ յի
ասէ՛ր զու՛նս սիմոն՝ որդի
յովնանու: զու՛նս կոչեա
ցիս կեփաս որ թարգ
մանի պետրոս:

Բայց զայն անոր
կամեցաւ եւ
նէր ի գաղիլեա՛
պտանէ՛ր զփիլիպ
պոս. և ասէ՛ր ցնա՛ւ յս
եկ զկնի իմ:
Եւ քփիլիպոս ի բեթ
սաիդա. ի բաղաբէ անդ
րեա և պետրոսի:
տանս փիլիպպոս
զնա թանայիլ և ասէ՛ր
ցնա՛ւ զորմէ՛ր գրեացմով
սէս յաւրէնսն և մար
գարիքն. զորպէս զ յս որ
դի յովսէփոս ի նազարե
թէ:

Ա՛ւ ցնա՛ւ նա թա
նայիլ. իսկ ի նազարե
թէ մարթիւն չիցէ
բարաց իմիք լինել:

Ա՛ւ ցնա՛ւ փիլիպպոս
եկ և տես:

Բ Բրեւ տես յս զնա
թանայիլ. զի գայր
առնա՛ւ ասէ՛ր ժամն նո
րա. ահա՛ւ արդար և
նէրացի յորում նէն
գումի ոչ գոյ:

Ա՛ւ ցնա՛ւ նա թա
նայիլ ուստի ճանա
չես զիս:

Բ ատասխանի ետ յս
և ասէ՛ր ցնա՛ւ մինչ չե
կր փիլիպպոսի կոչե
ցեալ զքեզ. զի երբե
նէրք թ թ զեւնոյն տեսի
զքեզ:

Բ ատասխանի ետ ներ

մա՛ նա թանցիչ և աստ
 ոսբբի. դուես թա
 գաւորն իլի :

Աւտասխանի ետ
 նմա՛ յն և ասէ՛. փո
 խանակ զի ասացիքեզ
 թէ տեսի իներբո թզե
 նոյն հաւատաս. մե
 ծամեծս ևս բան զայս
 տեսցես :

Լասէ՛ցնա՛ ամէն
 ամէն ասեմ՝ ձեզ. տե
 սանիցէք զերկենս
 բացեալ. և զհրեշտա
 կայ. զի եշանիցեն. և
 իջան իցեն իվերայ որ
 դոյ մարդոյ :

Երորդի հար
 սանիքէին ի
 կանայ գաղիլեացոց.
 Լանդիւր մայրն յի կո

չեցաւ և յն աշակերտո
 քն ի հարսան իսն :

Լիպակասեչ զինոյն
 ասէ մայրն զյն զինիւ
 ունին :

Լասէ՛ցնա՛ յն. զիկա
 իմ և բոկինդու չեւ հա
 սեալ Ժամանակ իմ :

Ասէ մայրն նորա՛ ցը
 սպասաւորսն որ զինչ
 ասիցէ ձեզ արասջիք :

Նոգէին թակոյք կը
 ճեայք վեց. ըստ սրբու
 թէ հրէից. տանէին
 մի մի ինոցանէ մարս
 երկուս կամ երիս :

Ասէ՛ցնոսա՛ յն լցէք
 զթակոյկսդ ջրով :

Լլցին զնոսա՛ մինչև
 իվեր :

Լասէ՛ցնոսա՛ արդ
 առէք և բերէք տաճա

րապետին :

Լնորա՝ բերին :

Բ Բրե ճաշակեաց տա
ճարապետն զընդն գի
նի եղեալ . և ոչ գիտէր
ուստի իցէ . բայց սպա
սաւորքն գիտէին որք
արկին զընդն :

աւսի ընդ փեսային
տաճարապետն և ասէ
ամենայն մարդ զանոյշ
գինի յառաջագոյն պաշ
տէ . և յոր ժամ արբե
նան յայն ժամ զյոռին
դու պահեցեր զանոյշ
գինիդ մինչև ցայժմ :

այս արար սկիզբն
նշանաց յս ի կանայ գա
լիլեացոց . և յայտնեաց
զփառա իւր . և հաւատա
ցին ինս աշակերտք

նորա :

Եւ այսորիկ
Էջ յս ի կապաւ

նա ում ինքն
և մայր իւր . և եղ

բարբ իւր . և անդին էր
ոչ բազում ինչ աւուրա :

Եւ եր մերձ զաստիկն
հրէից . և ել յս յԷմ :

Եւ գիտիտա ճարին
զի վաճառէին զար
ջառա . և զոչ խարա . և
զաղաւնիս . և զընմա
փողսն որ նստէին . և
արար խարազան հոա
նեա . և ե հան զամենե
սին իտաճարէն զար
ջառան և զոչ խարա . և
զպղինձ հատա վաճա
ռացն ցրուեաց և զսե
ղանմն կողմանեաց .
և որ զաղաւնիսն վա
ճառէին ասէ ցնուա :

առէք զայդ առտիւ և մի
առնէք զտուն հաւր
իմոյ տուն վաճառի :
Եւ յիշեցին աշա
կերտքն նորա Թէ զը
րեալէ նստանաւ տան
քո կերիցէ զիս :
առասխանի ետուն
հրէայքն և ասէն
ցնա՝ զինչ նշան ցուցա
նէս դու մեզ զի զայդ
առնէս :
առասխանի ետ
յս և ասէ ցնուա՝
բակեցիք զտաճարդ
զայդ և զերիս առաջ
կանգնեցից զղայ :
սէն ցնա հրէայք
զբառասուն և զվեց
ամ շինեցաւ տաճա
րս այս և դու զերիս
աւուրս կանգնես զը
սա :

Եւ այցնա ասէր վասն
տաճարի մարմնոյն
եւ ըոյ :
Նի յոր ժամ յարեալն
իմեռելոյ յիշեցին
աշակերտքն նորա Թէ
այսէ զորատացն և
հաւատացին գրոյն և
բանին զոր ասա
յս :
Եւ իբրեւ յիշ
իզատկին իտո
նի Բաղուէք հաւա
տացին յանուն նորա
զի տեսանէին զնշանն
զոր առնէր :
Եւ այցինքն յս իջ հա
ատայր զանաչն նոցա
բանզի ինքն գիտէր
զամենայն և զի ոչ էր
պիտոյ եւ Թէ ոք վկայե
ցէ վասն մարդոյ զի

իւրն իսկ գիտէր զինչ
կրէր իմարդն :

Լէր սյրմի իսկարի
սեցւոյ անտի նիկողի
մոս անուն նոր իշխան
հրէեց. սա էկն առնա
իգիշերի և ասէ ցնա
ռաբբի. գիտեմք եմ
յայ եկեալ էս վարդա
պետ. զի ոչ որ կարէ
զայդ նշանս առնել
զոր դուր առնես. եմ
ոչ անկեցի ընդ նա

աստասխանի ետ յս
և ասէ ցնա. ամէն ա
մէն ասեմք քեզ. եմ ոչ
որ ծնցի վերստին ոչ
կարէ տեսանել զար
քայու. Թիւյ :

սէ ցնա. նիկողեմոս
զիւրդ կարէ մարդ
ծնանել որ ծերնիցէ մի

Թէ մարդիցէ անորէն
յորովայն մար իւրդ
կրկին մտանել և ծնա
նել :

աստասխանի ետ
յս և ասէ. ամէն.
ամէն ասեմք քեզ. եմ
ոչ որ ծնցի իջող և ի
գոյ. ոչ կարէ մտանել
յարքայու. Թիւնն այ:
Օ իծնեալն իմարմ
մայ մարմինէ. և ծը
նեալն ի հոգւոյ հոգի:

ու մի զարմանար
Թէ ասացի քեզ. պար
տէ ձեզ ծնանել վերս
տին. զի հողմ ուր կա
մի շնչէ. և զայն նորա
լսես. այլ ոչ գիտես ու
տի գայ. կամ յո՞ երթա
սոյն պէս և ամէնայն
ծնեալն ի հոգոյն :

Ոտոասխանի ետնի լի
կողեմոս և ասեցնա՝
զի արդ մարմնի այդմ
լինել :

Ոտոասխանի ետնի լի
և ասեցնա՝ դուես վար
դապետ իլի և զայդ ոչ
գիտես :

Մմէն ամէն ասեմ
քեզ զի զոր ինչ գիտե
մք խաւսիմք և զոր
տեսաք վիայեմք և զը
վիայումք մեր ոչ ըն
դունիք :

Սկ արդ եթէ զերկ
րաւորս ասացի ձեզ
և ոչ հաւատայք զի
արդ եթէ զերկնաւո
րան ասացի հաւա
տացեք :

Կրնա եթէ ոչ

որեջն յերկնից որդին
մարդոյ որեն յերկնա :

Լորպէս մովսէս բա
րձրացոյց զաւճն յա
նապատի նոյնպէս բա
րձր անալ պարտի որդ
ւոյ մարդւոյ զի ամենայն
որ հաւատայ ինա ընկալ
ցի զկեանսն յաւիտե

նականս :
Իայնպէս սիրեաց
ամ զաշխարհ մինչ և
զորդին իւր միածին ետ
զի ամենայն որ հաւա
տայ ինա մի կորիցէ ալ
ընկալցի զկեանսն յա
ւիտենականս :

Ինչ առաքեաց ամ
զորդի իւր յաշխարհ
եթէ դատեսցի զաշ
խարհ ալ զի քրիստոս
աշխարհ նովա :

Որ հաւատայ ինձ ոչ
 դատաւարտեցի. և որ
 ոչ հաւատայ ինձ արդէն
 ինկ դատաւարտեալ է
 զի ոչ հաւատաց յանուն
 միածնի որդւոյն :
 Եւ այս ինկէ դատաս
 տան զի լոյս էին յաշխա
 րհ. և սիրեցին մարդ իկ
 զխաւար առաւել քան
 զլոյս. զի էին գործք իւ
 րեանց չարութիւն. զի
 ամենայն որ պէտք գործէ իզ
 ատեան զլոյս. և ոչ գանա
 լոյսն. զի մի յանդիմանես ի
 ցին գործք նորա :
 Սկ որ առնէ պճմար
 տութի գայ առ լոյսն.
 զի յայտնի լիցին գործք
 նորա. թէ ան գործե
 ցան :

Եւ այսպիսի
 էին յաւատաց
 կերտք նորա
 յերկիրն հրե
 ատանի. և անդ շրջեր
 նորաք հաւուրձ և
 մկրտէր :
 Ինչպէս յովհան
 նէս ի յայտնումն մերձ
 առ սաղիմ. զի ջուրք
 բազում էին անդ. և գա
 ին և մկրտէին :
 Ինչպէս արկեալ
 զյովհաննէս ի բանդ :
 Եւ ինչպէս յաշա
 կերտացն յովհաննու
 ընդ հրէի վասն սրբու
 թիւ. էկին առ յովհան
 նէս և ասէն ցնա՝ ուսք
 բի որէն ընդքեզ յայն
 կոյս յորդանանու. որո
 ճ դուռն վկայեցեր. ա

Հաւանիկ նա մկրտե
 և ամենեքին զանաւանս

Մատախանի եղյով
 Հաննես և ասէ. ոչ
 կարէ մարդ առնուլ յա
 նձնէ և ոչ ինչ. եթէ ոչ
 իցէ տուեալ նմա յերկ
 նից իմերուստ :

Մութ ձեռէն վկայէք եր
 ինձ. զի ասացի ձեզ
 Թէ չեմ ես քսն. այլ Թէ
 առաքեալեմ առաքի
 նորա :

Սրունի Հարսն նաէ իմ
 փեսայ. իսկ բարեկամ
 փեսային որ կաց և լսէ
 նմա. ուրախուի՞ք ու
 րախ լինի վասն ձայ
 նի փեսային. արդ այս
 ուրախու Թի որ իմսն
 լցեալ է. նմա պարտէ
 աճել և ինձ մեղմանոյ :

Որ իմերուստն գայի
 վերոյէ քան զամենայն
 որ յերկրէ աստիէ յերկ
 րէ է. և յերկրէ խաւսի :

Որ յերկնիցն գայ զոր
 ինչ ետեա և զոր լուաւ
 վկայէ. և զվկայու Թի
 նորա. ոչ որ ընդունի :

Որ ընդունի զվկայ
 ու Թի նորա. կնքեաց
 Թէ ամ Զմարտէ. զի
 զոր ամն առաքեաց
 զքանս այ խաւսի. զի
 ոչ է Թէ չափով տաց
 ամ զհոգին :

Այր սերէ զորդի. լ
 և զամենայն ինչ ետ ի
 ձեռս նորա :

Որ Հաւատաց որդի լա
 ընդունի զկեանսն յաւ
 իտե՛նականս. և որ ոչ
 Հնազանդի որդւոյ ոչ

一

四

առաջադրանքի էությունը

յն Լաստ . Եթէ գիտէ
իր դու զպարգևան ւայ .
Լոմէ որ աստ ցբեղ Թէ
տուր ինձ ըմպել դու ար
դեք ինչորէ եր ինձանէ
Լտայր քեզ Զուր կեն
դանի :

Սէ ցնա՛ կիկնն տր .
դու քան զիկնոյ ինկ
ոչ ունիս Լըր հորս
խորէ . ինկ արդ ուստի
ունիցիս զԶուրն կեն
դանի . մի Թէ դու մեծ
ինչ ոքիցես քան զհա
յրն մեր զյափովք որ
զայս Զհոր էտ մեզ Լ
ինքն աստիարբ . Լ որ
դեք նորա Լ խաշինք
նորա :

Սատասխանի ետ
նմա յն Լաստ . ա
մենայն որ ըմպէ Երոյ

յայրմանէ . միաանգամ
ծաղաւ . բայց որ ըմպէ
իջրոյն զոր էս տաց նմա
մի ծաղաւ եցի իյաւի
տեան . այլ Զուրն զոր
էս տաց նմա . եղիցի
ինմա աղբիւր Զոր ք
եսելոյ իկեանն յաւի
տենականս :

Սէ ցնա՛ կիկնն . տր
տուր ինձ զԶուրն զայն
զի մի ծաղաւ եցից . Լ
մի եկեց այսր հանել
Զուր :

Սէ ցնա՛ յն . երթի
չեա՛ զայրք Լ եկ այսր :
ատասխանի ետ նմա
կիկնն Լաստ չիք իմ
այր :

Սէ ցնա՛ յն բարւոք
ասացեր Թէ չիք իմ
այր . զի հինգ այր փո

մանէն և որ հնձէն հա
սարակ ցնծացեն :

Յայսմ իսկէ բանն ճշ
մարիտ . զի այլէ որ սեր
մանէ . և այլէ որ հնձէ :

Աստաբեցի զձեզ
հնձէ . զորոյն դուք վա
տակեցէք . այլք վա
տակեցին և դուք ի վա
տակս նոցա մտէք :

Եւթադաբէն յայն **Է**
մանէ սամարացոց . բա
զումք հաւատացին ինա
վան բանի կնոջն վկայ
ելոյ . եւ թէ ասաց ինձ զա
մէնայն որ ինչ իմ գոր
ծեալէր :

Սկ իբրեւ եկին առնա
սամարացիքն . աղաչէ
ին զնա լինել առնուս
և եղև անդ աւուրս եր
կուս :

Եւս բազումք հա
ւատացին ինա վան
բանին նորա և ասեին
ցկինն . **Թ**է ոչ այսու
հետև վանքս իսա
սիցդ հաւատամք . զի
մեզէն իսկ լուաք իդը
մանէ . և զիտեմք եւ թէ
դայէ ճշմարիտ փոք
կիչ աշխարհաց :

Եյետեւ
Կուց աւուրց
ել անտի . և զը
նաց իգալ իլեա :

Ո ի ինքն իսկ յս վը
կայեաց . եւ թէ մար
գարէ յիւրում գաւա
ռի պատիւ ոչ ունի :

Այլ որ ժամ եկննա
իգալ իլեա . ընկալան
զնա գալիլեացիքն .
զի տեսեալ ևս էր զա

աշակերտքն նորաւ և
զարմանային զի ընդ
կնոջն խառսէր. բայց
ոչ որ ասաց ինոցանէ
Թէ զինչ խնդրես կամ
զինչ ետաւիս ընդ դը
մա :

Թող կենն զսամու
րնեւր. և չողաւ իբրա
ղաքն և ասէ ցմարդի
կքն. եկայք տեսէք զա
յրմի որ ասաց ինչ զա
մենայն որ ինչ իմ գոր
ծեալէ. մի Թէ նայի
ցէ քան :

Ըն իբրաղաքէն
և գային առնա :

Ըսին չե եկեալէ
ին նորա աղաչէին
զնա աշակերտքն և
ասէ ին ոսբբի. հաց
կեր :

Ա ւ ասէ ցնոսաւ եւ
կերակուր ունիմ ուտել
զոր դուքն ոչ գիտէք :

Ա սէ ին աշակերտքն
ընդ միմեանս. մի Թէ է
բեր ինչ որ դմա ուտել :

Ա սէ ցնոսաւ յս իմ կե
րակուր այնէ զեարա
րից զկամս այնորիկ որ
առաքեացն զիս և կստա
րեցից զգործն նորա :

Ն դուք ասէք այլ ևս
չորք ամիսքէն. և հոմաք
զան. ա հաւաստի ես ա
սեմ ձեզ. ամբարձէք զա
չս ձեր. և տեսէք զար
տորացն զի տգիտակա
ցեալէն և ի հոմաք հա
սեալ. և որ հնձեն վար
ձս առնու. և ժողովէ
զպտուղ ի կեանսն յաւի
տենականս. զի որ սեր

մանէն և որ հնձէն հա
սարակ ցնծացեն :

Յայա՛մ իսկէ բանն ճշ
մարիտ . զի այլէ որ սեր
մանէ . և այլէ որ հնձէ :

Լստաբեցի զճեղ
հնձի . զորո՛ջ դուք վաս
տակեցիք . այլք վաս
տակեցին և դուք ի վաս
տակս նոցա՛ մտեք :

Եւթադաբէն յայն **Թ**
մանէ սամարացւոց . բա
զումք հաւատացին ինա
վան բանի կնոջն վկայ
ելոյ . եւ թէ ասաց ինձ զա
մէնայն որ ինչ իմ գոր
ծեալեր :

Սկ իբրեւ եկին առնա
սամարացիքն . աղաչե
ին զնա լինել առնուսա
և եղև անդ աւուրս եր
կուս :

Լև բազումք հա
ւատացին ինա՛ վան
բանին նորա՛ և ասեին
ցկինն . **Թ**է ո՛չ այսու
հետև վանքո իսաւ
սիցդ հաւատամք . զի
մեղէն իսկ լուաք իդը
մանէ . և գիտեմք եւ թէ
դայէ ճշմարիտ փոք
կիչ աշխարհաց :

Երեւեթ
Կուց աւուրց
ել անտի . և զք
նաց իգալ իլեա՛ :

Օի ինքն իսկ յս վը
կայեաց . եւ թէ մար
գարէ յիւրում գաւա
ռի պատիւ ո՛չ ունի :

Սլ յոր ժամ եկննա
իգալ իլեա՛ ընկալան
զնա՛ գալիլեացիքն .
զի տեսեալ ևսէր զա

մենայն նշանսն զոր
արար յէմ իտաւնին
բանդի և նորա՝ եկեալ
էին իտաւնն :

Եւ Կարճեալ իկա
նայ գալիլեացոց ուր
արար զԶուրն գինի :
Լանդեր :

Եւ ապաւոր աղն մի Է
որոյ որդինորա Հի
ւանդ Կայր իկաւիառ
նայում. նա՝ իբրեւ լը
լաւ ելծէ յս եկեալէ
իհրէաստանէ իգա
լիւնա՝ եկն աննա՝ և
աղաչէր զի իջէ և
բժշկեսցէ զորդի նո
րա՝ քանզի մերձէր
իմեռանել :

Եւ սէցնա՝ յս ելծէ
ոչ նշանս ինչ և արո
ւեստս տեսանէ քոչ

Հաւատաց :

Եւ սէցնա՝ Թագաւոր
աղն տրի. Էջ մինչ չեմե
ռեալիցէ մանուկն իմ :

Եւ սէցնա՝ յս ելծ որ
դին քո կենդանիէ :

Եւ Հաւատաց այրն
բանին զոր ասաց նր
մա՝ յս և գնաց :

Եւ մինչ դէռ իջանէր
ընդ առաջ եղեն նմա
ծառայքն նորա՝ աւե
տիս ետուն և ասեն.
Ըհ մանուկն նորա կեն
դանիէ :

Եւ արցանէր ցնուա՝
վասն ժամուն յորում
ապաքինեաց :

Եւ ասէցնա՝ յերեկ
յլեմս երորդ ժամու
ելծող զնա ջերմն :

Եւ իտաց Հայրն նորա

Էմէ յայնմ ժամու յո
 րում ասացն ցնա՝ յն.
 Էմէ որդինքո կենդա
 նիէ՝ և հաւատացինք
 ևսմ տուն իւր :
 Եւ այս դարձեալ երկ
 րորդ նշանա արար յն
 եկեալ ի հրէաստանէ
 իգալիլէա :
 Եւ այսպիսի
 տաւնէր հե
 րէ ից. և ել յն
 յեմ :
 Եւ եր յեմ իւրոբա
 տիկէ աւազանին որ
 կոչէր եբրայեցերէն
 բեթհեզդայ հինգ սը
 րահ. յորս անկեալ դը
 նէր բազմութի յոյժ
 հիւանդաց. կուրաց.
 կաղաց. գաւաացելոց
 որ աւին ունէին ջրոցն

յուղելոյ :
 Եւ անդէր այրմէ որո
 երեսուն ևութամէր
 ի հիւանդութի իւրմ
 զնա իբրև ետես յն
 զի անկեալ դնէր. և զի
 տաց Էմէ բազում
 ժամանակքէն այնու
 հետև. ասէ ցնա՝ կա
 միս ողջ լինել :
 Եւ ատասխանի ետ
 նմա՝ հիւանդն.
 տըր ոչ զոք ունիմ. ե
 ւ Էմէ յոր ժամ ջուրքն
 յուղիցին արկցէզիս
 աւազանն. և մինչ ես
 դանդաղիմ այլ ոք քան
 զիս յառաջագոյն
 իջանէ :
 Եւ ասէ ցնա՝ յն. արի
 առ զմահ ի ճսքո. և
 գնայ :

Է ողջացաւ այրն և
յարեաւ. առ զմահիւն
իւր և շրջեր :
Է ր շաբաթ յառ
ւրն յայնմիկ :
Ա տն հրեայքն ցը
բժշկեալն. շաբաթ
և ոչի արժանիք բեզ
առնուլ զմահիւն քո :
Ա տառախանի ետ Թ
նոցաւ և ասէ. որ
բժշկեացն զիս նաւ
սաց զիս առ զմահի
ն քո և զնա :
Ա րդին ցնաւ և ա
սէն ունէ այրն որ ա
սացն ցբեզ. առ զմահի
ն քո և շրջեաց. և
բժշկեալն ոչ գիտեր
Թէ ունիցէ. քան զի յս
խոյս ետ վասն ամբո
խին իտեղւորէ անտի :

Յ ետ այսորիկ գտանէ
զնա յս իտաճարին և
ասէ ցնաւ ահա աղիկ
ողջացար միւս մեղան
չեր. զիմի չարեա ինչ լի
նիցիք բեզ :
Գ նաց այրն և պատ
մեաց հրեիցն. եւ Թէ յս
եր որ բժշկեացն զիս :
Լ վասն այնորիկ հա
լածէին զյս հրեայքն.
զի զայն առնէր ի շաբա
թու :
Է յս պատառախանի
ետնոցաւ հայրիմ մինչև
ցաղժմ գործէ և ես գոր
ծեմ :
Վ ասն այնորիկ առաւ
ել ինորդէին հրեայքն
սպանանել զնա զի ոչ
միայն լուծանէ զշաբա
թս. այլ և հայրեր կոչէ

զամ. և հաւատար առ
նէր զանձն այ :

առաջախանի
ետ Եւ Լատ

ցնոտա՝ ամէն
ամէն ասեմ ձեզ ոչ

կարէ որդի մարդոյ
առնել յանձնէ և ոչ ինչ

եթէ ոչ տեսանիցէ զհայ
րն զի առնէ. զի զորն ա

յն առնէ. զնոյն և որդի
նմին նման գործէ :

Ի հայր սիրէ զորդի. *Իս*

և զամենայն ինչ ցուցանէ
նմա՝ զոր ինքն առնէ :

Լմեծամեծ և քան
զսոյնս ցուցանէ նմա զը

գործս ընդ որ դուք զար
մանացք :

Ի որպէս հայր յա
րուցանէ զմեռեալս. և

կենդանի առնէ. նոյն

պէս և որդի զորս կա
մի կենդանի առնէ :

Ընչ եթէ հայր դա
տի զոր. այլ զամէ

նայն դատաւարան
ետ որդւոյ իւրոյ. զի

ամէն էքեան պատու
եացէն զորդի որպէս

պատուէն զհայր :

Ընչ պատուէ զոր
դին. ոչ պատուէ զհա

յր զառաք ինչ նորա :

Ընչ ամէն ասեմ
ձեզ. զի որ զբանն իմ լը

սէ և հաւատայ. այնմ
որ առաքեացն զիս. ըն

դունի զկեանսն յաւի
տենալանս. և ի դա

տաւարան ոչ մտանէ.
այլ փոխեցաւ իմա հո

անէ ի կեանս :

Ընչ ամէն ասեմ

ձեզ. զի զայ ժամանակ
և արդեն ինկէ. յոր ժամ
մեռեալք լսեցեն ձայնի
որդայն այ. և որք լսի
ցենն կեցցեն :

Ի որպէս հայր ունի
կեանս յանձին իւրով
նոյնպէս ետևորդայ
ունել կեանս յանձին
իւրով :

Եւ ի իշխանութի ետ
նմա՝ դատաստան առ
նել. և զի որդի մարդոյն
ըստ այն զի զարմանայք
զի եկեսցէ ժամանակ
յորով ամենեքին որ
ի գերեզմանս կայցեն.
լուսեցեն ձայնի նորա
և եկեսցեն արտաքս
որոց բարիս գործեալ
իցէ ի յարութի կենաց
և որոց զչարս արարեալ

ի յարութի դատաստան
նայց :

Ս Եւ արեմես յանձնե
առնել և ոչ ինչ. այլ որ
պէս լեմ դատիմ. և
դատաստանն իմ ար
դարե :

Ի ոչ ինչդրեմ զկամս իւր
իմ. այլ զկամս այնոր եկ
որ առաքեացն զիս :

Եւ իմ ետև
հայեմ վասն իմ
վկայութիւնն իմ
չէ ճշմարիտ. այլէ որ
վկայէ վասն իմ. և որք
գիտեք եմէ ճշմարի
տե վկայութիւնն. զոր
վկայեաց վասն իմ :

Ի ուրք առաքեցէք առ
յով հաննես. և վկայե
աց ճշմարտութիւնն.
այլ ես ոչ եմ իմարդ

կանէ առնում վկայութի
այլ զայս ասեմ զի դուք
ապրեսցիք :

Ահա Զրազն որ լու
ցեալէր և ծագէր. և որո՞
կամեցարուք ցնծալ
ան Ժամանակ մի իշոյս
նորա :

Այլ ես ունիմ վկայու
թի մեծ ևս քան զյով
հաննու. զգործսն զոր
ետցիս հայր. զի կատա
րեցից զնոսա. նորին
ինկ գործքն զոր գործեմ
վկայեն վասնիմ. եւ թէ
հայր առաքեաց զիս :
Եւ որ առաքեացն զիս
հայր. նա վկայեաց վա
սն իմ :

Եւ որո՞ք ոչ զձայն նորա
երբէք լուարուք. և ոչ
զտեսիլ նորա տեսիք :

Եւ ոչ զբաննորա ու
նիք իձեզ բնակեալ.
զի զոր նա առաքեաց
դուք նաւ ոչ հաւատա
յք. քննեցէք զգիրս.
զի դուք համարիք նո
քաւք ունել զկեանսն
յաւ իտէնականս. և
նորին ինկեն որ վկայեն
վասնիմ. որովք հա
մարիքն ունել կեանս.
Եւ որոք ոչ կամիք գաղ
առիս զի զկեանսն ու
նիցիք :

Աստուծոս իմարդկա
նէ ոչ առնում. այլ զի
տեմ զձեզ. թէ զսերն
այ ոչ ունիք յանձինս.
Ես եկի յանուն հաւր
իմոյ և ոչ ընդունիք զիս.
Եւ թէ այլ որ եկեսցէ
յիւր անուն զնա ընդո.

նիցիք :

Օ իսորդ կարեք դուք
հաւատալ. զի փառա ի
միմեանց առնուք. և զը
փառա զառիմիոյն ոչ

խնդրէք :

Մ ի համարեք եկե
կո չարախաճա ինչ իցե
զձեռն առ հաւր. գոյ
որ չարախաճա կաց զձե
նը. մովսէս յորդուքն
յուսացեալէք. զի եկե
հաւատայեք դուք մով
սէսի. հաւատայեք ար
դեք և ինչ. զի նա՛ վա
սն իմ իսկ գրեաց :

Օ ի եկե նորա՛ գրոյն
ոչ հաւատայք. զի ա
րդ իմոց բանեցա հա
ւատացէք :

աւատացէք :

Եւ ապա ինչ ինչ

գնաց յա յայն

կոյս ծովուն գալիլեա
ցոց տիբերեա՛. և գէտ
երթայր նորա՛ ժողովո
ւոր բազում. զի տեսա
նէին զնշանան զորաւ

նէր իսկերայ հիւանդաց :

Ե լիեառն յո Լանդնա ինչ
տէր աշակերտաւքն

հանդերձ :

Լ էր մերձ տաւնն իւր

հրէից :

Բ արձ իսկեր զաջս իւր ինչ

յո. և ետես զի ժողովո
ւոր բազում գացր առնա՛
ասէ ցփիլիպպոս. ուստի
գնեցուք հաց զի կերի
ցեն դոքա :

Օ այս ասէր փորձե
լով զնա՛ այլ ինչն գիտէր
զինչ առնելոցնէր :

Գ ատաւսխանի ետ նմա
փիլիպպոս. երկէր

իւր դահեկանի հացէ
դոցաւ բառական. թէ
պէտք և խորաբանք խորոք
սակաւ ինչ սունուցու:

Աւէ ցնաւ մի յաշակեր
տացն նորաւ անդրեաս

Եղբայր սիմուէն զիմի:

առաւ պատանեակ
մի որ ունի հինգ նկա
նակ գարեղէն. և երկու
ւա ճկունա. այլ այն զին
չէ առ այդ չափ մար

դիկ:

Աւէ յս բազմեցուցէր
զմարդիկն. և էր խոտ
յոյժ իտեղւոյն. և բազ
մեցան մարդիկքն թու
ով իբրև հինկ հազար:

Առն զհացն յս և զո
հացաւ. և բաշխեաց
բազմականացն. նոյն
պէս և ի ճկանցն որ չափ

և կամեցան:

Երբ և յաղեցան.
ասէ ցաշակերտան. թո
ղովեցէք զնշխարեալ
կոտորադ. զիմի ինչ

կորեցէ:

Ժողովեցին և լցին
երկոտաանն սակաւ
զկոտորոցն ի հինկ
գարեղէն նկանակե
անտի. որ յաւելաւ իկե

րողացն:

Այն մարդիկքն եբ
րևտեսին զնշանան
զոր արար. ասէ ին թէ
սայէ ճշմարեաւ մար
գարէն որ գալոցէր

յաշխարհ:

Երբ և գի

տաց թէ

գալոցէն

յափշտակել զնա՝ զի

արասցեն զնա Թագա

ւոր :

Նոց դարձեալ ի լեծս
առն միայն :

Եւ իբրեւ երեկոյ եղև
ի թին աշակերտք նորա
ի ծովեղբ. և ևստեալ ի
նաւ գային յայն կոյս
ծովուն ի կապիսանայ
ուն :

Եւ իբրեւ նստեալացաւ
և չեւս եկեալէր առ
նոսա յս. և ծովն ի
սաստիկ հողմոյ շնչե
լոյ յուղէր :

Եւ վարեալ իբրեւսս
պարեզս քսան և հինկ
կամ երեսուն. տեսա
նէին զյս զի գնացր ի
վերայ ծովուն. և ևս
ձեր ինսան զարհուրե
ցան յոյժ :

Եւ ասէ ցնոսա եւ եմ
մի երկնչիք :

Եւ կամէ ին ընդունել
զնա ինսան. և վաղվա
ղակի եհաս նսան յեր
կեր յոր երկային :

Վաղիւս անցր

Ժողովուրդնոր

կացր յայն կոյս

ծովուն. տեսանէր

Թէ այլ նա ոչ գոյր

անդ. բայց միայն մի

ոյն յորմտին աշակե

րտքն. և զիչէր մտեալ յս

ընդ աշակերտան իւր ի

նսան. բայց միայն աշա

կերտքն նորա գնացին

իբրեւ այլ նաւք գային

իստիբերեա մաւտ յայն

տեղին ուր զհացն կե

րան :

Եւ ակ իբրեւ ետես ժող

վորդն. եմէ յն ոչէ ա
նոյ. և ոչ աշակերտքն
նորա. առին նորա զը
նաւան. և եկին ի կապառ
նայում խնորհ զյն :

Եւ երբ Գառն զնա
յայն կոյս ծովուն ասէն
ցնա՝ ուրբի երբ եկեր
այսր :

Սատասխանի ետ նո
ցա՝ յն և ասէ ամէն ա
մէն ասեմ ձեզ. խնորհք
դուք զիս երբ ոչ եմէ
նշանս ինչ տեսէք. այլ
զի կերայք ի հացէ ան
տի և յապէցարուք :

Երևայք գործեցէք
մի զկորստական կերա
կուրն. այլ զկերակուրն
որմնաց ի կեանսն յաւի
տէնականս. զոր որդին
մարդոյ տացէ ձեզ. քան

զի զնա՝ հայր կնքեաց
ամ :

Անն ցնա՝ զինչ առ
նիցէմք. զի զգործանայ
գործեացուք :

Սատասխանի ետ յն
և ասէ ցնոսա՝ այսե
գործնայ. զի հաւա
տաւքիք յայն որ առա

քեացն զիս :
Անն ցնա՝ զինչ նը
շան առնիցես. զի տես
ցուք և հաւատաացուք
զինչ գործիցես :

Արքն մեր կերան
զման անայն յանապա
տի անդ. որպէս և ար
րեալէ հաց յերկնից
ետ նոցա՝ ուտել :

Անէ ցնոսա՝ յն. ամէն
ամէն ասեմ ձեզ. եմէ
ոչ մովսէս ետ ձեզ զը

Հացն յերկնից. այլ Հա
յրն իմ տա ձեզ զՀացն
յերկնից զՔմարիտ.
զի Հաց յայտ որ լծա
նէն յերկնից. և կեանս
տայ աշխարհի :

Անցնա՛ւ տր. յամ
ժամ տուր մեզ զՀացն
զայն :

Անցնո՛ւս յս եւ թ
եմ Հացն կենաց :

Որպայ առիւս ոչ քաղ թ
ցիցէ. և որ Հաւատաց
յիս ոչ երբէք ծառա
եսցի :

Որպայցի ձեզ թ
տեսէք զիս և ոչ Հա
ւատայք :

Ուամենացն զորտա
ինձ Հայր առիւս եկե
ցէ. և որպայ առիւս ոչ
Հանից արտաքս :

Ի իջի եւ յերկնից. ոչ թ
զի զկամս իմ արարեց.

այլ զկամս այնոր իկոր
առաքեացն զիս

յսեւ կամք Հար
եմոյ. զի ամենայն որ
տեսանիցէ զորդի և
առաքեացն զիս

զի զամենայն զոր ետ
ցիս Հայր ոչ կորուսեց
ինմանէ. այլ յարու
ցեց զնա յաւուրն յետ
նում :

յսեւ կամք Հար
եմոյ. զի ամենայն որ
տեսանիցէ զորդի և
Հաւատայցէ ինա ըն
կալցի զկեանսն յաւի
տենականս. և եւ յա
րուցեց զնա յաւուրն
յետնում :

Տրտնջեին զնմանէ թ
Հրեայքն. զի ասաց թ

հետև հացն իջեալ յերկ
նից. և ասեին ոչ սայե
որդին յովսէփո. զորո
մէք գիտեմք զհայրն.
և զմայրն. իսկ արդ. ասե
ես յերկնից իջի :

Է ատասխանի ետ և
ա սէցնոսա՝ մի՛քրթ
միջէք ընդ միմեանս
ոչ ոք կարի գալ առիս.
եթէ ոչ հայրն որ զիս
առաքեաց. ձգեսցէ
զնա՝ և էն յարուցից զ
նա՝ յաւուրն յետնում:
Ը րեալ է իմարգարես
և եղիցին ամեն եքեան
ուսեալ ք յայ. ամենայն
որ ի հարկ իմմէ և ու
սանի գայ առիս :

Լա Բրոջ եթէ զհայր
ուրուք տեսեալիցէ
եթէ ոչ որ էն յայ նաց

ետես զհայր :

ԼԲ մէն ամեն ասեմ
ձեզ. զի որ հաւատաց
ընդունի զկեանսն
յաւիտեանականս :

ԼԳ սեմ հացն կենաց
ԼԴ արքն ձեր կերան
զմանանայն յանապա
տին և մեռան :

ԼԵ յսէ հացն որ յերկ
նից իջեալէ. զի որ ու
տիցէ ոք իսմանէ մի
մեռանիցի :

ԼԶ սեմ հացն կենդա
նի որ յերկնից իջեալ
եթէ ոք ուտիցէ ի հա
ցէ յայսմանէ կեցցէ
ի յաւիտեան :

ԼԷ և հացն զորես տաց
մարմին իմէ զորէն
տաց վասն կենաց աչ
խարհի :

Արտնչէին ընդ մի ⁴⁹
մեանս հրեայքն. և ա
սէին. զի արդ կարե
սա՛ տալ մեզ զմարմին
իւր յուսել :

Ասէցնուաւ յս. ամէն
ամէն ասեմ ձեզ. եւ ձե
ռն կերելիք զմարմին
որդւոյ մարդոյ և արք
ջեք զարեւն նորա՝ ոչ
ունիք կեանս յանձինս :

Որուտէ զմարմին
իմ. և ըմպէ զարիւնիմ
ունի զկեանսն յաւի
տենականս. և ես յա
րուցեց զնա յաւուրն
յետնում :

Օիմարմինիմ ճըք ⁵⁰
մարիտ կերակուրէ
և արիւնիմ ճմարիտ
ըմպելիէ :

Որուա զմարմին ⁵¹

իմ. և ըմպէ զարիւնիմ
յիս բնակեացէ և ես
ինմա :

Որպէս առաքեաց
զիս կենդանին հայր.
և ես կենդանիեմ վասն
հար. և որ սիրեն զիս.
և նա՛ կեցցէ վասն իմ :

Եսէ հացն որ յերկ
նիցն իջեալ :

Նորպէս կերան հա
րքն ձեր զմանանայն և
մեռան. որ ուտէ զհաց
զայս կեցցէ յաւիտեն :

Այս ասաց ի ժողո
վրդեան ուսուցանել
իկափառնայում :

Էբազումք յաշակեր
տացն իբրև լուան ասէն
իսիստէ բանդայդ ո՞
կարէ լսել դմայ :

Բրև դիտաց յս յանձն

իւր եւթ տր տնջէն.
ժամն այնորիկ աշակե
րաքն ասէ ցնոսա՝ այդ
գայթազդեցուցանէ
զձեզ :

ԿԹ Եւ արդ եւթ տեսա
նեցէք զորդի մարդոյ
զի էլանիցէ ուրիւր զա
ռաջինն :

Ե ոգինէ կենդանարոր
մարմինն ինչ ոչ աւգնէ : ԿԹ

Կա Բանն զորես խաւ
սեցա ընդ ձեզ. հոգիե
ւ կեանք :

յլէն ոմանք ի ձէնջ
որոչ հաւատան :

ԿԹ Եւ զի գիտէր յա իս
կզբանէ ոմէն այնորիկ Եւ
որոչն հաւատան. և ոմէ
այն որ մասն է յոցնէ զնա

ԿԹ Եւ ասէր ժամն այնո
րիկ ասացի ձեզ. Թէ ոչ

որ կարէ գալ առիս. Ե
Թէ ոչ իցէ տուեալ նը
մա՝ ի հարե իմմէ :

3 Այսմանէ բազումք
յաշակերտացն նորա
չոգան յետս. և ոչ ևս
չըջէին ընդ նմա :

սէ յս ցերկոտաան
աշակերտան. մի Թէ և
դուք կամիք երթալ :

Եւ ատասխանի ետ նմա
սիմովն պետրոս. տր
առով երթիցուք բանս
կենաց յաւիտենակա
նաց ունիս. և մեք հաւա
տացաք և ծանեաք. Ե
Թէ դուք քան որդիաց :

ատասխանի ետ նո
ցա յս. ոչ եւ զձեզ զեր
կոտաւանսդ ընտրեցի
և մինդ ի ձէնջ սատա
նայէ :

Լատեր զսխմութեն
յուզայէ սկարիովտա
ցոյ զինա՝ իսկ մատնե
լոցեր զնա՝ և էրմի յեր
կոտաւսան իցն:

Դ թիկ շրթեր յի

զալ իլեա՝ քանզի ո՛չ
կամեր ի հրէաստանի
շրթել զի ինդրէին զը
նա՝ հրէայքն սպանա
նել:

Էրմերձ տաւնն
հրէից տաղաւորա
հարաց:

Սէն ցնա՝ եղբարքն
նորա՝ գնաց աստի և է
րթ ի հրէաստան. զի
և աշակերտքն քո տես
ցեն զգործսդ քո զոր
գործես. զի ո՛չ որէ տի
ծածուկ ինչ գործէ. և

ինդրէ ինքն համարձակ
լինել. Եւթ զայդ գործես
յայտնեա՝ զանճնքո
աշխարհի:
անզի և եղբարքն իսկ
չէին հաւատացեալ ի
նա:

Սէ ցնոսա՝ յն. Ժամա
նակ իմ չլէ հասեալ քա
յցձեր Ժամանակ յամե
նայն Ժամու պատրաս
տէ ո՛չ կարէ աշխարհս
ատել զճեղ. Բայց զիս
ատեա՝ զի ես վկայ եմ
վասն սորա. Եւթ գործք
իւրեանց չարութեն
դուք երթայք իտաւնն
յայն. Ես ո՛չ երթամ ի
տաւնն յայն. զի իմ Ժա
մանակ չլէ լցեալ:

այս իբրևասաց ինքն
մնաց անդրէն իգալի

լեւ իբրեւ ինն եղբա
րքն նորա՝ ապա և ինքն
եղիտանն ոչ յայտնի
այլ իբրեւ ի ծածուկ :

Լհրեայքն իննորե
ին զնա՝ իտաննի անդ
և ասեին ուրիցե նա :

Լքրթմն թիւնէր զնր
մանէ ի ժողովուրդան :

Եսքն ասեին բար
ւորէ :

Ուք ասեին ոչ այլ
մոլորեցուցանէ զժողո
վուրդն :

Լոչ համարձակ
խաւսեր զնմանէ վասն
երկեւորն հրեկց

Երեւոյն
լնդ միջեցաւ
եղ յն իտաճա
րին և տուցանէր :
արմանային հրե

այքն և ասեին զի ա
րդ զգիրս գիտէ սա
զի տաւալ բնաւ չիք :

Սատասխանի ետնո
ցա՝ յն և ասեի իմ վար
դապետու թիւն չիմ :

այլ այնորիկ որ առա
քեացն զիս . եւ թէ որ
կամի զկամս նորա՝ առ

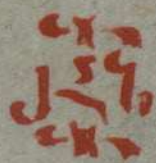
նկ . գիտացցէ վասն
վարդապետու թիւն աջ
իցէ արդեպ եւ թէ նյաւն

նէ իմմէ խաւսիմ :

Որ յանձնէ իւրմէ
խաւսի . զվառա անձին
իւրում իննորե . ինկոր
իւնորե զվառա այնո

րիկ որ առաքեացն զը
նա՝ նա ճշմարիտէ . և
անիրաւութիւնն գոյ ի
նմա :

Ոչ մովսէս ետձեղ

զարեանն. և ոչ որ ի
 ձեռն ատեն զարեանն
 զի խնորիք զիս սպա
 նանել :

Սատասխանի ետ
 ժողովուրդն և ասէ զե
 գոյ իբեզ ո՞ր խնորի
 զքեզ սպանանել :

Սատասխանի ետ
 'տոցա' յս և ասէ .
 գործ մի գործեցի և
 ամենեքին զարմացե
 ալ էք . վասն այնորիկ
 մովսէս ետ ձեզ լծոյ
 փատու մի . զի ոչ ելմէ
 իմովսէսէ էք . այլ իհա
 րց անտի և իշաբաթո՞
 լծիստեք զմարդ .
 իսկ արդեմէ լծիս
 տու մի առնու մարդ
 իշաբաթու . զի մի առ
 րեքն մովսէսի լուծ

ցին ընդիս ցատուցեալ
 էք . զի ողջոյն մարդ բը
 ժշկեցի իշաբաթու :

Սատասխանի ետ
 'տոցա' յս և ասէ .
 տեք . այլ ողի
 դատաստան արարէք :

Ստեին տմանք յիմա
 ցոց անտի . ոչ նախ սա
 զոր խնորիինն սպանա
 նել . և ասանիկ յայտնա
 պէս խաւսի . և չառէն
 ինչ ընդ դմա՞ գուցէ ար
 դէք և իշխանքն դիտա
 ցին լծէ սա իցէ քնն :

Սլ զսա՞ գիտեմք ուս
 տիէ . իսկ քնն յոր ժամ
 գայցէ ոչ որ գիտէ ուս
 տիէ :

Սլ զաղակեաց յս իտա
 ճարին ուսուցանէր և
 ասէր :

54. Լզիս գիտէք և առ
տիեմ գիտէք. և յանձնէ
իմմէ ոչ եմ եկեալ. այլ է
ճշմարիտ որ առաքեացն
զիս. զորդութիւնն զգիտէք
էս գիտեմ զնա զի ինմա
նէ իսկեմ. և նա առաքե
աց զիս :

55. Նորեկն զնա ունի
և է ի ձեռաց նոցա. և
ոչ որ արկ ինա ձեռն զի
չէ էր հասեալ ժամ նր.
Էբազումք ի ժողո
վորէնէն հաւատացին
ինա և ասէին. քան յոր
ժամ գայցէ. մի թէ ասէ
լի ինչ նշանս առնիցէ
քան զորս այս առնէ :

56. Էլուան փարիսեցիքն
զտորտունը ժողովորդեա
նն զնմանէ :

57. առաքեցին քահա

նայապետքն և փարի
սեցիք սպասաւորս.
զի կալցին զնա :
58. սէյս փոքրմիկա
ժամանակ ընդ ձեռեմ.
և երթամ առայն որ ա
ռաքեացն զիս :

59. Նորեկէք զիս և ոչ
գտանիցէք. և ուր են
երթամ դուք ոչ կարէք
գալ :

60. սէն հրեացքն. ընդ
միմեանս. իսկ յո՞ եր
թայցէ դայ. զիմէք ոչ
գտանիցեմք զդա. մի
թէ իսկիսա հեծա
նուաց երթայցէ. և
ուսուցանիցէ զհեծա
նուս. զինչէ բանա զոր
ասաց. ինդրեցէք զիս
և ոչ գտանիցէք. և ուր
են երթամ դուք ոչ կար

ընցեք գալ :

**Վերջնում աւ
ուր մեծի տաւ**

նին. կայր յա ա
ղաղակեր և ասեր.
եւ թէ որ ծարաւի
իցէ եկեացէ առիս
և արբցէ. որ հաւատաց
յիս. որպէս և ասեն գի
րք. գետք յորովայնէ
նորա բղխեցեն ջրոց
կենդանութի :

Ս այս ասեր վասն հր
գոյն զոր ընդ ունելոցէ
ին որ հաւատացին ինա
զիչէէր հոգի. քան զի
յս չէէր փառաւորեալ:
մանք ի ժողովրդէ
նէն իբրև լսէին զբանս
զայս. ասէին սա է ճշ
մարիտ մարգարէին:

Ուր ասէին սա է քան չգ

սկ կէսքն ասէին. մի

Թէ ի գալիլէէ գալոցի
ցէ քն. ոչ գիտք ասէն է
Թէ ի զաւակէ դաւթի. և
իբէրդէն գեղջէ ուր
դաւ ի թնէր գալոցէ քնն:

Լեղև հերձուած ի մէջ
ժողովրդեանն վասն նր:

Լուսանք ի նոցանկա
մեցան ունել զնա այլ

Ոչ որ միտեաց ինա ձեռա :

Լեկին անդրէն սպա
սաւորքն. առ քահանա
այլտուն և փարիսեցիս
և ասեն սորա ցնոսա. ընդ
էր ոչ ածէք զնա այսր :

Ատաւսխանի ետուն
սպասաւորքն և ասեն.
ոչ երբէք այսպէս խօսե
ցաւ մարդ որպէս այրն այ :

Ատաւսխանի ետուն
փարիսեցիքն և ասեն. մի

Թէ և որք մօլորեցարուք
մի Թէ որ յիշխանացն
հաւատացինա. կամ ի
փարիսեցոց. այլ այն խա
ժամու ժամբուն որոջ գի
տէ զօրէնս և նշով եալք
են :

Սէ նիկողիմոս ցնտա
որ եկեալնէր անա գիշե
րի յառաջագոյն. և մի էր
ինոցանէ. մի Թէ աւրէնք
մեր դատին զմարդ. եւ Թէ
ոչ լսեն ինչ նախ ինմանէ
կամ գիտեն զինչ գործէ :

Ատառխանի ետուն
նմա և ասեն. մի Թէ և
դու ևս իգալիլէ է իցես.
քննեա և տես զի մարդա
րէ իգալիլէ է
ոչ յառնէ

այսմ եալ
խաւսեցաւ ընդ

նոսա յո և ասէ :
Սէ և լոյս աշխարհի
որ գայ զինի իմ ընդ
խաւարմի գնացէ այլ
ընկալցի զլոյսն կենաց :
Սէն ցնա փարիսե
ցիքն դու վասն անձին
քո վկայես. և վկայու Թէ
քո չէ Քրիստիտ :

Ատառխանի ետ յո
և ասէ ցնտա Թէ պէտ
և են վկայեմ վասն ան
ձին իմոյ. վկայու Թէ իս
Քրիստիտէ. զի գիտեմ
ուստի եկի և յո երթաւ
բաց դուք ոչ գիտէք.
ուստի գամ կամ յո եր
թամ :

Որք ըստ մարմնոյ
դատիք. ես ոչ դատիմ և
ոչ զոր. Թէ պէտ և դա
տիմ ևս զոր դատաւորա

նիւն ճշմարիտէ. զի
չեն միայն. այլ են և որ
առաքեալն զիս հայր:
Ե յարեանն իսկ ձեր
գրեալէ թէ երկուց
մարդոց վկայութի ճշ
մարիտէ. ես եմ որ վը
կայեմ վասնիւն. և վկայ
վասնիւն որ առաքեալն
զիս հայր:
Ա սէին ցնաւ ուրի
հայր քո:
Ա առաւելանի ետ յս ճէ
Լասէ ցնոսաւ ոչ
զիս գիտէք և ոչ զհայ
րս իմ. եւ թէ զիս գի
տէիք և զհայրս իմ
թերեւ գիտէիք:
Ա այս բանս խաւսէ ճէ
ցաւ իտան գանձին յոր
Ժամ ուսուցանէր իտա
ճարի անդ. և ոչ որ կա

լաւ զնա զի չէ ևս հա
սեալեր ժամեր:
Ա սէին հրեայքն մի թէ
զիւրովին երթայցէ. զի
ասէ թէ ուր են երթում
դուք ոչ կարէք գալ:
Ա սէին հրեայքն մի
թէ զիւրովին երթայ
ցէ. զի ասէ թէ ուր են
երթում դուք ոչ կարէք
գալ:
Ա Լասէ ցնոսաւ դուք
իներբուստ աստիէք.
Ե ես իմերուստ անտիեմ
դուք յաշխարհէ աստի

էք եւ չեմ յայտն աշխար
հի . բայց ասացի ձեզ .
Թէ իմեղս ձեր մեռանի
Յիւք . զի Թէ ոչ հաւա
տացէք Թէ եսեմ մե
ռանիցիք իմեղս ձեր :

Ասէնցնա դուռնիւն :

Ասէ ցնոսա յս . նախ
զի և խաւսիմս իսկ ընդ
ձեզ . բազում ինչ ունիմ
վասն ձեր խաւսել և դա
տել . այլ որ առաքեացն
զիս ճշմարիտէ :

Եւս զոր լուայ ինոր
մանէ . զայն խաւսիմ
յաշխարհի :

Եւոչ գիտացին Թէ
զհաւրէ ասէր ցնոսա :

Ասէ ցնոսա յս յոր
ժամ բարձրացուցա
նիցէք զորդի մարդոյ .
յայն ժամ գիտասցիք

Թէ եսեմ . և յանձնէ
իմմէ ինչ ոչ առնեմ .
այլ որպէս ուսոյց զիս
հայրն իմ . զայն խաւ
սիմ . և որ առաքեացն
զիս ընդիսէ . ոչ եւթող
զիս միայն . զի ես զը
հաճոյս նորա առնեմ

հանապազ :

Բարեղայս խաւսե
ցաւ բազումք հաւա
տացին ինայ :

Եւսաւ յս
ան հօգայսն

հաւատացեա
լս . եւ Թէ դուք կացցիք
իբանի իմում . ճշմա
րիտ աշակերտք իմէք
և ծանիցիք զճշմար
տութիւնն . և ճշմար
տութի ազատեացի
զձեզ :

Վատասխանի ետո
 լն նմաւ ևասեն
 զաւակ աբրահամու
 եմք. և ոչ ումէք երբէք
 ծառայեցաք. զի արդ
 ասես լմ ազատք լի
 նիջիք :

Վատասխանի ետ
 նոցա յաւան ամեն
 ասեմ ձեզ. լմ ամ որ
 առնէ զմեղս ծառայ
 մեղաց :

Լւծառայն ոչ յաւի
 տեան կայ իտան :
 Իսկ որդին ի յաւիտե
 ան կայ. Իսկ արդ եւմ
 որդին զձեզ ազատե
 ցուացէ ճշմարիտ
 ազատք լինիջիք :

Լիտեմ զի զաւակ
 աբրահամու էք. այլ
 խնդրէք ապանանել

զիս. զի բանին իմոյ չէք
 տեղի իձեզ :

Լզոր տեսի առ հար
 իմում իսաակիմ. և որք
 զոր լուսարուք ի հարին
 ձերմէ առնէք :

Վատասխանի ետուն
 նմաւ ևասեն հայր
 մեր աբրահամէ :

Լսէցնոսա յս եւմ
 որդիք աբրահամու է
 իք. զգործն աբրահա
 մու գործէիք. այլ այժ
 միկ խնդրէք ապանա
 նել զիս. զայրմի որ ձեզ
 զճշմարտութի իսաակ
 ցայ զոր լուսայ ի հարէ
 իմմէ զայր աբրահամ
 ոչ արար. որք առնէք
 զգործս հարն ձերոյ :

Լսենցնաւ մեք ի պո
 ոչնկու լմ չեմք ծնեալ

միւ հայր մեր ամ :

Լ սէ ցնտաւ յս եմէ
ամ էր հայր ձեր սիրեկոյ
արդեք զիս . զի ես յայ
էլի եւեկի . եւ ոչ եմէ յանձ
նէ ինչ էկի . այլ նա առա

քեաց զիս :

Լ նոքր զխաւսիմ ոչ
գիտէք դուք . վասն զի
ոչ կարէք լսել զբանն
զիմ :

Դ ուք ի հարի աւտա
նայէ էք . եւ զցանկու թիս
հարսն ձերոյ կամեք առ
նել . զի նա մարդասպա
նէր իսկ զբանն . եւ իճը
մարտու թէ ոչ եկաց . զի
ոչ գոյ ճմարտու թէ ի
նմա . յոր ժամ խաւսիցի
սուտ . յիւրոց անտի խա
ւի : զի սուտ է հայր
նորա :

Լ սկես զի զճմարտու
թի խաւսիմ . եւ ոչ հաւա
տայք ինձ :

Ա զի ձէն յանդիմա
նէ զիս վասն մեղաց . է
թէ զճմարտուն ասեմ
ընդէր ոչ հաւատայք
ինձ :

Լ րէն այ զբանս այ լը
սէ . եւ դուք վասն այնո
րիկ ոչ լսէք . զի չէք այ :

Դ առաւսխանի ետուն
հրէ աղբն եւասէն .
ոչ բարեղ ասեմք սա
մարացի ետդու եղև
գոյ եքեզ :

Լ առաւսխանի ետ յս
եւասէ . յիս դե ոչ գոյ
այլ պատուէմ զհայր
իմ . եւ դուք անարդէք
զիս . եւ ոչ խնդրեմ զք
ժառա իմ . է որ խնդրեն

և դատե :

Ամէն ամէն ասեմ
ձեզ . Եւթ որ զբանն
իմ պահեցէ զմահ
միտեցէ ի յաւիտեն :

Ամէն ցնա հրէայք
արդ գիտացաք եւթ
դեզոյ երեզ :

Բրահամ մեռաւ
եւսարգարէքն . և որ
ասես եւթ որ զբանն
իմ պահեցէ . մի ճա
շակեցէ զմահ յաւի
տեան :

Եւթ որ մեծ ինչ
որ իցես քան զհար
մեր աբրահամ որմե
ռաւ . և մարգարէքն
մեռան արդ որ զո
տունես զբեզ :

Սատախանի ետ յ
եւթ ես փառաւորեմ

զանձն իմ . փառքն իմ ոչ
ինչ են . Է հար որ փառա
ւորէ զիս . զորմէ դուքն
ասէք Եւթ մերէ և ոչ
ճանաչէք զնա :

Բայցես գիտեմ զնա
և Եւթ ասեմ Եւթ ոչ գի
տեմ զնա . ձեզ նման
սուտ լին իմ . այլ գիտեմ
զնա և զբանն նորա պա
հեմ :

Բրահամ հար ձեռ
ցանկացաւ տեսան ել
զար իմ . ետես և տրախ
եղև :

Ամէն ցնա հրէայքն
յիսուս ամ զեւսէ քո
և զաբրահամ տեսեր :

Ամէն ցնա յս . ամէն .
ամէն ասեմ ձեզ . յա
ռաջ քան զլենել աբրա
համու եմես :

Էմս առին զի արկցեն
ի վերայ նորա և յս խոյսեա
և էլ գնաց ի տաճարէ ան
տի :

*Էմսն զեռան
ցանկէր և տեսա*
յր մի կոյր ի ծնէ և հար
ցին ցն աշակէր զքն նո
րա և ասէն և ասէր զի
մնասէ սորա թէ հար
և մար իւրոյ զի կոյր ծն
ցի :

*Ե*տասնամանի ետ յս
ոչ դորա մնասէ և ոչ
հար և մար իւրոյ այլ
զի յայտնի լիցին գործքն
այ ի դմա և ինչ պարտէ
գործել զգործս այնո
րիկ որ առաքեացն զիս
մինչ աւուր կայ գայ գիշեր
յորում ոչ զք կարէ գոր
ծել մինչ դեռ յաշխար

հ եմ լոյսեմ աշխարհի :

*Ե*յս իբրև ասաց է
Թուք ի գետինն և արոր
կաւ ի թքոյն և ծեփե
աց զկան ի վերայ ա
չաց կուրին և ասէ ցը
նա երթուայ յառա
գանին սելովամայ որ
Թարգմանի առաքեալ :

*Ե*ոգաւ լուացաւ էկն
և տեսանէր :

*Ե*սկ դրացիքն և որոց
տեսեալնէր զնա յա
ռաջագոյն թէ մուրա
ցիկէր ասէին ոչ ստէ
որ նստէրն և մուրան

այր :

*Ե*սքն ասէին նա է
այլքն ասէին ոչ այլ
նմանէ նմա :

*Ե*ինքն ասէր թէ ես
եմ :

սենցնա իսկ զի
արդ Բացան աչքքո:

Ան էտ պատասխա
նի պրմի որում յն
ասեն, կաւարար և
ծեփեաց զաչս իմ:
Լասեցիս երթիսեւ
վամ Լըւայ. չորաց լու
ցայ Լտեսանեմ:

սենցնա իսկնա:

սենցնա իսկնա
տեմ:

Ժին առփարիսե
ցիսն զնա որ երբեմն
կոյրնէր:

Էր շաբաթ յոր
ժամ զկան արար յո.
Լեբաց զաչս կուրին:

արձեալ հարցա
նէին զնա փարիսե
ցիքն Էթ զի արդ
տեսանես:

Ան առեցնուա կաւ
եղ իմերայ աչաց իմոց.
Լըւացա Լտեսանեմ:

սենցնա իսկնա
սեցւոցն. ինչ պրն պրն
յայ զի զշաբաթ ին
պահէ:

Էրքն առեցնա իսկնա
արդ կարէ մարդ մե
ղաւոր պոպիսի նշանս
առնել:

Էին հերձուածք
իմեջ նոցա:

սենցնա իսկնա
դու զի ասես վասն նո
րա զի եբաց զաչս քո:

Ան առեց Էթ մար
գարէ է:

Էն հաւատացին
հրեայքն զնմանէ Էթ
կոյրէր Լեբացաւ. մինչև
կոչեցին զճնաւորս Բա

ցելոյն. հարցին ցնտա
ևստէն սա՛կ որդին ձեր
զորմէ դուքն ասէիք է
Թէ կոյր ծնաւ. ահա զի
ահա տեսանէ :

Ատառախանի ետուն
նոցա՝ ծնաւդք նորա և
ասէն. գիտեմք զի սա՛կ
որդին մեր և զի կոյր ծը
նաւ. բայց զի ահա այժմ
տեսանէ. ոչ գիտեմք
կամ Թէ ո՞ր եբաց զաչս
դորա. մէք ոչ գիտեմք
ցրա՝ իսկ հարցէք. ինք
նին իչափ հասեալ է
ինքն իսկ խաւսեացի
վասն իւր :

Այս ատացին ծնաւդ
քն նորա՝ զի երկնչէին
ի հրէեցն. բան զի ուխտ
երեալէր հրէեց. եթէ
ոք խոստովանեացէ

զնա՞քս իբաց կացցէ
ի ժողովրդէնէն. վասն
այնորիկ ատացին ծը
նաւդքն նորա՝ եթէ
ինքնին իչափ հասեա
լ է ցնա՝ իսկ հարցէք :

Արձեալ կրկին ան
գամ կոչեցին զայրն
որ կոյրնէր և ասէն ցնա
տուր փառայ. մէք գի
տեմք զի այրն այն մէ
ղաւոր է :

Անա ասէ Թէ մէ
ղաւորեցէ ես ոչ գիտեմ
բայց զայս գիտեմ զի
կոյրէի և ահա տեսանեմ :

Արձեալ ասէն ցը
նա՝ զինչ արարքեղ.
զի ահա եբաց զաչս
քո :

Ատառախանի ետ
նոցա՝ այժմ ատացի

ձեզ և ոչ լուարուք զի
կամիք միասանգամ լը
սել. մի թէ և որոք կա
միք աշակերտել նմա:

Դրա հայհոյեին
զնա և ասեին. դու լի
ջիր նորա՝ աշակերտ
մէք մովսէսի աշակե
րութեմբ. մէք գիտեմբ
զի ընդ մովսէսի խաւ
սեցաւ ամ. զսա՝ ոչ զի
տեմբ ուստի իցի:

Դատասխանի ետ
այրն և ասէ ցնո
սա այդ իսկէն սքան
չելիք. զի որոք ոչ զի
տեք ուստի իցի. և
զիմ զաչս եբաց. զի
տեմբ զի ամ մեղաւո
րաց ոչ լսէ. բայց ե
թէ ամ ապաշտ որիցի
և զկամս նորա՝ ասնի

ցէ նմա լսէ. ի յաւիտե
նից որ ոչ լուաւ. ե թէ
եբաց որ զաչս կորի
իծնէ կոյրծնելոյ. ե թէ
ոչ յայեր այրն այն. ոչ
կարէր ասնել ինչ =

Դատասխանի ետուն
և ասէ ցնա. իմեղս
իսկ ծնեալէս ամէն կին
և դու վարդապետ լի
նիս մեր:

Եհանին զնա՝ ար
տաքս =

Լուա յս ե թէ հանին
զնա՝ արտաքս. և իբրեւ
եզիտ զնա՝ ասէ ցնա
դու հաւատաւս յորդի
այ:

Եւս պատասխանի ետ
և ասէ արտաքս զի հաւա
տացից ինչ =

Ասէ ցնա յս և տեսեր

զնաւ և որ խաւսի ընդբեզ
նաւ :

Էնաւ ասէ հաւատով
որ և երկիր եպագնմա :

Լասէ յն իդա

տաւտան եկի :

յաշխարհս յայս
զի որոշն տեսանեն տես
ցեն և որք տեսանենն
կուրացին :

ուսն ումանք խիարի
սեցւոցն որք ընդ նմա
էին և ասէնցնաւ մի թէ
մէք կոյրբեցեմք :

Լսէ ցնոսաւ յն և թէ
կոյրբեք ինչեք մէկ
բայց արդ ասէք եւ թէ
տեսանեմք և մեղքն
շէր իձեզ հաստատեա
լեն :

մէն ամէն ասեմ ձեզ
որոշ մտանէ ընդ դուռն

իգաւիթ ոչխարաց
այլ ընդ այլ էանէ նա

գողէ և աւազակ :

Եւ որ մտանէ ընդ
դուռն հովիւն ոչ
խարաց նմա դռնա
պանն բանայ և ոչխա
րքն ճայնի նորա լսէն
և զիւր ոչխարսն կոչէ
յանուանէ և հանէ
զնոսաւ :

Եւ յոր ժամ զիւրն
զամենայն հանիցէ
առաջի նոցաւ երթա
և ոչխարքն զհետ նո
րա երթան զիճանա
լեն զճայն նորա և զո
տարի զհետ ինչ երթի
ցեն այլ փախեց են ի
նմանէ և զի ոչ ճանա

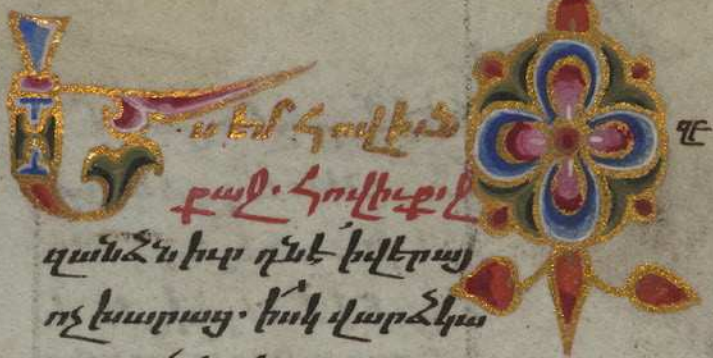
լեն զճայն աւտարաց
այս առաւ առաջ

ցնոսա յս. և նորա՝ ոչ
գիտեին եթէ զհնչէր
որ խառտէրն ընդ նոսա

Դ արձեւող ասեցնո
սա յս. ամէն ամէն
ասեմ ձեզ. զի ես եմ
դուռն ոչխարաց. ամէ
նէքեան որ յառաջ
քան զիս եկին գողքե
ին և առազակք. այլ ոչ
լուան նոցա՝ ոչխարք:

Ե սեմ դուռն ընդիս
եթէ որ մտանիցէ կեց
ցէ մտցէ ելցէ. և ճա
րակ գտցէ:

Դ ող ոչ գայ. եթէ ոչ
զի գողացցի և ըս
պանցէ և կորուսցէ
ես եկի զի զկեանս
ուսիցիք. և առաւել
ևս ունիցիք:

զանձնիւր դնէ ի վերայ
ոչխարաց. իսկ վարձկա
նն որոնէ հովիւ. որոյ
ոչ իւրեն ոչխարքն. իբ
րեւտեսանէ զգայլն զի
գայ. Թողու զոչխարսն
և փախչի. և գայլն յա
փշտակէ զնոսա և ցրտէ
քան զի վարձկանն. և չէ
փոյլ Դմա վասն ոչխա

րաց:

Ե սեմ հովիւն բաժ. և
ճանաչեմ զիմսն. և ճա
նաչիմ յիմոցն:

Դ ըպէս գիտէ զիս **Դ**
հայր. գիտեմ և ես զ՞

հայրն:

Ե զանձնիմ դնեմ ի վերայ **Դ**
ոչ ոչխարաց:

ա՛ և այլ ևս ոչխարք **Դ**

Եւ իմ որոջէն յայտմ
գաւթի . և զայնեա պա
տի ինձ ածել այսր . և
ճայնի իմում լուիցէն . և
Եղիցին մի հաստեմի
հովիւ :

Լ ասն այնորիկ սիրէ
զիս հայր իմ . զի ես դնեմ
զանձնիմ . զի միւսան
գամ առեց զնա :

Ն ք հանէ զնա յինէն
այլ ես դնեմ զնա անձա
մբ իմով :

Ղ ասնուծի ունիմ
դնել զնա . և իշխանու
ծի ունիմ միւսանգամ
առնուլ զնա . զայս պա
տուէր առի ի հաւրի
իմմէ :

Ա րձեալ հերձուած
լինէր իմէջ հրէից . վա՛մ
բանեցս այսոցիկ :

Ե աստին բազումք
ինոցանէ դեպոյ ինձա
և մոլեգնի զիբնաւ լը
սէք նմա :

Է սքն աստին այս
պիսի բանք ոչ դիտահա
րի են . մի լծեղև կարէ
զաջս կուրի բանոյ :

Ղ էն յայն
Ժ ամ նաւա
կատիկքն յիմ

և ճմեռնէր . և շրջէր
յս իտաճարին իսրա
հին տողովմովնի :

Ուրջ եղէն զնովա
հրէ այքն և ասեն . մին
չև յերբ Թափեա զո
գիս մեր . Եւ լծեղևս
քսն ասա՛մ մեզ համար
ճակ :

Ա տապխանի ետ նո
ցա յս և ասէ . առացի

ձեզ ևն Հաւատայք
ինձ.

Գործան զորես գոր
ծեմ յանուն Հաւր
իմոյ. նորին վկայեն
վասն իմ :

Որոշք ոչ հաւա
տայք. զի չէք յողխա
րաց անտի իմոց :

Ոչխարք իմ ձայնի
իմում լսեն. և եւս ճա
նաչեմ զնոսաւ և զկը
նի իմ պան. և եստամ
նոցա զկեանսն յաւի
տե նաականա. և մի կո
րիցեն յաւիտեան. և
միոք յաւիշտակեաց
զնոսաւ ի ձեռաց իմոց

Կայրն իմ որեւորինձ
զնոսաւ. մեծէ քան
զամենայն. և ոչ որ կա
րէ յաւիշտակել ի ձե

ռաց Հաւր իմոյ ես և Հա
յր իմ միեմք :

Եմա առին Հրեայք
զի քարկոծարացեն
զնա =

Ատաւսխանի ետնո
ցա յս. բազում գործս
բարիս ցուցի ձեզ ի հո
րէ իմմէ. վասնորոյ
գործոյ ինոցանէ քար
կոծ առնէք զիս =

Ատաւսխանի ետուն
նմա Հրեայքն. վա
սն բարւոյ գործոյ ոչ
առնեմք զքեզ քարկոծ
այլ վասն Հայ հոյու թէ
և զի դու մարդես. և զան
ձն քո ա՛ծ առնես :

Ատաւսխանի ետնո
ցա յս. ոչ յաւրէնս ձեր
գրեալէ. եւս ասացի թէ
աստուած քիցէք. իսկ

Էթէ զնոսա՝ աստուա
ծս ասէ՝ առորս բանն
այ եղև. և չէ մարդ եղ
ծանել դրոյն. իսկ զոր
հարցարբեաց և ասա
բեաց յաշխարհ դուք
ասէք Թէ հայհոյես.
զի ասացի Թէ որդի
այ եմ :

Թէ ոչ գործեմ զչ
գործս հաւր իմոյ. մի
հաւատայք ինձ. ապա
Թէ գործեմ Թէ և ինձ
ոչ հաւատայք. տակայն
գործոցն հաւատայ
ցէք. զի գիտաս ջիբ և
ծանի ջիբ է Թէ հայր
յիս և ես ի հայր :

արձեալ ինդրէ ին
զնա՝ ունել. և եղ իձէ
ուաց նոցա :
Էգնաց միաանգամ

յայն կոյս յորդանա
նու. իտեղին ուրեր
յով հաննէս. զառա
ջինն և մկրտէր և անդ
լինէր :

Կին բազումք առ
նա և ասէն. զի յովհան
նէս նշան ինչ ոչ արար.
բայց զամենայն զոր
ասաց յովհաննէս.
վասն նորա ճմարիտ
եր. և բազումք հա
ւատացին ինա՝
անդ :

Էր ոմն հի
ւանդ դազար
ոս. իբեդանիայ իգեղ.
Չէ մարեմայ. և մար
Թայի բեռնորա՝ այս
այն մարիամէր որ
աւծ զճրն իւզով. և
ջն ջեաց զոտս նորա

հերով իւրով որոյ եղ
բայրն զազարոս հի
ւանդէր :

Առաքեցին առնա
բորքն նորա՝ և ասէն.
մը ահաւասիկ զոր
դուն սիրէիր հիւան
դացեալէ :

Բրեւոյաւ յս ասէ
այն հիւանդութի
նէ իմահ. այլ վասն փա
ռացն այլ զի փառաւոր
լեցի որդի այլ այնուիկ :

Անեռէր յս զմար
Թայ. և զբոյր նորա
զմարեամ և զղազար :

Բրեւոյաւ Թէ հի
ւանդացեալէ զտե
ղի կալաւ անդէն ուր
էրն աւուրս երկուս :

Ապա յետ այնորիկ
ասէ ցնոսաւ եկայք

երթեցուք միւսանգամ
ի հրէաստան :

Ասէն ցնաւ աշակերտք
ռաբբի. այժմ ևս խնդրե
ին զքեզ հրեայքն քար
կոծ առնել. և դարձեալ
երթաւ անդրէն :

Աստասեանի ետ յս
ոչ երկոտասան Ժամե
յաւուր. և Թէ որ ցնաւ ի
տուրնջեան ոչ գայթազ
ղի. զի զլոյս աշխարհիս
այսորիկ տեսանէ. ա
պա Թէ որ ցնաւ ի գիշե
րի գայթազղի. զի լոյս
ոչ գոյ ընդ նմա :

Այս իբրեւասաց յետ
այսորիկ ասէ ցնոսաւ
ղազարոս բարեկամն
մեր ննջեաց. այլ երթում
զի զարթուցից ցնաւ :

Ասէն ցնաւ աշակերտք

որ եմէ ննջեաց ապա
ապրի :

ՄԼԽ վասն մահու
նորա՝ ասեր . նոցա՝
այսպէս թուեցաւ թէ
վասն ննջող քնոյն ասէ
Յայն ժամ ասէ ցնո
սա յս . յայտնապէս
դադարոս մեռաւ . և եւ
ուրախեմ վասն ձեր . զի
դուք հաւատառջիք
ինձ . զի ես չէի անդ . բա
յց արդ եկաք երթի
ցուք առնա :

Ասէ թովմաս անու
անեայն երկուորեակ
ցաշակերտակիցս . ան
եկայք ևսէք . զի ընդ
նմա՝ մեռցուք :

Լէն յս եզկտ զնա
չորեքաւրեա իգերեզ
մանի :

Երբ լեծանիաց
մերձ յեմ . իբրեւ աս
պարիաաք հնգե
տասան :

Բազումք ի հրեից
անտի եկեալէ ինաւ
մարմայ և մարիամ .
զի միսիծարեաց են
զնոսա՝ վասն եղբար :

Արթա իբրեւ լուծ
թէ յս գայ . ընդ յա
ռաջ գնաց նորա . բա
յց մարիամ նստէր
անդէն իտան :

Ասէ մարթա ցյս .
եմէ աստ լեալ էիր
եղբայրն իմ չէր մե
ռեալ :

ՄԼարդ . գիտեմ
եմէ զոր ինչ ինդ
րեացես յայ տացէ
քեզ ամ :

Աւելցնա՛յ յս. յարեցէ
եղբայրն քո :

Աւելցնա՛ մարԹայ.
գիտեմ զի յարեցէ ի
յարութէ յաւուրն

յետնումն :

Աւելցնա՛ յս. ես իսկ
եմ յարութի եկեանք
որ հաւատայ յիս. Թէ
պէտք եմեռանի կեցցէ
և ամենայն որ կենդա
նիէ և հաւատա՛յ յիս
մի՛ մեռցի ի յաւիտեն
հաւատաւս այսմիկ :

Աւելցնա՛ այն տի. ես
հաւատացի եթէ դու
ես քնն որդիայ որ յաշ
խարհ գալոցէի :

Էղայս իբրեւաաց.
գնաց և կոչեաց զմարի
ամ զբայրիւր լռելեայն
և ասէ. վարդապետ է

կեալէ և կոչէ զքեզ :

Աւ իբրեւ լուաւ յա
րեաւ վաղվաղակի եկին
անուա՛ :

Զ և ետէր եկեալ յս
իգեաւղն. այլիւ անդէն
իտեղում ուր ընդ յա
ռաջ եղև նմա՛ մարԹայ
սկ հրեայքն որեկն
ընդ նմա իտան անդ
և միսիԹարեկն զնա՛
իբրեւ տեսին զմարիամ
եթէ յարեաւ վաղվա
ղակի և գնաց. գնացին
և նորա՛ զհետ նորա.
համարեկն Թէ իգերեզ
մանն երԹայ զի լացցէ
անդ :

Ասկ մարիամ իբրեւ
եկն ուր էրն յս. և ե
տես զնա՛. անկաւ ան
ոտս նորա և ասէ տի

Ե՛մ աստի՛կ դիպեալ
ոչ եր մեռեալ եղբայրն
իմ :

Յիբրե ետես զնա
զի լայր . և որ ընդ նմա
ին հօեպքն լային . իւր
ռովեցաւ յոգի իւր իբրե
զայրացեալ և ասէ ուր
եղիք զնա :

Ատենցնա՛ եկ և տես :
Էարտառուեաց յս :

Ատեն հօեպքն տե
սէք որ չափ սիրեր զնա
էպքն ինոցանէ ասէ
ին . ոչ կարէ սա որ է
բաց զաչս կուրին առ
նէլ զի և սա մի մեռցի :

Յդարձեալ զայրա
ցեալ ընդ միտս իւր գա
իգեր եղ մանն :

Էր այրմի՛ և վեմ մի՛
եղեալ իւրեաց նորա :

Է ասէ յս իբաց արա
րէք զվեմդ :

Ատենա՛ մարԹա քոյ
մեռելոյն . արդ հոտեալ
իցէ քան զի չորեքարե
այի :

Ատենցնա՛ յս . ոչ ասա
ցիքեղ Ե՛մ հաւատա՛
ցես տեսցես զփառան
այ :

Է իբրե իմեր առին
զվեմն . յս ամբարձ զա
չս իւր իմեր և ասէ . հայր
գոհանամ զքէն . զի
լուար ինձ . և ես գիտի
զի յամենայն ժամ լսես
ինձ . աղ վասն ժողովոր
դեանս որ չուրջ կան
առնեմ . զի հաւատաս
ցեն Թէ դու առաքելքեր
զիս :

Յ այս իբրեւասաց ի

Հայն մեծ աղաղակեաց
 Լաստ. զազարէ արի
 Եկ արտաքս :

Եւել մեռեալն ոտիք
 Կապելովք. և ճեռաքն
 Երիզապնդաւք. և երե
 սաւքն վարչամակապա
 տաւք :

Եւասէ ցնոսաւ յս լու
 ծէք զըայ և թողէք
 Երթալ :

Բազումք ի հրէիցն
 որ Եկեալէին առ մարտ
 մանա. Եբրեւտեսին զոր
 ադարն հաւատացին
 Ինա :

Եւոմանք ի նոցանէ
 գնացին առ փարիսէ
 ցիսն և պատմեցին
 նոցա՝ զոր արար յս :

Եւոմանք ի նոցանէ
 քահանայապետ
 տէրն և փարիսէցիքն ա
 տեան Լասէն. զինչ
 արասցուք. զի այրն այն
 բազում նշանս առնէ
 և թէ թողումք զնա այն
 պէս ամենեքին հաւա
 տան ինա. և գայցեն հր
 ումք և բառնայցեն զազ
 րս մեր և զտեղի :

Սիոմն ի նոցանէ անու
 ւն Կայիափայ. որ քահա
 նայապետէր տարոյն այ
 նորիկ. ասէ ցնոսաւ դո
 ւք ոչ ինչ գիտէք և ոչ
 բնաւ խորհել իսկ. Թէ
 լաւէ մեզ. զի այր մի մե
 ռանիցի ի վերայ թողովոր
 դեռնա. և մի ամենայն

ազգա կորեցէ :

Եւայս ոչ յանձնէ ինչ

առաջ. այլ քան զի քահա
նայապետէր տարոյն այ
նորիկ. մարգարէացաւ
Էթէ մեռանելոցէր յս
իվերայ ազգին. և ոչ իվե
րայ ազգին միայն. այլ զի
Լզորդիանայ զցրուեալն
Ժողովեացէ իմի :

Այս յայնմարէ Խոր
հորդարարին զի սպին
ցեն զնա :

Էյս այնու հետեւ ոչ
Էթէ համարձակ շրջէր
իմէջ հրէիցն. այլ գնաց
անտի յերկիրմի. որմէր
ձէր յանապատ քաղաք
մի որում անուանէր Էփ
ուայիմ. և անդ լինէր ա
շակերտաւքն հան
դէրձ :

Էթէ մեռաւ զա
տիկն հրէից :

Է քաղումք էին յիմ
իգաւառէ անտի յա
ռաջագոյն քան զգա
տիկն. զի սրբեացեն
զանձինս Խորեանց

Նորիկն զյս և ա
սիկն ընդ միմեանս.
մինչ կային Խտաճարին
զի արդ Թուի ձեզ. Էթէ
ոչ գայցէ իտանս այսր :

Ատուէր տուեալէր
քահանայապետիցն և
փարիսեցոց. զի Էթէ որ
գիտացէ Էթէ ուրի
գուշակեացէ զնմանէ
զի կալցին զնա :

Նկ յս վեց աւուրք
յառաջ քան զգատիկն.
Էկն իբէ Թանխայ ուրի
ղազար մեռեալն գորյա
րոյցն իմեռելոց :

Է արարին անդ նմա

ընթերիս . և խապասու
կայր մարմնաց . և զազար
մի էր եբազմեղոց ընդ

նմա :

Սկ մարեմաց առեալ
լիւորմի իւղոյ . նարդե
ան ազնուի մեծագնոյ
աւծ զոտոն յի . և հե
րով իւրով մաքրէր զո
տա նորա . և առուն լի
եղև ի հոտոյ իւղոյն :

Սէ միումն յաջակեր
տաց անտի յուրայիս
կարիով տացի . որ մատ
նելոցնէր զնա . ընդէր
ոչ իւղդ այդ վաճառե
ցաւ երեք հարիւրդե
նարի և առաւ աղբա

տաց :

Այս առաց . ոչ զի
զաղբատաց ինչ փոքր

էր նմա . այլ զի գողէր և
զարկոն ինքն ունէր . և
որ ինչ անկանէրն նա

կրէր :

Սէ յս թոյլ տուր
գմա . զի յաւրն պատա
նաց իմոց պահեսցէ
զայդ :

Աղբատա յամենայն
ժամ ընդձեզ ունիք զիս
ոչ հանապազ ընդձեզ
ունիք :

Բրեզիտաց ժողովո
ւոր բազում ի հրէիցն
Թէ անդէ եկին ոչ միայն
վասն յի . այլ զի և զղա
զար տեսցեն . զոր յա
րոյցն իմեռելոց :

որ հուրդ արարին
բահանայապետքն .
զի և զղազար սպանցեն .
բան զի բազումք ի հրէից

14

Երթային և հառա
տային իշն : Եւ
վաղիւնսդ
Ժողովուրդքա
զում որ եկեալ էր
իտաւնն . իբրեւ լու
ան եթէ գայ յոյն .
առին ոստա արմաւե
նեաց և ելին ընդ յառա
նորա՝ աղաղակէին և
ասէին . ով սաննայ ապի
նեալ որգատ . յանուն
տն Թագաւորդ իշն :
Եւ
ազտեալ յի եշմի
նատաւ ի վերաց նորա
որպէս և գրեալ է . միեր
կնչիր դուստր սիովնի .
ահաւադիկ Թագաւոր
քո գայ . նստեալ ի վերա
յաւանակի իշն :
Եւ զայն ինչ ոչ գիտա
ցին աշակերտքն նորա

զառաջինն :

Եւ յոր ժամ փառա
ւորեցաւ յոյն ժամ
յիշեցին եթէ այն էր
որ գրեալն էր վասն
նորա . և զայն արարին
նմա :

Եւ ժողովուրդն վկա
էր որ էր ընդ նմա . Թէ
զղազար կոչեաց և եր
ի գերեզմանէն . և յա
րոյց զնա ի մեռելոց .
և վասն այնորիկ ընդ
առաջ եղև նմա ժողո
վուրդն . զի լուան եթէ
զայն նշանս արարե
ալ էր նորա :

Նկ փարիսեցիքն
ասէին . տեսէք զի ոչ
ինչ ազտիք ահաւա
սիկ աշխարհ ամ
զկնի նորա զնաց :

Լին անդ ոմանք. և
հեթանոսք յեղոցն
անդ. զի երկիր պատգա
նիցեն խառնին :

Որքա մատեան ան
փիլիպպոս. որ իբեթ
սայիդայ գաղիլեացոց
եր. աղաչէին զնա և
ասէին տր կամիմք զյս
տեսանել :

Այ փիլիպպոս և ա
սէ ցանորէաս. և անդ
րէաս և փիլիպպոս ա

սեն ցյս :

Լյս պատասխանի ձգ
ետնոցա. և ասէ. եհա
ժամ զի փառաւորեցի
որդի մարդս :

Մին ամեն
ասեմ

ձեզ. Եթէ ոչ հատն
ցորենոյ անկեալ յեր

կիր մեռանիցի ինքն մի
այն կայ :

Այա եթէ մեռանիցի
բազում արդիւնս առնէ :

Որ սերէ զանձն իւր **ձե**
արձակէ զնա. և որ ասե
այ զանձն իւր յաշխար
հիս յայսմիկ իկեանմ
յաւիտենականս պա

հեսցէ զնա :

Եթէ որ զիս պաշտի **ձգ**
ցէ զկնի իմ եկեսցէ. և
ուրենն եմ. անդ և պաշ
տառնեայն իմ եղիցի :

Եթէ որ զիս պաշտի
ցէ պատուեսցէ զնա
հայրն իմ :

այսպէս
անձնիմ իսու
վեալէ. և զինչ ասա
ցից հայր ապրեցո
ղիս. ի ժամանակէ

առաջի յայսմանէ :
ԸՆ փառն այնորիկ
եկ է ի ժամս յայս :
այր փառաւորեա
զորդի քո :
կն բարբառ յերկ
նից և փառաւոր արա
րի. և դարձեալ փառա
ւոր արարեց :
Եւոքովուրդնոր կա
յր և լսէր ասէին որո
տումն լինի :
Եւթն ասէին հրէշ
տակէ Խաւսեցաւ
ընդ նմա :
Եւտասխանի եւ յս
Լաստ. ոչ փառն իմ
ինչ է կն բարբառս այս
այլ փառն ձեռ :
Եւմիկ դատաւարա
նէ աշխարհիս այսորիկ.
Եւմիկ իշխան աշխար

հիս այսորիկ ընկեացի
արտաքս. և էս յորժամ
բարձրացայց յերկրէ
զամենեսին ձգեցից
առիս :

Եւս ասէր նշանա
կեալ Թէ որով մահու
մեռանելոց իցէ :

Եւտասխանի ետնր
մա ժողովուրդն մեք
լուսք յաւրինացն Եթէ
քնն յաւիտեան կայ :
և դու զի արդ ասես
Թէ պարտէ բարձ
րանալ որդւոյ մարդո :
Եթէ այն որդին մարդի
սէ ցնոսա յս. փոքր
միս ևս ժամանակ չի
ընդ ձեզէ. գնացէք
մինչ դեռ զլոյսն ընդ
ձեզ ունիք. զի մի Խա
ւար ձեզ հասցէ :

զի որ գնայ ի հասարի
ոչ գիտէ յո երթայ.
մինչ դեռ զլոյսն ընդ
ձեզ ունիք. հաւատայ
ցէք ի յոյսն. զի որդեք
լուայ եղիջիք :

Այս խաւսեցաւ. և
չոգաւ թաղեալ ի նո
ցանէ :

Լսցն չափ նշանս
արարեալէր առաջի
նոցա. և նոքա ոչ հա
ւատացին ի նա զի լցցի
բանն յեսայէա մար
գարէի. զոր ասացն.
տոր ո՞ հաւատացի լուր
մեր. և բազում ան ում

Ել յայտնեցաւ :
Ասն ասխորիկ ոչ ճի
կարէին հաւատալ
զի միւսանգամ ասե
յետացի. թէ կուրա

ցոյց զաչս նոցա. և ասի
չեցոյց զսիրտս նոցա
զի մի տեսցեն աչաւք
և իմացին տրտիւք. և
դարձցին և բժշկեցից

զնոսա :

Այս ասաց յեսայի
զի ետես զփառս նորա
և խաւսեցաւ վասն նր :

Ել այց սակայն և յիշ
խանաց անտի բազու
մք հաւատացին ի նա
այլ վասն փարիսեցու
ցն ոչ յայտնէին. զի
մի ի ժողովրդէն էն եւ
նիցէն. բան զի սիրեցին
զփառս մարդկան առա
ւել քան զփառսն

այ :

Ել յիշատակեց
և ասէր. որ հա
ւատայ յիս. ոչ հաւա

ճ

է

տայ յիս . այլ յայն որ

առաքեացն զիս :

Լոր տեսանէ զիս .

զայն տեսանէ որառա

քեացն զիս :

ՃԺԷ Եւ լոյս յաշխարհեկի

զիամենայն որ հաւա

տայ յիս իխաւարի մե

ժնացէ :

Եւ թէ որ լուիցեբա

նից իմոց և ոչ պահեց

եսոյ դատիմ զնա . բան

զի ոչ եկի թէ դատեցայց

զաշխարհ . այլ զի փոկե

ցից զաշխարհ :

Իրանարգէ զիս և ոչ

ընդունի զբանսիմ . գոյ

որ դատի զնա . բանն

զոր էս խառնեցայ նա

դատի զնա յաւորն

յեամուս :

Ինչ յանձնէ իմմէ

ն խառնեցա . այլ որ

առաքեացն զիս հայր

նա ետինձ պատուէր

զինչ ասացից և զինչ

խառնեցայց . և գիտեմ

Թէ պատուէրն այն

կեանքէն յաւտենա

կանք : արդ զորէնն

խառնիմ . որպէս ասաց

ինձ հայրն . այնպէս

խառնիմ :

առաջագոյն

բան զտամն

զատկի . գիտեմ

յս թէ հասեալէ ժամ

նորա՝ զի փոխեցի աշ

խարհէ աստի առ հայր

սիրեաց զիւրսն որ յաշ

խարհի աստէն իսպառ

սիրեաց զնոսա :

Եւ ինչեւ ընթրեաց

առաւմնայի ինկ արկեալ

էր իսիրտ. զիմատ
նեցեզնա յուրաց
սիմովնի իսկարիով
տացւոյ =

Իտաց յի զի զաւ^ծ ապա զիտաւջիւր =

ինչ ետ հայր իձեռս
նորա :

Լեւթ յայել և ձե

առած երթայ. յառ
նէ ընթրեաց ան
տի. և զնէ զհանդէ
րձան. և առեալ զէն
ջեակմի սիւսծաւ. և
ապա առեալ ջուր ա
րկ ի կոնք. և սկսաւ
լուանալ զոտս աշա
կերտացն. և արբեր
զէն ջակաւն զոր
սիւսծեալէր =

Այ առ սիմովն
պետրոս. և նա առէ
ցնա տի դուզիմ զո

տա լուանաւ : պատառ
իւանի ետնմա յա և առէ
զոր ինչ ետ գործեմ դու
այծմնոց զիտեա. բայց

Սէ ցնա պետրոս
նո լուացեա զոտս իմ
յաւիտեան :

Ատառսն ի ետ նը
մա յս. և ձե ոչ լուա
ցից զքեզ. ոչ ունիս
ընդիս մասն :

Սէ ցնա սիմովն պե
րոս. տր մի միայն զոտ
իմ. այլ և զձեռա և զգը
լուխա :

Սէ ցնա յս լուացե
լոյն չէ ինչ պիտոյ. բայց
զի զոտսն լուանայցի
բան զի ամենեւին սբէ
և դուք սբ էք սցլ ոչ
ամենեքեան :

Է զհետեւ զայն որ
մատնելոցն էր զնա
վասն այսորիկ ասաց
Եւ թէ ոչ ամենք են սք
էք :

Է յոր ժամ լուաց զո
տանոցա. առ զհան
դերձսն իւր. Լորձե
ալ բազմեցաւ. Լաստ
ցնոսա՛ զհետեւ զինչ
արարի ճեղ :

ՃԺԳ

Է ուր կոչէք զիս
վարդապետ Լոր. Է ճԺԹ
բարութ ասէք քանզի
են իսկ :

ՃԺԷ

Է սկարդ եւ թէ ես լու
ացի զոտաձեր տրս
Լ վարդապետս. Լորդք
պարտեք զմիմեանց
զոտս լուանալ. զի
աւրինակ մի՛ ետու
ճեղ. զի որպէս ես ճեղ

արարի. Լորդք միմե
անց առնի՞ծ էք :
մէն ամեն
ասեմ ճեղ.
ոչ եւս

ոայ մեծ քան զտր
իւր. Լորձ առաքեալ
մեծ քան զայն որ ա
ռաքեացն զնա :

Է թէ զայս զհետե
ւք երանելի Լսէք
Եւ առնիցէք զայս

Է Վասն ամենեցո
ւն ճեր ասեմ. զի ես
զիտեմ զորս ընդդե
ցի. այլ զի լոցեգիւն
Եւ որ ուտէր ընդիս
հաց արար ինձ իսա
բէրվարմն. յայսմ
հետե իսկ ասեմ ճեղ
մինչ չկեղեալ. զի
յոր ժամ լինիցի հա

ստասլիք թէ եւեմ
Ըմէն ամէն ասեմ ճի
ճեզ որ ընդունի զոր
որէն տաքեցից զիս
ընդունի. եւ որ զիս
ընդունի. ընդունի
զայն որ տաքեացն
զիս =
Օ այս իբրեւասաց ճիս
յս խոռվեցաւ յողի
իւր վկայեաց եւասե
ամէն ամէն ասեմ
ճեզ զի միումն իճէնջ
մատնելոցէ զիս =
Յ այեին ընդ միմե ճի
անս աշակերտքն
տարակուսեալք թէ
զուամե ասիցէ =
Է Էր միումն յաշա ճի
կերտացն բազմեալ
առ յիւ զոր սերկրն յս
ակն արկէ նմա սիւմ

մն պետրոս հարցա
նել ուրեցէ վասն որոյ
ասեմ =
Է Էն անկեալ զը
լանջաքն ասէ ցնա
տր ուրե =
Ս ստասխանի ետ յս
Լասե. այնե որում
էն թացից զպատա
ուն Լուաց =
Ը Ընացեալ զպա ճի
տաուն տայ յուրացի
խկարիով տացայ. Է
յետ պատառոյն ապա
Էմուտ ինա աստանա =
Ա ասէ ցնա յս. արդ ճի
զինչ առնելոցն Էս արա
վաղ վաղակի =
Է Էլ այս ոչ որ իմացաւ
իբազմականաց անտի.
Թէ առինչ ասաց ցնա.
զի ոմանք համարէին

Թէ զի զարկին ունէր
յուրաց ասաց նմա յո
գնեա ինչ որ պիտոյիցէ
մեղ իտաւնիս. և կամ
Թէ զի աղքատացինչ
տացէ :

Եւնորա առեալ
զպատառն. էլ արտա
քս վաղվաղակի և էր
գիշեր :

*Երբ և էլ ասէ
յո այժմ փառա*
ւոր եցաւ որդի

մարդոյ. և ամ փառաւոր
րեցաւ ինմա :

Ի Եթէ ամ փառաւոր
րեցաւ ինմա. և ամ փա
ռաւորեցէ զնա յանձն
իւր. և վաղվաղակի փա
ռաւորեցէ զնա :

Որդեակիմ փոքրինչ
ժամանակ ընդձեզ եմ :

Ինորեցէք զիս. և որ
պէս ասացի ցհրեա
յան. Եթէ ուրեան
երթամ դուք ոչ կա
րէք գալ. և անդձեզ
առեմ :

Աստուծոյն նոր
տամ ձեզ. զի սիրի
ցէք զմիմեանս. որ
պէս սիրեցի ենդձեզ.
զի և դուք սիրեսցիք
զմիմեանս :

Այսմ գիտացեն
ամենեքեան Եթէ իմ
աջակերտքէք. Եթէ
սիրեցէք զմիմեանս :

Ահ ցնա սիմովն
պետրոս. տր յո եր
Թաս :

Աստաւիանի ետ յո
ուրեան երթամ դու
ոչ կարես գալ այժմ

զկնի իմ. Բայց ապա
եկեցես զկնի իմ :
Մտեցնա՛ պետրոս.
տր. ընդէր ո՛չ կարի
ցեմ գաղ աշտմ զկնիքո.
արդէն զանձնիմ իսկ
եղից իմերաց քո :
Սատասխանի ետյն
զանձնքո դիցես իմե
րաց իմ. ամէն ամէն ա
սեմ քեզ. չեկցէ հառ
խաւսեալ. մինչ դու եր
իցս ուրացցիս զիս :
Մի խոռակցին սի ^{ճիէ}
րոք ձեր. այլ հաւատաց
ցիք յս. Ելիս հաւա
տացիք. իստն. հար
իմոյ սաթեմանք բա
զումէն. ապա թէ ո՛չ
առացեալէր իմ ձեզ.
Թէ երթամ Լապատրաս
տեմ ձեզ տեղի. Լեթէ

երթամ Լապատրաստեմ
ձեզ տեղի. Լաւարձեալ
գամ Լառնում զձեզ ա
ռիս. զի ուր են իցեմ Լ
դուք անդ իցիք. Լուր եր
Թամն գիտիցիք. Լզճա
նապարհն գիտիցիք :
Մտեցնա՛ Թովմաս.
տր ո՛չ գիտեմք յո՞ եր
Թաս. Լզիւորդ զճանա
պարհն կարացոք գի
տել :
Մտեցնա՛ յս. Եսեմ ճա
նապարհ Լճամարտու
թի Լկեանք. ո՛չ որ գայ
ւառ հայր. Լթէ ո՛չ ինե.
Թէ զիս գիտիք.
ապա Լզհայրն իմ գի
տիք. Լայսու հետե
գիտասջիք զնա :
տեցնա՛ փիլիպպոս.
տր ցոյց մեզ զհայր Լ

շատե մեղ :

Ասէ ցնա՛յ յս . այս
շափ ժամանակս ընդ
ձեզ եմ և ո՛չ ծանեար
զիս փելիկապէ . որ ետես
զիս ետես զհայրն . և ^{մի}
դու զի արդատես եմ
ցոյց մեզ զհայր :

Ահ հաւատարմ եմ
ես ի հայր և հայր յիս .
Գբանն զորես խառ
սիմ ընդ ձեզ . ո՛չ եմ յա
նձնէ ինչ խառսիմ . սղ
հայրն որ յիս բնակեա
լէ նա՛ գործէ զգործսն .
աւատայք ինձ . և
Թէ ես ի հայր և հայր
յիս . ապա՛ եմ ո՛չ գո
նէ վասն գործոցն հա
ւատացէք ինձ :

Ահն ամէն առեմ
ձեզ . եմ որ հաւատայ

յիս . զգործս զորես
գործեմ . և նա՛ գործես
ցէ և մեծամեծս և
քան զնոյս գործես
զի ես առ հայր երթամ .
Ազոր ինչ ինչորեցէք
յանուն իմ արարից զա
յն . զի փառաւորեսցի
հայր յորդի :

Թէ սիրէք
զիս զպատու
իրանս իմ պապիս
Սիբ . և ես աղաչեցից
զհայր . և սղ մեծիմա
րիչ տացէ ձեզ . զի ընդ
ձեզ բնակեսցէ իյսի
տեան զհոգին ճշմա՛
տուԹէ . զոր աշխարս
ո՛չ կարէ տանել . զի ո՛չ
տեսանէ զնա՛ և ո՛չ ճա
նաչէ զնա՛ :

Բայց դուք ճանաչէք

զնա՝ զի առ ձեզ բնա
կեսցէ և ընդ ձեզ եղի
ցի :

Այն թողից զձեզ որք
զամ առ ձեզ ՝ փոքր մի
աւ և ա ՝ և աշխարհսն
և ա տեսանէ զիս ՝ բայց
դուք տեսանիցէք ՝ զի
ես կենդանի եմ և դուք
կենդանի լինելոցէք :

Յայնմ առ դիտաա
ջիք դուք ՝ զի ես ի հօր
եմում և դուք յիս և
ես ի ձեզ :

Ար ունի զպատուի
րանսիմ և պահէ զ՞
նոսաւ ՝ նաե որ սիրէ
զիս :

Լոր սիրեն զիս սիրե
րեսցի ի հաւրէ իմմէ
և ես սիրեցից զնա և
երևեցուցից նմա զիս

Անէցնա՝ յուրաց ոչ իս
կարեով տացին ՝ տր զի
եղև ՝ զի մեզ յայտնեց
ես զքեզ և ոչ աշխարհի :

Դատապետանի ետ յս և
առնէցնա՝ եմ ձեռք սիրէ
զիս զբանն իմ պահես
ցէ և հայր իմ սիրես
ցէ զնա ՝ և նմա եկես
ցուք և ամբիւնաւ առ
նմա՝ արաւցուք :

Լոր ոչն սիրէ զիս ՝ եւ
զբանսիմ ոչ պահէ :
Լբանն իմ զոր լսէք
ոչ է իմ ՝ այլ հաւրն որ ա
ռաքեացն զիս :

**Այս խառն
ցայ ընդ
ձեզ ՝ մինչև
ձեզս եմ ՝ իսկ միս ի թա
րից հոգին տր ՝ զոր առա
քեսցէ հայր յանուանիմ**

նա ուսուցե ձեզ զամ
և յիշեցուցե ձեզ զա
մենայն որինչ ասացե
ձեզ :

Առադու թի թորմ
ձեզ. ոչ որպէս աշխա
րհ տա՝ տամ եւ ձեզ :

Ինոպէսցի սի
րաք ձեր. և մի՛ զան զի
տիցեն :

Առաք զի ասացին
ձեզ. եթէ երթամ և
զամ ամ ձեզ. եթէ սի
րէիք զիս. ապա՛ ու
րախ լեալէր ձեր. թէ
եւ առհայր երթամ.
զի հայրիմ մեծէ բան
զիս. և այժմ ասացի ձեզ
մինչ չե եղեալ. զի յոր
թամ լինիցի հաւատաս
ջիք. ոչ և ալ շատ խառ
սեցայց ընդ ձեզ. գայ եւ

խան աշխարհիս այսո
րիկ և յիս ինչ ոչ գտա
նէ. այլ զիծանիցե
աշխարհ. եթէ սիրեմ
զհայր. և որպէս պա
տուիրեաց ինձ հայր
այնպէս առնեմ. աւն
արեք գնասցուք աս
տի :

Աւեմ որթն ճշմա
րիտ. և հայրիմ մշակե
ամենայն ուռ որ յիսե
և ոչ բերե պտուղ կտ
րեզնա. և ամ որ բերե
պտուղ սրբե՛ զնա՛ զի
առաւել ևս պտղաբեր
լիցի :

Առք արդէն իսկ ար
էք վասն բանին զոր
խաւսեցայ ընդ ձեզ :
այցեք յիս և եւս ի
ձեզ. որպէս ուռն ոչ կա

րէ պտուղ բերել յանձ
նէ իւրմէ. եւ թէ չիցէ
հաստատեալ յորթն.
նոյնպէս և րուք եւ թէ
ոչ յիս հաստատեալ

Եւ իցէք :
սեմ որթ և րուք
ուռ. որ հաստատեալ է
յիս և են ինն նա բերէ
զպտուղ յոյժ. զի ա
ռանց իմ ոչ ինչ կա
րէք առնել :

Թէ որ ոչ է հաս
տատեալ յիս. եւ նա
արտաքս իբրև զուռ
և ցամաքեցաւ. և ժո
ղովէն զնա և ի հոգ
արկանէն և այլի :

Թէ կայցէք յիս. ^{ճիգ}
և բանք իմ իճեղ կայ
ցեն. զոր ինչ կամ իցիք
ինսորես թիք և ինն իցի
ճեղ :

Յայսմիկ փառաւորէ ^{ճիգ}
ցաւ հայր իմ. զի պտուղ
յոյժ բերեցէք. և եղի
թիք իմ աշակերտք :

Որպէս սիրեաց զիս
հայրն և են սիրեցի զժ
ճեղ. հաստատուն կա
ցէք իսեր իմ. եւ թէ պա
հեցէք զպատու իրանա
իմ. կաց թիք իսեր իմ որ
պէս են զպատու իրանա
հար իմոյ պահեցի. և
կամ իսեր նորա :

Յայս խառնեցաւ ընդ
ճեղ. զի ուրախու թի իմ
իճեղիցէ. և ճեղ ուրա
խու թիսն լցեալ եղի
ցի :

Սոյս պատուէր իմ.
զի սիրես թիք զմիմեանս.
որպէս և են զճեղ սիրե
ցի :

ճէ

Ա եւս քան զայս սեր
նոյր ունիցի. եւթ զա
նձն իւր դիցի ի վերայ բա
րեկամաց իւրոց :

ճգ

Բ ուք բարեկամք էք
իմ. եւթ առնիցէք զոր
ենն պատուիրեմ ձեզ.
նէս կոչեմ զձեզ ծա
ռայս. զի ծառայն ոչ զի
տէ զինչ գործէ տրն
նորա. այլ զձեզ կոչեցի
բարեկամս. զի զամբոյ
լուայ ի հարե իմմէ
ծանուցի ձեզ :

Ո չեմք դուք ընտրե
ցէք զիս. այլ ես ընտրեմ
ցի զձեզ. և եղի զձեզ զի
դուք երթացէք և պրտ
ղաբերք լինիցիք. և պր
տուղն ձեր կացցէ :

ճէ

Լ զորինչ խնդրիցէք
ի հարե իմմէ յանուն

իմ տացի ձեզ :

ճգ

Գ այս պատուիրեմ
զի սիրես ջիք զմիմեա
նս :

Ը Թէ աշխարհ ըզ
ձեզ ատեն գիտաս
ջիք զինախ զիս ատե
աց. եւթ յաշխարհէ
աստիկէք. աշխարհ
զիւրսն սիրէր արդեք.
բաց զիչէք յաշխար
հէ. այլ ես ընտրեցի զ
ձեզ. յաշխարհէ. վա
սն այնորիկ ատեն ըզ
ձեզ աշխարհ :

Զ Եւցէք զբանն
զոր ասացի ձեզ. եւթ
ոչէ ծառայ մեծ քան
զտր իւր :

ճի

Թ Թէ զիս հալածե
ցին. ապա և զձեզ հա
լածեսցեն. եւթ զբա

նն իմ պահեցին. ապա
և զձերն պահեցեն:

Մ զնոյնս արաս ^{ճիւս}
ցեն ընդ ձեզ վասն ա
նուան իմոյ:

Ի ոչ գիտեն զայն ^{ճիւս}
որ առաքեացն զիս:

Մ Եթէ չէր եկեալ ^{ճիւս}
և խաւսեցեալ ընդ
նոսա մեղինչ ոչ գոյր
նոցա. բայց արդ չիք
պատճառք վասն մե
ղաց իւրեանց:

Որ զիս ատեն. և զի ^{ճիւս}
հայրն իմ ատեն:

Թէ զգործան չէր ^{ճիւս}
գործեալ ինոսա զոր
ոչ այլ ոք գործեաց
մեղինչ ոչ գոյր նոցա.
Բայց արդ տեսին և
ատեցին զիս. և զհայ
րն իմ. այլ զի լցցի բա

նն. որ յարենս նոցա զը
րեալէ Թէ ատեցին զիս
խտարապարտուց:

Բայց յոր ժամ եկես
ցէ միսի թարիչն զորես
առաքեցից ձեզ ի հարե
զհոգին ճշմարտութե
որ ի հարե ելանէ. նա
վկայեսցէ վասն իմ. և
դուք վկայէք զի իսկող
բանէ ընդ իսէք:

Օ այս խաւսեցայ ընդ
ձեզ. զի մի գայ թագղես
ձեք. ի ժողովրդոց իւրե
անց հանիցեն զձեզ:

Մ Եկեսցէ ժամա ^{ճիւս}
նակ. զի ամենայն որ
ապանանիցէ զձեզ. հա
մարիցի պաշտաւն մա
տուցանել այ:

Լ զայս արասցեն ընդ
ձեզ. բան զի ոչ ծանեմն

զհայր և ոչ զիս :

Եւ զայս խառնեցա
ընդ ձեզ . զի յոր ժամ է
կեսցէ ժամանակ յիշե
ցէք թէ եւս ասացի ձեզ :

Ճիշտ **Օ** այս խիղջանէ ոչ
ասացի ձեզ . բայն զի ընդ
ձեզ էի :

Երբ արդ երթամ
էս առ առաքիչս իմ . և
ոչ որ ի ձերն չարցանէ
ցիս թէ յոյ երթաւ .
այլ զի զայս խառնեցա
ընդ ձեզ . տրբումու թի
կից ըզ սիրտս ձեր . այլ
էս զճշմարիտն ասեմ
ձեզ . յաւիձեղ եթէ եւս
երթամ . զի եթէ ես ոչ
երթայց . միս իմ արեւն
ոչ եկեսցէ առ ձեզ . ապա
եթէ երթամ առաքե
ցից զնա առ ձեզ :

Եւն եկեալ յան
դիմանեացէ զաշխա
րհ վասն մեղաց . և
վասն արդարու թի
և վասն դատաստա
նի :

Եւն մեղաց զի ոչ
հաւատան յիս . վասն
արդարու թի . զի առ
հայր իմ երթամ . և ոչ
ևս տեսանէք զիս :

Եւն դատաստա
նի զի իշխան աշխար
հիս այսորիկ դատա
պարտեալ է :

Եւ բազում ինչ ու
նիմ ասել ձեզ . այլ ոչ
կարէք հանդարտել
այժմիկ . յոր ժամ է
կեսցէ նա հոգին ձեր
մարտու թի . առաջ
նորդեացէ ձեզ ամ ճշ

մարտու թէ զինչ է
 թէ յանձնէ ինչ խօ
 սիցի. այլ զոր լսիցէ
 խաւսիցի. և զգալոց
 պատմեացէ ձեզ :

Այլ զիս փառաւոր
 րեացէ. զի յիմմէ ան
 տի առնուցու և պատ
 մեացէ ձեզ :

Օւանկեացն ինչ զոր ^{ձեզ}
 ունի հայր իմէ :

Այն աշխարհի առա ^{ձեզ}
 ցի ձեզ. թէ յիմմէ ան
 տի առնու և պատմէ
 ձեզ :

Փորմի և ինչ և անտ
 սանէք զիս. և ապա
 սակաւիկ մի և անտա
 նիցէք զիս և ես եր
 թամ առ հայր :

Այլ ին ոմանք յա
 շակերտաց անտի.

ցմիմեանս. զինչէ բանս
 որ առես ցմեզ. թէ փոքր
 մի և ինչ տեսանէք զիս.
 և դարձեալ սակաւիկ մի
 և անտանիցէք զիս. և
 թէ ես առ հայր իմ եր
 թամ. և ասէին զինչ իցէ
 այն փոքր միս և ան չգի
 տեմք զինչ խաւսի :

Խաւաց յա. եթէ կա
 մէին ցնա հարցանել :

Այն աշխարհի առա ^{ձեզ}
 ցի ձեզ. թէ յիմմէ ան
 տի առնու և պատմէ
 ձեզ :

Մէն ամէն ասեմ
 ձեզ. զի լաց ջիւք և ողբա
 ջիւք դուք. և աշխարհ
 իննդապէ. դուք տըրտ

մեղիք. այլ տրտմու
թիւնն ձեր յուրախու

Թի եղեցի :

Ինն յոր ժամ ծնա
նեցի տրտմութիւ
նմա. զի հասեալէ ժամ
նորա՝ այլ յոր ժամ ծն
ցի զմանուկն ոչ ևս յի ^{ծծա}
շէ զնեղութիւնն վա
նն խնդութիւնն զիծնաւ
մարդ յաշխարհ :

Էդուք այժմ տրտ
մութի ունեք այլ դար
ձեալ տեսեց զձեզ. և ու
րախ լիցին սիրտքձեր.
Եւ զուրախութիւնն ձեր
ոչ ոք հանիցէ ի ձեռն :

Եւ այն ատուր զիս
ինչ ոչ հարցանեցէք :

68

Մէն ամէն ատեմ
ձեզ. զի զոր ինչ խնդրե
ցէք ի հարե իմմէ յա

նունիմ տացէ ձեզ.
մինչ և այժմ ոչ ինչ
խնդրեցէք յանուն
իմ. խնդրեցէք և առ
նուցուք. զի ուրախ
և թիւնն ձեր լցեալ
եղեցի :

Այս առաւելաւ
խաւտեցայ ընդ ձեզ.
Եկեցէ ժամանակ
յոր ժամ ոչ ևս առա
ւելաւ խաւտեցայց
ընդ ձեզ. այլ յայտ
նապէս զհարե
պատմեցից ձեզ :

Այնմ ատուր խնդ
րեալիք յանուն իմ.
և ոչ ատեմ ձեզ. եթ
էս աղաքեցից զհար
վանն ձեր. զի ինքն
ինչ հարց սիրե զձեզ
զիդուք զիս սիրեցէք.

և հաւատացէի Էմէ

ես յայ ելի :

Լի ի հարէ. և եկի
յաշխարհ. դարձեալ
Թողում զյաշխարհ
և երթամ առ հայր :

սենցնա աշակե
րտքն. ահա արդ յա
յտնումք խաւսիս. և
առակ և ոչ մի ինչ աս
ես : այժմիկ գիտեմք
Էմէ գիտես զամ. և
ոչ ինչ պիտոյի Էմէ
որ հարցանիցէ զքեզ
յայսմիկ հաւատամք
Էմէ յայ ելեր :

այտասխանի ետնց ^{ճԺ}
յս ևստէ. այժմ հա
ւատացք. ահա եկես
ցէ ժամ. և եկեալ իսկ
է՛ զի ցրուես իբ յիւ
րաբանչ իւր տեղիս.

և զիս միայն Թողուցուք

և չեմ միայն. զի հայր ըն

դիստ :

այս խաւսեցայ ընդ ^{ճԺ}
ձեզ. զի ընդիս զիսա
ղաղութի ունիցեք :

այս աշխարհի աստնե
ղութի ունիցեք. այլ
քաջալերեցարուք. զի
ես յաղթեցի աշխար
հի :

այս իբրև խաւսե
ցաւ յս. ամբարձկացս
իւր յերկինս ևստէ.
հայր ! հասեալէ ժամ
փառաւորեալ զորդի
քո. զի և որդիքո փա
ռաւորեսցէ զքեզ. որ
պէս ետուր նմա իշխա
նութի ամ մարմնոյ.
զի ամի զոր ետուր նմա
տացէ զկեանսն յաւի

տե՛նականա :

Եյսէն յաւիտենա
կան կեանք. զի ծանի
ցէն զքեզ միայն ճշ
մարիտ ան. և զոր առա
քեցեր զյս քա :

Ազքեզ փառաւորե
ցի յերկրի. զգործան
կատարեցի. զոր ետուր
ցիս զի արարից :

Եւայժմ փառաւորեա
զիս հայր ան իբէն փա
ռաւքն. զոր ունէի յա
ռաջ քան զիննէ աշ
խարհի ան իբէն :

Այսոնեցի զանուն
քո մարդկան. զորս է
տուր ինձ յաշխարհե
քոէին. և ինձ ետուր
զնոսա. և զբանն քո
պահեցին. արդ զիտա
ցին եմէ զամ ինչ զոր

ետուր ինձ ետու անց.
և նորա ընկալան և
ծանեան ճշմարտու
Թէ եմէ առիքէն ելի.
և հաւատացին Թէ
զու առաքեցեր զիս :

Երդ էն վասն նոցա
աղաչեմ. և ոչ վասն
աշխարհի աղաչեմ.

այլ վասն նոցա զորս
ետուրն ինձ զիբոէն
և որինչ իմէ ամ քոէ
և որինչ քոէ այն իմէ
և փառաւորեալեմ ի

նոսա :

Եւս ոչ ևս եմ յաշ
խարհի. և նորա յաշ
խարհիէն. և ես ան
քեզ զամ :

Այր սբ պահեմ
զնոսա յանուն քո. ո
րով ետուրն ինձ. զի

եղիցին մի որպէս և
մէք մի եմք :

Ինչէի յաշխար
հի ընդ նոսա՝ ես պա
հէի զնոսա՝ յանուն
քո՝ որով ետուին
ինձ և պահեցի՝ և ոչ
որ ինոցանէ կորեալ
բայց որդին կորստե
ան զի գիրնն լցցի :

Եւոյց անդ ան քեզ
գամ :

Եւոյս խառնիմ
յաշխարհի՝ զի ունի
ցին զուրախու թիիմ
լիով յանձնսս իւրե
անց :

Ես ետու յոցա ըզ
բանն քո՝ և աշխարհս
ատեալ զնոսա՝ զի
չէն յաշխարհէ՝ որ
պէս և ենչեմ յաշխար
հէ :

Վչ զայս աղաչեմ զի
բարձցես զնոսա՝ յաշ
խարհէ՝ այլ զի պահես
ցես զնոսա՝ իջարէ :

Յաշխարհէ աստի
չեն՝ որպէս և ենչեմ
յաշխարհէ :

Սուրբ արայ զնոսա
ճմարտու թէ քով զի
քո բանդ ճմարտու
թիէ :

Որպէս զիս ատա
քեցեր յաշխարհ՝ և են
ատաքեցի զնոսա՝ յաշ
խարհ՝ և ի վերայ նոցա
են սբ առնեմ զանձն
իմ՝ զի եղիցին և նորա
սրբեալք ճմարտու
թէ :

Վյլո՛ւ վասն նց մի
այն աղաչեմ՝ այլ և
վասն ամենայն հաւա

տացելոց բանին նց
յիս. զի ամենեքին մի
իցեն. որպէս դու հայր
յիս և են իբեզ. զի և նո
քա՝ իմեղիցեն. զի և աշ^{ճճ}
խարհ հաւատասցե
եմէ դու առաքելցեր
զիս. և են զփառան զոր
ետուր ինձ. ետու նց^{ճճ}
զի իցեն մի որպէս և
մէք մի եմք. ես ինոսա
ւառու յիս. զի եղիցին
կատարեալք իմի:

Լզիտասցե աշխա
րհ. եմէ դու առաքե
ցեր զիս. և սիրեցի զ^{ճճ}
նոսա՝ որպէս դու զիս
սիրեցեր:

Այր զորս ետուր
ինձ կամ իմ. զի ուրեն
եմ և նորա՝ իցեն ընդիս
զի տեսանիցեն զփա

ռան զիմ զոր ետուրն
ցիս. զի սիրեցեր զիս
յա ուալ քան զլինել
աշխարհի:

Այր արդար և աշ
խարհ զբեզ ոչ ծանե
աւ. այլ են զբեզ ծա
նեա:

Լնորա՝ ծանեան
եմէ դու առաքելցեր
զիս. և ծանուցի նց
զանունքո. և ծանու
ցից զի սերն զոր սի
րեցեր զիս ինոսա իցե
և են ինոսա:

Այս իբրևասացյս
ել աշակերտաւքն հան
դերձ յայն կոյս ճորո
յն կեդրովնի. ուրեր
պարտեզ յոր եմուտ
ինքն և աշակերտքն
իւր:

Երեմիայի ԺԺԷ

Դայ որ

զնա մատնելոց էր
զտե ղին. զի բա
զու մ'անգամ Ժո
ղովեալէր անոր յի
աշակերտաւքն Կան
դերձ :

Եւ յուրացի առեալ ԺԺԸ

ընդ եւր զգունդն. և ի
քահանայապետիցն
և ի իսարեւելցոց. ըս
պասաւորս. գայանոր
ջահեք և լապտերօք
և զինուք :

Սկ յս իբրեւ ետես ԺԺԹ

զացն ամենայն եկե
ալ ի վերայ նորա եւ
և ասէ ցնոսա՛ զո՞ր
խնդրէք :

Ատաւսխանի ետո
ւն նմա՛ զյս նազով
րեցի :

սէ ցնոսա յս եսեմ :

այր ընդ նոսա և յու

Դայ որ մատնէրն զնա :

բրեւ ասաց Թէ ես

եմ. յետս յետս չոգան

և զարկան զգետնի :

արձեալ եհարց

զնոսա՛ զո՞ր խնդրէք :

Ընդքա՛ ասեն զյս

նազովրեցի :

ատաւսխանի ետ

նոցա՛ յս. ասացի

ձեզ Թէ ես եմ :

որ եթէ՛ զիս խնդ

րէք. Թող տուք դոցա

եր Թալ :

Ելցցի բանն զոր

ասաց Թէ զորս ետու

րն ցիս ոչ կորուսից ի

նոցանէ և ոչ զոք :

Սկ սիմովն պետրոս ԺԿ

բան զի ունէր տուր .

Հգեաց զնա և եհար
զ քահանայապետին
ծառայ. և իբաց ան զուն
կն նորա զաջոյ. և եր ա ճկդ
նուն ծառային մաղքոս
սէյն ցպետրոս. արկ
զսուրդ անորէն ի պա ճկե
տեանս իւր :

ճկա Բ Բաժակն զոր ետ
ինձ հայր. ոչ ըմպիցեմ
զնա :

ճկբ Բ Բսկ գունդն և հա ճկգ
զարապետն. և ապա
սաւորք հրէիցն. կա ճկե
լան զյն և կապեցին :

ճկգ Բ Բաժին զնա նախ
ան աննայ որէր աներ
կայիափայի. որ քահա
նայապետէր տարոյն ճկբ
այնորիկ :

Բ Բս այն կայիափայէր
որ խրատ ետ հրէից.

եթէ լաւէ առն միում
մեռանել ի պերայ ժո
ղովորեանն :

Բ Բերթային զհետյի
սիմոն պետրոս. և
միւս և աշակերտ :

Բ Բաշակերտն այն
քան զի ծանաւթէր
քահանայապետին. և
մուտ ընդ յի իգաւիթ
քահանայապետին :

Բ Բպետրոս կայր
ան դրանն արտաքո :

Բ Բմիւս աշակերտն
որէր ծանաւթ քահա
նայապետին. և առաց
ցորնապանն. և եմոց
իներքս զպետրոս :

Բ Բս աղջիկն որ դո
նապաններ ցպետրոս.
մի թէ և դու յաշակեր
տաց առն այնորիկից
ես :

Եւնա՛ս ասէ՛ ոչ եմ :
Լային անդ ծառայ ^{ճկթ}
քն . և ապաստարք
խարոյկ արկեալ . քան
զիցուրտէր և ջեռնո
ւին . կայր ընդ նոսա և
պետրոս և ջեռնոյր :
Ըքահանայապետ
է հարց զյս . վասն ա
շակերտացն և վասն
վարդապետութե նր :
Ես . ես յայտնապէս
խաւսեցա յաշխարհի .
ես յամ ժամ ուսուցի
ի ժողովրդեանն և ի տա
ճարի անդ ուր ամ
հրեայք ժողովեալ է
ին . և ի ծածուկ ինչ ոչ
խաւսեցայ :
Իհարցանես զիս . ^{ճկա}
հարց զայնոսիկ որ

լուանն թէ զինչ խաւսե
ցայ ընդ նոսա . ահաա
նիկ նորա գիտէն զինչ
ասացի ես :
Բբեւնա՛ զացս ասաց ^{ճկբ}
միտն իսպասաւորացն
որանդ կայր ամ ապ
տակ յի ետսէ . պորպէս
պատասխանի տաս
քահանայապետիդ :
Էյս ասէ ցնա՛ եթէ ^{ճկդ}
չար ինչ խաւսեցա . զը
կայեա՛ վասն չարին .
իսկ եթէ բարի ընդէր
հարկանես զիս :
Լառաքեաց զնա՛ ան ^{ճկդ}
նա կապեալ առ կացի
ափայ քահանայապետ :
Լսիմոն պետրոս ^{ճկե}
կայր անդ և ջեռնոյր :
ասեն ցնա՛ մի թէ եղու
յաշակերտաց անտի
նորա՛ իցես :

ն ուրացաւ և ասէ
Թէ չեմ :

Լասէ միտմն ի ծա
ռայից քահանայապետ
տինն աղգականն այնու
րիկ . զորոյ զուէկն է
հաստ պետրոս . ոչ էն
խակ տեսի զքեզ ի պար
տիզի անդ ընդ նմա :

արձեալ ուրացաւ
պետրոս . և վաղվադա
կի հաւ խառեցաւ :

առնէն զ յս
ի վանացն կայի
ափայ յապարա
նս դատաւորին . և էր
այգուց :

Ընդ րա ոչ մտին յա
պարանսն . զի մի պրդ
ծիցին . այլ զի ուտիցէն
զգատիկն :

Լաւնոսա պիղա

տոս արտաքս և ասէ .
զինչ չարախաւու
Թի մատուցանէք զառ
նէն զայնմանէ :

առաախանի ետոն
և ասէնցնա . Եթէ չե
չարագործ այրն այն
ապա ոչ մատնեաք
զնա քեզ :

սէցնոսա պիղա
տոս . առէք զնա դուք
և ըստ ձերոց աւրի
նացն դատեցարուք :

սէնցնա հրէազքն
մեզ ոչէ արժան ըս
պանանել զոք :

իլցցի բանն յի
զոր ասաց նշանակե
ալ . Թէ որով մահու
մեռանելոց իցէ :

մուտ միւսանգամ
յապարանսն պիղա

տոս. կոչեաց զյս և
ասէ ցնա. դու ես Թա
գաւորն հրէից :

Պատասխանի ետ յս ^{ճԼԹ}
ի քէն ասես զայդ. է
Թէ այլք ասացին
քեզ զյիսէն :

Պատասխանի ետ
պիղատոս. մի Թէ
և ես հրէացի եմ. ա
զգնքո և քահանայա
պետքն մատնեցին
զքեզ ինձ. զիսզ գո
րծ գործեալ է քո :

Պատասխանի ետ յս
իմ արքայութի չէ
յայտմ յաշխարհէ.
եթէ յաշխարհէ աս
տիեր արքայութիւնս
իմ. սպասաւորքն իմ
մարտնչէին արդեք.
զիմի մատնեցացց հը

րէից. բացց արդ Թա
գաւորութի իմ չէ աստի :

Աւեցնա պիղատոս. ^{ճԶ}
ասաւ Թէ այդպէսիցէ
Թագաւոր ոմն ես դու :

Պատասխանի ետ յս
դու ասես Թէ Թագաւ
որից եմ :

Բաց ես յայդ իսկ ^{ճԶա}
ծնեալ եմ. և ի դոյն իսկ
եկեալ եմ յաշխարհ.
զի վկայեցից Ճմար
տութենն. ամենայն որ
ի Ճմարտութէ է լսէ
բարբառոյ իմոյ :

Աւեցնա պիղատոս
զիսէ Ճմարտութի :

Այս իբրև ասաց. ^{ճԶբ}
դարձեալ էլ ան հրէ
այսն և ասէ ցնաւ ես
և ոչ մի ինչ պատճառա
գտան եմ ինմա :

827

այցե՛ ձեր սովորու
 լի. զի զմիոք արձա
 կեցից ձեզ իզատիկս.
 արդկամիք զի արձա
 կեցից ձեզ զԹագաւո
 րն հրէից:

828

Ղաղակէին ամենե
 քեան Լաւսէին. մի՛ զդա

այլ զբարաբայ:

Էր բարաբայն
 այն աւաղակ:

829

այն ժամ առ պիղա
 տոս զյս Լգան Էհար
 Լզինուորացն արա
 րեալ պսակ իմիշոց է
 դին իգլուխ նորա. և
 զգեցուցին նմա հան
 դերձ ծիրանի. գային
 առնաւ Լաւսէին ողջեր
 արքայո՛ հրէից. և հա

նէին նմա ապտակս:

830

Լղարձեալ պիղա

տոս արտաքս Լաւսէ
 ցնոսաւ. ահա՛ ամեն
 զնա՛ առձեղ արտա
 քս. զի գիտասցիք.
 Թէ ես վնաս ինչ ի
 նմա ոչ գտանեմ:

Լյս արտաքս. և
 ունէր պսակ իմիշոց
 և հանդերձ ծիրանի:

Լաւսէ ցնոսաւ ա
 հա՛ այրդ ցձեղ:

Բրեւտեսին զնա
 քահանայապետքն
 Լապաւաւորք. զա
 ղաղակ բարձին և
 ասէն. իխաջ հան
 իխաջ հան զդայ:

Սէ ցնոսաւ պի
 ղատու. առէք զդա
 իձեզ. և ձեզէն հա
 նէք իւրաջ:

Ի ես իդմա՛ վնաս

ինչ ոչ գտանեմ =
 ատասխանի է ճշայ
 տուն նմա հրեա
 յքն մեք արեւս ու
 նիմք և ըստ արի
 նաց մերոց պարտի
 մեռանել զի զանձն
 իւր որդի այ արար :

բռն լուաւ զբանս ճշայն զիս քեզ նմա մեծ
 զայս պիղատոս ա
 ռաւել և երկեաւ է
 մուտ դարձեալ անդ
 ընն յապարանսն և
 ասէ ցյն ուստիես
 դու :

Եյն ոչ ետ նմա
 պատասխանի :
 սէ ցնա պիղա
 տոս ընդիս ոչ խաւ
 սիս ոչ գիտես եմէ
 իշխանութի ունիմ
 հանել զքեզ իկառ :

և իշխանութի ունիմ
 արձակել զքեզ :

ատասխանի ետ յն
 ոչ ունէ իր դու իշխա
 նութի իմերայ իմ և ոչ
 մի եմէ ոչ էր տուեալ
 քեզ իմերուստ զանն
 այսորիկ որմատնեա
 մեղքէն :

Եյսյնմանի պիղա
 տոս իննորիւր արձա
 կել զնա :

Եհրեայքն աղա
 դակի ին և ասէ ին թէ
 զդայ արձակես չես
 բարեկամ կայսեր
 ամ որոր թապաւոր
 կոչէ զանձն իւր հա
 կառակէ կայսեր :

սկ պիղատոս իբ ճշայ
 ըն լուաւ զբանս զայ

ստիկ. ամ զ յս արտա
քս. և նստաւ ի վերայ
բեմին ի տեղովն որ կո
չեր քարա յատակ. և
Երայեցերէն կապ

պալծայ :
Ե ուրբալն զատ
կի. և էր ժամ երբևէց
երորդ. և ասէ ցհո՛ւ
այսն. ահա Թագաւոր
ձեր ցձեղ :

Ընդրա՛ աղաղա
կէին բարձ իսկնջ. բա
րձ իսկնջ. և հան զղայ ճղ
իկաւ :

Ահ ցնոսա՛ պիղա
տոս էս զԹագաւորդ ճղ
ձեր իկաւ հանիցեմ :
ատասխանի ետուն
բահանացապետքն
չեք մեր Թագաւոր բա
յց իկայսերի

այն ժամ ետ զնա՛ ի
ձեռն նոցա՛ զի իկաւ
էրանիցէ :
Ընդրա՛ առե
ալ տանէին

զ յս. և բարձեալ էր
ինքնին զիսաչափայ
տն. և էրանէր ի տեղին
ուր անուանեալ էր գա
գաղն. և կոչէր Երա
եցերէն գողգոթա
ուր և իկաւն իսկ հա
նին զնա :

Ընդհմա երկուս
և ալ լա աստի և ան
տի և իմիջի զ յս :
որեաց և տախ
տակ մե՛ պիղատոս.
և եղիվերայ խաչին.
և էր գրեալ յս նա
զոգրեցի Թագաւոր
հո՛ւից :

այն անասանի ըն ի
Թերցան բազումք ի
հրեկց. զի մաստերի
քաղաք անդի տեղին
ուրիաջեցան յա. և
եր գրեալ էրայեցե
րեն. դաղմաստերէն և
յունարէն :

սէն ցպիղատու
քահանայապետքն
հրեկց. մի գրեր Թա
գաւոր հրեկց. այլ Թե
նա՝ ասաց Թագաւոր
եմ հրեկց :

ատասխանի ետ
պիղատու գործն
գրեցին գրեցե :

սկ զինուորքն իբ մա
րե հանին ինաչգոյս
առին զհանդերձ
նորա՝ և արարին չո
րս մասունս իւրա

քանչիւր զինուորի մա
սն. ինկ զպատմութեա
նն քան զիւր առանց
կարանի իսկրուստ
փոր անկեալ ամենեւի :

սէն ցմի մեռնա մի
պատառեցուք զայդ
այլ արկցուք զիճակ
իսկրայ դորա ում և
եցե :

իլցցե գիրն որան
բաժանեցան զհան
դերձսիմ յիւրեանս
և իսկրայ պատմութե
անի իմոյ զիճակս
արկին :

ինուորքն զայս
ինչ գործեցին :

և կային առևանջին մէ
յի. մայրն նորա. և
քոյր մայրնորա մա
րիամ կղեուպա. և մա

րեամ մագդաղենացի
Յերեւտեա զը
մայրն . և զաշա
կերտան զոր սիրէր .
զի կայր մաւտ . ասէ
ցմայրն կենդու ահա
որդի քո . ապա ասէ
ցաշակերտան ահա
մայր քո :

Եւ յայնմ ժամանա **մէ**
կի առ աշակերտն զը
նա՝ առ իւր :

Յէտ այսորիկ գի
տաց յս . եւ թէ ահա
ամ ինչ կատարեալ է
զի կատարեսցի գիրն
ասէ ծարաւ իւմ :

Եւ անդ կայր աման
ինչ լի քացախով . և
նոցա՝ ապուհոյ լցեալ
քացախով . ընդ լեղո
շուրջ եղեալ զմշտկաւ

զուպայի մատուցին ի
բերան նորա :

Բերեւոյն յս զքա
ցախն հանդերձ լէ
ղովն ասէ ամ ինչ
կատարեալ է :

մէ Եւ խոնարհեցու
ցեալ զգլուխ աւան
դեաց զոգին :

Բնկ հրէայքն քան
զի ուրբաւ թէր . զի մի
անդէն իկաչին ազա
նիցին մարմինքն մին
չև ցշարբաւ . զի եր
աւր մեծ շարբաւ մն
այնորիկ աղաչեցին
զպիղատոս . զի խոր
տակեսցեն զբարձա
նոցա՝ և բարձցին :

Կին զինուորքն և
զառաջնոյն խորտա
կեցին զբարձա . նոյն

պէս և զմիայն որ ընդ
նմա ինաչն եկեալ էր
բայց իբրեւ եկին առ յս
և տեսին զիայն ինչ մե
ռեալ էր. ոչ խորտա
կեցին զբարձաւ Եր.
այլ միմե ի զինուո
րացն տեղաւ խոցե
աց զկողս նորա. և ե
վաղ վաղակի արին
և ջուր :

Եւ որ ետեսն վկայ
եաց. և ճմարիտի
վկայուլ մի նորա և
նա գիտէ եթէ ճ
մարիտ ասէ. զի և
դուք հաւատաւ իբր:
յս եղև զի լցցի
գիրն. եթէ ոսկրն
մի վերեցի :

Եւ դարձեալ միւս
գիր ասէ. եթէ հայ

եացին ինա յոր խոցե
ցինն :

Եւ այսպիսի

աղաչեաց զ

պիղատուս յոր

սեփ որ յարե

մալմեայէր աշակերտ

յի իծած ուկ վասն ա

հին հրէից. զի բարձ

ցէ զմարմինն յի :

Եւ հրամայեաց պի

ղատուս :

Կին և բարձցին զնա :

Կն և նկկողեմոս որ

եկեալն էր առ յս գիշե

րի զառաջինն. և եբեր

զըմուտա խառն ընդ հա

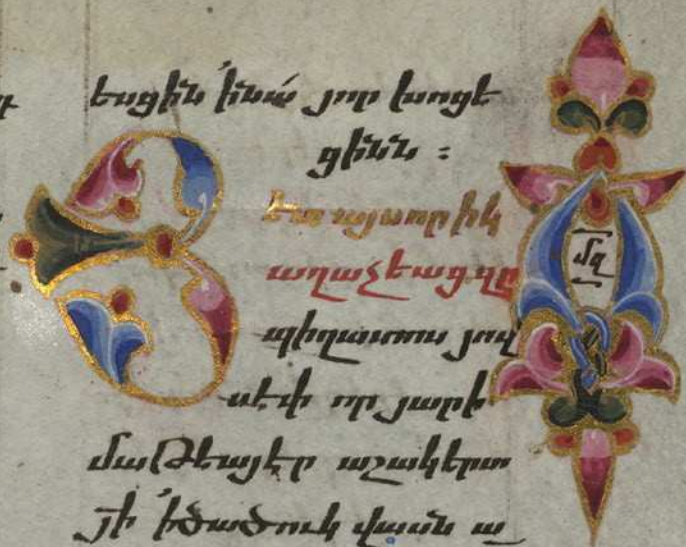
լուէս իբրեւ լտերս հա

րիւր :

Ոին զմարմինն յի :

Եւ պատեցին կտաւովք

խնկովքն հանդերձ. ոպ

աւրէնէր հրէից պա
տել :

Լէր իստեղ ողն յո
րում խաչեցաւ պար
տէզ . և ի պարտիզի ա
նդ գերեզման նոր . յո
րում ոչ որ երբեք էր
էրեայ :

Նոր վասն ուրբաթո
ւն հրէից . զի մաստեր
գերեզմանն էրին զյս :

Եւրոպացի **Թողն մարիամ**
մաքդաղէնացի
գայ առաւաւտուն ընդ
արշալուան իգերեզ
ման անդր . և տեսանէ
զվէմն բարձեալ ի դռ
րաց գերեզմանին :

Միտա **Կ**աթ ընծանայ . և
գայ առ սիմովն պետ
րոս . և առ միա աշա

կերտն զոր սիրէր
յս և ասէ ցնոսա
բարձին զարն իգե
րեզմանէ աւտի . և ոչ
գիտեմ ուր էրին
զնա :

Լպետրոս և միա
աշակերտն . և գային
իգերեզմանն ընծա
նային երկոքեան ի
միասին :

Լմիա աշակերտն
յառաջեաց ընծա
ցաւ վաղագոյն բան
զպետրոս . և էին նա
իգերեզմանն , և խո
նարհեալ տեսանէ
զի կային անդ կտա
ւքն . բայց ինեւրքս
ոչ եմուտ :

Լին և սիմովն պետ
րոս որ գայրն զինի

նորա . Լեւոստ իգե
րեզմանն . Լտեսանե
զկտաւան զիկային ա
նդ Լվարշամակն որ
եր իգլուեա նորա . ոչ
ընդ ալ կտաւան կայր
ալ ուրոյն ծալեալ իմի
կողմն :

Յայն ժամ Լմուտե
միւս աշակերտն . որ է
կեալեր յառաջագոյն
իգերեզմանն ետեսե
հաւատաց զիչեւեւ
գիտէին զգիրս . Ը
պարտէ նմա իմեռե
լոց յառնել :

Չոգան դարձեալ
առ մի մեանս աշա
կերտքն :

Բայց մարիամ կայր
արտաքո գերեզմա ^{Թա}
նին Լլայր :

Եւմնչ դէռ լայր խո
նար հեցաւ իգերեզմանն .
Լտեսանե երկուս հրեշ
տակս . իսպիտակս . զի
նստէին մի իսնարեց . Լ
մի յանոտեց ուր կայր
մարմինն :

Լնորա ասէն ցնա ^{ԹԷ}
կինդուզի լաս :

Ասէ ցնոսա զի բար
ձին զտրն իմ իգերեզմա
նէ աստի Լոչ գիտեմ
ուրեղին զնա :

Օայս եբրե ասաց .
դարձաւ ի Թիկունս
կոյս Լտեսանե զյս զի
կայր . Լոչ գիտեր Ը
յսիցէ :

Ասէ ցնա կինդուզի
լաս զո՞ իսնդրես :

Եմա այսպէս Թուե
ցաւ . Ը պարտիզպան
նիցէ :

Մ սէ ցնաւ ար. եթէ
դու բարձեր զնաւ ասա
ինձ ուր եղիր զնաւ զի
էս առից զնաւ :

Մ սէ ցնաւ յս մարիամ :
Հնաւ դարձաւ և ա
սէ ցնաւ եբրայեցերէն
բաբուռնի որ թարգ
մանի վարդապետ :

Մ սէ ցնաւ յս մի մեր
ձեռնար յիս. զիչեւեւ
եղեալեմ առ հայրիմ.
այլ երթ դու առ եղբա
րսնիմ և ասա ցնուա.
եղանեմէս առ հայրն
իմ. և առ հայրձեր : և
ամենիմ և ամձեր :

Մ այ մարիամ մազ
դաղեմացի. և պատ
մէ աշակերտացն. և
թէ ետես նա զտր և
զայս ինչ ասաց ցնա :

Լեր երեկոյի
միաշաբաթով

աւուրն. և որաւքն փա
կելովք. ուրիին աշա
կերտքն ժողովեալ
վասն ահին հրեից.
էին յս և եկաց իմիջի
նոցաւ և ասէ ցնուա

ողջոյն ընդձեզ :

Բ բրեզայս ասաց
եցոյց նոցաւ զձեռս
և զկողս իւր :

Լ իմդացին աշա
կերտքն իբրեւ տեսին
զյս :

Մ սէ ցնուա դար
ձեալ ողջոյն ընդձեզ.
որպէս առաքեաց զիս
հայրիմ և էս առաքեմ
զձեզ :

Լ զայս իբրեւ ասաց
փշեաց ինուսաւ. և ասէ.

առէք հոգիսդ :
Թէ ումէք Թո
 զուցուք զմեղս . Թո
 ղեալ լիցի նոցա . է
 Թէ զուրուք ունիցիք
 կալեալ լիցի նոցա :

Մկ Թովմաս մի
 յերկոտաաանիցն
 անուանեալն երկու
 որեակ . ոչէր ընդ
 նոսա յոր ժամ էին
 յս :

Սէին ցնաւ այլ
 աշակերտքն էԹէ
 տեսաք զոր :

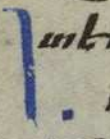
Ընաւ ասէ ցնոսա
 էԹէ ոչ տեսից իձե
 ոս նորա զնշան բե
 եռացն . և արկից զը
 մատունս իմ իտեղեա
 բե եռացն . և մխեցից
 ի ձեռնս իկողս տր

Ոչ հաւատամ :
 Եւ յետ ուր
աւուր դարձեալ
 էին իսերքս աշա
 կերտքն . և Թովմաս ընդ
 նոսա . գայ յս դրաւք
 ըն փակելովք . և եկաց
 իմէջ նոցա . ասէ ող
 ջոյն ընդ ձեզ :

Այա . ասէ ցԹով
 մաս բեր զմատունսքո
 և արկ այսր . և տես զը
 ձեռնս իմ . և բեր զձեռն
 քո և մխեա իկողս իմ .
 և մի լինիր անհաւատ
 այլ հաւատացեալ :

Ատաւսխանի ետ
 Թովմաս և ասէ ցնա
 տր իմ և մի իմ :

Սէ ցնաւ յս այդ զի
 տեսերդ զիս և հաւա
 տացեր . երանի որոց

ՄԿ

ԹԵ

նիցէ տեսեալ և հաւ
ատասցեն :

Բազում և այլ նշանս
արար յս առաջի աշա
կերտացն իւրոց . որոջէ
գրեալ ի գիրս յայսմիկ
այլ այս այնչափ ինչ
գրեցաւ . զի հաւատաց
ցէք Եթէ յս քսէ որդի
այ . և զի հաւատացէք
և զկեանսն յաւիտե

նականս ընդունիցեք
յանունն նորա՝
Եւսայասցիկ

դարձեալ յա
յտնեաց զա

նն իւր . յս աշակեր
տաց իւրոց առ ծովե
զերքն տեբերեա . և

յայտնեաց այսպէս :

Եին իմիասին սի
մոն պետրոս . և թուլ

մաս անուանեալն եր
կուորեակ . և նախ
նացէ որ իկանայ գա
լիւեացոց . և որդիքն
զեբեդեա . և այլ յա
շակերտաց անտի
երկու :

Ասէ ցնոսա սիմոն
պետրոս երթամ
ձուկն որսալ :

Ասէն ցնա դամբ
և մէք ընդ քեզ :

Բնացին և մտին ի
նաւ . և յայնմ գիշերի
կալան և ոչ ինչ :

Բբեւայգ եղև կայր
յս յեղրծովուն . բա
յց ոչ ծանեան զնա
աշակերտքն թէ յս
իցէ :

Ասէ ցնոսա յս ման
կունք . մի թէ ունիք

ինչ ուտելոյ :

Ատառասխանի ետո
 ւն նմա և ատեն ոչ ա
 սէ ցնոսա . արկէք
 յաջակողմն նաւին
 զուռկանդ և գտա
 նիցէք . արկին և ոչ
 կարէին ձգել իբազ
 մու թէ ձկանցն :

Ասէ աշակերտն ա **Մ**
 յն . զոր սիրէն յոցը
 պետրոս արէ այն :

Ախմոն պետրոս իբ
 րեւուաւ եթէ արէ
 արկաւ զիւրեաւ զը
 փածանելին . քան
 զի մերկէր և ընկէց
 զինքն ի ծովն . և այլ
 աշակերտքն նաւան
 իսկ գային . քան զի
 չէին հեռի իցամա
 քէ . այլ իբրեւ երկեր

իւր կանգնաւ . քարէ
 ին զգործին հանդերձ
 ձկամբն :

Բբեւ ելին իցամաք **Մ**
 տեսանէն կրակեւող
 կայծականց և ձուկն
 մի ի վերայ և հաց :

Ասէ ցնոսա յո . բերէք
 ի ձկանց այտի . զոր դո
 ւքդ կաղարուք այժմիկ :

Մուտ սիմոն պետ **Մ**
 րոս . և ձգէր զգործին
 իցամաք . լի մեծամեծ
 ձկամբք հարիւր յե
 տուն և երկք . և այն
 չափ ինչ կայր . և ոչ պա
 տառեցաւ գործին :

Ասէ ցնոսա յո եկա **Մ**
 յք ճաշեցէք :

Լոչ որ յաշակեր **Մ**
 տացն իշխէր հարցա
 նել թէ դու ո՞ւր . զի զի

տացին եւ թէ տրնէ:

մի

այ յս առնու զը
հացն եւ տա՝ նոցա՝
նոյնպէս եւ զճուկն:

մի

այս երկոցս անգամ
երկեցաւ յս աշակեր
տացն յարուցե

մի

ալ իմեռելոց
եւ երկեցաւ
ցին ասէ ցսի

մովն պետրոս յս. սի
մոն յունանու սիրես
զիս. առաւել քան
զդրոսա :

սէ ցնա՝ այո՛ տր.
Եղու գիտես զի սիրեմ
զքեզ :

սէ ցնա՝ արածեա՛
զգառիւս իմ :

մի

արձեալ ասէ ցնա՝
սիմոն յունանու սի
րես զիս :

սէ ցնա՝ այո՛ տր
Եղու գիտես զի սի
րեմ զքեզ :

սէ ցնա՝ արածեա՛
զոչխարս իմ :

մի

սէ ցնա՝ երկոցս
անգամ սիմովն յս
նանու սիրես զիս :

մի

Տրումեցաւ պետ
րոս զի ասաց ցնա՝
երկոցս թէ սիրես
զիս :

Լասէ ցնա՝ տր
դու զամենայն գի
տես. եղու իսկ զա
մենայն ճանաչես
Եւ թէ սիրեմ զքեզ

մի

սէ ցնա՝ յս արա
ծեա՛ զոչխարս իմ :

մի

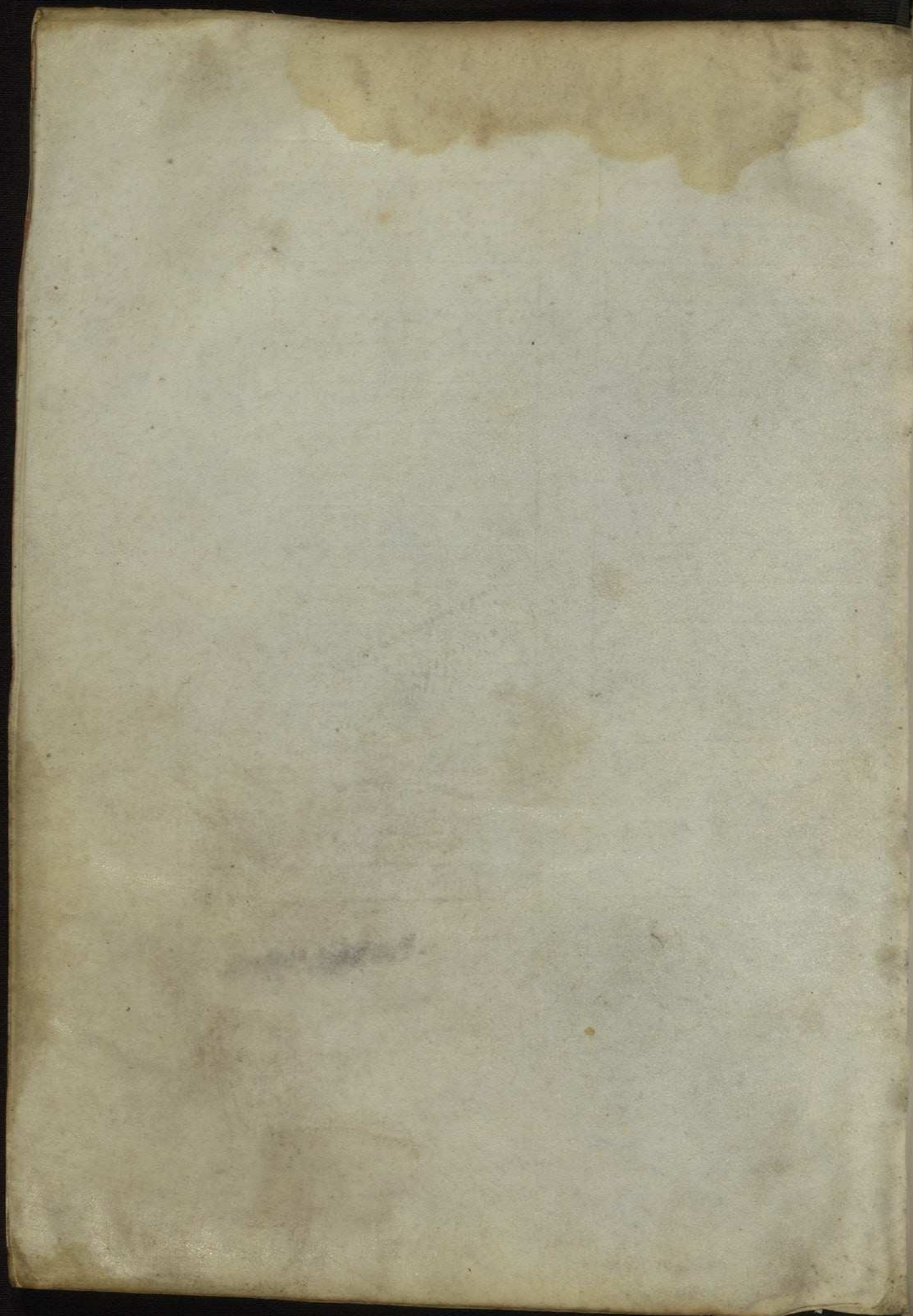
մէն ամէն ասեմ
քեզ. զի մինչ մանուկ
էիր անձամբ անձին

դաւտի ամէկոր և էր
 Թայիր յո և կամէիր
 և յոր ժամ ծերացիս
 ճեռա իմէր կալցէս :
 և այլ ք ամցեն քեզ
 դաւտի . և տարցին
 ուրոջ կամիցիս :
Օ այս ասաց նշա
 նակեալ . Թէ որով
 մահու փառաւոր
 ամենիցէ զամ =
Եւայս իբրևասաց
 ասէ ցնաւ էկ զկնի
 իմ :
Վարձաւ պէտրոս
 և տեսանէ զաշա
 կերտն զոր սերերն
 յո . զի երթայր
 զկնի . որ և անկաւ
 զլանջաւքն նորա
 և ասէ . տր իմէ որ
 մասնելոցնէ զքեզ

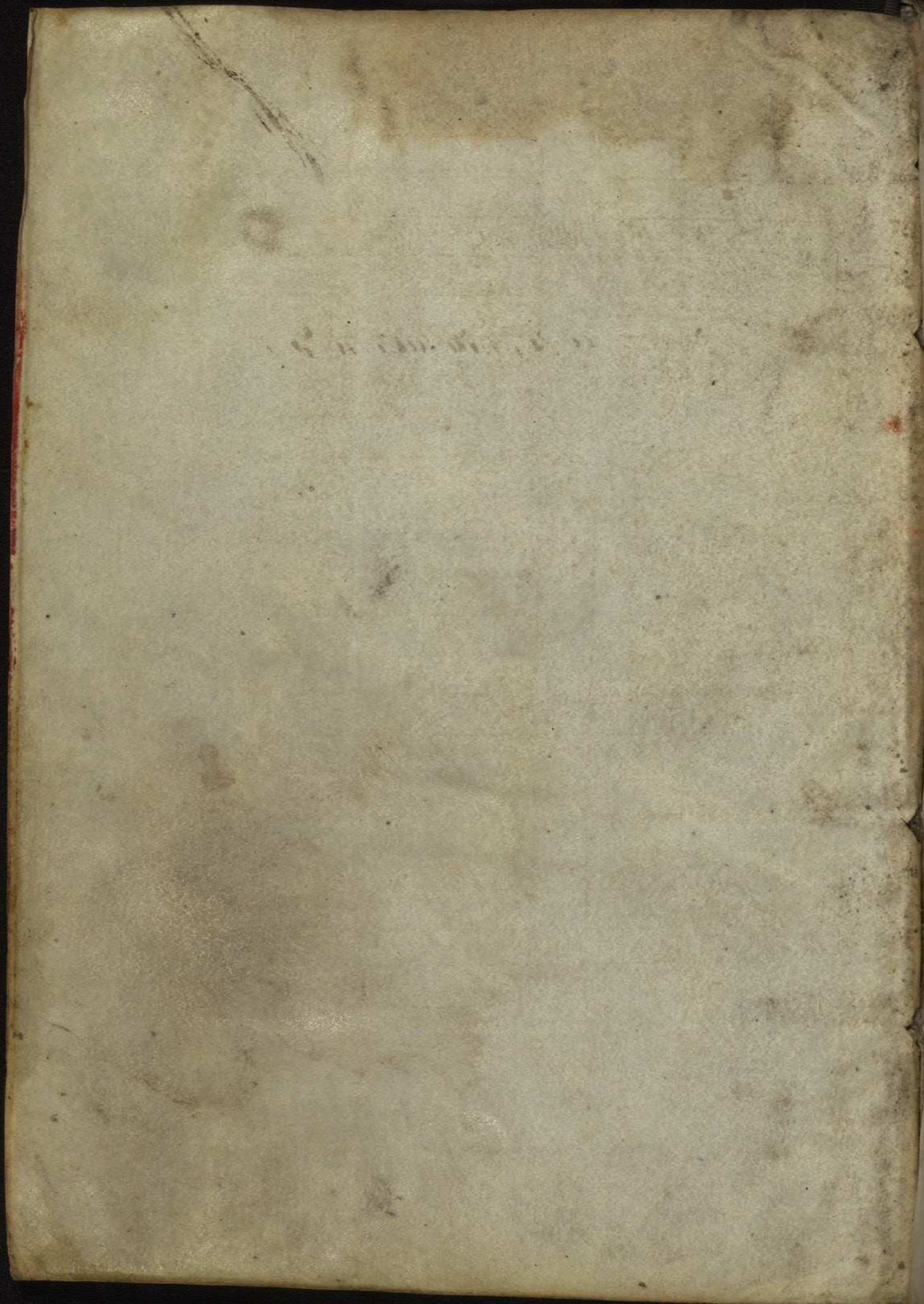
Օ նա տեսեալ պետ
 րոսի ասէ ցյս . տրիսկ
 աս զի . ասէ ցնաւ յո
 էլ թէ կամ իմ զիկաց
 ցէ դայ մինչ և ես
 դամ . քեզ զի փոյթ
 դու էկ զկնի իմ :
Եւէ բանս այս յեղ
 բարս . և համարէ
 ցան էլ թէ աշակէ
 րան այն ոչ մեռա
 նիցի :
Եւոջ ասաց նա յո
 էլ թէ ոչ մեռանիցի .
 այլ Թէ կամ իմ ես
 Թէ կացցէ դայ մինչ և
 ես դամ :
Վյա աշակերտէ որ
 վկայէ վասն այսո
 ցիկ . որ և գրեացն իսկ
 զայսոսիկ . և գիտեմք
 էլ թէ ճշմարիտէ վկա
 ութինն նորա :

սցգէ Լայլին
բազում զորարար
յս. զոր է թէ գրեալ
էր մէ ըստ միով
կարծեմ թէ Լոյս աշ
խարհս բաւականէր
տանել զգիրսն որ
թէ գրեալ էին :

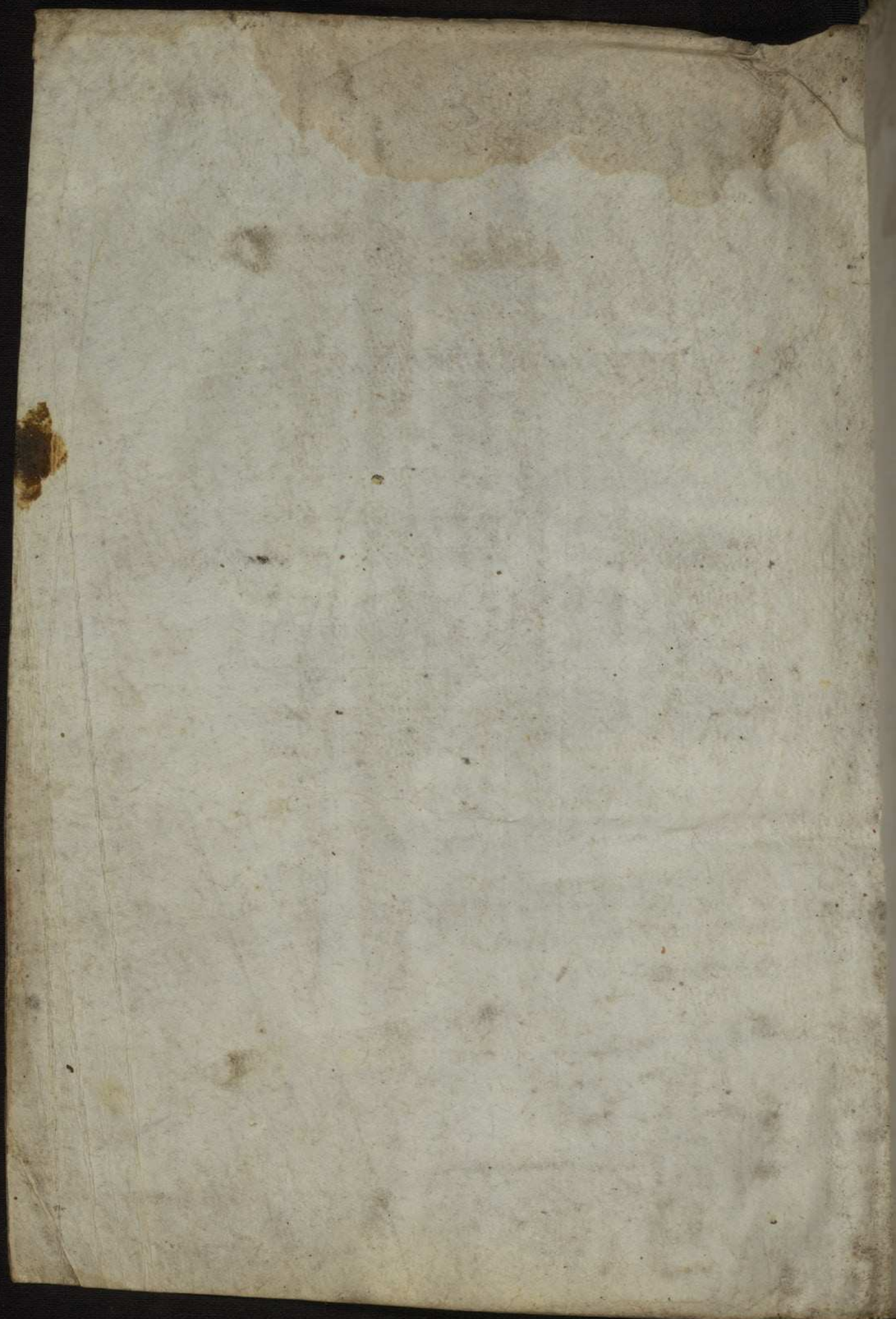

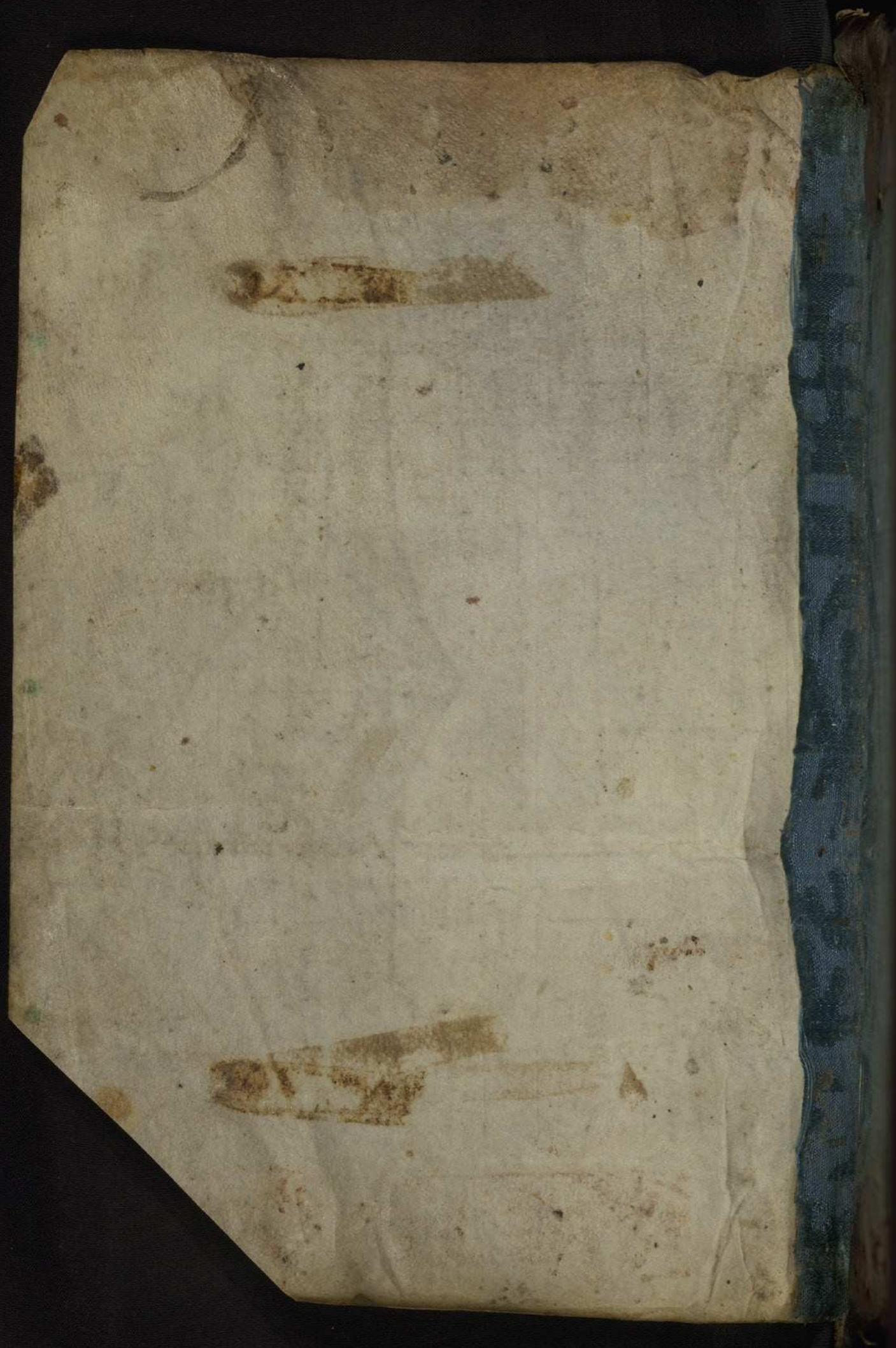

spannend und sehr interessant

273

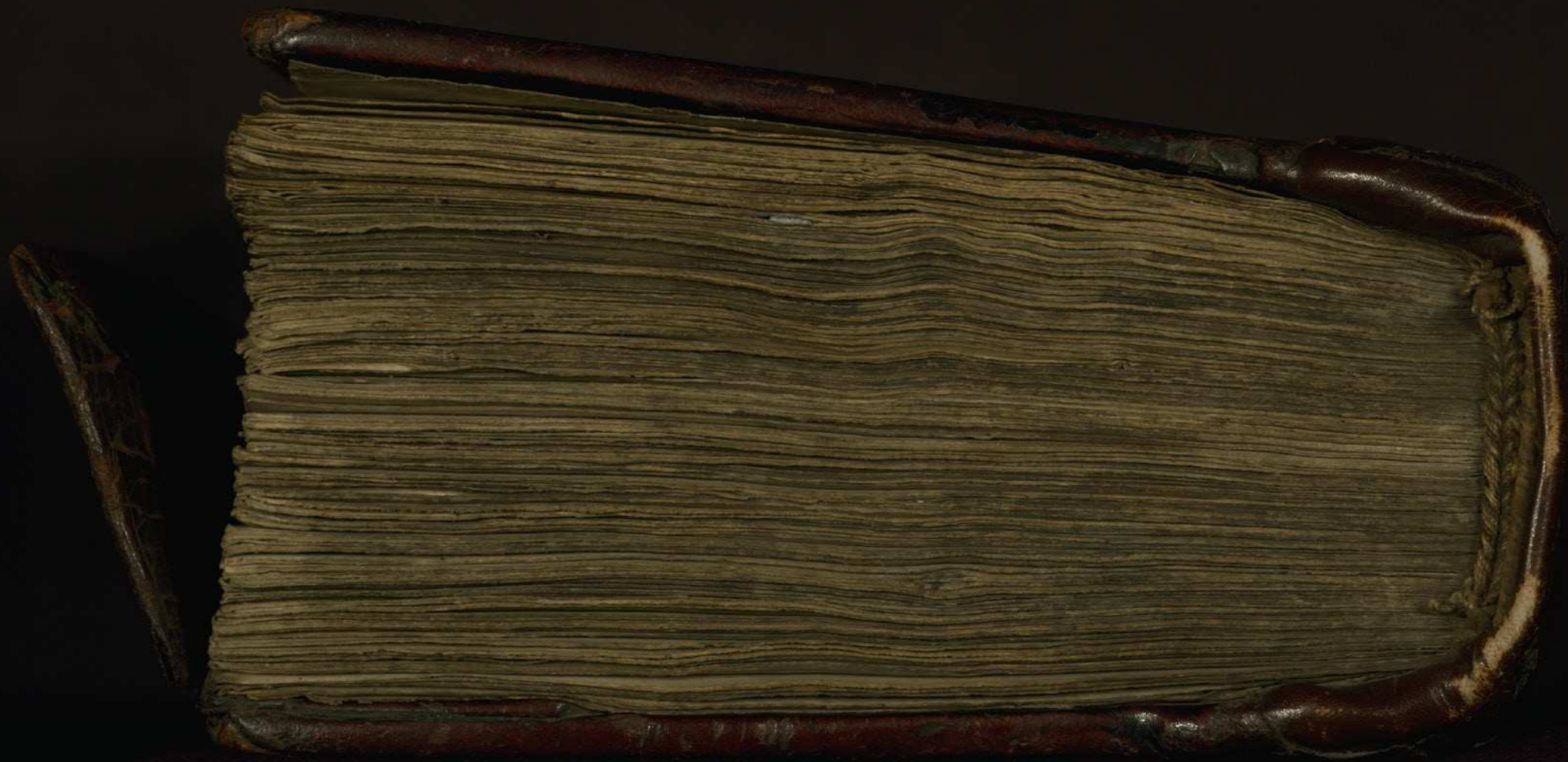

W. 546

This document is a digital facsimile of a manuscript belonging to the Walters Art Museum, in Baltimore, Maryland, in the United States. It is one of a number of manuscripts that have been digitized as part of a project generously funded by the National Endowment for the Humanities, and by an anonymous donor to the Walters Art Museum. More details about the manuscripts at the Walters can be found by visiting The Walters Art Museum's website www.thewalters.org. For further information about this book, and online resources for Walters manuscripts, please contact us through the Walters Website by email, and ask for your message to be directed to the Department of Manuscripts.

The Walters Art Museum
600 N. Charles Street
Baltimore, Maryland
21201

<http://www.thewalters.org/>

Released under a Creative Commons Attribution-
NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported license
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/legalcode>
Published 2013